HOMER

ODYSSEÁJA

HELLENBŐL

SZABÓ ISTVÁN,

ROZSNYÓ-MEGYEI ÁLDOR, PILISI PLEBÁNOS,

M. AKAD. 'S KISF. TÁRS. TAG.

PESTEN,

IFJ. KILIÁN GYÖRGY KIADÓ KÖNYVÁRUSNÁL.

M. DCCC. XLVI.

Nyomatott Kecskeméten Sziládi Károlynál.

Egy szó az olvasóhoz.

HOMERnak fő jelleme az egyszerüség levén, midőn forditó e részben híven akart eljárni, lehet, hogy néhol együgyűnek tetszik. Ez tehát fő figyelmet igényel. Nemzet közt, mellynek prosája szőnyegnél és lapokon dithyramb szárnyakon megy, nem egy akadhat, ki csodálkozni fog e szerény és csendes hangon. Meg ne csalatkozzatok. — Homer izlését a természet, nem a divat után kell felvennünk. Az is igaz, ezen egyszerüséget, melly azonban szintolly igazi költészet, lehetetlen volt utolérnem! — A nyelvbeli ujítások öntudattal, nem szükségből estek; a bol böl, tol töl ragoknál pár tekintélyre is hivatkozhatni. Minden esetre jóakaró olvasóra van szükségem.

Sz. I.

HOMER

ODYSSEÁJA.

ODYSSEA.

ELSŐ ÉNEK.

Isteni gyülekezet, követül Ithakában Athene.

Musa, sokoldalu férfiurol zengj éneket, a ki
Troja hires várát feldulván messzire bolygott,
Számtalan országot látott, erkölcsöket ismert;
Annyit szivedezett a tengeren önmaga lelkét
Ótalmazva s barátait is honaikba keresve. 5
De bármint akará meg nem menthette szeretteit,
Tudnillik magokat veszték el bűneik által,
A botorak, megevén jószágit az isteni Napnak,
A ki tehát elfogta nekik honaikba világát.
Mondd el némileg ezt nekem is, Zeüs égi leánya. 10
Már egyebek, kiket el nem nyelt a gyászos enyészet,
Tengeren és hadakon átesvén otthon ülének;
E hona s hölgye után vágyót ellenben örökké
Fogva marasztá még istennő nympha Kalypso
Boltozatos barlangjában, férjéül ohajtva. 15
Sőt miután évek jártával ama kor is eljött,
Mellyet az égi karok sorsoltak volt Ithakába
Térendése felől: még ekkor sem lehetett ő
Kedvesivel bajment, noha mind könyörültek az égnek
Istenségei rajta, Poseidon kül; ki szünetlen 20
Verte kalandjaiban, mignem földére kilépett.
Most ez azonban az Aethiopok földén vala távol,
(Aethiopok földén, kiket a nap kelte s lenyugta
Ketté osztályoz, végsőket az emberi nemben,)
A száz bárány és tulokáldozat élvezeténél. 25
Itten örült lakomájához telepedve. Az ég több

Isteni ellenben Zeusnél gyülekeztenek össze.
Köztök először az istenek emberek atyja emelte
Fel szavait, nemes Aegisthost hordozva szivén, kit
Meghalatott Agamemnon erős magzatja Orestes; 30
Ezt hordozva szivén szólott az olympi karokhoz:
„Oh feleim, mit nem fog ránk ez az emberi nemzet!
A gonoszat felséginktől vezetik le, holott sors
Végzete nélkül rongálják önbűneik őket.
Most is im Aegisthos sors nélkül vette nejévé 35
Atrides hölgyét s veszté hazatértekor ezt el;
Bár az utóbbi csapást igen is jól tudta, mi Hermes
Argosölő követünk által jóságosan intvén,
Hogy se ne ölje meg azt, se nejét hősölni ne merje:
Mert Agamemnon gyermeke megboszulandja Orestes, 40
Majd mikor ifjúvá serdült s honvágya felébredt.
Igy Hermes. Hanem Aegisthos nem akarta fogadni
Jóakarója szavát; és most ime, váltig adózott!"
Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene:
„Oh mi atyánk Kronides, legfőbb ura minden uraknak, 45
Már ez igen méltán fekszik megverve halállal!
Igy veszszen mindaz, ki hasonlót kezdeni bátor!
Ámde az én szívem leleményes Odysseusért fáj,
A boldogtalanért, ki honától rég tova szenved
Tenger köldöke, habkörzött, erdőkoszorúzta 50
Egy szigeten, hol szép istennő tartja lakását,
Lánya csudálatos Atlasnak: ki világosan ismer
Minden tengereket fenekig, s maga tartja fen a nagy
Oszlopokat, mellyek földet s eget elkülönöznek.
Ennek lánya időzteti a szomorúan evődöt, 55
Lágy és ámító igéivel egyre büvölvén,
Hogyha feledhetné Ithakát szive: ámde Olysseus
Honnárol kiszökő csak egyetlen füstgomot óhajt
Láthatván meghalni. S ugyan nincs benned iránta
Irgalom és kegyelem? vajjon nem adott-e hajóik 60
Mellett Troja alatt elegendő áldozatot menny
Boldogi közt teneked? Mért ellene annyira törnöd!"
Monda viszont fellegtorlasztó Zeus neki erre:

„O lányom, fogaid rekeszéből milly ige röppent!
Már hogy ereszthetném feledésnek jámbor Odysseust, 65
A ki neménél értelmesb, fölös áldozatokkal
Szolgált isteninek, kik boldog székei mennyben?
Rája Poseidonnak van csak bosszúja magának
Még a kyklopsért, hogy megfosztotta szemétől
A daliás Polyphemost, legderekabbat erőre 70
Kyklops nemzete közt: kit hajdan nympha Thoosa
Szült vala, Phorkys lánya, uré a tengerek árján,
Fényes barlangban szerelemre fogadva Poseidont.
Ettől fogva tehát rázföldi Poseidon Odysseust
El nem enyészti, hanem távolcsapdossa honától. 75
De jertek, mi határozzunk hazatérte felől, hogy
Megjőjön valahára; s Poseidon ur isten ugyancsak
Fel fog hagyni haragjával, mert minden olympi
Boldoggal meg sem járhatná szállnia perbe."
Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene: 80
„Oh mi atyánk Kronides, legfőbb ura minden uraknak,
Mert az olympi karok valamennyen vissza akarják
Bajnok Odysseust menni szülőföldére, mi Hermes
Argosölő követet sürgöljük el Ogygiának
Tengerövü szigetébe, hiven bejelenteni fontos 85
Égi tanácsunkat szépfürtü Kalypso kegyének,
Hogy haladéktalanúl utjának ereszsze Odysseust.
Én ellenben alámenvén Ithakába, fiát még
Jobban feltüzelem s vérmet tódítok eszéhez,
Hogy gyűlésbe hiván a fürtös Akhivokat össze, 90
Adna ki a hőslő uraságokon, a kik örökké
Koncolják juhait s ölik a szarvas tulokökröt.
És elküldendem Spartába s Pylosba hazulrol,
Kérdezkedni az atyja felől; ha nyomába jöhetne,
S hogy jó híre legyen mindenhol az emberi nemnél." 95
Igy szólván aranyos cipeit lábára kötötte,
Szépeket és halhatlanokat, mik tengeri nedven
És földróna felett széllel vetekednek alatta;
Majd vön erős dárdát, éles rézzel hegyezettet,
Izmos nagy sulyosat, melylyel leteríti vitézlő 100

Rendeit istenként a meggyűlölte hadaknak.
Ekkor Olympos bérceiről haladéktalan elszállt:
És Ithakában Odysseusnek nagy várkapujában
Álla meg a küszöbön, jobbjában dárda ragyogván,
Mentesnek rémlő, Taphos országbéli királynak. 105
Itten lelte az elvetemült hőslő urakat, kik
Kívül az ajtónál épen kockáztanak, ökrök
Bőrein ülve, miket magok öldöstek vala már le:
Közben hirnökeik, valamint a szorgos inasság
Részint bort elegyítettek s vizet össze kupában, 110
Részint asztalokat zsúroltak gyér szivacsokkal
És rakdostak elő, tetemes húst tömve azokra.
Telemakhos sejté istenközel ifju legelső;
Mert ott ült szomorún a hetyke csapatban, egy édes
Gondolaton futtatva eszét: ha lakába vetődvén 115
Atyja, kirezzentné házából az udvariatlan
Embereket, s tiszteltetnék mint házi ur otthon.
Illyen gondolatokba merülten látta meg ötet.
S a kapuhoz tartott egyenest, átallva, hogy ott kint
Kell ácsorgani a vendégnek; nála teremvén 120
Felcsapa vélc, az érc dárdát átvette kezéből,
És szólitván meg mondá neki röpke szavakban:
„Üdvöz légy, idegen; kedves vendég leszesz itten;
Majdan ebéded után tudatod, mi dolog hoza hozzánk.“
Igy szólván vezetett; és Pallas Athene követte. 125
Most a mennyezetes várnak palotáiba jutván,
A dárdát ugyan egy súgár oszlophoz üté fel
Esztergált fegyvertárban, hol Odysseus urnak
Más otthon maradott hadi fegyvere fényesen állott;
Öt ellenben trónra vivén leülette, alá szép 130
Szőnyeg s lábainak kényelmes zsámoly adatván.
Önmaga karszéket helyezett melléje, külön más
Lakmártol, nehogy a jövevényt untaszsza hűhójok
A deli hőslőknek, s lakomája izetlenül essék,
S hogy kimaradt nemes atyja felől megkérdeni hassa. 135
Ezzel arany korsót hordozván a szobanémber
Kézvizeket töltött az ezüst tálcára belőle;

Majd gyallott asztalt helyezett kettőjök elébe;
Mellyre szemérmes sáfárnő kenyeret raka, s bőven
Osztott ételeket, mindenből szívesen adva; 140
Kukta pedig tálakban emelt mindennemü sültet
Rakdosa fel, s az arany poharat számokra kitette.
A hirnök bort tölteni gyakran visszakeringett.
Erre bemenvén a daliás hőslők is, azonnal
Sorban avagy székekre avagy trónokra ülének: 145
Nékik hirnökeik töltöttek kézvizet, étket
Ellenben szobanők kosaraztanak asztalaikra,
Itt kiki a feladott eleséghez nyúla kezével.
Közben egyegy kupabort koszoruztanak inni az ifjak.
Végre hogy éhök megcsilapult és szomjokat olták, 150
A daliás uracsok mással mulatának, enyelgő
Tánc és énekkel, díszélyivel a lakomáknak;
A hirnök gyönyörű citerát szolgála kezébe
Dalnoknak, ki az ifjak előtt kintatva zenézett;
S Phemios elkezdette remek dala bévezetését. 155
Telemakhos pedig igy szólítá Pallas Athenét,
Hozzá hajtva fejét, szavait hogy senki se hallja:
„Oh szeretett vendég, ugyanis nem bánod-e szómat?
Nékik ezekre vagyon gondjok, citerára s dalokra,
Jó: mivel ollyan férfiunak büntetlen emésztik 160
Birtokait, kinek egy teleken rothasztja fehérlő
Csontit zápor avagy tenger hömpölygeti nyilván!
De csak szemlélnék Ithakába teremni ma őtet,
Gyors lábat, fogadom, kiki sokkal jobban ohajtna,
Hogysem aranynyal fényleni, hogysem cifra ruhával. 165
Most ez azonban amúgy gonoszúl elveszve; s hiában
Hangzik el a jövevény vigasztos szózata, melylyel
Visszajövendöli őt: e nap neki veszve örökre!
Inkább szólj igazat s adjad tudtomra ezennel,
Ki s ki halandó vagy, hol van lakod és kik atyáid, 170
És mi hajón érkeztél el, hogy hoztak ez ország
Partira révészid, kik lenni dicsekszenek ők is.
Mert nem gondollak téged gyalog imide jöttnek.
Annakutána pedig terjeszszed elömbe, hogy értsem,

Elsőben jösz-e most, vagy mint már édes atyámnak 175
Régi barátja : mivel házunknál számtalan ember
Megfordult, valamint maga is jártas vala sokhoz."
Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene :
„Ugy vagyon, én mindent igazán kijelentek előtted.
Érdemes Ankhialos magvának lenni dicsekszem, 180
És Taphos országán Mentest révészek uralnak;
Most Ithakába hajón magam embereimmel eveztem,
A sík tengereken különajkú néphez utazván,
Réznemüért Temesébe vasat szállitva cserében.
Sürge hajóm ottkint a roppant város alatt áll, 185
Rhethron révében, hol Neion erdeje fázik.
Mí egymásnak atyáinkról régóta dicsekszünk
Már vendégei lenni, habár Laertes öregtöl
Kérdezed is meg : kit többé nem mondanak immár
Várostokba bejárni, hanem hogy telkei végén 190
Teng szigorogva, hol agg sáfárné ennie s inni
Ad, miután a szőlőben külön ácsorgónak
Bajlakodási között kimerült s elfárada teste.
Most pedig eljöttem, mert már haza hírlik atyádat
Tértnek; azonban mindeddig sem ereszti az isten! 195
Mert bizonyára ki nem mult a földszinröl Odysseus,
Ámde letartatik a végetlen tengeren élve,
Egy sziget országán, hol zordon férfiak őrzik,
Szörnyetegek, kik kénytelen is vesztegleni hajtják.
S én jósolni fogok mennyek halhatlani által 200
Szümbe adott dolgot, mellyet bételni reménylek,
Sem jós sem madarak titkának bölcse különben:
Nem maradand ki soká szeretett országa szivéböl
Többé, bárha nehéz vas békó tartja kötözve;
Majd gondol módot, miután fortélyos egy ember. 205
De nekem azt mondd meg s add értésemre legitten,
Méltóságos Odysseusnek vagy-e illy fia már te.
Mert fejed és szemedet hozzája csudára hasonnak
Látlak : tudnillik mi nagyon gyakran keveredtünk
Egymás házánál mielőtt Trojára eveznénk, 210
Hol mind összevonult Argosnak legszine harcra.

Attól fogva sem ő engem nem láta, sem én őt."
Telemakhos nemes ifju pedig szólt módosan erre:
„Vendég, én mindent igazán megvallok előtted;
Édes anyám az övének mond, de saját magam erről 215
Nem tudok, atyja iránt nem lévén senki elég bölcs.
S vajha szerencsésebb valamelly más férfinak ága
Lettem volna, ki önházában öregszik el otthon!
Most pedig a ki neméneк legboldogtalanabbja,
Ettől hoznak alá : mert ez volt tőled a kérdés." 220
Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene:
„Még se tevék nemedet később is híreveszetté
Isteneid, miután illyent szült Penelopeia.
Ámde beszélj nekem és add értésemre legottan,
Minemü vendégség, mi csoport ez? vagy mi dolog van 225
Itten? lakma-e? nász-e? Bizonynyal semmi barátság;
Annyi garázda betyárságot szemlélek az udvar
Gajdos népe között. Igazán, ha becsületes ember
Jőne, megölnék őt e mindenféle kudarcok!"
Telemakhos pedig igy szólott neki módosan erre : 230
„Oh vendég, ha te ezt akarod meghallani tőlem,
Hajdan ez udvarnak gazdagnak s tündökölőnek
Kellett lennie, míg amaz ember még maga hon volt.
Most mást adtak az istenek, ellenségések immár,
Kit neme rendében legnyomtalanabbnak alázták 235
Őt. Mert elhunytán nem sirna elannyira lelkem,
Ha bajtársaival halt volna Troja alatt meg,
Vagy pedig általok is, miután befejezte csatáit:
Igy az akhiv egyetem sirhalmot adanda fölébe,
S ő maradandó hírt örökített volna fiának. 240
Most a harpyák ragadák el dicstelen őtet!
Elvesze nyom nélkül, fájdalmat hagyva s keservet
Nékem. Sőt nem is őt egyedül van sinyleni módom;
Mert sok egyéb bajjal megláttak az istenek engem!
Tudnillik valahány uraság lakik a szigetekben, 245
Dulikhion, Same és erdőkoszorúzta Zakynthon,
És valahány Ithakát bitorolja királyilag, annyan
Hőslik anyámat, pusztitván jószágomat egyre.

Ő az utált nászon se nem ad ki, sem arra tökélni
El nem birja magát; mig azok szakadatlan emésztik 250
Házamat, a mint van nekem is vesztemre törekvők!"
És mondá fenekedve viszont neki kékszem Athene:
„Ah bizonyára felette hiányzik néked Odysseus,
Hogy kezeit nyomon a hőslők dandárira vesse.
Mert ha elérkezvén küszöbénél állana most meg, 255
Felsisakozva, paizst s két dárdát fogva kezével,
Ollyan alakban mint én néhanap őtet először
Láttam házunknál az atyám vig asztala mellett,
Hogy megtért Ephyrából Ílos Mermeridestöl.
Mert elevedze hajón oda is nagyságos Odysseus, 260
Emberölő mérget keresőleg, hogy legyen éles
Nyilainak kenetül; de amaz nem adott neki ollyast
Áruba, félvén menny örök istenségit; ajánlott
Ellenben nemzőm, miután kedvelte fölöttébb.
Hogyha imigy toppanna be most közepekbe Odysseus, 265
Mind keserü nászt és rövid éltet látna ez a nép!
Ámde mivel csak az égi karok szent térdein áll az,
Megjön-e még valahára s boszút álland-e avagy sem
Háza gyalázatiért; téged serkentelek, ám lásd,
Hogy küszöbölhetnéd ki eme fajt udvarotokbol. 270
Hát hallgasd szavamat s ajakimnak vedd be tanácsát.
Reggel hirdettesd a fürtös Akhivokat össze,
S adj rajtok ki, hivatkozván az olympi karokra,
Hogy magok a hőslők dolgokra oszoljanak; édes
Szülőd ellenben, ha ugyancsak férjhez ohajtoz, 275
Térjen nemzetes atyjának palotáiba vissza.
Ugy tervezzenek aztán uj nászt, annyi kelengyét
Készitvén, mennyit bármelly hajadonnal ajánlnak.
És neked egy különöst javasolnék, hogyha fogadnád.
Húszevezőü hajót állitva ki, legderekabbat, 280
Rándulj el hirt venni nagyon rég távol atyádrol,
Ha valamelly ember mondhatna felőle, avagy Zeus
Szózatait veheted, melly legjobb vinni is útba.
Menj egyelőre Pylosba, kikérdeni Nestor egyénét;
Onnan szög Menelaoshoz Spartába, ki Argos 285

Rézdolmányosi közt legutolsó tére honába.
És hahogy élő s üdvöznek fogod érteni hírét,
Akkor bármi kinos, várhatsz még itthon egy évig;
Ha pedig elhunytnak történik jőni nyomába,
Megtérvén onnan szeretett földére honodnak 290
Tégy neki emléket; s az utolsó tiszteletes tort
Nagyszerün eltartván, végül add férjhez anyádat.
Mellyeken átesvén s útadnak végire jutván,
Ekkor ugyancsak azon hányd vesd eszedet, hogyan ölhesd
Meg kezeiddel már fényes palotádban az ádáz 295
Hőslőket, nyilván-e, orozban-e! Mert nem is illik
Gyermekileg báboznod odébb, nem kis fiunak már.
Vagy nem esett tudtodra minő híres lön Orestes
Minden népek előtt, hogy bosszút állt vala gyilkos
Aegisthos lelkén, ki orozvà halatta meg atyját? 300
Igy te is, oh kedves, szép és már termetes ifju,
Tenni siess, hogy utókorod is dicsekedve nevezzen!
És most visszamegyek lakotokbol jármü hajómhoz
S embereimhez, kik nehezen várhatnak utánam.
El ne feledd ezeket, de az én igéimen állj meg.“ 305
Telemakhos nemes ifju pedig szólt módosan erre:
„Oh vendég, mi felette igen szíves vagy irántam,
Mint apa gyermekihez; soha sem feledendem el e szót!
Ámde mulass kissé, ha nagyon sietős is az útad,
Hogy megmosdván és töltözvén kedves ebéddel 310
Némi ajándékot vígy tőlem evicke hajódra,
Szép és értékest : mit nyájas zálogul iktass
Kincstárodba, minőt vendégnek ajánlani törvény.“
Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene:
„Ifju, siettemben ne marasztalj nálatok engem; 315
Majd az ajándékot, mit kebled szíve nekem szánt,
Általadod megtértemkor, honnomba viendőt,
Szinte becsest kapván, csereméltót mindenesetre.“
Imigy szólta után eltünt vala Pallas Athene,
Mint anopaea madár, hogy az ifjú Telemakhosban 320
Szívet is és lelket termesztett, s jobban eszébe
Hozta dicső atyját, mint eddig is éle szivében.

A ki elámult a jelenetre, gyanitva, hogy isten.
És nyomon a daliás hőslők csapatába vegyűle.
Kiknek dalt zengvén a lantos férfiu, ők mind 325
Csendesen ülve figyelmeztek; zengé az Akhivok
Gyász megutát Trojáról, mit Pallas teve nékik.
Őt a váremeletröl sejté s éneke tárgyát
Ikarios lánya, szellemdús Penelopeia;
És lakterme magas hágcsóin alájöve gyorsan, 330
Nem maga, mert nyomban két szép körhölgye kiséré.
Némberek istennője, midőn hőslőihez ére,
A remek épületű palotának diszküszöbénél
Álla meg, arca elé röppentvén fátyola báját;
Kétfelül a két környémber várt asszonya mellett; 335
S könyhullatva imigy szólott a dalfi zenészhez:
„Phemie, tudsz te egyébkép is bájolni halandót,
Isteni s emberi tényekkel, miket ünnepel a dal.
Illyen egyet mondj el nekik, és ők csendesen ülve
Hadd igyanak: hanem e szomorú énekkel ugyancsak 340
Felhagyj, melly mindig felbojtva siralmasan árva
Szivemet! Én ugyan is gyötrelmes sorsra jutottam.
Mert ollyan fej után epedek s olly férfiu birja
Szivemet, a kinek Argos Hellas telve dicsével!“
Mondá Telemakhos neki módosan erre viszontag: 345
„Édes anyám, minek ellenzed hogy az érdemes ember
Kedve szerint bájolhasson? Hiszen a mi bajunknak
Nem dalnok, de Zeüs szerző oka, a ki azonkép
Oszt ki akarmi derék embert, valamint neki tetszik.
A Danaok nyomorát ennek megdallani nem bün; 350
Mert azon éneket is dicséri kivált fel az ember,
Melly a körben ülő sokaságnak előtte legújabb.
Végy szivet és lelket magad is meghallani őtet!
Nemcsak Odysseusnek vesze el honjába reménye
Troja alatt, de sokan meghaltak kivüle mások. 355
Sőt menj föl teremedbe szokott munkáidat üzni,
A vásznat s guzsalyat, s dolgához látni parancsold
Nőidet; a szólás itt minden férfiu gondja,
Ámde kivált az enyém, mivel a lakügy engemet illet.“

Anyja elámultan tért önnön termibe vissza, 360
Gyermeke érett szózatit elgondolva magában.
Hogy körnémberivel megtért a váremeletbe,
Akkédig sirată férjét nagyságos Odysseust,
Mignem Athene szelid álmot hullajta szemére.
Udvarias hőslői meg ott ujjongtak az árnyas 365
Termekben, mind véle sovárok hálni az ágyon.
Kikhez Telemakhos szavait felemelve beszélett:
„Édes anyám hőslői, hatalmas büszke leventék,
Vig lakomának örüljünk itt, kirekesztve körünkből
Mindenféle zsivajt, mert szép hallgatni egy ollyan 370
Énekelőt valamint köztünk ezen isteni dalnok.
Reggel azonban majd gyüljünk valamennyien össze,
Hogy kereken meghalljátok szándékomat, innen
Eltakarodnotok, és más vendégségre gyülendők
Tinnen apáitok értékit házalva egyétek. 375
Vagy ha ti azt hiszitek helyesebb és jobbnak, egyetlen
Embernek huzamost büntetlen emészteni házát,
Duljatok : én az egek szent istenit addig imádom,
Mig Zeüs a kölcsönt kifizetni megengedi; s akkor
Ebben az udvarban büntetlen vesztek el egyig." 380
Szólt. Amazok mind ajkaikat mardosva csudálták
Telemakhost szavaért, hogy bátran szóla közöttök.
S Eupithes fia Antinoos mondá neki vissza:
„Telemakhos, téged bizony önmaga oktat az isten
Igy fellengeni és bizvást szónoklani köztünk! 385
Hát csak azért se tegyen habövű Ithakába királylyá
Téged Zeus soha is, bár annak előjoga rád néz!"
Mondá Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Antinoos, ha egyet mondok, nem bánod-e vajjon?
Én, ha Zeüs nekem adja, tehát elvállalom ezt is. 390
Vagy te csekélységnek hiszed eztet az emberi nemnél?
Semmi csekélység nem lehet országolni; legottan
Dúsgazdag laka és önnönmaga tiszteletesb lesz.
De hiszen a tengerkoszorús Ithakában elég más
Ifjabb és öregebb fejedelmek rendei vannak:
Országoljanak ők, ha valóban Odysseus elhalt. 395

Ámde ez udvarnak csakugyan gazdája leendek,
S házi cselédimnek, kiket ő szerzett vala nékem!"
Mond neki erre viszont Polybos fia Eurymakhos hős:
„Telemakhos, csak az égi karok szent térdein áll az, 400
Hogy ki leend Ithakán az Akhivok utóbbi királya.
Csak te maradj ura birtokid és gazdája lakodnak.
Mert olly férfi ugyan nem jő, ki erőszakot üzve
Megfoszszon téged, mig egy lakos él Ithakában!
Ámde szerelmesem, azt kivánnám érteni tőled, 405
Ki s ki ama vendég, honnan származni dicsekszik?
Hol van nemzete és szülőinek ősi hazája?
Nem haza várandó nemződről monda tenéked
Ujságot? Vagy adósságát béhajtani jár itt?
Milly szaporán felszedte magát, csak meg sem akarva 410
Ismerkedni! Pedig ránézve nem aljas egy ember."
Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Eurymakhos, nemzőm jöttének vége örökre!
És én nem hiszek itt ujságnak, hogyha jön ollykor,
Mint a jóslással se törődöm, mellyet anyámék 415
A felházba hivott táltostol kérdeni szoktak.
A jövevény Taphos országból vendégem atyámrol,
Nemzetes Ankhialos magvának lenni dicsekszik;
A neve Mentes, kit révész polgárok uralnak."
Igy szólt Telemakhos, noha jól ismerte az istent. 420
Ekkor azok táncokba s szerelmes dalba merülve
Ujjongattak együtt, igy várva be vígan az estét.
Hogy rájok feketült elvégre az este homálya,
Széttakarodtanak egyszeriben s lefeküdtenek otthon.
Telemakhos, hol az ékes ház magas ágypalotája 425
Nékie épült, a nagy látkörü váremeletben
Ment lefeküdni, sokat tünődvén sajnos ügyéről.
Dajka világított lobogó fáklyával előtte,
Ops Pisenorides művelt Euryklea lánya;
A kit Laertes pénzen vásárola hajdan 430
Még első fiatalt húsz pörge tuloknak az árán;
S bár édes felesége gyanánt tartotta, de véle
Sohse vegyült, távoztatván urnője haragját.

Ez vitt most fáklyát neki, mert valamennyi cseléd közt
Legjobban szereté, s dajkálta is a kicsiny urfit. 435
A remekül ácsolt teremajtót hogy kinyitotta,
Ágyra helyezkedvén leveté nyomon a puha dolmányt,
És a szorgalmas némber karjára helyezte.
A ki betürvén azt és gondosan összecsinálván,
Hogy felfüggeszté közelében szegre az ágynál, 440
Eltágult; béhuzta ezüst gombjával utána
A teremajtót, és szijjal rávonta kilincsét.
Itten egész éjjel betakartan gyapju szövettel
Utja felett aggott, mit Athene tanácsola néki.

MÁSODIK ÉNEK.

Telamakhos gyülésbe hivat; külföldre titokban.

A rózsásujjú reggelnek támadatával
Feltermett nyoszolyájából öltözni Odysseus
Jó magzatja; nehéz kardot függeszte le vállán;
És gyönyörü saruit gyengéd lábára kötözvén
Isteni fenséggel lépett ki az éjpalotából. 5
Egyszeriben harsány hirnökségére parancsolt,
Fürtös Akhivokat országos gyülésbe keritni.
Széthirdettek azok, s emezek hamar összejövének.
Végre hogy egybeseregletlek vala s felcsapatoztak,
A térnek tartott réz dárdát hordva kezében, 10
Nem maga, mert két cenk igetett gyors lábbal utána.
Isteni bájakkal hintette meg arcban Athene.
A gyülésbe jövőn függött valamennyi Akhiv szem.
Atyja helyét foglalta el, engedvén az idősbek.

Most Aegyptios aggastyán kezdette meg a szót, 15
Kit kora meghajlasztott már, s tudománya fölös volt.
Mert ennek fia is kikövette leventa Odysseust
Széplovu Troja alá az evicke hajókon, erélyes
Antiphos, a kit utóbb barlangja homályin az ádáz
Kyklops ölt meg, utóvacsorát kotyvasztva belőle. 20
Volt más hárma is; Eurynomos fia szinte az ifjú
Hőslőkkel tartott, kettő pedig atyja körül volt;
De amazát így sem feledé keseregve siratni.
Ez hát könyhullatva imigy szónokla középre:
„Halljunk szót, Ithaka országos rendei, tőlem! 25
Eddigelé soha semmi tanács és nemzeti gyűlés
Nem volt itt, miután elméne hajóin Odysseus:
S most ki parancsolt össze? kinek van akár az idősebb
Rendek akár pedig a fiatal közt érdeke szóban?
Nem haza várandó hadainknak vette hirét, s most 30
Eztet akarja velünk meglepve tudatni legelső?
Vagy valamelly országos tárgy igényli figyelmét?
Tisztelet és becsület neki mindenesetre; az isten
Áldja meg őt azzal, valamit buzgó szive kíván!"
Szólt. Örvende Olysseus gyermeke a jeligének; 35
S nem veszteglc soká, de beszélni indula rögtön;
Tér közepére kiállónak jogodot*) nyoma hirnök
Pisenor, helyes és értelmes férfi, kezébe.
És legelőször az aggastyánt érintve beszélett:
„Aggastyán, azon ember nincs tova, (tudhatod azt te,) 40
A ki gyülést tartok, mert legtöbb baj kinoz engem!
Nem vettem hírét várandó hadseregünknek,
Mellyet tán veletek meglepve tudatni sietnék,
Sem valamelly országos tárgy nem igényli figyelmem:
En sulyos érdekeim sürgettenek, ősi lakomra 45
Tódult két baj: egyik, hogy atyám odaveszve, királytok
Nektek hajdaniban, ki szelid vala édes atyául.
Más pedig ennél is gonoszabb már, melly fenekestül
Dönti fel e házat s végkép kiemészti javából!

*) Sceptrum.

Hőslők csődültek hivatlanul édes anyámnak, 50
A nemesek magzatjai, kik főfő urak itten:
A kik borzadnak házába keresni meg atyját
Ikariost, miszerint megajándékozva leányát
Adja saját akaratja szerint, kihez a szive hajlik.
Ők szakadatlanul e várnak palotáiba gyülvén, 55
Tulkokat ölve s juhok sokaságát és hizodalmas
Kecskéket dőzsölnek, utána derűre borúra
Iszszák a lángbort; mi apad; mert férfiu nincsen,
Millyen Odysseus volt, az erőszakok utjait állni!
Még mi ma nem tehetünk erről, hanem egykor aligha 60
Vészt nem okoz majd e máiglan erőtelen ifju.
Állna hatalmamban, haladéktalan ellene kelnék.
Mert már türhetlen tény járja, nem is maga rendén
Roskadoz úri lakom! Haragudjatok érte ti szintén,
Szégyenkezve hazánk szomszédos népeitől, kik 65
Környűlünk laknak: féljétek az égi karoknak
Szent haragát: netalán ezekért ti adózzatok egykor!
Ime könyörgök olympi Zeüsre s Themisre, barátim,
A ki gyülésbe szokott népet csőditni s eloszlat,
Hagyjatok immár fel, s engedjetek árva magamban 70
Gyászolnom! Hacsak édes atyám feddhetlen Odysseus
Meg nem bosszontá a fürtös Akhivokat egykor,
És most a kölcsönt fizetendők vissza, boszúból
Ti nem keltitek őket rám! Ám én nyereségnek
Itélném, ha tiáltalatok pusztulna ki házam; 75
Mert ha ti dulnátok, tán még kármentve lehetnék;
Mert addig panaszolnám a városban alá fel
Szétdult birtokimat, mig megtérnének egészen.
Ámde igy üdvetlen kinokkal gyötrötök engem!"
Monda boszús szóval s jogodát a földhöz ütötte, 80
Könnyet gördítvén: megesett a nép szive rajta.
Itt egyebek mind hallgatagok maradának, egyetlen
Férfiu sem mervén odamondani Telemakhosnak,
Csak maga nemzetes Antinoos szólott neki vissza:
„Fenszavu Telemakhos, korlátlan szellemü, mint nem 85
Orcázasz minket? Megróni te minket akarnál,

Bár az akhiv hőslők épen nem bűnösök ebben,
Ámde szerelmes anyád okozandó, mert cseles asszony.
Harmadik éve repül ugyanis, s már a negyedikre
Fordul, hogy huzamost áltatja lovagjai szívét. 90
Ő kitkit csecseget, felbiztat minden akhivot,
Titkon izengetvén, de alattomos elvei mások.
Többi között, ezen uj fortélyt gondolta ki lelke.
Benső termeiben nagy vásznat kezde leszőni,
Széleset és véknyat, s külön így mondotta mihozzánk: 95
,Oh hőslők, miután odahalt nagyságos Odysseus,
Várjatok el lakodalmam után mig fátylam egészen
Kész, — nehogy a fonalam szátyvámon semmire menjen —,
Felséges Laertesnek lepedőjeül akkor,
Ha az ölő végzet hosszú álomra fekette 100
Őt : netalán engem valamellyik tisztes akhiv nő
Szóra tegyen, ha dus embernek gyászfátyola nem lesz?
Igy szólott, mire büszke magunk meghitt neki bizvást.
S már ugyan a tetemes vásznat szövögette naponta,
Éjszaka ellenben fáklyákat rakva kifejté. 105
Három egész évig rejlett csele s hitt az akhivság.
De mikor a negyedik jött és fordultak az órák,
Értésünkre adá egy nő, melly tudta fogását;
És mi kibontásán leptük meg szép szövetének.
Igy akaratlanul is bé kelle fejeznie művét. 110
S most neked a hőslők befelelnek, hogy mai naptol
Megtudd önmagad is, meg véled az összes Akhivok.
Küldd el anyádat s szorgalmazd haladéktalan ahhoz
Menni, kit atyja szeret s ki magának tetszeni boldog.
Mert ha tovább is emészti szivét hőslőinek, abban 115
Büszke, mivel lelkét kitünőleg Athene megáldá,
Szép művek tudományában, jó és helyes észben,
S fortélyban; minemüt nem hallani voltnak azok közt
Sem, kik az ó korban fényleltek híres akhiv nők,
Mint Tyro vala s Alkmene s szépfürtü Mykene; 120
Kiknek eszélyben ugyan nem foghata Penelopéhez
Senkie : már ezzel nem igen számitana kellőn.
Mert javad és értékeidet mindaddig ebédlik,

Míg azon elveknél maradand, miket istenek adnak
Termeni mai napon kebelében; bárha nevének 125
Önmaga hirt szerezend, de neked jószágid után bút.
Már mi bizony dolgunkra s akarhova sem mehetünk el
Innen előbb, hogysem szüléd valamellyik akhivhoz."
Mondá Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Antinoos, nincsen mód benne kivernem anyámat, 130
A ki nevelt és szült; míg atyám külföldön azonban
Él vagy hal: bajos is részemről Ikariosnak
Visszafizetni sokat, ha magamtól küldöm el őtet.
Egy roszszal nemzőm bünhösztene, mással az isten
Látna bizonynyal meg, miután kimenésekor átkot 135
Vetne fejemre szülém; de az emberi szitkok is egyben
Rám támadnának. Soha sem vetemülhetek erre!
Ám ha tinektek ezen dolgok nem tetszenek, egyben
Hagyjatok el minket, s más vendégségre gyülendők
Tinnen apáitok értékit házalva egyétek. 140
Vagy ha csak azt hiszitek helyesebb és jobbnak, egyetlen
Embernek huzamost büntetlen emészteni házát,
Duljatok! én az egek szent istenit addig imádom,
Míg Zeüs a kölcsönt lefizetni megengedi; s akkor
Ebben az udvarban büntetlen veszszetek eggyig!" 145
Imigy Telemakhos; kinek ekkor gondviselő Zeus
Két keselyűt röppente jelül a bérci tetőről;
Mellyek előbb a szellőnek sodrában inogtak
Volt egymás mellett kifeszített szárnynyal az égen:
Hogy pedig a harsány gyűlés tetejébe jutottak 150
Azt bekoválygván, sok tollat szórtak alára,
Minden fejre lenézve s gonoszt jósolva reájok;
Majd magokat nyakon és arczon karmolva, fölülök
Jobbra repültek el a város meg házakon által.
A madarak láttára igen döbbenve levének 155
Mindnyájan, s az utóbbi bajak feltüntek eszekben.
Kikhez szólott is nyomon aggastyán Halitherses,
Gyermeke Mastornak, ki korácsai közt kitünőleg
Diszlett jósmadarat magyarázni, s tanácslani bölcsen;
Ez hát jóakarólag imigy szónokla középre: 160

„Halljunk szót, Ithaka ország kara rendei, tőlem!
Nézetimet pedig a hőslőknek főleg ajánlom,
Kikre nehéz baj várakozik. Tudnillik Odysseus
Nem lesz övéi közül huzamost tova, sőt közeledvén
Már valahol fejeikre halált s romlásokat épít; 165
S nemcsak övékre, hanem szellős Ithakába mi többen
Fogjuk látni buját. Nézzünk körül annakokáért
Jókor, hogy vessünk már véget ezeknek; azonban
Hagyjanak ők is alább, felenyertesek önmagok ezzel.
Mert én nem kontár jósló vagyok, ámde tapasztalt; 170
S azt mondom, bételjesedett eddig neki minden,
Mikről szómat adám mikor Ilion ellen eveztek
Hajdan az argosiak, s köztök nagyságos Odysseus.
Mondtam, ezer baj után, elvesztvén társait egyig,
Senki előtt sem tudva, husz évi kalandjai végén 175
Majd haza tér: és most ezek immár sorra betelnek."
Szólt Polybos fia Eurymakhos neki erre viszontag:
„El haza, jámbor öreg, s fiaid számára jövendölj,
Hogy valamelly váratlan eset ne találja hon őket;
Én okosabb jósló vagyok ebben mint te, de sokkal. 180
Számtalan égi madár repül a nap fénysugarában
Tétova, s épen nem jós mindegyik. Ámde Odysseus
Elhalt messze, miként neked is meg kelle utána
Bomlanod; ugy majd nem hüvelyeznél ennyi jövendőt,
Fel sem is izgatnád az epéző Telemakhost, hogy 185
Egy kis ajándékot vigy üres házadba, ha vetne.
És most megmondom néked, mi valóban ugy is lesz:
A fiatal férfit ha tapasztalt s élemesebb te
Felbolygatva beszédiddel haragítni merészled,
Ezzel csak bajait szaporítja halomra tovább is, 190
Nemhogy legkevesebbet birna segíteni sorsán;
Rád pedig olly sarcot fognánk hárítani, mellyet
Megnyögnél; igen, ez búsúlást húzna fejedre.
De részemről egyet javasolnék Telemakhosnak.
Szorgalmazza derék atyjához vissza az anyját; 195
Ugy tervezzenek aztán uj nászt, annyi kelengyét
Készítvén, mennyit szeretett hajadonnal aráznak.

Mert az akhiv urakat tágítandóknak eladdig
Nem hiszem a panaszos hőslésen, senki fiától
Sem félvén mi, nem — ámbár sokszavu — Telemakhostol. 200
Sőt még a jóslás sem ijeszt meg, mellyet, öregcsém,
Itt te világba mesélsz; csak utáltabb lészsz vele nálunk.
S a jövedelmek odább kallódnak, rendbe se jőnek
A háznál, valamig nászát halogatni kivánja
Még az akhivokkal. Mi naponként várva, személye 205
Birtokaért itt versenyezünk; és más feleséget
E háztól egyikünk sem tágul nézni magának."

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Eurymakhos, s valakik szülémet hőslitek, egy szót
Sem szólok többé, nem is esdem előttetek immár; 210
Mert tudják ügyemet mind Zeus atya mind az Akhivok.
Már csak sürge hajót, s húsz társakat adjatok abba,
A kik megjárják oda és haza nékem az útat.
Mert Spartába megyek, s homokos földére Pylosnak,
Hirt puhatolni nagyon régen tova édes atyámról, 215
Ha valamelly ember mondhatna felőle, avagy Zeus
Szózatait vehetem, melly legjobb utmutató is.
És hahogy élőnek jöhetek valamerre nyomába,
Akkor — bármi nehéz — elvárhatok egy kerek évig:
Ha pedig elhaltnak történnék értenem őtet, 220
Visszajövén onnan szeretett földére honomnak,
Emléket teszek; és az utolsó tiszteletes tort
Nagyszerün eltartván szülőmet férjhez adandom."

Imigy szólva leült. Felkelt ellenben utána
Mentor, vádlan Odysseusnek jó régi barátja, 225
Kit maga házával bízott eleveztekor az meg,
És hogy hallgatná Laertest s őrzene mindent;
Ez most jóakarólag imigy szónokla középre:

„Halljunk szót, Ithaka ország kara rendei, tőlem!
Már csakugyan ne legyen szelid, emberséges ezentul 230
Semmi király, és szívében méltányosan érző,
Sőt de tegyen szigorún, és országoljon epésen;
Istenféle Odysseusről ime, népei közt nincs
A ki megemlékeznék, jóllehet atyjok urok volt!

Én ugyan a deli hőslőktől nem irígyelek illyen 235
Vérmes erőszakokat, kitöréseit a bal eszélynek;
Mert ezek önfejeikre nyelik nagyságos Odysseus
Joszágát bitorul, ki szerintök sohse jövend meg:
Én a többieken bosszankodom, a kik egyiglen
Némán ültök meg, s vonakodtok dorga beszéddel 240
Illy sokan ennyi kevés hőslőt igazítani rendre!"
Euenorfi Leokritos igy szólott neki erre:
„Kárhozatos Mentor, szellemkoldús, hova szólasz
Te utasítani bennünket? Bajos egy dolog ám sok
Férfinak is gazdag lakomáért kezdeni harcot. 245
Mert hahogy önmaga jőne közénk Ithakába Odysseus,
S a palotáiban élődő hőslőket elűzni
Teljes erővel iparkodnék; már akkor aligha
Örvendezne, habár fáj nélkülöznie — hölgye
Érkezetén, hanem itten lelné szörnyü halálát, 250
Sokkal kezdve hadat; s te bizony nem helyre beszéltél.
De távozzatok el, polgárok, dolgaitokra;
Ennek azonban utat gyorsítson vagy Halitherses
Vagy Mentor, nemes atyjáról két régi barátja.
Én pedig azt vallom, hon fog vesztegleni, és hírt 255
Majd Ithakán puhatol, soha sem végezve az útat."
Igy szóltára legott eloszolt a nemzeti gyűlés.
És a népek ugyan kiki ön házába eredtek,
A hőslők ellenben Odysseus úri lakába.
Telemakhos pedig a tenger partjára vonulván, 260
Nedveiben mosogatva kezét Pallashoz csengett:
„Isten, hallgass meg, ki tegett házunkba jelentél,
És elevezni parancsoltál a tengeri síkon,
Régen távol atyám nyomait tudakozni vidéki
Népeknél; de mit elhalogatnak az összes Akhivok, 265
Főleg ama hőslők, tulhetykélkedni leventák!"
Szóla imádkozván. Ott termett Pallas Athene
Mentor képében mind szózat mind pedig arczra,
És szólítván meg mondá neki szárnyas igékkel:
„Telemakhos, soha sem lészsz gyáva s eszélytelen ember! 270
Ámha beléd oltvák az atyádnak erényei, akként

Szólani s tenni, miként ő szólott s tett vala hajdan;
Nem lesz puszta kaland e vállalat és sikeretlen:
Hogyha pedig nem az ő fia volnál s Penelopéé,
Ugy kiviendőnek nem tartalak a mit ohajtasz. 275
Tudnillik nemes atyjához keves ifju hasonló,
Többnyire rosszabbak, gyéren jelesebbek azoknál.
De miután soha sem lészsz gyáva s eszélytelen ember,
S teljességgel nem vagy Odysseus elve hiával,
Ezt a vállalatot megvallani bizalom éltet. 280
Hát az agyatlan hőslőknek vessedsze tanácsát
És akaratját meg, kiknél nincs semmi ok és jog;
Sem nem tudva halál és szörnyű végzet előttök,
Melly közelekben jár, elveszteni bennöket egy nap.
Útad nem haladand már messzire, mellyet ohajtasz; 285
Ollyan bajtársad vagyok én felséges atyádról,
A ki hajót szerezek s magam is követendelek abban.
Hát te lakodba sietvén a hőslőkkel időzzél,
És takaríts eleséget, edénybe szerezve be mindent,
Bort korsókba, sürü tömlőkbe üríteni rendelj 290
Férfivelő lisztet bőségesen: én pedig a nép
Közt önkéntes társak után látandok; elég uj
S régi hajó vagyon a tengerkörzött Ithakában;
Majd a legjobbat ki fogom számodra szemelni,
S felbutorozván egyszeriben tengerre bocsátjuk.“ 295
Szólott kékszem Athene. Nem is vesztegle sokáig
Telemakhos, miután értette az isten igéit,
De haza ment szaporán, mélyen tűnődve magában.
Épen az udvarban lele minden büszke leventát
Kecskék nyúzásán, és zsíros konda sütésén. 300
Antinoos nevetőleg eredt vala Telemakhosnak
Szemközt és szólott hozzája karába tapadván:
„Fenszavu Telemakhos, korlátlan szellemü, félre
Minden egyéb szóval vagy gondolatokkal eszedből,
Mint váltig frisen enni meg inni, miképen eleddig. 305
Ám az Akhivoknak gondjok lesz rája, hajót és
Válogatott feleket rendelni ki, hogy szaporábban
Hirt puhatolni Pylosba mehess felséges atyádról.“

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Antinoos, lehetetlenség kedvemre vigadnom 310
Hetykékkel veletek s békén lakomáznom ezentul.
Vagy nem elég hogy előbb pusztulván, pusztula sok jó
Birtokom általatok, mig még kisded fiu voltam?
Most magasabb immár, miután egyebeknek is értem
Elveit, és magam is nevekedni tapasztalom a szív 315
Lelkesedését; rajta leszek, hogy jaj legyen egyszer
Nektek, akár itt veszteg akár elevezve Pylosba.
Elmegyek — és nem lesz sikeretlen szándokos útam —
Pénzem után; mert nem vagyok én Ithakába hajó és
Egy révész ura már, igy tetszvén nektek egyóta." 320
Szóla, s kikapta kezét könnyedkén Antinoosnak
Karjaiból. Most a hőslők lakomákat ütöttek,
Kik bántó szavakat céloztanak ellene gúnynyal;
Mert emelé szavait fel egy a túlbüszke seregből:
„Ugy van, Telemakhos vesztünkre halálokat épít! 325
Már Pylos országból hadakat fog hozni reánk, vagy
Épen Spartábol, miután olly rajta van immár.
Vagy még kedve jövend Ephyrának dus telekére
Futni, hogy embörölő mérget hozzon haza, mellyet
Serlegeinkbe vegyít s vele mindnyájunkat eloltat." 330
Más pedig igy szólt a hőslők túlbüszke hadából:
„Hát de ki tudja, ha már el fog bujdosni ugyancsak,
Nem vesz-e kedvesitől el messze, miképen Odysseus?
Akkor szerzene ám még nékünk meglehetős bajt!
Mert meg kellene osztoznunk ingóin, az udvart 335
Anyjának hagyván, és a neki férjül esőnek."
Szóltak. Telemakhos pedig atyja királyi temérdek
Tárházába lement, hol arany s réz álla halomban,
És illatdus olaj, s a szökrényekben elég mez.
Hordók fekvének, telvék fejedelmi borokkal, 340
Isteniekkel, régi vegyetlen, kedves izűkkel,
Falhoz rendezvék sorjában; hogyha Odysseus
Tán Ithakába vetődnék még küzdelmei fogytán.
Kétszárnyú ajtó vala rá idomitva tudósan
Gyallott deszkából; ottben pedig éjszaka s nappal 345

Gondos sáfárné szorgalmasan őrize mindent,
Ops Pisenorides művelt Euryklea lánya.
Most eztet behiván szólítá Telemakhos meg:
„Dajka, meríts tele korsókat számomra az édes
Borból, melly az után legkedvesb ízü, mit eddig 350
Tartogatál te Odysseusért, ha ama nyavalyás fej
Megmenekülve haláltól még Ithakába vetődnék.
Merjsze tizenkettőt teli és dugaszold le keményen.
Rakj azután jóvarratu tömlőket tele liszttel;
És húsz véka legyen nekem a molnárosan őrlött. 355
S mindezeket másnak nem szükség tudni kivűled.
Tedd pedig egyszeriben; mert este, ha édes anyámék
Ágyról gondolnak, s lefeküdtenek, átveszem őket.
Mert Spartába, s Pylos homokos földére megyek, hirt
Venni, ha hallhatnék valahol felséges atyámról." 360
Szólt. Kedves dajkája pedig feljajdula mindjárt,
És mondotta siralmas hangon röpke szavakkal;
„Hogy juthatnak eszedbe, szerelmes gyermekem, illyen
Gondolatok? hova mennél ollyan messze, egyetlen
Kedvese a háznak? Hisz atyád nagyságos Odysseus 365
Meghalt külföldön, jaj, messzire drága honától!
Most pedig a hőslők majd néked vetnek utadban
Cselt, hogy veszsz gonoszúl, és ők osztozzanak itthon.
Ah de maradj veszteg, s őrizzed házadat! Épen
Nem kell árvizeken bujdosnod, sem megepednek." 370
Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Bizzál, dajka; nem istenség nélküli tanács ez!
Söt hamar adj esket, nem előbb hirlelni anyámnak,
Mint tizenegy vagy két nap után eleveztemet, avagy
Majd ha talán keresend maga, és eszméli az útat; 375
Árva siralmaival nehogy ártson szép teteméneк."
Szólt. Az öreg némber megtette az istenek eskét.
És miután megtette, s el is végezte az esket,
Egyszeriben borokat mért a korsókba; továbbá
Sok jóvarratu tömlőket megrakdosa liszttel. 380
Telemakhos pedig a hőslők csapatába vegyült volt.
Most egyebet gondolt istennő kékszem Athene:

Telemakhosnak megjárá képében a népes
Várost, és minden férfit meghíva közelről,
Este hajójánál gyülekezni barátilag össze. 385
Végre Noemonfi Phronios jó és nemes ifjat
Kérte hajóért fel; ki örömmel ajánla is ollyant.
A nap elalkonyodott, besötétülének az utcák;
És az evicke hajót tengerre szalasztva, beszerzett
Minden fegyvereket, miket annak vinni szokása; 390
S a kikötői határfokon állította ki, mellyhez
Istentől ihletve sokan tolakodtanak össze.
Most egyebet gondolt istennő Pallas Athene:
Mert nagyságos Odysseusnek palotáiba menvén
Édes szenderrel hintett meg minden akhivot, 395
S megzavará és kelyheiket kiütötte kezökből.
Kik lefeküdni oszoltanak a városba; nem is lett
Ülni tovább kedvök, miután megszökte az álom.
Szólította azonban Athene Telemakhost fel,
Népes termeiből haladéktalan útnak eredni, 400
Mentor képében mind szózat mind pedig arcra:
„Telemakhos, saruas bajtársaid eddigelé mind
Révpadon ülnek már, csak utánad várakozólag;
Jersze tehát iziben, ne halaszszuk ezentul az útat.“
Igy szólván vezetett istennő kékszem Athene 405
Késedelem nélkül; követé őt nyomban az ifju.
Hogy lejutottanak a tengerhez s barna hajóhoz,
Fürtös társaikat mind összekerülve találák;
Kiknek Telemakhos szentséges egyéne azonnal:
„Rajta barátim, az utravalót hozzuk ki, miérthogy 410
Minden kész otthon, s nem tudják édes anyámék,
Nincs híréül egyen kivül több házi cselédnek.“
Igy szólván vezetett; azok elsietének utána.
És kiemelvén mindeneket, lehelyeztek az útkész
Sürge hajóba, miképen Odysseus gyermeke rendelt. 415
Ekkor Telemakhoz fellépe; vezette Athene
S a tatot elfoglalta; kinek közelében az ifju
Vőn helyet. E közben pányvát oldottak a társak,
És fellépkedvén, ezek is padaikra ülének;

S kellemetes szellőt keltvén fel nékik Athene, 420
Esti lebelt, suhogót a tenger légszinü hátán,
Telemakhos bajtársira szorgalmazva parancsolt
Nyulni hajójok fegyverihez. Hallgattak azok rá,
És felemelvén a súgár fenyvárbocot, öblös
Vackában felüték s leszoríták tarcskötelekkel, 425
Mellyre fehér lobogót vontak jócserzetü szíjjal.
A szellőre vitorlájok felpöffede; fenyvök
Indultára nagyot zúdúla köröskörül a víz.
Már az evicke hajó sebesen nyargalta habutját.
Ekkoron ők szerszámaikat helyeikre lekötvén 430
Színborral koszorús kancsókat raktanak immár;
S a halhatlanokat szent áldmásokkal imádák,
Főleg azonban Zeusnek lányát, kékszem Athenét.
Az pedig egyre futott, az egész éj s hajnalon által.

HARMADIK ÉNEK.

Nestor jól fogadá, honnan Spartába szekerzett.

A nap elévillant odahagyván tengeri fekvét
Pályájára, világot hozni az éji karoknak,
S gabnaszülő földén a halandó emberi nemnek:
És ezek a Neleus úr építette Pylosba
Értenek. A sokaság épen bikaáldozatokkal 5
Bánt kékfürtü Poseidonnak, feketékkel egészen.
Számra kilenc telep állt; ötszáz deli férfiu ült le
Mindenikére, kilenc tulkot hozván egyegy osztály.
Ők belet izleltek, de az istennek bikacomb sült.

Hát egyenest ide tartottak; lobogójokat össze 10
Vonván parthoz eveztenek, és kieredtek egyenként;
Telemakhos maga is, Pallasnak utána, kiszállott.
A kit szólított meg azonnal kékszem Athene:
„Telemakhos, mit sem kell szégyenkezned ezentul;
Mert csak azért is szállottál tengerre, hogy értsed, 15
Melly föld keblezi, vagy sors érte hatalmas atyádat.
Szemközt hát a lovag Nestorral; lássuk az embert,
Millyen jelleme van lelkének vajjon. Erősen
Kéred meg pedig őt, igazán folytassa beszédét;
Bárha különben sem hazudik, bölcs férfiu lévén." 20
Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Mentor, hogy menjek? mit szólva köszönthetem őtet?
Én cimeres szókban nem igen vagyok ekkorig otthon;
S ifjúnak korosabb embert faggatnia szégyen."
Mond neki erre viszont istennő kékszem Athene: 25
„Telemakhos, más szó neked ötlik eszedbe magadnak,
Mást pedig isten adand; mert én nem hiszlek olympos
Boldogi ellen akár születettnek akár tápláltnak."
Igy szólván vezetett istennő kékszem Athene
Késedelem nélkül, s követé őt nyomban az ifju. 30
Végre Pylos polgárainak telepére jutottak.
Itt ült Nestor gyermekivel; körülötte baráti
Húst vagy sűttek vagy nyársaltanak a lakomához;
A kik vendéget sejtvén elejekbe sietfek
Sergestül, és felcsapván velek ülni hivák meg. 35
Első Nestorides Pisistratos ért oda; mindkét
Vendéget megfogta kezén, s lakomához ülette
Lágy irhára, fölén a tengerparti homoknak,
Atyja s derék Thrasymedes jó testvére közébe;
Aztán béladagot szolgált nekik, és zamatos bort 40
Töltött bé az arany serlegbe, s kinálva imígyen
Szólítá legelőbb istennő kékszem Athenét:
„Jersze imádd, vendég, kékfürtü Poseidon ur istent,
A kinek érkeztek vendégségére hazánkba;
És ha imádkoztál s végezted az asztali áldást, 45
Ennek is add által majd áldmásozni az édes

Serleget; ugy vélem tudnillik, imádkozik ő is
Menny örök istenihez; mert rászorul erre az ember.
Ő fiatalb nálad, s nekem esztendőkre korácsom;
Igy az arany kelyhhel téged kínállak először." 50
Ekkép szólva kezébe adá a mézboru kelyhet.
Örvendett a józan okos fiatalnak Athene,
Hogy neki kínálá az arany kelyhet legelőször;
És sok imáival igy kérlelte Poseidon ur istent:
„Hallgass meg, rázföldi Poseidon, s meg-ne tagadjad 55
Tőlünk áldásod, mellyért országosan esdünk!
Nestort elsőben s fiait tedd véle dicsőkké,
Aztán ünnepi századaért álld meg Pylos ország
Népeit egy főig, kik egész ájtattal imádnak!
Engedd Telemakhosnak is és nekem abban az ügyben 60
Célhoz jutni, miért ide jöttünk sürge hajónkon!"
Monda; s imái utóbb maga által teljesülének.
Ekkor Telemakhosnak adá szép gömbölü kelyhét,
Mellyel Odysseusnek szeretett fia szintugy imádott.
S már a felhúsak megsülvén és levonatván 65
Feldaraboltattak, s ők vig lakomákat ütöttek.
Hogy pedig éhek megcsilapult és szomjok elalvék,
Tiszteletes Nestor szavait felemelve beszélett:
„Most immár helye van, miután töltöztenek a mi
Vendégink, kik s kik legyenek, megkérdeni tőlök. 70
Oh jövevények, kik s kik vagytok? honnan eveztek?
Érdekből-e, avagy csak amúgy vaktában alá s fel
Bolygotok a halason, mint tengerháti kalózok,
Kik magok éltével játszván, egyebekre rohannak?"
Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag, 75
És már bátran, Athenétől bizodalmak ihletvén
Keblibe, hogy kimaradt atyjáról híreket értsen
Tőle, s dicsőüljön neve a napalatti világon:
„Oh Neleusfi, akhiv nemzet felségese, Nestor,
Azt kérded, honnét eredünk; kijelentem előtted. 80
Neion aljárol hoz minket, mellyet ezennel
Felfedezek, nem köz, de saját magam érdeke, hozzád.
Hírek után járok, ha vehetnék édes atyámrol,

Bajnok Odysseusröl; ki, miként híresztelik, egykor
Véled együtt harcolva töré meg Trója hatalmát. 85
Mert a többieket, felmenteket Ilion ellen,
Hallottuk hol hulltanak el szomorúan egyenként;
Róla pedig vészhirt sem akart engedni az isten!
Tudnillik, hol enyészett el, megmondani senki
Sem képes, lakföldön ölék-e meg ellene támadt 90
Emberek, Amphitritének hullámiba halt-e!
S mostan azért jöttem térdednek elébe, ne sajnálj
Gyászos vége felől hirt mondani, hogyha szemeddel
Láttad; avagy mástól történt már hallanod annak
Bolygásit, kiben olly nyavalyást szült egykor az anyja. 95
És le ne győzzön semmi könyör, vagy akarmi tekintély,
Ámde sorolj el mindeneket himzéstelenül, mint
Tenszemüleg láttál. Igenis, ha valóban Odysseus
Édes atyám valaha Trojánál embere volt, vagy
Ténynek vagy szónak, hol Akhivokat annyi baj ére; 100
Jusson eszedbe ma ez, s engem cselvetlenül oktass."
Monda lovag Nestor neki válaszul erre viszontag:
„Oh kedves, mert olly bajakat villantasz eszembe,
Mellyek amott leltek bennünket Akhivokat egykor,
Mind ha feles zsákmányok után Peleusfi Akhilleus 105
Hadvezetése alatt légszínű tengeren úszánk;
Mind mikor agg Priamos roppant várának alatta
Küzdöttünk, hol halva maradt a legjava nemzet!
Ott fekszik daliás Ajas, és ottan Akhilleus,
Ott vele Patroklos, rokonelmü az égi karokkal, 110
Ott szeretett fiam is, vádment egyszerre s erélyes
Antilokhos, mind futni serény, mind küzdeni bajnok.
És sok egyéb szomorút látánk; melly földi halandó
Lenne beszéddel mindazokat kimeríteni képes?
Mert ha közöttünk öt hat egész esztendeig élnél, 115
Sem jutnál végére, mit ott az Akhivok epedtek;
Sokkal előbb belefáradtat haza vinne unalmad.
Mert Trojára kilenc hosszú esztendei minden
Fortélyunkat alig sikeríté végre Kronion.
Itt hát tervekben nem birt feltenni hadunkbol 120

Senki Odysseuszszel, miután tulszárnyala kitkit
Furfangos fortélyu atyád; ha valóban ez urnak
Magva vagy, a mint hogy bámitnak is arcaid engem:
Mert szavaidban igen ráversz, s nem könnyen akadnánk
Ifjura, illy alkalmatosan képesre beszélni. 125
Már mi amott ketten, magam és nagyságos Odysseus,
Sem gyűlések alatt, de tanácsinkban sem oszoltunk
Meg soha is, hanem egy szív és lélekkel azon volt
Mindenikünk, hogy az Argosiak jóléte viruljon.
Hogy pedig eldöntők Priamosnak nagyszerü várát, 130
S visszahajózánk, és elszórt bennünket az isten;
Ekkor igen gyászos megutat sorsolt Zeüs Argos
Népeinek, miután sem okos sem jogszerü nem mind
Voltak: azért elegök nehez átkot vont le magára
Kékszem Athenének megemésztő gyűlöletéből, 135
A ki Atreus fiait veszedelmesen összekapatta.
Mert ezek összeparancsolván a tábor egészét,
Vaktában s nem rendszeresen, mikor a nap alámegy
(Borterhelve tolult az Akhívok tábora össze),
Elszavalák, miokon hirdettek nemzeti gyűlést 140
S most Menelaos fellázított mindenegy embert,
Tenger síkja felett elutat forgatni eszében.
Nem tetszett Agamemnonnak, ki marasztani buzgott
Még az erős népet, s elsőben századot adni
Pallasnak, hogy az áldozatokkal megvegye szívét: 145
Balga, nem értve, mikép ki nem engesztelheti őtet;
Mert nem igen könnyen változnak az isteni elmék.
Ők ugyan egymással keserűn villongva igy álltak
Volt szemközt; az akhiv tábor pedig iszonyu zajjal
Felrobbanva, tanácsaiban két részre felekzett. 150
Éjszaka meghálánk, gonoszul fenekedve magunkban
Egymás ellen; mert isten vesztünket akarta.
Reggel evicke hajót vont tengersikra felünk, és
Béraktuk zsákmányostúl a mélyövü nőket;
Hadsergünk felerésze pedig vesztegleni hajlott 155
Még Agamemnonnal, pásztorral az argosi népen.
Mi felülénk, s elevedzettünk; sietőleg igettek

Lebke hajóink, tengerapályt advája Kronion.
Hogy Tenedozba juténk, áldoztunk isteneinknek,
Honvágytól égvén; de Zeüs nem terveze még azt, 160
Rettenetes, ki közénk másodszor hinte ma pártot:
Mert egyik osztályunk fordítván barna hajóit,
Melly fortélyos Odysseusnek hallgatta parancsát,
Vizszafutott Agamemnonhoz, neki kedvibe járni.
Én pedig a vélem haza tartó többi hajóval 165
Futtam, tudva, mikép veszedelmet forral az ördög;
És futa Tydeus nagy fia, és szorgolta barátit;
Elkésődve futott maga szög Menelaos utánunk,
És Lesbosban azon tanakodtakat ére be, vajjon
Merre leendene jobb elevezni, fölötte Khios zord 170
Partjainak, Psyrie szigetét balkézre marasztva,
Vagy Khios aljában, szellős Mimas ormozatánál.
Mi tüneményt kérénk istentől: a ki adott is
Azt, s Eubőa felé egyenest hagya metszeni tengert,
Hogy mennél hamarabb kihatoljunk vészek öléből. 175
Itt harsány fuvalom kezdett sípolni; hajóim
A halason sebesen haladának előtte, s Geraestost
Éjszaka érék el; hol sok bikacombot ajánlánk
Tüzre Poseidonnak, nagy tengert hagyva megettünk.
A negyedik nap volt, mikor Argos partira hajták 180
Társi lovag Diomedesnek ki evicke hajóit.
Én Pylos országnak tarték vala; és le nem ültek
A szellők, hogy felkeleté Zeus bennöket egyszer.
Igy jöttem, szeretett ifju, hirvétlenül, azt sem
Tudva, ki lett az Akhivokból elveszve, ki üdvöz; 185
A miket ellenben házamnál hallok azóta,
Megtudod őszintén, el sem rekkentem előled.
Dárdás Myrmidonok, mint hirlik boldogul értek
Vissza, vezettetvén nagy Akhilleus gyermeke által;
Boldogul ére Philoktetes, Pőas deli magva; 190
Idomeneus Kretába vivé valamennyi csatából
Ment feleit szintén, mert tenger nem nyele senkit.
De Agamemnonrol magatoknak tudva, ha félre
Laktok is, Aegisthos milly szörnyüen ölte meg; a ki

Másként tényének meg is adta keservesen árát! 195
Ennyire jó megholta után embernek utódot
Hagyni; mikép itten boszut állott a fiu gyilkos
Aegisthos lelkén, ki orozva halatta meg atyját.
Igy te is oh kedves, szép és már termetes ifju,
Tenni siess, hogy utókorod is dicsekedve nevezzen." 200
Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Oh Neleusfi, akhiv nemzet felségese, Nestor,
Bosszút állt igenis, s az Akhivok róla magasztos
Dalt mindenha, világhírűt énekleni fognak.
Bár nekem adnának menny istenségi hatalmat 205
Megbosszulni halálos bűneit otthon az ádáz
Hőslőknek, miket oly fertelmesen üzni tanultak!
De minekünk nem adott, nekem és felséges atyámnak
Annyi szerencsét Zeus; csak tűrelem a mi hatalmunk!"
Monda lovag Nestor neki válaszul erre viszontag: 210
„Ugy kedves, miután ezeket juttattad eszembe,
Itt hire jár, hogy szülédnek hőslői, sok ifju
Ember igen gonoszul patvarkodik ellened otthon.
Szólj, magad adtad-e meg magadat nekik, avvagy elútált
A nemzet, valamelly istencsuda által igézve? 215
Ámde ki tudja, honába jövén nem fogja-e még ő
Visszafizetni nekik maga, vagy vele minden Akhivok.
Mert ha irántad is olly rokonérző Pallas Athene,
Mint nagyságos Odysseushez volt Troja alatt, hol
Vértes akhiv nemzet roppant küzdelmeken állánk: 220
Tudnillik soha sem láttam, hogy az istenek olly hőn
S nyilván pártolnak valakit, mint őtet Athene!
Ha igy akar veled is gondolni, s szerelmes irántad,
Úgy egyik és másik bizonyára feledheti nászát."
Mondá Telemakhos nemes ifjú módosan erre: 225
„Szózatod, aggastyán, többé nem teljesedik be,
Mert nagyokat mondál; elszédülök! Ezt, ha magok menny
Istenségi akarnák, sincs mód benne remélnem!"
Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene:
„Telemakhos, fogaid rekeszéből milly ige röppent? 230
Azt akaró isten tova is megmenti az embert

Könnyen. S én legalább örömestebb bujdosom össze
Vissza, csak egyszer megláthassam drága hazámat,
Hogysem tüzhelyemen leölessem, mint Agamemnon
Nemzetes Aegisthos s felesége merényei által. 235
Másként isten sem tehedelmes bármi szerette
Kedvencét sirtol megváltani, hogyha kimérte
Néki enyésztő sors a hosszúszenderü zsoldot."
Telemakhos pedig igy szólott neki erre viszontag:
„Mentor, szót se tovább ez egyébként szánatos ügyröl! 240
Az bizonyos, miszerint nem jő haza, mérthogy olympos
Boldogi őtet örök vész és romlásra itélték.
Hát inkább másrol akarok szót váltani tisztes
Nestorral, miután különös jó és okos ember;
A mint hogy három nemzéken hirlik is őtet 245
Országoltnak, azért istennek látszik egyéne.
Oh Neleusfi, dicső Nestor, rajzoljad elejbém.
Hogy történt Agamemnon fejdelem abbeli este?
Hol volt akkoriban Menelaos? milly cseleket hányt
Néki or Aegisthos, hogy erősbet enyészte magánál? 250
Tán akkor nem akhiv Argosban időze, hanem más
Országon járt, hogy bizodalmasan ellene támadt."
Monda lovag Nestor neki válaszul erre viszontag:
„Gyermekem, én mindent igazán kijelentek előtted.
Elgondolhatod azt magad is, milly vége leendett, 255
Hogyha or Aegisthost a háznál élve találta
Volna, megérkezvén Trojárol szög Menelaos.
Akkor elég földet se vetettek volna reája,
Söt ebek és madarak faldosták volna meg ottkint
Messze a várostol, s tetemeit egy tisztes akhiv nő 260
Sem siratandá meg, nagy lévén bünei szörnyen.
Mert mig amott mi ezer küzdelmeket állva ki hosszan
Vesztegelénk, azig ő lovas Argosnak szugolyában
Kéjelgvén, Agamemnonnét sok szóval enyelgte
Volt körül; a mi Klytaemnestrát csábjával először 265
Meg nem szédíté, miután esze s szíve helyén volt:
Mert dalnok környezte, kinek meghagyta keményen
Atrides Trojára menet, hiven őrzeni hölgyét.

De mikor a bal sors romlásra taszítani végzé,
Itt már puszta szigetbe vivén a dalnokot, ottan 270
Hagyta falánk madarak csordáinak étekül, és az
Olly örömest követő hölgyet palotáiba vitte.
Ekkor az istenek oltárin sok combot eléget,
Sok szövetet s aranyat függeszt szent áldozatul fel,
Olly dolog embere, mit soha meg nem vallani gondolt. 275
Mert mi együtt indultunk el Trojának alóla,
Szög Menelaos s én, őszintén értve meg egymást;
De hogy Athenaenek hajtottunk Sunionához,
E fokon Atrides révészét Phöbos Apollon
Célba vevén megölé véletlen szende nyilával, 280
Kormányán figyelőt a szélkergette hajónak,
Phrontis Onetoridest: ki derékúl érte nemében
Kormányozni, midőn a halas tengerre vihar dőlt.
Néki tehát, sietőnek bár, helyt kelle maradni,
Hogy társát eltemje, s megadja szokásszerü módját. 285
Végre pedig miután már a hullámos özönben
Járva hajóival, elközelíte Malea fokához;
E kúpos hegy alatt gonosz útat sorsola néki
Mennydörgő Zeüs, ordító szelet ontva reája,
És fodros hullámot uszítván ellene, hegynyit. 290
Igy elszórva hajóit, kit Kretába vetett el
A Kydonokhoz, Iardanos áradozó vize mellett.
Tengersikra egy ormozatos tar szikla mered fel
Gortyn mesgyéjén a légszin nedvek öléből;
Nagy habokat verdes délszél a szikla balához 295
Phaestos irányában, de kicsiny kő nagy vizet elzár.
Imide szálltak ezek: nehezen menekült meg az ázott
Férfi: hajóikat ellenben mind szirthoz ütötték
A habok. Öt gályát pedig Aegyptosba tereltek
Által erőszakosan ragadó vihar és sebes árvíz. 300
Meddig ez itt javakat s aranyat kincsezve, hajóin
Máshangú népek földén ácsorgana, addig
Nemzetes Aegisthos rosznak járt végire otthon
Atrides megölésével, s a nép neki hódolt.
Hét évig bitorolta igy a sokkincsü Mykenét: 305

Nyolcadikon haza jött veszedelme levente Orestes
Híres Athenaeből, s megölé fegyverrel a gyilkos
Nemzetes Aegisthost, ki orozva halatta meg atyját.
Öldöklési után eltartá szertelen anyja
S Aegisthos torait velek a lovag Argosiaknak. 310
Még aznap megjött hadnagy Menelaos Atrides,
Annyi javat hozván, valamennyi hajóira fére.
Hát, kedves, te se légy lakotoktól messze sokáig,
Ott hagyván jószágodat és olly büszke hatalmas
Nemzetet a háznál; netalán kiszorítsanak abból, 315
Rajta megosztozván, s utazásod füstbe ne menjen.
De Menelaoshoz magam is szorgalmasan intlek'
Elrándulni, ki csak minap ért haza, s olly idegen nép
Földéről, honnan soha meg nem vélne jöhetni
Többé szélvészek rohamától annyira hajtott 320
Férfiu: tudnillik madarak sem szàllnak az évben
Át ide, ollyan igen távol vagyon a rideg ország.
Menj el azért hozzája hajón társiddal; avagy ha
Jobban tetszik amúgy, vagyon itt számodra szeker s ló,
Itt vannak fiaim, kik el is kisérnek örömmel 325
Szög Menelaoshoz Lakedaemon jó telekére.
Megkéred pedig őt, igazán folytassa beszédét;
Bárha különben sem hazudik, bölcs férfiu lévén."
Igy szólt; a nap elalkonyodék és rája setét lőn.
Most felemelte szavát istennő kékszem Athene: 330
„Oh aggastyán, mindezeket csak helyre beszéléd;
De már nyelvet szeljenek és elegyítsenek édes
Bort, hogy az áldmást megtévén kékfürtü Poseidon
S többi nagy istennek, feküngyünk; mivel int is az óra.
Mert ime a nap elalkonyodott, s nem is illik az isten 335
Vendégségein ülni soká, hanem oszlani szerte."
Szólt Zeus lánya; ezek szavait tisztelve fogádták.
Hát a hirnökség vizet öntött két kezeikre,
Aztán serlegeket koszoruztak borral az ifjak,
És elzsengézvén közepettök szétpoharazták; 340
S tüzre veték a nyelveket és felkelve megizlék.
Végre hogy áldmásoztanak és az elégig ivának,

Ekkor Athene s Telemakhos nemes ifju feküdni
Barna hajójokhoz késztiltek vissza; de imé
Ellenzette lovag Nestor s támadta meg őket: 345
Zeus mentsen s az egek minden halhatlani attol,
Hogy ti hajótokhoz mennétek tőlem aludni,
Mint valamelly ruhakoldús avvagy holmi szegényes
Embertől, kinek ágymeze és egy vánkosa sincsen,
Hogy maga és vendége puhán hálhassanak egyszer! 350
Lesznek kellemetes párnák, vagyon ágybeli nálam.
De nagyságos Odysseusnak magzatja ugyancsak
Nem megy semmi hajópadlásra feküdni le, míg én
Élek; utóbb pedig a fiaim majd helybe maradnak
Vendéget befogadni, ki tán házamba vetődött." 355
Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene:
„Kedves öreg, helyesen mondottad; Telemakhosnak
Bé kell vennie szózatidat, mert sokkal is illőbb.
Ő hát elkövetend téged, hogy szép teremedben
Háljon az éjszaka; én pedig a bajtársakat ottkint 360
Megnyugtatni hajónkra megyek s elmondani nékik
Mindent; mert köztök legidősbnek lenni dicsekszem
Kik fiatalbak igaz szeretettől gyujtva kisérik
Lelkes Telemakhost, neki mind kortársai lévén.
Ott a barna hajón akarok meghálni ma; holnap 365
Hajnalban pedig a szíves Kaukónok honába
Rándulok el, hol adósságim vannak, s pedig épen
Nem kevesek vagy tegnapiak. Te meg e palotádba
Térőt külddsze fiaddal az utra szekéren, alája
Olly lovakat fogván, mellyek szaladásra legelsők." 370
Igy szólván eltünt istennő kékszem Athene
Sólyom képében; mit látva elámula minden
Férfiu. Elhült a különös tüneményen az agg is,
És megfogva kezét igy szólott Telemakhosnak:
„Kedvesem, ah nem féltelek én hogy gyáva s erőtlen 375
Lészsz, ha imigy kisérnek az istenek ifjat is immár!
Mert nem volt ez egyéb felség az olympi karokból,
Mint Zeus lánya, harácsörvendő Tritogeneia,
Híres atyádnak is illy becsülője az Argosiak közt.

És örök istenség, adj üdvöt s teddsze dicsővé 380
Fömet, magzatimat s kedves feleségemet otthon!
Én pedig éves ünőt, szilajat viszek áldozatodra,
Homlokosat, mellyet nem fogtak igába halandók;
Ezt viszek én, szaruit környülfuttatva aranynyal!"
Igy esdeklőnek Zeus lánya bevette imáját. 385
Ekkor előmenvén népek felségese Nestor,
Mind fiait mind jó vejeit házába vezette.
Végre az aggastyán fényes palotáiba érvén,
Sorjában székekre avagy trónokra ülének.
A begyülötteknek maga ő elegyíte kupában 390
Édes bort, mellyet tizenegy év mulva nyitott fel
A jó sáfárné, pártáját végre leoldván:
Ezt elegyített volt Neleusfi, s szivélyes imával
Hítta segítségül áldmásai közben Athenét.
Hogy pedig áldmásoztanak és mig akartak ivának, 395
Mások ugyan szétoszlottak lefeküdni lakonként:
Ámde lovag Nestor nagyságos Odysseus édes
Ifját helybe hagyá a hangos csarnokiv alján
Hálni, megesztergált nyoszolyában; véle pediglen
Ön kedvelte fiát, Pisistratos érdemes ifjat, 400
A ki egyéb magzatjai közt egyedül vala nőtlen.
Ő meg az udvarnak titkos bensőiben alvék,
Hol számokra feket s ágyat felesége vetett volt.
A rózsásujjú hajnalnak támadatával
Tiszteletes Nestor feltermett a nyoszolyábol; 405
És kieredvén a faragott márványokon ült le,
Mellyek roppant háza előtt rendezve feküdtek,
Tiszta fehér s kenetekkel fénylők: mellyeken egykor
Neleus ült, elvekben mások az égi karoknak,
De ki ma elhunyt már s Hades birodalmiba szállott: 410
Ekkoron ellenben már ismét Nestor, Akhivok
Főnöke, ült jogodot hordozván, rajtok. Elébe
Gyültek Ekhephron meg Stratios fia éjteremekből,
Perseus, Aretos, Thrasymedes, az istenek ikre;
Végül a hatodik Pisistratos ifju közelgett; 415
És kivezetvén Telemakhost közepekre ülették.

S tiszteletes Nestor szavait felemelve beszélett:
„Járjatok el szaporán nekem, édes gyermekim, abban,
Hogy menny boldogi közt legelőször Athene kegyelmét
Nyerhessem mindjárt, jelenét a tegnapi búcsún. 420
Menjen azért egyitek parlagra, hogy ízibe jőjön
A szükséges ünő, hajtatván pásztora által;
Mástok Telemakhos bajtársit idézze be hozzánk
Barna hajójokról, csak kettőt hagyva közűlök;
Harmadik ötvös Laerkest sürgesse ki nékem 425
Gyorsan, hogy szarvát az ünőnek béaranyozza.
Többiek itt legyetek körülöttem, s szóljatok a ház
Némberinek be, derék lakomát késziteni; székek
És fa után legyenek; vizet is hadd hordjanak össze."
Szólt; mind elsürgöttek azok. Bekerűle mezőröl 430
Már az ünő; megjött istenszerü Telemakhosnak
Népe hajójárol; eljött igyekezve az ötvös
Érckoholó szerszámokkal terhelve kezében,
A kalapácscsal, ülővel s a művészi fogóval,
Mikkel aranyt remekelt; megjött elvégre Athene, 435
Áldozatát élvezni. Lovag Nestor kiadá most
A kellő aranyat; s vele béfuttatva tudósan
Művész a szarukat, hogy lássa s örüljön az isten.
Ekkor elővezeték szarvon Stratios meg Ekhephron;
Kézvizet Aretos jött ottbenröl ki virágos 440
Tálca felett hozván egy kézzel, mással iszákban
Árpadarát; lelkes Thrasymedes bárdosan állott
Volt mellesleg, az áldozatos barmot leütendő;
Perseus vérnek edényt tartott vala. Itt deli Nestor
Elzsengéze darát s vizet; és zsengézve az istent 445
Sűrün imádta, ünő fejiröl szőrt hányva a tüzbe.
Hogy megimádkoztak s a szent dara el vala hintve,
Gyorsan elölépvén Nestorfi derék Thrasymedes,
Sujta: keresztülmetszte nyakizmait a köszörült bárd,
S bénítá az ünő erejét. Ujjongva sikoltott 450
Rá fel Nestornak minden menye, lánya, erényes
Hitvese Eurydike, Klymenos legelőbbi leánya.
Annakutána pedig felemelvén a bebarangolt

Földröl, tarták, mig Pisistratos ifju leölte.
Hogy kifutott a vér s csontait odahagyta kedélye, 455
Széthintezvén azt, kimetélték combjait annak
Rende szerint; azután beteritették vala hájjal
Kétrét, nyers husakat halmozva felülröl azokra.
Igy égette hasábokon éltes Nestor, izes bort
Öntözgetve reá; nyársakkal bántak az ifjak. 460
A combok hogy elégtenek, és ők a belet izlék,
Más tetemit felszegdelvén nyársakra taszíták,
S sütték, ökleletes nyársat forgatva kezikben.
Telemakhost ezalatt megmosta csinos Polykaste,
Nestor lányainak seregében legfiatalb hölgy; 465
És a mint megmosta, meg is kenetezte olajjal,
S rája palástot adott és köntöst öltete véle,
Istenek ikre gyanánt lépett ki vízéböl az ifjú;
S elközelitvén Nestorhoz, mellette helyet vőn.
Majd a felhúsak megsülvén és levonatván 470
Vendégséghez ülének; azonban férfiak álltak
Fel derekak, kik bort töltöttek arany poharakba.
Végre hogy éhök megcsilapult és szomjok elalvék,
Tiszteletes Nestor szavait felemelve beszélett:
„Fogjátok, fiaim, bé immár Telemakhosnak 475
A paripákat, hogy haladéktalan elszekerezzen."
Szólt; örömest hallgatta szavát mindenki az aggnak,
S gyors lovakat fogtak be az úri szekerbe legottan.
A sáfárné bort és étket tett fel az útra,
És csemegét, melylyel felséges hercegek élnek. 480
Telemakhos feleredt a nagyszépségü szekerre;
Mellé Nestorides Pisistratos érdemes ifjú
Ült vala fel, s a gyeplűket bal kézbe szoritván
Megcsapkodta serény lovait: nem restén igettek
Róna mezőre azok, s elhagyták messze Pylosvárt. 485
Igy csörtettenek a szerszámos hámban egész nap.
A nap elalkonyodott, behomályosulának az utcák:
Ők a Pheraeknek jöttek földére, Diokles
Termibe, Orsilokhos fiaéba, kit Alpheus ágzott;
Itt meghállanak, az vendégit örülve fogadván. 490

A rózsásujjú hajnalnak támadatával
Fogtanak egyszeriben s gyönyörü szekerökre felültek,
És kirobogván a dörgő csarnoknak alóla
Megcsapkodta; serény lovaik nem resten igettek.
Búzavetések közt vezetett ösvényök; ez úton 495
Mentek előre; igen sebesen haladott velek a ló.
A nap elalkonyodott, behomályosulának az utcák.

NEGYEDIK ÉNEK.

Értesül atyja felöl Spartában; az ellene hányt csel.

S ők Lakedaemonnak völgyes telekére jutottak;
És egyenest Menelaoshoz tartottanak: a kit
Számos vendéggel lakodalmaskodva lelének,
A mint mennyekzőt tartott volt lánya s fiának,
Harcos Akhilleus magzatahoz készitve az elsőt. 5
Mert még Troja alatt megigéré s néki fogadta
Adni, mit úgy rendelt a mennyei gondviselés is;
S most immár lovon és szekeren megküldeni készült
Myrmidonok földére, holott országola dicscsel.
Ámde fiának Alektortol vett spartai hölgyet, 10
Jó Megapenthesnek: kit idősebb férfi korában
Nemzett már szolgálótol, miután Helenének
Több magvat nem adott isten, hogy Hermione lányt
Megszülé, az arany Kyprisszel képre hasonlót.
Igy s ekkép laktak lakadalmat szög Menelaos 15
Mennyezetes palotájában szomszédai s társi
Nagy vigalommal. Ezenközben citerázva zenézett

A dalnok; mire két táncmester férfiu hangos
Dalra fakadván, a forgót eljárta középen.
Híres Telemakhos meg Nestor pártalan ifja 20
Önmagok és lovaik kivül a tornácnak elébe
Jártanak. Egyszeriben kitekintett jó Eteoneus,
Felséges Menelaosnak szorgalmas apróda;
S a nemzetpásztor disztermibe visszasietvén,
Hogy közelébe jutott mondá neki röpke szavakban: 25
„Hát valamellyes vendégek, nagysás Menelaos,
Két olly férfiu, mintha csak isten rajzata lenne;
Szólj, kiereszszük-e gyors paripáikat udvaradon? vagy
Ahhoz küldjük odább, ki szeretve fogadja be őket.“
Monda neheztelvést neki szög Menelaos ezekre: 30
„Épen nem voltál te, Boethődes Eteoneus,
Eddig együgyü, ki most olly gyermeki hangokat ejtesz!
Vajmi sok embernek házánál éldegelénk mi
Vendégül, mig megjöhetének; ha az isten ezentul
Ótalmazna szerencsésen! Hanem a paripákat 35
Fogd ki hamar, s magokat hozzad lakomára közinkbe.“
Igy szólott; kisuhant amaz a népes palotából
Hirtelenül, sok fürge inast csődítve magával.
És kifogák izzadt paripáikat; és bekötözvén
Benneket a lójászolhoz párostul, eléjek 40
Egyszersmind zabot öntöttek be s fehér öreg árpát;
A szekeret pedig a ragyogó fészerbe helyezvén,
Önmagokat vezeték a pompás házba. Kik egyben
Elbámultanak a fejedelmi lak isteni fényén:
Mert Menelaosnak boltos palotái hasonlón 45
Tündöklöttenek a nap s hold fényével az égen.
Végre midőn szemeik jól lettek lakva, medencék
Fürdőjébe eredtek, s megmosakodtanak abban.
Hogy megmosdatták s kenetezték őket olajjal
A nők, és bojtos köntöst adtak vala s öltönyt, 50
Atrides Menelaosnál trónokra ülének.
Ekkor arany korsót hordozván egy szobanémber
Kézvizeket töltött az ezüst tálcára belőle
Mosni; sikált asztalt helyezett nekik annakutána,

Mellyre szemérmes sáfárné kenyeret raka s bőven 55
Osztott ételeket, mindenből szívesen adván;
Kukta pedig tálakban emelt mindennemü sültet
Rakdosa fel, s az arany poharat számokra kitette.
Erre kezét nyujtván nekiek mond szög Menelaos:
„Üdvöz légyetek és töltözzetek; ám ha eléggé 60
Jóllaktok, kérdezni fogunk, kik vagytok. Arányzom
Én, miszerint titeket nem holmi sehonnai szülék
Nemzettek, hanem országló felséges atyáktol
Jöttök alá; mert nemtelenek nem magzanak illyest.“
Szólt; és zsíros ökörhátat tett sülten eléjek, 65
Önkezüleg nyujtván, mit néki becsűletül adtak.
És kiki a feladott eleséghez nyúla kezével.
Hogy pedig éhök megcsilapult és szomjok elalvék,
Szólította derék Nestorfit Telemakhos meg,
Hozzá hajtva fejét, szavait hogy senki se hallja: 70
„Nézzed el, oh Nestorfi, szivemnek kedvese, mint nem
Tündököl e hangos palotának boltjain a réz,
Elektron s aranyak sokasága, ezüst, elefántcsont!
Illyen fényü lehet Zeüs isteni udvara mennyben!
Mennyi temérdekség; én elszédülve csudálom!“ 75
Sejdítvén ennek szavait Menelaos Atrides,
Szólott mindkettőjökhöz szállékony igékkel:
„Gyermekeim, Zeusszel meg nem mérkőzhetik ember,
Mert neki isteniek mind birtoki mind palotái;
Ember azonban vagy mérközhetik énvelem érték 80
Dolgában, vagy sem. Mert vajmi sok útat, évődést
Látva is érte jövék nyolc évek mulva hazámba!
Kyprost, Phőnikét, Aegyptost tévedezém én,
Aethiopok földét, Sidont, az Erembeket által,
És Libyát, hol is a bárány egyszerre szarút vet: 85
Mert ott évenként hármat bárányozik a juh;
És nem látja szükét sem ihász sem gazda turónak
Vagy pedig a húsnak vagy az édes tejnek ebédül,
De mindenha tejelnek, az év valamennyi szakában.
Mig én ott fölös értéket kincsezve halomra 90
Bujdosom, addig meggyilkolta fivéremet itt egy

Másik férfi orozva, galád felesége cselével.
Igy ezen értékek nem igen gyönyörítenek engem.
De mindezt, ha vagyon, már hallhattátok atyátok
Ajkairól; igenis, tenger bú lelt vala engem, 95
A ki lakot veszték, nagyot és olly boldogat egykor.
Vajha ezeknek harmada közt lett volna szabadnom
Hon vesztegleni, és mind élne ki a lovas Argos
Partjaitol tova elhullongott Troja megyéjén!
S bár epedek mindnyájok után és fájlalom őket, 100
Többnyire váramnak legbensőjébe vonultan
Egyszer bánattal táplálván lelkemet, egyszer
Szünettel: gyorsan megelégli keserveit a szív!
Mindezekért, noha sajnálom, sem búsulok annyit,
Mint egy után, kinek emlékére fut álmam, izetlen 105
Ételem. Annyit tudnillik nem tarta ki senki
Argos népeiből soha, mennyit Odysseus állott
S tarta; magának ugyan bújára, nekem pedig éles
Gyötrelmemre soká kimaradtán. Sőt hal-e, él-e,
Azt sem tudjuk! Igen fogják bizonyára siratni 110
Őt Laertes öreg, szellemdús Penelope, meg
Telemakhos fia, kit születésekor elhagya otthon!"
Szólt. Siralomvágyat költött fel az ifju szivében;
Szempillája megül könyet ejtett atyja nevére,
A bibor öltönyeget mind a két kézzel elébe 115
Tartva hamar szeminek. Sejté őt szög Menelaos,
És a gondolatot forgatta tünődve magában,
Hagyja-e, mig atyját önként említeni fogja,
Vagy maga kérdezzen s magyarázzon előtte ki mindent.
Mig ő ezt a gondolatot forgatta magában, 120
Ime kijött Helene magas illatozó tereméből
Hozzájok, valamint aranyívü Artemis isten.
A kinek Adraste kényelmes széket adott volt,
Alkippe puha gyapjúbol tett szőnyeget erre;
Phylo ezüst kosarat hoza, mellyet nékie hajdan 125
Szép Alkandre adott, Polybos neje, a ki aranynyal
Dús aegyptosi Thebaeben tartotta lakását.
Ez Menelaosnak két üstöt ajánla ezüstből,

Két hárambot, *) aranyban tiz talentomot; aztán
Jó felesége dicső Helenét tisztelte külön meg, 130
Adva arany guzsalyat, kosarat kerekekkel alulról,
S illyet ezüstöt ugyan, de beszegvét szélen aranynyal.
Ezt hozván kezügyébe tevé körnémbere Phylo,
Tömvét meggyaratott fonalakkal; rajta kiöltve
A guzsaly állt, mit ibolyszin gzapjúgongyola terhelt. 135
Itt üle karszéken, lábát zsámolyra nyugasztva;
És kérdezte legott deli férjét részletesen ki:
„Tudjuk-e már, istenkedvenc Menelae, kifélék
Lenni dicsekszenek uj vendégei a mi lakunknak?
Vagy csalatom vagy nem, de szivem kifakasztani sürget! 140
Mert soha sem láttam sem férfi sem asszonyi nemben
Ennyi hasonlatot, — elbámit látása valóban —,
Mint nagyságos Odysseusnek másolja fiát ez,
Telemakhost; kit amaz születésekor elhagya otthon
Akkoriban mindjárt, mikor értem csúnya személyért 145
Ilion ellen akhiv daliák harcolni menétek."
Szólt neki erre viszont Atreusfi dicső Menelaos:
„Ugy sejtek magam is, feleségem, mint te gyanítasz.
Mert az is igy hordozta szemét; illy fője, szakasztott
Illy hajfürtei és illyen keze, lábai voltak! 150
És imént, hogy Odysseusröl hozakodtam elő, szót
Tévén róla, miket nem volt vállalni helyettem
Kész; pillája megül keserű könyet ejte ki, bíbor
Öltönyegét kezivel hamar ellentartva szemének."
Felszólalt Nestorfi derék Pisistratos ekkor: 155
„Atrides, görögök fejedelme, dicső Menelaos,
Ugy vagyon, annak ez édes gyermeke, kit te gyanítasz;
Ámde szerény lévén átall házadba legelső
Jöttekor s mindjárt beleszólásokkal elejbéd
Vágni, kit ugy szeretünk hallgatni mikép egy ur istent. 160
Engem tiszteletes Nestor küldött utitársul
Véle, mivel forrón kivánta személyedet itthon

---

*) Tripus.

Látni, hogy éltetnéd tény vagy szóbéli tanácscsal.
Atyjának tovaléte alatt tudnillik az ifjat
Sok leli, hogyha kevés szószóló emberi vannak; 165
Mint most Telemakhost: amaz ottkin bujdosik, és ezt
Egy lélek sem akad pártolni az otthoni bajban."
A kinek ímigy szóla viszontag szög Menelaos:
„Jaj de igen jó emberem édes gyermeke jött hát
A házhoz, ki ezer küzdemeket állt ki helyettem! 170
És én felfogadám, minden lovas Argosiak közt
Legszívesben látni magát, ha evicke hajónkon
Gondviselő Zeus megjövetelt engedne hazánkba.
Várost alkottam, fényes palotákat emeltem
Volna, s eőt vagyonával együtt és népe s fiastul 175
Átszállítandám Ithakából egy kiharácsolt
Olly városba, minők engem hódolva köröznek.
Akkor majd sürüen keveredtünk volna; nem is más
Választandott el szeretőket s vígadozókat
Egymástol, mint fellege a komoréjü halálnak. 180
De ezt meg kellett sajnálnia fent valamelly szent
Istennek, ki szegényt egyedül őt hontalanítá!"
Szólt; siralomvágyat költött fel mindegyikekben.
Sirt argiv Helene, ki Zeüstöl látta világát,
És sirt Telemakhos, valamint Menelaos Atrides. 185
De Nestorfi szemét se hagyá könyezetlenül a szó;
Emlékszék ugyanis szive pártalan Antilokhosrol,
A kit gyermeke a fényes Hajnalnak elejtett;
Erről emlékezve beszélt repülékeny igékkel:
„Oh Atreusfi, nemedben fő bölcs férfiunak vall 190
Téged öreg Nestor, hahogy ollykor tőle felőled
Kérdezkedni merünk, vagy előhozakodni találunk;
Tedd meg azért most is, ha lehet: bizony én vacsoránál
Nem szeretek szomorúságnak helyet adni; s különben
Holnap is egy nap lesz! Másként nehezemre nekem sincs 195
Meggyászolni halandót, kit sors mérge kivégzett:
Mert ez az embernek nap alatt egyedüli jutalma,
Megnyirakozni utána s könyet gördíteni sirján.
Ám nekem is meghalt egy vérem, nem legutolsó

Argos népe között, mit jobban tudsz te, miérthogy 200
Én ott sem voltam s nem láttam; hírlik azonban
Antilokhosrol, hogy tenyeres talpas fiatal volt."
Szólt neki erre viszont Atreusfi dicső Menelaos:
„Oh kedves, mert ugy szólottál mint okos ember
Szólna s tehetne, kinek számosb esztendei vannak! 205
Millyen az édes atyád, ép ollyan helyre beszélesz.
Vajmi kiösmerszik fia embernek, kire áldást
Ad születésénél s lakadalmakor a kegyes isten!
Igy engedte lovag Nestornak minden időre,
Őneki házánál kéjelmesen aggani vénné, 210
Gyermekinek pedig elmével tündökleni s karral.
A siralommal azért hagyjunk fel, mellyre kitörtünk,
És lássunk folyvást lakomához; töltsenek egyben
Kézvizet; ám reggel lesz módunk Telemakhosnak
És nekem egymással szót váltani érdekeinkben." 215
Szólott. Asphalion vizet öntött két kezeikre,
Felséges Menelaosnak szorgalmas apróda;
És kiki a feladott eleséghez nyúla kezével.
Itt egyebet gondolt Helene, kinek atyja Zeüs volt:
Szert vete ő a borba, kiből a férfiak ittak, 220
Búmencset s epeszünt, feledékét bármi csapásnak;
Mellyet hogyha lenyelt poharába vegyitve az ember,
Nem gördítene arcin alá egy könnyet is aznap,
Bárha kimulnának kegyes atyja s az anyja, ha vassal
Gyilkolnák is agyon vérét vagy drága szülöttit, 225
S mindezt színe előtt, ugy hogy ránézne szemével.
Illy sikerű szere volt a Zeus nemzette leánynak,
Üdvös, mit neki Thon felesége kegyes Polydamna
Aegyptosban adott, hol legtöbb irszereket hoz
A buzatermő föld, mind vészest mind pedig üdvöst. 230
Itt a hány orvos, szintannyi tekintetes orvos
Létezik; ők ugyanis Paeon csemetéi fejenként.
Hogy bevetette pedig s a borból osztani rendelt,
Majd felemelve szavát ezekül folytatta beszédét:
„Atrides Menelaos, Zeus védence, s ti is nagy 235
Édes atyák magzatjai! ám jót és roszat isten

Máskor másra bocsát, ura lévén minden ügyeknek;
Most lakomázzatok e palotában időzve, s regékben
Teljék kedvetek; ím én mondok először is egy jót.
Nem nevezendem meg, nem is adhatom itten elétek 240
Mind, miket Ilion ostrominál tett bajnok Odysseus;
Mondok azonban egyet, mit az izmos férfiu vállalt
A csata fergetegén, hol az Argosiak baja meggyült.
Illetlen vereségekkel szabdalva magát meg,
Condora foszlánynyal fedezetten vállait, apród 245
Képében Priamos fényes várába szivárgott;
Koldús ember alakjában lappangva, ki Argos
Gályahajói körül nem volt ám semmi hasonló,
Surrant a híres városba! Troja lakói
Elfigyelének rajta, de én sejtettem azonnal 250
S faggattam; hanem ő szavaimra kitérve beszélett.
De miután megmosdattam s keneteztem olajjal,
És mezet adtam rá, és mellé nagyszerü esket,
Troja vitézeinek nem előbb kijelenteni őtet,
Mint megtére hajóikhoz s a tábori néphez; 255
Itt az Akhivok terveit elmondotta sorában.
S Ilion emberiből sokakat vagdalva le tért meg
Vértes társaihoz, fortélyos férfi hirében.
Most a trojainők harsányul rítak, az én szüm
Ellenben vigadott, miután honvágy kele immár 260
Fel bennem. Csak ama kín bántott, melly Aphrodite
Által lett részem, mikor itt hagyatá velem édes
Honnomat, eltépvén lányomtól, ágyam, uramtol,
A ki se szellemben nem volt sem alakban utolsó.“
  Szólt neki erre viszont Atreusfi dicső Menelaos: 265
„Ugy van, mindezeket helyesen mondod, feleségem!
Én már sok jeles embernek tanulám ki tanácsát
S elveit eddigelé, valamint sokmerre forogtam;
De még ollyat ugyan soha sem láttam, ki hasonló
Szivvel bírt, minemüt nagyságos Odysseus akkor 270
Láttata, példátlan türelmü s vállalatú hős,
Hogy legjobbjai Argosiak seregének az ácsolt
Lóban rekkentünk, vésztervesek Ilion ellen.

Megjelenél te is ott, s ugy tetszett mintha egy isten
Hozna, ki Troja hadát fel akarja ruházni dicsekkel; 275
Deiphobos kisére pedig, halhatlanok ikre.
Háromszor kerüléd meg az öblös cselt tapogatva,
S szólítád neviről legerősbeit a Danaoknak,
Mindegyiket neje ismeretes lejtésü beszédén.
Hallók, én s Diomedes meg nagyságos Odysseus, 280
A te kiáltó szózatidat bent ülve középen:
És kettőnk ugyan el volt immár rája tökélve,'
Vagy kieredni legott, vagy választ adni szavadra;
Ámde Odysseus tiltakozott és ott foga minket.
S már a többi akhiv daliák mind veszteg ülének, 285
Csak maga gerjedezett méglen szót váltani véled
Antiklos: hanem ennek erős tenyerével Odysseus
Ajkait összenyomá, s az Akhivokat üdvözen őrzé;
Fogta pedig folyvást, mig elvitt onnan Athené."
Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag: 290
„Atrides, görögök fejedelme, dicső Menelaos,
Egyre megyen; mert meg nem ová őt szörnyü haláltol
Semmi ezekből, akár vas volt is szíve balában!
De tán hagynátok minket lefeküdni, hogy édes
Álomnak gyönyörét élvezzük az éjszaka folytán." 295
Szólt; argiv Helene nyomon a szobanőkre parancsolt,
Ágyat helyzeni a tornácba, reája biborbol
Párnát vetni, fölülről bészőnyegzeni csinnal,
És takaróul bojtos gúnyát tenni hegyébe.
Elsietének azok kezeikben fáklyavilággal, 300
S ágyaltak; majd kettejeket vezeté ki az apród.
Ők mindketten imitt, az előcsarnokban eredtek
Ágyba tehát, deli Telemakhos s Nestor helyes ifja;
Atrides pedig a várnak bensőiben alvék,
És fátylas Helene mellette, világhires asszony. 305
A rózsásujjú hajnalnak támadatával
Feltermett nyoszolyájábol hadnagy Menelaos,
Öltözködni; nehéz kardot függeszte le vállán;
És gyönyörü saruit gyengéd lábára kötözvén
Isteni felséggel lépett ki az ágypalotából. 310

S Telemakhosnak helyt fogván mellette beszélett:
„Nos minemű érdek hoz téged, Telemakhos hős,
Szép Spartába, fölén a széles tengeri hátnak?
Nemzeti vagy rideg ügy? add értésemre himetlen."
Telemakhos pedig igy szólott neki módosan erre: 315
„Atrides, görögök fejedelme, dicső Menelaos,
Eljöttem, valamelly hirt hallani tőled atyámrol.
Megfalatik házunk, jövedelmei tönkre jutottak!
Rosszakaró néppel tele udvarom, a kik örökké
Öldösik a juhot és csámpás szilaj ökröt ebédül, 320
Édes anyám hőslői, hatalmasan elvetemült faj.
Ugy van, azért jöttem térdednek elébe, ne sajnálj
Gyászos vége felől hirt mondani, hogyha szemeddel
Láttad, avagy mástol történék hallanod annak
Bolygásit, kiben olly nyavalyást szült egykor az anyja! 325
És le ne győzzön semmi könyör, vagy akarmi tekintély,
Ámde sorolj el mindeneket himzéstelenül, mint
Tenszemüleg láttál. Igen is, ha valóban Odysseus
Embere volt valaha Trojánál érdekeidben
Szónak avagy ténynek, hol Akhivokat annyi baj ére; 330
Jusson eszedbe ma ez, s engem cselvetlenül oktass!"
Monda sohajtva nagyot neki szög Menelaos ezekre:
„Oh hékám, bizonyára igen nagy férfiu ágyán
Vágynak hálni jövendőben a gyáva leventék!
De valamint imént ellett vemhéit oroszlán 335
Barlangjába vivén menedékre az erdei szarvas;
Hogyha, mig ő hegyeken és völgyeken átlegelészik,
Megtért e közben fekvére az otthonos állat,
Mindkettőnek rettenetes véget vet: azonkép
Rettenetes véget vet ezeknek is egykor Odysseus! 340
Mert oh bárcsak, Zeus atya, Pallas Athene s Apollon,
Ollyan alakban, mint a lesbosi szóvita mellett
Felkelvén Philomelidest viadalra fogadta,
S földhöz ütötte, hogy örvendett minden görög: akként
Mérkőznék meg az elvetemült hőslőkkel Odysseus! 345
Hisz keserű nász és rövid élet volna jutalmok.
A mit már tőlem kérdeztél, megfelelek rá

Nem csalogatva s kitérőleg, hanem a miket egykor
Nékem ama szóhű aggastyán híremül ejtett,
Tengeri lény, mindazt igazán kijelentem előtted. 350
Még Aegyptosban tartottak az istenek édes
Honnomtol, ki tökéletes áldozatot nem ajánlék,
Ámbár megkövetik tőlünk a hála adóját.
Egy sziget áll Aegyptosnak közelében az égszin
Tenger sikja felett, Pharos a neve, annyira fekvő 355
Tőle, hogy egy nap alatt megfutni evicke hajónak
Épületén, ha idős szellő fúvalna megette;
Benne derék kikötő, honnan tengerre vonatnak
A külföldi hajók, ellátvák fekete vizzel.
Itt rekkentettek húszad napig engem olympos 360
Boldogi, egy szellő sem kelvén közben azokbol,
Mellyek sürge hajót könnyen szállítanak utján.
És mármár kifogyánk eleség és lelki erőböl,
Hogyha egy istenség meg nem szán s ment vala, tisztes
Proteus aggastyánnak, ama szent tengeri lénynek 365
Lánya, szüz Idothea: ki az én láttamra megindult,
Összetalálkozván velem elkülönödve levővel
Társimtol, kik szétszórtan horgásztanak étket
A szigeten, sürgettetvén étvágyaik által.
Ez hozzám közelítve imígy kezdette beszédét: 370
„Balga lehetsz, idegen, s könnyelmű férfi, vagy önként
Tespedsz és kedved telik itt nyomorogni; hogy ámbár
Bajtársid szive csüggedez, e sivatagban időzöl
Váltig, utat módot nem lelvén mennetek innen."
Igy szólott; kinek én mondottam ezekre viszontag: 375
„Megvallom néked, légy bárki az égi karokbol,
Én nem tespedek itt önként, de az istenek ellen
Kellett vétkeznem, kik olympos székein ülnek.
Ah de tudasd vélem — hisz az isten mindeneket tud —,
Mellyik halhatlan tart engem fogva ez ország 380
Partjain, és hogy evezhetnék a szőke halasra."
Szóltam; az istennő pedig igy mondotta viszontag:
„Én ezeket neked őszintén elmondom, oh vendég.
Létezik itten egy aggastyán, aegyptosi Proteus,

Szóhű tengeri istenség, ki az égszin özönnek 385
Ismeri örvényét s uraul hallgatja Poseidont;
Eztet hirlik az én nemzőmnek s édes atyámnak.
Ha valamelly esellel meg hatnád ejteni őtet,
Ez neked egyszeriben jó útat nyujtana s módot
Arra, miképen ereszkedjél a szőke halasra. 390
Sőt tudatandja veled, Zeusnek kedvence, ha tetszik,
Házadnál mi roszak meg jók történtek azóta,
Hogy nehez és hosszú utaidban tétova bolygasz."
Szólott; a kinek én mondottam ezekre viszontag:
„Tenmagad oktas hát e szent öreg elleni cselre; 395
Nehogy sejditvén kikerüljön eszélyesen engem;
Mert nehez embernek hatalomba keritni az istent."
Szóltam; az istennő pedig igy mondotta viszontag:
„Én ezeket neked őszintén megfejtem, oh vendég.
Napnak az ég kellő közepére haladtakor illik 400
A halas örvényből majd a szent tengeri agg fel,
Halk zephyros suhoságai közt, beboritva homályos
Tajtékkal; s barlangja hiú üregébe lefekszik.
Környüle fóka sereg, bájos Halosydne utódi
Alszanak egycsapaton, kijövén a szőke habokbol, 405
Éles tengeri illattal párolva körösleg.
Majd ide hajnalban kivezetvén elhelyezendlek
Téged; azonban bajtársidbol hármat előre
Válaszsz, a kik legderekabbak evicke hajódon.
Halljad az isteni vén különös törvényeit aztán. 410
Fókáit cirkálja körül s olvassa meg elsőbb;
Végre midőn megötözvén *) felszámolta, csoportos
Nyájának közepette juhász módjára lefekszik.
Kit ti mihelyt le tapasztaltok takarodni, azonnal
Minden erőszakhoz s kitelőhöz nyuljatok, ottan 415
Helybe lefogva marasztani a szabadulni törekvőt.
Mindenné által kisért alakulni, mi csúszók
A földön vannak, lobogó tüzek és vizözönné;

*) Őtével számlálni.

De annál jobban fogjátok, nyomva erősen.
Végre pedig mikoron hozzád kérdéseket intéz, 420
Ollyan alakban már millyenben aludni menőnek
Láttad, ereszd fel az aggastyánt és teddsze szabaddá,
Fejdelem; aztán kérdd, mennynek melly istene verdes
Tégedet, és hogy evezhetnél légszínü halasra."
Igy szólván a hullámos tengerbe alátünt. 425
Én meg vissza hajóimhoz, mik parti fövényen
Álltának, indúlék, mélyen tűnődve magamban.
Tengerparti hajóimhoz végtére lejutván,
Hogy vacsorát rögtönzöttünk s beköszönte az alkony,
A vizözön kanyarú partján nyugalomra feküdtünk. 430
S a rózsásujjú hajnalnak támadatával
Elsieték szaporán a tenger szélei mellett,
Menny örök isteneit buzgóan imádva, barátim
Számábol négygyel, kikben megbizni tanultam.
Addig az örvényekbe merült tündér az özönviz 435
Mélyéböl négy fókának kihozá vala ujdon
Uj nyuzatú bőrét, vele cselbe keríteni atyját;
És számunkra feket karcolván a homokosban,
Ottan vára reánk; közelébe jutottakat aztán
Sorra lefektete, egy bőrt vetvén mindenikünkre. 440
Isszonyu les volt ez; tudnillik kínoza szörnyen
A tengerben idült fókáknak vésztele szagja;
Mert ki feküdnék egy nyoszolyában tengeri cettel?
Ámde segíte az istennő és gondola gyógyszert;
Jött, s valamennyink orra alá jóillatu kedves 445
Ambrosiát helyezett, s elenyészté véle ama bűzt.
Imigy várakozánk a hosszú reggelen által.
Egyszer előtüntek seregestül légszinü tenger
Mélyéből a fókák, és lefeküdtek egyenként.
Délkor az aggastyán maga jött, s ott lelve hizalmas 450
Csordáját, megszámítá elmenve közöttök:
Minket számított cetihez legelőször is, épen
Nem gondolva csalást: azután közepünkre lefekvék.
Itt felüvöltve reárohanunk, kezeinkkel erősen
Általöleljük; azonba cselét ő sem feledé el: 455

Bojtos oroszlánná alakult tudnillik először,
Majd sárkány leve, és párduc, meg nagyszerű disznó,
Volt zuhogó árviz, magasan járó terepély fa;
Mi pedig annyival is feszesebben tartva fogók őt.
Végre, midőn a fortélyos kezeinkbe kerültnek 460
Látta magát, kérdésével szólíta meg engem:
„Atreus gyermeke, melly istenség adta tanácsul,
Engem erőszakosan kezeidbe keríteni? mit kérsz?"
Igy mondotta; viszonzám én neki válaszul erre:
„Jól tudod, aggastyán, mért kell ámítanod engem? 465
Hogy noha régen zár e vad sziget, én sehogy útat
Nem látok menekedni, hanem csak szívem eped meg.
Addsza tehát hiremül, mert mindent tudhat az isten,
Mellyik olympi való tart engem fogva ez ország
Partjain, és hogy evezhetnék a szőke halasra." 470
Igy szólottam, amaz pedig igy mondotta viszontag:
„Ám Zeusnek kellett s a többi olympi karoknak
Kellemes áldozatot tévén bészállni, hogy ősid
Országába mehess a tenger légszinü hátán.
Mert nem végzet azig szemlélni tiéidet, ékes 475
Házadhoz megtérni, s becses földére honodnak,
Mig Aegyptosnak Zeüs árasztotta vizéhez
Visszahajózván, szent századdal meg nem imádtad
A halhatlanokat, kik boldog székei mennyben.
Akkor az óhajtottad utat megadandja Kronion." 480
Szólott. Összezuzék csalhatlan igéire szívem,
Hogy légszínü habok tetején felevezni parancsolt
Aegyptosba, felette nagy és kellemtelen úton.
Igy is válaszolám és mondok néki azonban:
„Ugy leszen, aggastyán, valamint követelte parancsod. 485
De már azt magyarázd és add tudtomra himetlen,
Minden Akhivok megtértek honaikba hajóstul,
A kiket én s Nestor Trojánál hátra marasztánk?
Vagy miután végkép befejezte csatáit, egy és más
Elvesztette hajón éltét, vagy társai által." 490
Igy szólottam, amaz pedig igy mondotta viszontag:
„Oh Atreusfi, miért ezt tőlem kérdened? Épen

Nem jó tudnod az én eszemet; s alig állja szemed meg
Könytelen, ugy vélem, ha megértesz rendibe mindent.
Mert sokan elvesztek közülök, sokan élve maradtak. 495
Két fejedelme veszett el az ércdolmányu seregnek
Visszajövet, mivel a harcon magad is tanu voltál;
Egy pedig élve raboskodik a sik tengeren ollyhol.
Hős Ajas odalett hosszúevezőü hajóin.
Elsőben Gyre tetemes sziklára vetette 500
Őt ki Poseidon s a tengerből megszabadítá;
És most ment lehetett vala, bár üldözte Athene
Őt, ha dacos szavakat nem zúgana, mellyek örökre
Megronták: hogy evez, vagy akarják vagy nem az égben.
Meghallotta Poseidon a hanyakodva beszélőt, 505
És izmos kezivel villához kapva, csapá meg
Gyre magas sziklát, és ketté szelte középen:
Helyt maradott egyik, egy fele a tengerbe zuhant le,
Mellyen előbb daliás Ajas vesztére kiszállott;
S őtet az áradozó tenger fenekére sodorta. 510
Igy lett itt oda ez, jóllakván sósizü nedvvel.
Véred ezennel ugyan menekülhete sürge hajóin
Vésztől, üdvözzé tétetvén Hera kegyétől.
De a mint el ügyekszik evezni Malea csucsos hegy
Lábainál, felkapván őt szárnyára hajóstul 515
Egy vihar, elterelé széles tengerre veszéklőt,
A tájékra, holott régente Thyestes, azóta
Ellenben fia Aegisthos tartotta lakását.
Végre hogy innen is ártatlan hazaútat igértek
A szélfordító halhatlanok, és haza vitték: 520
Édes örömmel lépvén fel földére honának,
Megcsókolta szerelmesen azt; sok hő könyü pergett
Két szemiből örömest látónak imádta hazáját.
De im az őrfokrol kilesé a férfiu, mellyet
Kémül or Aegisthos rendelt, igérve aranyban 525
Két talentomot adni; s egész esztendeig őrze
Már, netalán meglepje s hatalmasan ellene keljen;
És hírt tenni legott a néppásztorhoz igyekvék.
Aegisthos nyomon átkozatos fortélyok után lát.

Húsz legjobb daliát kiszemelvén a honiakbol, 530
Cselt vete; másrészről lakomát rendezni parancsolt;
És maga elsietett Agamemnont vig lakomára
Híni lovastúl és szekerestül, rosszakarólag.
S a cselröl nem vélekedőt meghozva leölte
Vendégség közben, mint tulkot jászola mellett. 535
Nem maradott egy is Atrides bajtársaibol, sem
Aegisthosnak hiveiböl, hanem ott vesze lábig."
Igy szólt; összezuzék ígéire szívem az aggnak.
Ottan síréк a homokon fetrengve, sem élni
Nem vágyván többé sem napnak látni világát. 540
De miután kisirám magamat s jóllaktam epedve,
Szóla megint hozzám az igazszavu tengeri felség:
„Oh Atreusfi, ne sirj vígasztalhatlanul! Ezzel
Semmire sem mehetünk; hanem inkább lelkesen ahhoz
Szükség látni, mikép juthass elvégre hazádba. 545
Igy avagy életben leled őt, vagy Orestes eleddig
Már megölé, te pedig legalább temetésire juthatsz."
Illy mondásira énbennem, noha bánatok által
Összegyalázottban, szív s lélek visszaderültek;
És szólítván őt kérdém vala röpke szavakkal: 550
„Már ezeket tudnám; de nevezd a harmadikat, ki
Élve raboskodik a tenger sivatagjain ollyhol,
Vagy meghalva; mivel, szomorú bár, hallani égek."
Igy szólottam, amaz pedig igy mondotta viszontag:
„Laertes fia ő; Ithakában tartja lakását. 555
Ezt én egy szigeten sürü könnyeket ontani láttam
Nympha Kalypso házánál, melly által erővel
Elzáratva, utat módot nem lelhet ügyében;
Nem lévén se hajó szolgálatjára, sem abba
Hű társak, vele a tenger hátára kelendők. 560
De neked, oh isten védence, derék Menelaos,
Nem lovas Argosban sorsod meghalva kimulnod;
Tégedet elysion mezejére s világnak utolsó
Végire küldenek isteneid, hol szög Rhadamanthys:
Hol legkönnyebben folyik élte az emberi nemnek, 565
Nem járván zápor, hófergeteg és viharos tél;

De lágyan sutogó szellőt eregetve magából
Okeanos, szakadatlan üdíti az emberi szívet:
Minthogy nőd Helene, te pedig Zeusnek veje lettél."
Igy szólván a hullámos tengerbe alátünt; 570
Én pedig istenmás feleimmel visszaeredtem
Parti hajóimhoz, mélyen szivedezve magamban.
A mint parti hajóinkhoz végtére lejuttunk,
Hogy vacsorát készítettünk s beköszönte az alkony,
A tenger kanyarú partján nyugalomra feküdtünk. 575
Támadatával majd a rózsásujju koránynak
Barna hajóinkat legelőször vizre bocsátók,
Aztán árbocokat raktunk; mellyekre vitorlát
Füzve behágdostak magok, és padaikra ülének,
S rendbe helyezkedvén páholták a halas örvényt. 580
Igy Aegyptosnak Zeüs árasztotta vizére
Visszahajózva, tökéletes áldozatokkal imádtam
Menny örök isteneit; s hogy megkérleltem eőket,
Sirt emelék Agamemnonnak, neve tiszteletéül.
Mit befejezve megindultam vala; célszerü szellőt 585
Adtak az égi karok, mellyek honnomba vezettek.
És most, ifju, maradj kedves vendégem ez ősi
Kastélyban tizenegy vagy két napig; akkoron aztán
Elküldlek megajándékozván szép adománynyal,
Három lóval, drága szekerrel; ajánlok ezekre 590
Ékes billikomot, hogy hon szent áldozatokkal
Foglalkodva megemlékezz mindenha felőlem."
Szólott Telamakhos neki módosan erre viszontag:
„Oh Atreusfi, ne tartóztass itt hosszasan engem!
Részemről én kész volnék házadban egy álló 595
Évig lakni, szivem nem is épen húzna hazámba;
Annyira örvendek hallgatni szavadra s beszéded
Szépségére. De már nehezen várhatnak utánam
Eddig is embereim Pyloson, s te tovább is üdöztetsz!
A mit ajándokul adsz, legyen az tárházba való kincs; 600
De Ithakába lovat szálítani nem fogok, inkább
Itt hagyom azt örömül néked: mert róna mezőket
Birsz országodban, hol elég lotos, buja szittyó,

Tenkely, búza, s fehérszín árpa feleslege díszlik.
Ellenben Ithakán sem hosszú róna, se pázsit; 605
Zergehon, ámbár lónevelőnél kellemetesb föld.
Mert nincs egy sziget is, ménnek nyargalni s legelni
Jó; s Ithakánk még legkevesebbé célszerü arra."
Igy szólott; nevetett Atreusfi dicső Menelaos,
És lecirógatván kezivel mondá neki vissza: 610
„Jó vérből eredél, kedves fiu, látni szavadrol!
Én ezeket ki fogom, mert módom benne, cserélni.
Ollyan ajándékkal kedveskedem érte, mi házam
Összes kincsei közt legszebb és legbecsesebb tárgy;
Egy művészi kupát tudnillik, egészen ezüstből 615
Alkotvát, kecses ajkainál beszegettet aranynyal,
Hephaestos művét. Ezt hajdan Phaedimos adta
Nékem, ama sidoni király, mikor udvara kedves
Vendégül fogadott; én meg ma tenéked ajánlom."
Mig ezek itt egymást ekképen váltogaták fel, 620
A sok vendég úr ezalatt Atreusfi lakába
Gyült, juhokat hozván eleségül és zamatos bort;
Szépkontyú nejeik kenyerekkel nyomban utánok.
Ők ugyan itten imigy készültek vig lakomához.
A hőslők ezalatt nagyságos Odysseus úri 625
Háza előtt karikával avagy láncsázva mulattak
A sima földtéren, hol előbb csapodárul enyelgtek;
Antinoos pedig ült istenközel Eurymakhosszal,
Két legerényesb főnöke a hőslői csapatnak;
Hol közelitvén hozzájok Phroniosfi Noemon, 630
Szólította legott kérdésivel Antinoost meg:
„Antinoos, hát tudjuk-e már ma bizonynyal, avagy sem,
Hogy mikor ér haza Telemakhosnak egyéne Pylosbol?
Mert elvitte hajómat, melly már kellene nékem,
Szent Elisbe utam lévén, hol számra tizenkét 635
Kancám ménesben, s imezeknek alatta igátlan
Öszvérek; hogy egyet közülök munkára befogjak."
Igy szólott. Azok elhültek; mert senki se hitte
Róla, hogy elment volna Pylosba, hanem valahol kint
Gondolták lebselni kanásza s juhászai mellett. 640

S Eupithes fia Antinoos mondotta esennen:
„Szólj igazat, mikor indult el? melly válogatott nép
Ment a hon polgáraibol társul vele? vagy csak
Bérese és szolgái? Meré cselekedni valóban?
Azt is mondd meg egész nyiltan, hadd tudjam, erővel 645
Vette-e el tőled külföldi utára hajódat,
Vagy magad engedted szorgos kérelmire által.“
Mondá néki ezekre viszont Phroniosfi Noemon:
„Önként engedtem; s vajjon mit fogna tehetni
Bárki is, embertől kéretve, kinek baja illykép 650
Meggyült? Annak ugyan valamit megvonni nehezne!
Őt azon ifjúság, melly legjava drága hazánknak,
Kíséré; köztök bé láttam szállni vezérül
Istent vagy Mentort, ki amannak mása egészen.
Csak megfoghatlan, mert tegnap reggel is itthon 655
Láttam ama Mentort, ki Pylosba hajóza el akkor.“
Igy végezve szavát eltágult ősi lakába.
Kettejek ellenben felgyúladt szörnyü boszúsan.
Társaik a versenyt elhagyván összeülének.
S Eupithes fia Antinoos mondotta haraggal 660
Közre; setét bensője felettébb el lön epével
Fogva, szemébe pedig fényes tüz lángja világolt:
„Oh hékám, de felette merész egy vállalatot vitt
Telemakhos ki ez uttal, mit nem gondola senkink!
Ennyi levente dacára hajót fogad egy fiu, s elhajt 665
Bizton, az országnak színét csőditve magával!
Ebből nem lesz jó elvégre is! Ámde veszítse
Ötet az isten előbb, hogysem kárt tenne mibennünk.
Rajta, evicke hajót s húsz társakat adjatok abba,
Hadd vetek ellene lest és állom el íziben utját 670
Mind Ithakának réveiben mind durva Samosnak!
Ő ugyan apja után, fogadom, bújára evickél!“
Igy szólott; helyeselték mind és tennie hagyták;
S felkerekedve Odysseus ur palotáiba mentek.
Penelopetöl sem lehetett elrejtve sokáig 675
A hőslők által fia ellen szóbahozott terv;
Mert felvitte Medon hirnök, ki tanácsikat érté,

Ottkin járva midőn hevesen tanakodtanak otthen.
Ment a termeken át, hirt mondani Penelopének.
A küszöbön bejövőt szólítá már meg az asszony: 680
„Hirnök, mért küldnek fel téged az udvari hőslők?
Nemde Odysseus némberinek megmondani, hagyják
Dolgaikat, s nekiek lakomát készítsenek ujra?
Hogy sose hősölvén és máshova nem csapatozván
Többé, most lakomázzanak e palotában utószor! 685
Kik seregestűl annyi javát eszitek fel az elmés
Telemakhosnak, mintha bizony gyermekkorotokban
Azt sem hallottátok volna apáitok ajkán,
Hogy bánt hajdaniban vélek nagyságos Odysseus,
Senkit ez országon sem szólag nem szomoritva 690
Sem tettleg, valamint sok nép fejedelme cselekszik,
Önjobbágyai közt kit türvén kit megutálván.
Mert ez ugyan nem volt soha vesztire senki fiának.
Lelketek ellenben s méltatlan dolgotok abbol
Rí ki, mivel többé a jóért senki se hálás!“ 695
Monda viszontag okos hirnök Medon őneki erre:
„Vajha, királyné, ez bajaink legfőbbike volna!
De ennél sokkal tetemesb és átkozatosbat
Kotlanak a hőslők, mit vajha ne adjon az isten.
Telemakhost meg akarják ölni szerette honába 700
Tértekor utközben fegyverrel: mert kihajózott
Atyja felől hirt venni Pylos vagy Sparta körébe.“
Szólott. Elhaltak szive s térdei Penelopének;
Némultan vesztegle sokáig; két szeme könynyel
Gyült tele; ajkainak rengő szavalása elállott. 705
Csak nagy késedelem mulvást ejtette viszontag:
„Hirnök, mért ment el fiam? Ah nem kelle valóban
Néki hajókra felülnie, mellyek az emberi nemzet
Ménei a halason, sok nedveken átnyargalnak!
Hogy még a neve is kienyészszen az emberi nemböl?“ 710
Monda viszontag okos hirnök Medon őneki erre:
„Nem tudom, istenség ihlette-e őt meg, avagy tán
Önnön keble vivé ki Pylosba, hogy atyja felől hirt
Kérdene, él-e avagy mi halállal mult ki világbol.“

Igy szólván átment palotáin Odysseus urnak. 715
Penelopét pedig öldöklő bú kapta meg; a ki
Székre sem ült többé, noha sok volt szép teremében,
Ámde szobájának helyezé küszöbére magát le
Árván sirva; körötte pedig szobanői sirának
Együl egyig, mind a fiataljai mind az öregje. 720
Kikhez emelte szavát zokogólag Penelope fel:
„Oh jaj kedveseim! mert sokkal több buval áldott
Engem az isten meg, mint más társnéimat; a ki
Eddig oroszlánsziv férjemtől estem el, annyi
Fényes erényekkel gazdagtól a Danaoknak 725
Rendeiben, kinek Argos s Hellas telve dicsével!
Most pedig egy kedves fiamat ragadák ki ölemből
Hirtelen a viharok, nem is értém utnak eredtét.
És nyomorúk, egynek sem volt tiközöttetek annyi
Lelke, habár jól tudtátok, felkölteni engem 730
Ágyambol, mikor el készült indulni hajóján!
Mert ha ezen tervet sejtem forralni magában,
Hon maradandott ő, bármennyire volt is utána,
Vagy pedig engemet is meghalva hagyott vala itthon.
De valamellyik inas Doliost szólítsa be hozzám, 735
A szolgát, kit atyám ide jöttel adott velem, és most
Gondviselője gyümölcskertemnek: hogy nyomon össze
Ülve tudasson mindeneket Laertes öreggel;
Hogyha ez egy vagy más tervet gondolva, panaszszal
Lépne fel a nép közt azok ellen, kik maga vére 740
S lelkes Odysseus magvának veszedelmire törnek."
Szólt neki erre viszont művelt Eurykleа dajka:
„Asszonyom, ölj meg bár nyomon irgalmatlanul engem,
Vagy hagyj a háznál, de a dolgot nem takarandom.
Én tudtam mindent; én adtam néki az utra 745
Bort s eleséget, mint meghagyta: hanem szoros esket
Vett tőlem, nem szólni tizenkét napnak előtte,
Vagy ha magad keresed, megtudván utnak eredtét;
Árva siralmiddal netalán árts szép tetemidnek.
De jere, megmosdván és tiszta ruházatot öltvén, 750
Némbereiddel együtt menj fel palotádba, s imádjad

Mennyei Zeus lányát, istennő kékszem Athenét,
A ki halál torkából is megmentheti őtet.
És ne is aggaszd még te az aggot: mert nem örökké
Fogják, ugy hiszem én, Arkisiadesnek utálni 755
Magvát mennyekben; de leszen még, a ki neméből
Mennyezetes házában uralkodik és buja telkén."
Szólt; felüdíté azt, s könyeit kibeszélte szeméből,
A ki tehát mosdván és tiszta ruházatot öltvén
Hű környémberivel feleredt teremébe legottan, 760
És az iszákba darát tévén könyörögte Athenét:
„Halld meg imáimat, égi Zeüs csemetéje, nagy isten,
Ha valaha fényes házánál terves Odysseus
Tiszteletedre kövér tulok és juhcombot ajánlott;
Jusson eszedbe ma ez, s őrizd meg gyermekem éltét, 765
A deli hőslőket pedig ejtsd el szándokaiktol!"
Igy szólván felüvölte; Athene bevette imáját.
A hőslők pedig ott tomboltanak a palotában;
És mondotta egy a fiatalság büszke köréből:
„Csendesen, a mi királyhölgyünk nászt készül imádó 770
Népinek adni, veszélye felől nem tudva fiának!"
Igy szólott egyikek, nem tudván senki, mi történt.
S Antinoos felemelve szavát mondotta középre:
„Szertelenek, tartózkodjunk mindennemü hangos
Szózattol, netalán hírül legyen ottben is; inkább 775
Hallgatagul menjünk a dolgot hajtani gyorsan
Végre, mit ennyi közül mindnyájunk szíve sóvárog."
Igy szólván kiszemelt legerősebb hat daliákat,
S tengerpartra legott és jármü hajóra siettek.
Itt legelőre hajót vontattak az égszinü habra; 780
Aztán árbocot és lobogót tévén bele, fürgén
Bőrkámvába tolák hosszú evezőiket annak
Rende szerint; a fehér lobogót szellőnek eresztték;
Fegyvereket hordott ezalatt a vérmes inasság.
Most benyomák vizszinre hajójokat, és belehágtak. 785
Itt vacsoráltak meg s várták el az este homályát.
A szellemdús Penelope pedig éjteremébe
Futván, ott feküdött vala étlen szomjan, az egyről

Töprenkedve, ha jó fia elkerülendi-e vesztét,
Vagy pedig a csapodár hőslők kezeikre kerítik. 790
Mint az oroszlán férfisereg közepette tünődik
Féltében, ha csalárd karikába kerítik az erdőn;
Ugy tűnődőt lepték ezt meg az édes alások.
Ott aluvék dölvést, minden tetemizmait oldva.
S ím egyebet gondolt istennő kékszem Athene: 795
Nőalakot képzett, szép Iphthimével egyenlőt,
Kedves lányával híresneves Ikariosnak,
Eumelosnéval, ki Pheraen tartotta lakását;
És nagyságos Odysseusnek házához ereszté,
Hogyha siralmaitol s az öröklő szívedezéstöl 800
Megszüntethetné szellemdús Penelopét. Ki
A závárszijnál besuhanván ágyteremébe,
Fője felett állt meg s ekként mondotta le hozzá:
„Alszol, Penelope, szívedben bánataiddal?
Ám az egek könnyenélő halhatlani többé 805
Nem hagynak keseregni; mivel még visszajövendő
A te fiad, miután nem vétett istenek ellen."
Mondá néki viszont szellemdús Penelopeia,
A szent álmodozás kapujában csendesen alvó:
„Mért jöttél ide, én vérem? (nem látogatál meg 810
Annakelőtte; igen, mert messze van a te lakásod)
És felhagyni parancsolsz búmmal s lelkemen élő
Ennyi keservekkel, mellyek szakadatlan emésztnek.
Mert ezig arszlánsziv férjemtől estem el, annyi
Fényes erényekkel gazdagtól a Danaoknak 815
Rendeiben, kinek Argos s Hellas telve dicsével;
Most ellenben egyetlen magzatom indula messze
Földre hajón, még szólani és cselekedni szokatlan!
Oh ez után inkább epedek mint férjem után is.
Reszketek érte, igen féltvén, netalán baja légyen 820
Néki az országon vagy tengersíkon, ahol jár.
Tudnillik sok igen gonosz ember agyarkodik élte
Ellen, előbb megorozni dühös, mint térne lakába."
Monda ezekre viszont neki a tündéri alakzat:
„Bizodalomra; ne adj a félelmeknek odább helyt! 825

Mert ollyan kalaúz megyen övele, kit maga mellett
Még más férfiu is nagy örömmel látna, hatalmas
Pallas Athene: kinek megesett rajtad szive, s engem
Épen azért küldött, hirt adni tenéked ezekröl."
Mondá néki viszont szellemdús Penelopeia: 830
„Ha ugyan isten vagy, s hallottad az isten igéjét,
Jersze, beszélj nekem a szánandó férfiuról is,
Él-e maig valahol s a napnak látja-e fényét,
Vagy pedig elhalván Aides birodalmiba szállott."
Monda ezekre viszont neki a tündéri alakzat: 835
„Róla viszont többé már meg nem mondhatom, él-e
Vagy meghalt; miután hiuságot szólani vétek."
Igy szólván a szép ajtónak zárreteszénél
A szellőbe suhant ki. Hiresneves Ikariosnak
Lánya legott felocsult, s enyhűlést érze szivében; 840
Hogy neki olly nyilván látszott a fejéskori álom.
A hőslők ezalatt nedves pályára kelének,
Telemakhosnak vészt forralván élete ellen.
Egy szirtes sziget áll közepén a szőke halasnak,
Asteris, ép Ithaka s a zordonföldü Samos közt, 845
Nem tetemes; bennette hajók mindkét felül utcás
Révhelye: itt állták az Akhivok az ifjunak utját.

ÖTÖDIK ÉNEK.

Készül Odysseusnek nászáda s vizekbe feneklik.

Felkelvén nyoszolyájából szép Tithona mellől
A hajnal, fényt hozni az isteni s emberi nemnek;
Összeseregléttek mennyország boldogi, köztök
Mennydördő Zeüs is, legfőbb hatalomra olympon.
És panaszolta keserves ügyét el Pallas Athene 5

Bajnok Odysseusnek, szánván a nympha lakában:
„Zeus atya s minden egyéb örökéletü boldogi mennynek,
Már ezután ne legyen soha is szelid és kegyes ember
Semmi király vagy szívében méltányosan érző,
Sőt de tegyen szigorún és országoljon epésen; 10
Istenféle Odysseusről ime, népei közt nincs
A ki megemlékeznék, jóllehet atyjok urok volt!
S mig őt egy szigeten sanyarú fájdalmak epesztik,
Nympha Kalypsónak barlangiban, a ki erővel
Tartja le házánál; és nem mehet ősi honába, 15
Nem lévén közelette hajó s bajtársai, kiktöl
A sivatag tenger széles hátára vitetnék:
Addig egyetlen magvának becses élete ellen
Lest hányt a gonosz aljasság; ki szerelmetes atyja
Hírét hallandó Pylos és Spartába evedzett.“ 20
Szólt neki fellegtorlasztó Zeüs erre viszontag:
„Oh lányom, fogaid rekeszéből milly ige röppent!
Nem te magad tervezted-e hát kebeledben öröktől,
Hogy haza érkezvén boszut álljon rajtok Odysseus?
Ám vidd Telemakhost épen — mert tenni hatalmad — 25
Országába, hogy önnöneit meglássa bajatlan;
De a hőslők is forduljanak ízibe vissza.“
Monda, s fiához Hermeshez folytatva beszélett:
„Hermes, egyébként is gyors hírnöke végzeteimnek,
Nympha Kalypsóhoz vidd hírül ez égi tanácsot 30
Bajnok Odysseusröl, hogy térjen vissza honába,
Nem kísérve sem Isten sem pedig emberek által.
Ő egy eresztékes nászádon evezve huszad nap
Érkezzék Skheriába, nehez nyomoroktol üzetve,
A phaeak nemzet közel istenrangu hadába: 35
Kik szivesen látják, istenként tisztelik őtet,
És szülőföldére hajón megküldeni fogják,
Gazdag ajándékul aranyat, rezet és mezet annyit
Adva személyének, mennyit nem emelne magával
Troja alol soha is, ha lakába veszélytelen érne. 40
Mert ímigy végzet feleit meglátnia, jutni
Mennyezetes házába s kövér földére honának.“

Szólott. Argosölő nem lett neki szófogadatlan,
De aranyos cipeit szaporán lábára kötötte,
Szépeket és halhatlanokat, mik tengeri nedven 45
És földróna felett széllel vetekednek alatta.
Majd bájvesszőt vett, melylyel ha akarja szemére
Egynek alást bűvöl, másnak pedig elveri álmát;
Ezzel erős keziben szállott követ Argosölő el.
Pieriét érvén lecsapott a szőke halasra; 50
S most vizeken haladott, larféle madárral egyenlő,
Melly meddő tenger sivatag méhében ebédül
Halfogdosva sürűn hullámba meritgeti szárnyát.
Igy szágulda temerdek özönvizen által az isten.
Hogy pedig elközelíte utóbb a messze szigetbe, 55
Kék tengersikrol száraz lakföldre kilépvén
Itt folytatta utát: mig barlanghoz juta, mellyben
Széphaju nympha lakott, és most hon lelte személyét.
A kandallóban nagy tüz lobogott vala; messze
Illatozá az elégő cedrus s timfa körösleg 60
A szigetet be; az istennő pedig éhes ajakkal
Zengvén sződögelé vásznát az aranyka vetélőn.
Barlang környezetén jegenyék, árnyékos egerfák,
S illatozó ciprusnak rengeteg erdeje diszlett;
Mellyben szállékony madarak fészkeltenek, ölyvek 65
És baglyak, szélesnyelvű tengerbeli varjak
Serge, az ősz hullám szakmányait üzni gyakorlott.
Borfa szalasztá fel lombos venyigéit az öblös
Barlangfalra, ivett fürtökkel gazdagan áldva;
Négy forrás eregette fehér hullámait egymás 70
Mellett, másik más tájéknak véve irányát;
Közben lágy ibolyák és zselymek pázsita vígan
Felnevetett, hol ugyan mennyekből földre leszállott
Isten is álmélkodnék és eltelne gyönyörrel.
Hermes, az argosölő követ, itt állongva merengett. 75
Majd megelégelvén a tájnak nézegetését,
Egyszeriben beeredt a tág barlangba. Legottan
Ráismére, midőn meglátá, nympha Kalypso;
Mert az egek felségi nem ismeretlenek egymás

Színe előtt, ámbár egymástol messze lakoznak. 80
Méltóságos Odysseust most nem lelte belül; mert
A tengerparton veszteglett sirva, hol eddig
Könnyek, evődések, sohajok közt töltve világát,
Harmatozó szemeit sivatag tengerre feszíté.
És szólítá meg Hermest szépfürtü Kalypso 85
Istennő, miután felséges trónra ülette:
„Mért jöttél le arany vessződdel az égi körökből
Hozzám, tisztelt és jó Hermes, mit maig épen
Nem gyakoroltál? Szólj, mit kívánsz; én kötelesnek
Érzem rá magamat, ha lehet s megbirja hatalmam; 90
De jer, előbb vendégséget hadd adjak elejbéd."
Imígy szólva az istennő asztalt teve hozzá,
Ambrosiával dúst, és töltött néki piroslö
Nektart. Hozzálát most Hermes az étel italhoz.
Végre midőn lakomázott és megelégele mindent, 95
Istennőnek imigy szólott kérdésire vissza:
„Járatomat kérdéd, istennő? Megfelelek rá
Őszintén, miután ekképen igényli parancsod.
Zeus küldött nem akarva jövőt ide hirnökül engem;
Mert ki kivánkoznék illy s ekkora tengeren önként 100
Átgázolni, holott nincs város mellyben olympos
Boldogit a polgár szent áldozatokkal imádná?
De nincsen mód benne egyéb istennek olympi
Zeus akaratját meghiusítani vagy kikerülni.
Nálad egy embert mond létezni, azok seregében 105
Legboldogtalanabbat, kik Trojára kilenc év
Hosszán törtenek, és tizedikben végre ledöntvén
Azt, haza indultak; de utokban Pallas Athenét
Megbánták, ki azért viharokkal támada rájok,
Mellyek alatt daliás bajtársai mind elenyésztek, 110
Őt dobván ki magát egyedül ide szél dühe s hullám.
És ezt hagyja legitt eleresztened égi parancsa.
Mert kedvelteitől nem végzet messze vidéken
Veszni, hanem szeretett feleit meglátnia s végre
Mennyezetes házába s kövér földére mehetni." 115
Szólt vala. Elszörnyedt szépfürtü nympha Kalypso,

És felemelve szavát mondá neki röpke szavakkal:
„Borzasztók vagytok menny isteni, és irigyeknél
Irigyebbek, hogy bánjátok férfi egyénnel
Hálni az istennőt, ki egy ollyant elvész uraul! 120
Igy mikor Oriont elválasztotta magának
A rózsásujjú Hajnal, ti az égen örülő
Istenek akkédig fenekedtetek ellene, mignem
Nyilaival megölé azt Artemis Ortigiában.
Igy hogy szépfürtű Demeter is Iasionnal 125
Kedves kénye szerint a hármolt telkeken ágyba
És szerelembe vegyült, nem rejlett hosszu titokban
Zeus atyasága előtt, de levillámozta kövével.
Igy írígyelitek most tőlem is eztet az embert!
Én mentém őt meg, talaján a csorba hajónak 130
Fetrengőt, miután futtában mennykücsapással
A tenger közepén Zeüs eldarabolta hajóját;
Mikor egyéb daliás bajtársai mind elenyésztek,
Csak maga vettetvén ide hullám és szelek által.
Én szeretém őt és ápoltam, s szent fogadásom 135
Tartá, halhatlanná tenni s hogy el nem öregszik!
De, mert nincs mód benne egyéb istennek olympi
Zeus akaratját meghiusítani vagy kikerülni;
Hadd menjen, ha ugyancsak eő szorgolja valóban,
A sivatag tengerre: de én nem küldöm el őtet, 140
Mert nékem nincs gyármü hajóm, sem népeim abba,
Kiktöl tengernek széles hátára vitetnék.
Másként szívesen oktatom, el sem rejtem előle,
Hogy mehetend romlástalanul kedvelte honába."
Szólott argosölő Hermes neki erre viszontag: 145
„Hagyd elutazni tehát, s ovakodjál Zeus haragától,
Istennő, netalán boszút vonj tőle magadra."
E szavakat végezve szilárd Hermes követ elment.
Nympha Kalypso pedig, miután híréül esének
Zeus akaratjai, felkeresé nagyságos Odysseust. 150
A tengerparton lelt rája, hol árva szeméből
A könnyek soha sem szikkadtak már ki, honába
Vágyván vágyónak s a tündért nem szeretőnek.

Ő ugyan éjenként akaratlanul ottben az ékes
Barlangban hált a szívélyesen azt akaróval; 155
Napszaka ellenben sziklák és partokon ülvén,
Könnyek, evődések, sohajok közt töltve világát
Harmatozó szemit a sivatag tengerre feszíté.
Itt közelítve az istennő szólott vala hozzá:
„Férfi, nekem többé ne epedj itt és ne fogyaszszad 160
Napjaidat; mert én örömest eleresztelek immár.
Kelj fel azért, vagdalj nagy fákat, gondosan illeszd
Össze naszádoddá; bordázd azután be fölülről
Korlátokkal, hogy vigyen a légszínü halasra.
Utravalóúl én kenyeret, vizet, elmederítő 165
Bort teszek abba, hogy elháruljon tőled az éhség;
És adok öltözetet, szelet is keltendek utadra,
Hogy vidor épséggel juthass földére honodnak,
Ha ugy akarják menny örök istenségei, a kik
Nálamnál mind érteni mind végezni különbek.“ 170
Igy szólott; mire megborzadt jó bajnok Odysseus,
És felemelve szavát mondá repülékeny igékkel:
„Más egyebet forralsz, istennő, nem nekem útat,
A ki naszádon hagysz hullámira kelni egy ollyan
Vészes tengernek, mellyet még gályahajó sem 175
Szelhet könnyeden át, ha Zeüs szellőinek örvend!
Én, ha te ellenzed, nem lépek semmi naszádra,
Istennő; nem előbb, mint megteszed a komoly esket,
Hogy nem irányozvák elenyésztésemre tanácsid.“
Igy szólott; nevetett szépfürtű nympha Kalypso, 180
És lecirogatván kezivel mondá neki vissza:
„Vajmi negédes vagy, nem képes himzeni semmit,
Hogy ma is illyen gondolatok juthatnak eszedbe!
Tudja tehát meg föld, az egeknek boltja felette,
Styxnek alázuhogó vize, a melly legszigorúabb 185
És legrettenetesb szent eske az égi karoknak,
Hogy nem irányozvák elenyésztésedre tanácsim;
Sőt ollyant akarok neked és úgy érezek, a mint
Szükségben magam is fognék cselekedni javamra.
Mert én szinte tudok méltányosan érzeni; s épen 190

Nem vas, sőt inkább könyörülő bennem is a szív."
Igy szólván vezetett istennő nympha Kalypso
Egyszeriben; követé amaz ötet nyomdokin. A mint
Férfiu s Istennő fényes barlangba jövének,
Első a trónon foglalt helyet, honnan előbbed 195
Argosölő felkelt; kinek ennie s innia mindent
Bőven adott ollyant a nympha, mit emberek esznek:
Ez pedig ott települt szemben le Odysseus urral,
És neki ambrosiát tettek körhölgyei s nektart.
Most kiki a feladott eleséghez nyúla kezével. 200
Végre pedig, miután töltöztenek étel itallal,
Rákezdette megint szépfürtű nympha Kalypso:
„Laertesfi, Zeüs csemetéje, eszélyes Odysseus,
Hát csakugyan haladéktalanúl el akarsz-e te immár
Menni hazádba? Kivánom, légy utaidba szerencsés! 205
Ámde ha tudnád, mennyi bajak sokasága között sors
Átverekedned előbb, mignem honnodba mehettél;
Itt maradandó vélem ezen lakot őrzeni fognád
S halhatlan lennél, bármennyire látni sovárgod
Asszonyodat, ki után mindennap vérzeni látlak. 210
És bizony én magamat nem tartom nála roszabbnak
Sem termetre sem arcra: mivel mérkőzni halandó
Némbernek nem is épen járja meg isteni lénynyel."
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Áldott istennő, ne neheztelj rám meg! Igen jól 215
Érezem azt magam is, hogy nálad Penelope mind
Arcaiban gyarlóbb, mint nagyságára csekélyebb;
Mert az halandó, mig te örökké meg nem öregszel:
Mindazonáltal igy is szülőföldemre sovárgok
Jutni, s ama boldog napomat valahára megérni. 220
Ha pedig ellenem áll a tengeren ujra egy isten,
Türni fogom, búedzve levén már keblem eléggé.
Oh maig is sok volt küzdelmem, sok bajam és búm
Tengereken s harcokban; ez is hadd jöjön utánok!"
Szólott; a nap elalkonyodék és rája setét lőn. 225
Ekkoron a gyönyörű barlang rejtélyibe menvén,
Ottan időztenek, elmulatozva szerelmesen együtt.

A rózsásujjú hajnalnak támadatával
Köntöst és kacagányt öltött sietőleg Odysseus;
Tündér ellenben nagy fátylat szép patyolatbol 230
Vett, véknyat s gyönyörűt, és ágyékát arany övvel
Szegve körűl, azután pártát illeszte fejére.
Igy kezdett útat késziteni Odysseus urnak.
Egy nagy markolatos fejszét szolgála kezébe,
Mindkét oldalrol köszörültet, mellyben olajfa 235
Csínos nyél vala, mindenkép alkalmatos eszköz;
E mellé ada síma gyalút: s kivezette legottan
A mesgyére, holott hosszú fák álltak a parton,
Égerek és jegenyék, és égmagas erdei fenyvek,
Régen aszúk, a szőke habon vele könnyen uszandók. 240
A mint megmutatá hol vannak legmagasabb fák,
Ismét visszaeredt szépfürtü Kalypso lakába.
Az meg fákat vagdala; és munkája hamar ment;
Húsz szálig döntött le, kiácsolgatta rezével,
Meggyalulá tudományosan és felvette szabályra. 245
Addig fúrúkat jött széphaju nympha Kalypso
Hozva; kifúrta gerendáit velek, összeereszté
Gondosan, és szeg s kapcsokkal jól egybecsatolta.
A millyen széles feneket hagy málhahajókat
Építő ember, ki magát jól érti szakában; 250
Ollyan szélességü naszádot gyárta Odysseus.
Bordákat bele összesürűzött nagy cölöpökből
Alkota, hosszu hasábokkal befejezve fölülröl;
Árbocot is rögtönze, reája vitorlarudat tett;
Majd kormányt galyabíta megint, hogy irányzani légyen; 255
S fűznyesedékekkel tatarozta köröskörül árvíz
Ellen védszereкül, s meghinté soknemü gyommal.
Fátyolokat hozván ezalatt szépfürtü Kalypso
Néki vitorláúl, ezt is meghagyta tudósan.
Ekkor alatságot, meg öreg kötelet teve, s lábat. 260
Majd leemeltyűzé a sik tengerre naszádát.
Négy nap alatt bé lett az egész gyármunka fejezve.
Ötödiken szigetéből elküldötte Kalypso,
Illatos öltönyt adva reá s megmosva először;

A nászádba pedig két tömlőt helyze, piros bort 265
Adva egyikben, egyik nagyban vizet; és az iszákban
Ételeket meg kellemetes csemegéket is untig.
Erre szelíd és langy szellőt keltett fel utára.
Vígan ereszti tehát lobogóját szélnek Odysseus.
S már ottfent ülvén mesterleg irányza: nem is szállt 270
Kormányon virrasztónak pilláira szender,
A hetevény s későn nyugvó ökrészre figyelmes
Néztében, s medvére, szekérnek hittra egyébként,
Melly ugyanott forog és Oriont nézi közelről,
Csak maga nem fürdvén hullámiban okeanosnak. 275
Mert meghagyta igen szépfürtű nympha Kalypso,
Ezt hogy folytonosan balkézre marasztva evezzen.
Tizenhét nap uszott immár a tengeri síkon:
Tizennyolcadikon feltüntek messze homályban
A phaeak országbeli legközelebbi hegyormok; 280
Ugy tetszettek előtte, miként sik tengeren egy pajzs.
Aethiopoktol visszajövet meglátta Poseidon
A solym ormokról őt messzire küzdeni, a mint
Tengeren úszkált; és még forróbb bosszura gyulván,
Megcsóválva fejét ekként mondotta magában: 285
„Héka, tanácsot másoltak menny isteni addig
Ime Odysseusről, mig járok az Aethiopoknál!
A phaeak földhöz közelít már, hol felidülend
Nagy küzdelmeiből, mellyek nyomorítani szokták;
Némi bajakkal azonban igy is jóllaktatom őt még!“ 290
Szólván a ragadott villával fellegeket vont
Össze legott, feluszított tengert s minden üvöltő
Szélveszeket, beborita homályos fellegivel mind
Földet mind tengert: komor éjszaka dölt le az égből.
És euros, notos es zephyros lezudúla fenésen, 295
S légderüző boreas, melly nagy hullámokat üldöz.
Most elhaltak Odysseus urnak térdei s szíve,
S felsóhajtva imigy mondotta levente magában:
„Hajh boldogtalan én, mi leend elvégre belőlem!
Tartok tőle, az istennő mondása igaz volt, 300
A ki szerint, mielőtt szeretett földemre vetődném,

Fájdalom a részem; mi be kezd már telni valóban!
Millyen fellegeket boruzott a széles egekre
Zeus, mint verte fel a tengert! Im utamba tolulnak
A szilaj árviharok! Most, ah most végem örökre! 305
Háromszor négyszer boldog Danaok, kik elestek
Troja alatt, Atreus ikerének kedvire járván!
Hajh bár én is azutt lelhettem volna halálom
Aznap, hogy legtöbb réz dárdát sujta fejemre
Troja vitéze, Akhilleusnek holt teste körében! 310
Úgy az akhiv egyetem temetést s emléket adandott;
Most pedig illy nyomorú harcban megromlani sorsom!"
Igy szólót iszonyú nagy hullám lökte fölül meg,
Szörnyen néki rohanva; s körülpödrötte naszádát.
Messzire hult ki hajójából igen, és kiszalasztá 315
A kormányt keziből; a forgó szélveszek ádáz
Mérge az árbocfát elroppantotta derékon.
Messzire hullott a tengerbe vitorla rudastul.
Ő lemerülve maradt huzamost a vizben, elé sem
Birt verekedni legott hullámok nagy rohamátol, 320
Megterhelve levén a tündér adta mezekkel.
Végre midőn felesett, kiköpé szájából izében
A keserű árt, melly patakonként csorga fejéről.
Nem feledé el azonban, bár leveretve, naszádát,
Ámde utána rugaszkodván elfogta; s leülvén 325
A közepére; szerencsésen menekűle haláltol.
Ezt pedig a zajló hullámok idestova hányták.
Mint viszen éjszaki szél őszkor sürün összegomolygott
Kórókat, fel alá hajtván a róna mezőben;
Ugy ragadák ezt a szélvészek emerre amarra. 330
Egyszer ugyan notos adta fel azt boreasnak üzőbe,
Másszor meg zephyros mérgének hajtani euros.
Sejditvén őtet Kadmos kegyes Ino leánya,
Leukothea, ki halandó volt és szózatos egykor,
Most pedig a halas örvényben lakik isteni ranggal; 335
Vergődéseiben megszánta levente Odysseust.
És kimerülvén búvárnak képében az áradt
Tengerből, feltünt a csorba naszádra s beszélett:

„Jámbor, mért haragudt rázföldi Poseidon ur isten
Annyira meg rád, hogy bosszúiban ennyire verdes? 340
El nem veszthet azonban, akármint tör fejed ellen.
Igy cselekedjél, a mint van nem eszélytelen ember:
Vesd le jelen mezedet, nászádodat a szelek által
Hagyd hurcolni; hanem kezeiddel szorgosan úszszál
Phaeak földnek, ahol sorsod menekülni veszélytöl. 345
Imhol ez a fátyol, terjeszszed az isteni kendőt
Melled alá, s nincs lelkednek mit félnie többé.
Végre pedig, miután kezed a zöld partot eléri,
Öltsd le magadrol s vesd a tenger nedvibe vissza,
Messzire a földtől, arcáddal amarra tekintvén.“ 350
Igy szólván kendöt ada néki az isteni tündér;
S ismét visszamerült a zajló tenger ölébe,
Búvár képében, s befedé a háborus árviz.
Tűnődött azután nagyságos bajnok Odysseus,
S felsóhajtva imigy mondotta levente magában: 355
„Jaj nékem, netalán valamellyik mennyei boldog
Uj cseleket szőjön, lekeletvén engemet innen!
Nem fogadom szavait, mert messzire láttam azon föld
Széleit imént, melly menedékem volna szerinte.
Azt teszem inkább, ezt sokkal helyesebbnek itélem: 360
Mig kapcsolva leend egymásba naszádomon a fa,
Addig rajta ülök s békével szenvedem a bajt;
Ha pedig a hullám szétverte hasábjait, akkor
Uszni fogok: miután okosabb mi sem ötlik eszembe.“
Meddig az itt ezeken tünődött volna magában, 365
Addig szörnyü habot tornyozva reája Poseidon,
Roppantat s homorút, meglökte hatalmasan azzal.
Mint az erős fuvatag nekiesvén polyvahalomnak,
A száraz gyülevényt szanaszét hajgálja helyéből:
Ugy hajgálta el a szálfákat szerte. Odysseus 370
Felkapa egyre, s miként paripáján ülve lovaglott;
Nympha Kalypso adta mezét levetette magárol,
Aztán melle alá illesztvén a csuda kendőt,
Elterjesztett két kezivel lebukott vala gyorsan
A tengerre, uszandólag. Meglátta Poseidon, 375

És csóválva fejét imigy mondotta magában:
„Igy fanyalogj immár ide és tova e viharok közt,
Mignem az istenek atyjának kedvencihez érhetsz;
Bár igy sem panaszolsz gondolnám bajhiba ellen.“
Ekképen szólván megkorbácsolta serényes 380
Méneit; és Aegaebe futott, hol dicslaka fénylik.
Zeusnek lánya pedig mást gondolt, Pallas Athene:
Mert a többi szeleknek utát lekötözve, azoknak
Teljes csillapodást és nyugtot rendele; értök
Gyors boreast költött csak fel, megtörni előtte 385
A habokat; mignem nyájas seregébe vegyülhet
Révész nemzetnek bajmentesen elves Odysseus.
Igy bolygván két éjt és két napot a zuhogó hab
Torlaszain, gyakran vélé közelíteni végét.
Végre midőn harmadszor eredt szépüstökü hajnal, 390
Ekkor elüllepedett a szélvihar és beköszöntött
A szélcsend: mire ő lakföldet sejte közelröl,
Szétnézvén sűrűn a mint egy hab felemelte.
Milly örömest látják a jámbor magzatok édes
Atyjokat életben, ki nehéz nyavalyába sokáig 395
Fetrengett, miután megszállá őtet egy ördöng
Mérge, hanem kegyesen felüdíté bajbol az isten:
Olly örömest szemlélte az erdőt s partot Odysseus.
És igyekezve uszott, lábát szárazra tehetni.
Hogy pedig annyira volt, fenszó a mennyire szolgál, 400
Tompa moraj támadta fülét meg az ottküni foktol;
Mert magasan bőgő hullám ordíta fel a part
Szirtjainál, s könnyű tajtékkal rajzola mindent.
Rév ugyanis nem volt, se hajótanya szélveszek ellen,
De fokok ötlöttek ki, magas kövek és kopasz ormok. 405
Most elhaltak Odysseus urnak térdei s szíve,
S felsóhajtva imigy mondotta levente magában:
„Hajh, miután partot véletlenül engede látnom
Zeus atya, s ennyi vizet szeldestem utána keresztül,
Nincs semmerre kihágó a légszínü halasrol! 410
Mert kivül éles orom meredez, körülötte pedig bősz
Hullám háborog, és tar szikla sudamlik az égre;

Part közelében mély a viz; mellyet lehetetlen
Meglábalni halandónak s kihatolni veszélyből:
Hogy kimenőt netalán megkapván szikla falához 415
Üssön az áradalom s hiusuljon minden igyekvés!
Hogyha viszontag odébb úszom, valahol menedékes
Partot avagy révet keresendő; lelkem igen tart
Tőle, nehogy valamelly feltámadt szélvihar által
Ujra beebb hurcoltassam s keserübben epedjek. 420
Vagy még tengerből cetszörnyet eresztene könnyen
Rám, millyent Amphitrite sokat ápol, egy ördög;
Mert tudom én, mi felette boszús éltemre Poseidon!"
Meddig ez illyeneken tűnődött volna magában,
Addig egy éktelen ár a tengerparthoz emelte: 425
Itten bőre zuzott és csontai törtenek össze,
Hogyha szivébe eszélyt nem adott vala kékszem Athene:
Ő nekilódulván kikapott a szirtra kezével,
S ott csüggött dideregve mig a szilaj áradat elment.
Ekkor imigy szabadult; de ragadta meg őtet ápalyra 430
Tértekor a hullám, és messze bedobta viszontag
Sik tengerre. Miként polypusnak, mellyet erővel
Huznak elé odvábol, sok kövecsek tapadoznak
A vápáira: ugy szagatta merész keziröl le
Szirt neki a bőrt; és befalá mélyébe az örvény. 435
A boldogtalan itten időnek előtte veszendett,
Hogyha eszélyt nem adott vala néki Athene: kiküzdvén
A hullámok alul, mellyek partokra nyomultak,
Félreuszott, kémlelve, hahogy valahol menedékes
Partot avagy révet pillanta vizsga szemével. 440
Végre midőn eluszott egy szépcsorgásu pataknak
Torkolatához, hol legjobb helyt gondola lenni,
Immár sziklátlant, menedéket szélvihar ellen,
És érezte folyását, így esdekle imában:
„Hallgass meg, felség, légy bárki; könyörgeni térek 445
Hozzád, futva Poseidonnak vesztemre törését!
Tiszteletes tudnillik az ég halhatlaninál is
Férfi, ki bujdosván hozzájok fordul azonkép,
Mint én árjaid és térdednek elébe jelennen.

Ugy legyen, el ne taszíts, tennen védencedet immár!" 450
Mondá. Az rohamát leülette, s viharzani megszünt;
Szélcsendet szerzett szemközt neki, s torkolatánál
Megmentette. Ki mindkét térdét és deli karját
Le s meghorgasztá; mert a vizek összegyalázták.
Felpöffedt minden tetemében, tenger özönlött 455
Orrán és száján; ott fekvék szótalan és lelk
Nélkül alélva, erős bágyadság által igáztan.
Végre midőn lelket vön utóbb s eszmélete megtért,
Ekkor az istennő fátylát lekötözve magárol
A tengerbe futó viznek medrébe hajítá; 460
Mellyet nagy hullám ragadott tova, s Ino kezébe
Vette. Odysseus eltérvén a csörge pataktol,
Földet csókolván a lágy szittyóra hanyatlott;
S felsóhajtva imigy mondotta levente magában:
„Jaj hova forduljak! mi leend. elvégre belőlem! 465
Mert ha ez ér mellett fognék meghálni az éjjel,
Tartok töle nehogy csípős dér és buja harmat
Megvegyen engemet illy legyalázott állapotomban,
Reggel hűs levegő szokván párolni folyóbol.
Ha pedig a halom és erdő sűrűibe hágva 470
Egy bokor aljában, fagytól és fáradalomtol
Hagyva, szemet hunynék s mélyen meglepne az álom;
Félelmes, nehogy a bestyéknek koncaul essem!"
Imigy tűnődvén ezt leghelyesebbnek itélte:
Ment fel az erdőhöz, mellyet közelében az érnek 475
Lelt egy nyilt magason; s megszállott kettes, együnnen
Sarjadt, egy szelidebb és egy vad olajfa bokorban.
Rajtok sem nedves fuvatag nem ront be kivülröl,
Sem túl nem törhet nyilazó súgárival a nap,
Sem zápor leve nem verhetne keresztülök: ollyan 480
Sűrűen bonyolodtanak egybe. Ezeknek alája
Bútt be Odysseus, és széles hosszú feket ágyalt
Két kezivel; mert annyi haraszt volt szórva körötte,
Hogy két három férfiut is megvédhete téli
Förgeteg ellen, akarmi nagyon csikorogva dühöngne. 485
Mit szemlélve örült nagyságos bajnok Odysseus;

És közepére feküdt, s levelest torlaszta hegyébe.
Mint a parlagokon hamvakba takarja be üszkét
Ollyan férfi, kinek szomszédai nincsenek, a kis
Tüzmagot őrzendő, netalán másokra szoruljon: 490
Igy takará be magát levelessel Odysseus. És most
Álmot hinte szemére Athene, hogy egyben elűzze
Csüggesztő bajait, mihelyest pilláira hullott.

HATODIK ÉNEK.

Nausikaa hajadon Skheriába vezérli Odysseust.

Igy feküdött ottan nagyságos bajnok Odysseus,
Álmai s bágyátol megigázfan. Azonban Athene
A Phaeakoknak fő városa s népeihez ment,
Kik Hypereiának lakták térségeit egykor
Kyklops ország és daliás polgárai mellett, 5
Kik sanyarák azokat, nálok hatalomra különbek.
Innen felkerekitvén átvezeté Skheriába
Híres Nausithoos, külön a mives emberi nemtöl;
S a várost környülfalazá, épületeket tett,
Templomokat rakatott, s a földet köztök elosztá. 10
De megadózván ez Hades birodalmiba szállt már,
Országolt pedig Alkinoos bölcs fejdelem ekkor.
Ennek ment uri házához most kékszem Athene,
Bajnok Odysseusnek megutat késziteni honába.
A mesterkélt éjpalotába eredt vala, mellyben 15
Mind termet mind arculatát istennel egyenlő
Nausikaa hált, szűz hajadonja nagy Alkinoosnak;
Véle pedig két, a khariték szépségivel áldott
Körhölgy kétfelül a becsukott ajtó küszöbénél.

Lágy szellelke gyanánt besuhanván éjteremébe, 20
Föje felett állt meg, s ekként mondotta le hozzá
A nagyhírü hajós Dymas édes lánya szakasztott
Képében, ki is egykoru volt és szellemü véle;
Ennek képében szólt hozzá kékszem Athene:
„Nausikaa, hogy szültenek illy túnyának anyádék? 25
Drága ruházataid mind elszennyezve halomban;
Nászod napja pedig közelít, mikor ékeset illik
Venni magadra is a násznépnek is ollyakat adnod.
Mert ezek által kap jó hirre az emberek ajkán
A mi nevünk, hogy örül szüléink lelke reája. 30
Jersze azért menjünk reggel mocsolyára; segélyül,
Hogy mentül hamarabb átessél rajta, követni
Kívánlak magam is. Mert nem vagy már te sokáig
Illy hajadon, miután seregestül hősleuek a hon
Legnemesebbei, kikhez tartozik a te családod. 35
Csak folyamodjál hajnalban felséges atyádhoz,
Gyors szekeret s öszvért rendelne kegyelmesen, a melly
Fátylakat és öveket s a többi drága ruhákat
Hozza utánunk. Sőt neked is jobb jőnöd ezekkel,
Mint gyalogul, mert a mocsolyák távolka feküsznek." 40
Igy szólván eleredt istennő kékszem Athene
Boldog olympra, hol a halhatlanok isteni székét
Hiszszük örökleni, nem rengetve szelek vagy elázva
Záporok által, vagy behavazva; de folytonosan víg
Felhőtlenségnek nyugtatja derűje s verőfény. 45
Itt vigadoznak az égi karok halhatlan örömben.
A lánynyal végezte után ide ment fel Athene.
Széptrónú hajnal mindjárást eljöve, s fátylas
Nausikaát felserkenté. Nem győzte csudálni
Álmait ez, s a termeken át hirt tenni elindult 50
Atyja meg anyjának; kiket ottan időzve talála.
Kandallónál ült szorgalmas nőivel anyja,
Tengeri bíborokat pörgetvén orsain; atyját
Ellenben kimenőbe találta elől küszöböknél
A gyülésbe, hová nemes országrendei hítták. 55
Szólította legott atyját közelébe sietvén:

„Kedves atyám, nem rendelnél számomra ki egy nagy
És kerekes szekeret, vélem mocsolyára emelni
A sok drága ruhát, mellyek szennyezve halomban?
Mert illik neked is bizonyára magadnak, az ország 60
Rendei közt főnek, tisztában járni gyülésbe;
Aztán öt fiaid vannak neked a palotában,
Kiknek ketteje nős, hármok meg nőtelen: ám ők
Ujdonan uj mosatú mezet öltve kivánnak örökké
Táncra eredni; mi a háznál valamennyi nekem baj." 65
Monda. Pirult ugyanis maga nászt említeni édes
Atyja előtt; ki azonban elértvén monda viszontag:
„Öszvért sem mást sem sajnálok tőled, oh lányom;
Menj, a házi cseléd majd készít néked ezennel
Gyors szekeret, magasat s ellátvát célszerü kassal." 70
Monda, s parancsot adott; apródai szót fogadának.
Ők hát a szekeret szűz Nausikaának alája
Igy elkészitvén, belefogták gyorsan az öszvért.
A hajadon pedig otlbenről sok drága ruháit
Addig előhordván felrakta reája; szerelmes 75
Anyja meg ételeket helyezett számára szatyorban,
Mindennémüeket, s a bortömlőbe izes bort
Töltött; (itt a lány feltermett kész szekerére;)
Végre arany köcsögöt nyujtott neki hig olajokkal,
Hogy kenekedhessék maga és körhölgyei véle. 80
Itt ostort fogván és fényes gyeplüket, egyben
Megcsapkodta; serény öszvérei elkocogának.
Imigy ügettek azok, vivén a szennyeset és lányt;
Nemcsak, minthogy együtt mentek körhölgyei véle.
Kik miután a csörge patak közelébe jutottak, 85
Ahol örök mocsolyák léteznek, szüntelen ömlő
És kicsapó vizzel, melly eltisztítana bármi
Szennyeket: itt öszvéreiket nem késve kifogván
Elterelék édes füvet ropogatni az érnek
Horgas mellékén. Aztán leszedék szekerökről 90
A mezet önkezüleg, s meghordván barna vizekkel
A mély árokban szaporán vetekedve taposták.
Végre midőn mindent tisztává mostanak, egyben

Elteregették a tenger párkánya felett, hol
Legtisztábbra nyalá kövecsét partjának az árviz. 95
Megmosdván s kenekedvén ennekutána olajjal,
Csörge patak szélén mindnyájan ebédhez ülének,
Várva, verőfényen mig megszikkadna ruhájok.
Hogy pedig étellel töltöztek hölgyei, s ő is,
Fátylaikat letevén lapdást játszottak enyelgve. 100
Közbe fehérölü Nausikaa dalt kezde közöttök.
Millyen ivörvendő szűz Artemis a hegyek ormán,
Taygetos ormain és Erymanthos rengetegében
Szarvasok és vadkan gyors űzésébe szerelmes;
És velc a nymphák, Zeus parlagi lányai vígan 105
Mennek előre; s örül Latónak lelke, midőn egy
Fejjel s homlokkal tünvén követői között fel
Könnyen elismerszik, noha szép valamennyi körötte:
Ugy tetszett a szűz hajadon körhölgyeiböl ki.
Majd hogy Nausikaa haza volt elvégre menendő, 110
Béfogván öszvért s ruhanémüit összecsinálván;
Itt egyebet gondolt istennő kékszem Athene,
Hogy felocsódnék és látná meg Odysseus a lányt,
A ki az országos városba vezesse magával.
Egy körhölgye felé hajtván a játszi királyné 115
Laptáját, elvéti; az ér örvényibe pottyant.
Hosszu sikoltás lett: felocsódék bajnok Odysseus
Rája; felülvén tűnődött és szóla magában:
„Jaj nékem, mi halandóknak földére jutottam?
Nem jámbortalanok, vadak ők és jogtapadók-e, 120
Vagy vendégszeretők és ismerik ők is az istent?
Mintha leányzó nymphákhak lármái ütöttek
Volna meg, a kik hegységek szellősein, avvagy
Csörgetegék forrásainál és parlagon élnek!
Vagy hát szózatos emberi nép közelébe jutottam? 125
Hadd járok csak végire és hadd látok utána."
Szólván bokrok alul kibuvék nagyságos Odysseus;
S a sürü erdőböl leszakasztván úri kezével
Egy leveles lombot, békendeni vélc szemérmét,
Hős erejében bizva haladt, mint bérci oroszlán, 130

Melly megyen ázottan fázottan, két szeme égvén
Csak belül; és ökrök, juhok avvagy szarvasok ellen
Tart egyenest, hova éhhorpasztott gyomra vezérli,
Megkísérteni bármilly népes pusztai csárdát:
Így vala most a szűzek előtt nagyságos Odysseus 135
Megjelenendő, bár csupaszan; mert sorsa parancsolt.
Isszonyu volt nekik, eltorzítván arcait a hab.
Szétrezzentenek a partszéleken erre amarra.
Csak maga Alkinoos szüze állott; mérthogy Athene
Néki merényt ada s borzalmát elvette szivéből. 140
Ott állt várva reá. Habozott ellenben Odysseus,
Térdeinél fogvást könyörögjön-e a hajadonnak,
Vagy csak amúgy távol folyamodjék szende beszéddel
Hozzá, adna ruhát testére s mutatna ki várost.
Illyen tűnődési között legjobbnak itélte, 145
Távolról esedezni hizelgő szóval előtte,
Térdeinél fogvást netalán megbántsa személyét.
Szólitotta tehát hizelegve s eszélyesen őtet:
„Asszonyom, esdeklek, mi vagy? istenség-e, vagy ember?
Ám ha egy olly isten, mint kik menny székein ülnek, 150
Úgy én Artemis égi Zeüs lányához alakban
S nagyszerü termetben még legközelebbnek itéllek.
Ha pedig ollyan lény valamint a többi halandó,
Ugy háromszor boldog atyád és édes anyád, mint
Háromszor testvéreid is! bizonyára gyönyörrel 155
Telnek el érzékeny sziveik mindenha feletted,
Hogyha virágjokat a tánckörbe vegyülnie látnak.
Minden mások előtt kitünőleg boldog azonban,
A ki kelengyével learázva lakába viendhet!
Én legalább soha sem láttam még földiben illyest, 160
Sem férfit sem lányt s igazán bámulva csudállak!
Csak Delos szigetén szemléltem hajdan Apollon
Oltáránál illy egy karcsú pálmafa zsengét:
Mert ott is megfordultam, sok férfi követvén
Engem azon járatban, melly vesztemre leendett: 165
Azt szemlélve is igy meg voltam igézve; miérthogy
Még soha sem zsendült földből ollyan fa, miképen

Rajtad bámulok elbűvölve s fogódva, felettébb
Félvén térdedet illetnem, noha fájdalom üldöz.
Tegnap húszadikán menekedtem szőke halasrol; 170
Addig szüntelenül hordott hab s fergeteges szél
Ogygia szigetéröl; s most ide hajta egy ördöng,
Hogy még itt is evődjem! mert nem gondolom addig
Megszűnendőnek, mig sok más bajt nem ad itten.
De légy, asszonyom, irgalmas; kihez annyi veszélyböl 175
Elsőhöz történt járulnom! mással egyébként
Sem vagyok ismeretes tömegében az itteni népnek.
Jersze, mutass várost és adj rám némi darócot,
Ha valamelly foszlányt hoztál parlagra magaddal.
És neked adjon az ég mindent, mit hő szived óhajt, 180
Férjet is és házat, s áldjon meg boldog egyesség
Kincsével! Mert jobb s gyönyörübb nem létezik annál,
Mint ha szerelmes egyességben lakhatnak együtt férj
És feleség, gonosz elleneik bújára, barátik
Víg örömére; hanem legjobban kettejök érzi." 185
Monda fehérölü Nausikaa neki válaszul erre:
„Oh idegen, ki koránsem látszol eszélytelen és rosz
Embernek; miután Zeus boldogságot az égben
Úgy oszt jó rosz férfiunak, mint őneki tetszik;
Már ha reád ezt mérte, viseld békével. Azonban 190
Most, miután hozzánk és országunkba vetődtél,
Sem viseletben nem lesz szűköd, sem pedig ollyan
Bármiben is, valamit megesett utas ember ohajthat.
Én várost mutatok; s polgárit hadd nevezem meg.
Ebben az országban phaeak nép tartja lakását; 195
Részemröl kegyes Alkinoost ismérem atyámul,
Kin az egész phaeak hatalom s kormány ügye nyugszik."
Igy végezve parancsolt most a széphaju nőknek:
„Álljatok, oh hölgyek; hova futtok férfi személytöl?
Hát ellenséget gondoltok rejleni benne? 200
Nincs, de nem is leszen olly különös napalatti halandó,
A ki csatát hozzon távolból a deli phaeak
Nép földére: mivel, kedvelten az égi karoktol,
Elkülönödve lakunk legutolsó emberek a sík

Tengereken, kikkel keveredni szokatlan egyéb nép. 205
Ezt, igen is, valamelly boldogtalan úti kalandok
Hozták ápolnunk; miután mind mennyei Zeustől,
Vándor avagy koldús; s adományunk, bár kicsi, szíves.
Nossza leányzóság, adj ennie s innia néki;
S mosdassátok meg, hol szélmenedék van, az érben." 210
Szóla; megálltak azok s egymást biztatva marasztták.
Erre beültették egy szélmenedékre, miképen
Nausikaa kegyes Alkinoos szűz lánya parancsolt;
S öltözetül köntöst tévén melléje s palástot,
És az arany köcsögöt neki adván üdvös olajjal, 215
Mosdani sürgölték a szépcsorgásu patakban.
Szólott ekkoron a nőkhöz nagyságos Odysseus:
„Állnátok, körhölgyek, odébb, mignem lefürödtem
A sós tajtékot vállamrol, s üdvös olajjal
Megkenekedtem, mit régen nélkülöze testem. 220
Én veletek szemközt megfürdeni nem fogok; illyen
Széphaju lányok előtt átallnék állni mezetlen."
Szóla; odébb álltak, s elmondák Nausikaának.
Mosta tehát vizzel testéröl bajnok Odysseus
A savanyat, melly hát s széles vállára tapadt fel; 225
És a tajtékot kiöblöngette hajábol.
Végre midőn megmosta magát s kenetezte olajjal,
S a lány adta ruházatokat felvette magára;
Ekkor Athene, Zeüs kékszem csemetéje, nagyobbá
Tette s derékebbé öt szemre; s jacinttal egyenlő 230
Kondor fürtöt ereszte halántékára fejéröl.
Mint ha ezüst szobrot futtat meg aranynyal az ötvös
Férfiu, kit vagy Hephaestos vagy Pallas Athene
Oktata művészetre, s remek munkákat erényez:
Ugy hintette kecsét ennek vállára, fejére. 235
A ki különválván tenger párkánya felett ült
Most le, kecs és bájjal csillogva. Vigyázta szemével
A hajadon, s körhölgyeihez mondotta esennen:
„Halljátok csak, egyet szólnék, oh fehérkebelü nök!
Nem minden mennyben lakozó halhatlanok ellen 240
Jött ám a deli phaeakok honnába ez ember:

Mert szemeimben előbb kellemtelen arculatú volt,
Most pedig ollyan, akár egy boldog mennyei felség.
Bár illyen férfit híhatnék én is uramnak
E földön, vagy imez meg akarna maradni közöttünk! 245
De nosza, oh lányság, adj ennie s innia néki."
Igy mondónak igen gyorsan fogadának azok szót;
S ennie innia tettenek a deli férfinak egyben.
Vajmi esennen evett és itt nagyságos Odysseus
Most, miután éhen kellett nyomorognia hosszan! 250
Erre fehérölü Nausikaa mást gondola: össze
Tűrvén a mezeket csínos szekerére rakatta;
És befogatván öszvéreit maga szinte felült volt.
Szólította meg itt és szorgalmazta Odysseust:
„Jer már, vendég, a városba; hogy édes atyámnak 255
Házához vigyelek, hol az ország legderekabbik
Rendeit és karait mind felgyülekezve találod.
Csakhogy imigy cselekedj, másként sem eszélytelen ember:
Mig a róna mezőn és mívelt telken utaznánk,
Addig némbereimmel együtt jer gyorsan előre 260
A szeker és öszvérek után; majd én vezetendek.
Ha pedig a várost közel érők, mellyet emelt fal
Fut körül, és mindkét részről szép révei vannak
Keskeny béuttal, s utcát képezve hajósor
Álldogal, ön szállása levén mindöknek egyenként. 265
Itt van az ország tére Poseidon temploma mellett,
Fejtett és faragott kövezettel sorra kirakva;
Itten ügyelnek barna hajók szerszámira, gyártnak
Tarcsot alattságot, hántnak s bárdolnak evedzőt.
Mert a phaeaknak nincs gondja tegezre, sem íjra; 270
Ámde vitorlák, árbocok és evezőkre s hajókra
Büszke faj, általhajt a tenger szőke mezőjén.
E népnek kerülöm susogását, hogy valamellyik
Meg ne gyalázzon; igen rosz némelly városi ember.
Összetalálkozván könnyen szólhatna egy aljas: 275
‚Már ki ez a magas és szép férfiu Nausikaának
Nyomdokiban? hol vette? bizony még férje lesz egyszer!
Vagy tán a jövevényt valamellyik messze hajóról —

Mert közel ország nincs — tetszik neki fognia pártul;
Vagy pedig a mennyből kértek le imái egy édes 280
Istent, a ki övé légyen mindenha. Ugyancsak
Szépen tenne bizony, ha közénk máshonnan idézne
Férjet! Igaz, neki e phaeak nép teljesen aljas
Már, mellynek pedig annyia és a legjava hősli.'
Igy szólnának ezek; mi nekem fájdalmasan esnék. 285
Mert még arra is, a ki ezül mer tenni, haragszom;
A ki szerelmetes atyja vagy anyjának hire nélkül
Férfiuval szót vált mielőtt nászünnepe megvolt.
Igy tégy hát, idegen, ha ugyan felséges atyámtol
Mentülelőbb meg akarsz innen küldetni hazádba. 290
Pallas Athenének szent nyárligetére találunk
Útunkban, hol kutforrás, körülötte mezővel;
Itten diszlik atyám kertészete s parlagi telke,
Annyira várostól, fenszó a mennyire szolgál:
Itt te megállapodol s addig vesztegleni fogsz, míg 295
Mi a fő városba s atyám házába mehettünk.
Hogyha pedig minket haza éretteknek itélhetsz,
Akkoron indulj bé magad a városba, s lakárol
Kérdezkedjél Alkinoos felséges atyámnak.
Könnyen elismerszik, bármelly kis gyermek is elvisz 300
Rája; miérthogy nincs a phaeak nép tömegében
Senkinek ollyan háza, hogy érdemes Alkinoosnak
Házához foghatna. Ha majd teremünkbe jutottál,
Menj szaporán át a palotán, mig édes anyámhoz
Érsz; ő a kandallónak lángfényei mellett 305
Tengeri bíborokat csudaszépeket ül eregetve
Oszlophoz dőlten, munkás szobanőkkel utána.
Erre vagyon felséges atyám disztrónja nyugasztva,
Mellyen az ülve borozni szokott, valamint egy ur isten:
Ezt elmellőzvén kezedet nyujtsad ki anyámnak 310
Térde után; hogy mentülelőbb örvendned adassék
A hazatérés napjának, bármennyire lakjál.
Mert ha szerencséd lesz kegyeit megnyerned anyámnak,
Bizhatol önnönidet még szemlélhetni, bejutni
Mennyezetes házadba s kövér földére honodnak." 315

Szólván megcsapkodta legott öszvérit az ostor
Fényes szíjával, s ott hagyták a vizet egyben.
Igy ügetének, lábaikat jól váltogatólag.
A hölgy ugy hajtott, hogy Odysseus és a leányság
Érhessen vele; ok móddal használta az ostort. 320
A nap elalkonyodott, s megjöttek Pallas Athene
Nyárligetébe; holott letelepszék bajnok Odysseus,
És mondotta imádkozván Zeus lányahoz ajka:
„Halld meg imádságom, Zeus harcos lánya! jelennen
Hallgass meg legalább, ha maiglan ezernyi vitámban 325
Meg nem hallgattál, mikor ott hajgála Poseidon.
Add, hogy az ország emberinél részvétre találjak!“
Igy szólott; bevevé az imákat Pallas Athene,
De meg nem jelenék neki, mert átalla felettébb
Szent nagybátyja *) miatt: ki levente Odysseus ellen 330
Mindig igen haragudt, valamig földére kilépett.

HETEDIK ÉNEK.

Kellemetes fogadás Skheria fejedelmei által.

Mig itt igy esdett nagyságos bajnok Odysseus,
Addig az öszvérek lánynyal városba jutottak.
Érdemes atyjának tündöklő házahoz érvén,
A tornácba megállt; hol lelkes vérei gyorsan
Összeteremtek együl egyig őkörülötte, s kifogván 5
Öszvért, a szép tiszta ruhát felszedve behordák.
Ez meg termibe ment, hol epirosi Eurymedusa
Agg szobanő tüzet élesztett: kit evicke hajóban

*) Poseidon.

Hoztak Epirosnak földéről néhanap által,
S Alkinoosnak ajándékzák választva, miérthogy 10
Fejdelmek vala s istenként hallgatta az ország.
Ez volt hű dajkája fehérölü Nausikaának;
Ez gyujtott tüzet és készített esti ebédet.
Most indult meg Odysseus a városba; homályos
Köddel vette körül az iránta kegyelmes Athene 15
Őt, nehogy összetalálkozván valamellyik erélyes
Phaeak véle, belékössön s faggassa, ki légyen.
A mint a városba be volt mármár vegyülendő,
Ime elébe került istennő kékszem Athene
Egy vödrös hajadon képében. Odysseus urnak 20
Méltósága legott kérdé az előtte megállót:
„Nem vinnél engem, szép gyermekem, Alkinoosnak
Házahoz, a ki ez országnak nagylelkü királya?
Mert én sok bajon általesett külföldi halandó
Messze világbol vettettem hozzátok; azért nem 25
Ismerek egy lelket sem az ország népei közzül.“
Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene:
„Jersze vidéki apám, a házat, mellyet ohajtasz,
Megmutatom; hiszen az nincs messzire a mi lakunktol.
Csakhogy halkan járj, majd én kalaúz leszek; aztán 30
Senkire fel ne tekints, se ne kérdezz senkit utunkban;
Mert idegen férfit nem igen szívelhet ez a nép,
És nem lát örömest másunnan jött utasembert.
Ők csak gyármü hajójokban bizakodva, temerdek
Tengeren átúsznak, mi Poseidon ajándoka nálok; 35
És bizonyára hajójok, mint szárny s gondolat, olly gyors.“
Igy szólván vezetett istennő kékszem Athene
Egyszeriben; követé pedig őtet nyomban az ember.
A híres révész phaeakok senkie sem volt
Sejdítője, midőn haladott a városon, óván 40
Őt az erős isten szemeiktől; a ki sürüen
Környülfátyolozá köddel, vonzalmas iránta.
Álmélkodva tekintgete révre hajókra Odysseus,
A híres nemzet piacára, magas kicölöpzött
Hosszu falakra, csodás látványra az emberi szemnek. 45

Végre hogy a fejedelmi lakás közelébe jutottak,
Monda legott hozzá istennő kékszem Athene:
„Ime vidéki apám, mellyet kimutatni akartál,
A ház; bent lakomán vendégeskedni találod
Zeus védenceit, a fő rendeket: ámde te mit sem 50
Félve siess be; miérthogy bátor férfiu minden
Dolgaiban nyertesb, ha vidékröl hozta is a sors.
A palotában előre magát keresed fel az urnőt;
Nékie Arete vezeték neve, s épen azoktol
A szüléktöl lett, kik nemzék Alkinoost is. 55
Mert legelőször Nausithoost nemzette Poseidon
Földrázó, s Periboa, magas szépsége nemének,
Legfiatalbik lánya tekintetes Eurymedonnak,
Kit hajdantan ama tulbüszke Gigasok uraltak,
A ki bünös népét megrontá s véle magát is. 60
Lányával pedig összevegyült s nemzette Poseidon
Híres Nausithoost, ki a phaeak népen uralgott;
Nausithoos meg Rhexenort és Alkinoos hőst.
Elsőt magtalanul nyilazá meg ezüstiv Apollon,
Immár férjet, egyetlen kedves lánynak az atyját, 65
Aretének. Imezt feleségül vette s becsülte
Alkinoos, mint nem tiszteltetik asszonyi állat,
Kit most házasság kötelez férjéhez a földön:
Olly igazán tiszteltetik ő, és annyira van mind
Kedves gyermeki és nagylelkü Alkinoos, mind 70
Népei kedvében; kik mint egy mennyei istent
Nézik s tisztelik őt, mikor a fő városon átmegy.
És csakugyan nincs is jó és kegyes elme hiával,
Kikhez szive hajol, ha vitákat eloldani szükség.
Ám ha szerencséd lesz megnyerni kegyelmeit ennek, 75
Bizhatol önnönidet még szemlélhetni, bejutni
Mennyezetes házadba s kövér földére hazádnak."
Igy szólván eleredt istennő kékszem Athene
A sivatag tengerre, kies Skheriát oda hagyva;
És Marathont érvén s a szélestelkü Athenaet, 80
Híres Erekhtheus házában tűnék el: Odysseus
Ellenben kegyes Alkinooshoz tarta. Megállván

Sokkép tűnődött, mig az udvar réz küszöbére
Lépett: mert kegyes Alkinoos palotái hasonlón
Tündöklöttenek a nap s hold fényével az égen. 85
Mert réz fal húzódott volt el emerre amarra,
A küszöbön kezdvén befelé, bészegve zománccal;
Roppant diszpalotát arany ajtó szárnyai zárták;
És az ezüst ajtóragaszok réz talpakon álltak,
Ajtófellel ezüstből és varjúval aranybol. 90
Két oldalra ebek fénylettek ezüstből aranybol,
Bölcs Hephaestosnak remekeltei, hogy szakadatlan
Őrizzék házát nagylelkű Alkinoosnak,
Nem szenvedve halált, el sem vénhedve örökké.
Jobbról és balrol trónok dőlének a falhoz, 95
A küszöbön megkezdve körül; mellyekre tudósan
Himzett szőnyegek omlottak, kecses asszonyi munkák:
Itten szoktanak a phaeak főfő uraságok
Ülni, vidám étel s italok közepette napolva.
Csínos polcaikon gyerkőcék álltak aranybol 100
Itt meg amott, égő fáklyákkal két kezeikben,
Éjjeli vendégségeknél szolgálni világgal.
Udvari ötven ügyes szolgáló némberi közzül
Mások sárga buzát őrlöttek kézi malomban,
Mások szőttenek és orsót pörgettenek össze 105
Ülve, miként levelek jegenyének lengeteg ágán.
E sürü szőnyegeken átcsillanik a hig olajcsepp.
Annyira multanak a phaeakok máshoni embert
Tünde hajókkal túl, és annyira széphaju nőik
Vásznat himzeni: mert istennő kékszem Athene 110
Műtudománynyal is áldta meg és szellemmel is őket.
Kívűlötte az udvarnak közel a kapuhoz nagy
Négyszegü kert, minden részröl rácsokkal övezve;
Hol magas élőfák virulának rakva gyümölcscsel,
Körte, narancs, fajtájárol dícséretes alma, 115
És édes fügc és a zöld terepélyes olajfák.
E fáknak soha sem jut tönkre gyümölcse, sem el nem
Fogy télen nyáron, hanem a napnyúgati szélnek
Lengedezése egyet zsendít, másat pedig érlel.

Itt körtvély körtvélyre ivett, almára az alma, 120
A szőlő szőlőre, fügék az előbbi fügékre.
Itt vala termékeny szőlőtelek általa hagyva,
Mellynek egyik szélén a nap súgári aszalják
A fürtöt, máson szüretelnek, harmadikon meg
Sajtolnak; mialatt szemközt ívetlenül állnak 125
Más rügyezők, mások pedig épen kezdve pirulni.
Vannak alább az utó sorban mindennemü zöldség
És veteményágyak, mik diszlenek a kerek éven.
Két forrásainak szétácsorog egyike a kert
Minden irányában, másik pedig a kapu alján 130
Bészökik a házhoz, mellyből a honfiak isznak.
Ekként áldották meg az istenek Alkinoos hőst.
Itt állongván nézegetett nagyságos Odysseus.
Végre midőn a nézegetés lelkének elég volt,
Átlépett küszöbén haladéktalan a palotának. 135
Ottben lelte az országos fő rendeket épen
Áldmásozva ügyész Hermesnek serlegeikkel,
Kit legutolsót tiszteltek nyugalomra menetkor.
A palotán általsietett nagyságos Odysseus,
Köddel Athenétől burkolva előtte s utána; 140
Mig Arete királynéhoz juta s Alkinooshoz.
A mint átkarolá Arete térdit Odysseus,
Egyszersmind eloszolt a ködnek fellege róla.
Mind elnémultak, látván a férfiut ottben,
És álmélkodtak; hanem esdett bajnok Odysseus: 145
„Arete, nagysás Rhexenor lánya, királyi
Férjed térdeihez s tieidhez járulok, és a
Ház vendégi elé megesettségemben! Az isten
Tartsa soká mind boldogul, és holtoknak utána
Hagyhassák értékeiket népadta cimökkel 150
Gyermekeikre: csak énnékem rendeljetek útat
Drága hazámba, ki vérfeleimtől rég tova küzdök!"
Ekkép szólva leült tüz mellé a kocik ernyedt
Hamvaiban; kiki elnémult a királyi teremben.
Csak későbben emelte szavát fel jó Ekheneos, 155
A ki az országnak legidősebb embere volt, és

Mind szónoklani bölcs mind sok hajdankori dolgot
Tudni. Beszéle tehát ez köztök jóakarattal:
„Alkinoos, nincsen rendén s hozzád nem is illik,
Hogy vendéged igy a kandalló hamvain üljön! 160
Imé mindezeket függőben tartja parancsod.
A vendéget azért felkeltvén tedd az ezüstszeg
Trónra, s parancsolj bort elegyíteni hirnökeiddel
Billikominkba, hogy áldmásozzunk mennykövező Zeus
Tiszteletére, ki jámbor utast mindenhova kísér; 165
Sáfárné pedig a maradékból ennie adjon."
Alkinoosnak hallván ezt szentséges egyéne,
Kézen fogva legott felkelté hadnagy Odysseust
A porzó hamuból, és fényes trónra ülette,
Laodamas széplelkü fiát felkeltve helyéről, 170
A mellette ülőt és legkedvesbet előtte.
Ekkor arany korsót hordozván egy szobanémber
Kézvizeket töltött az ezüst tálcára belőle;
Majd gyallott asztalt helyezett őnéki serényül;
Mellyre szemérmes sáfárné kenyeret raka, s bőven 175
Hordott ételeket, mindenből szívesen advái.
Etten evett és ittan ivott már bajnok Odysseus.
Szólítá ezalatt a hirnököt Alkinoos meg:
„Pontonoos, nosza bort elegyítve kupába, kináld szét
A házban, hogy igyunk áldmásul mennykövező Zeus 180
Tiszteletére, ki jámbor utast mindenhova kísér."
Mondá; Pontonoos mézédes bort elegyített,
És elzsengézvén közepettök szétpoharazta.
Végre hogy áldmásoztanak és míg akartak ivának,
Alkinoos felemelve szavát mondotta középre: 185
„Halljunk szót, phaeak ország kara rendei, tőlem,
Hadd terjeszszem az én szívem súgalmit elétek!
Most töltözve levén menjen kiki hálni lakába;
Reggel azonban több aggastyánt összehivandók
Megvendégeljük, s örökéletü isteneinknek 190
Kellemes áldozatot mutatandunk. Annakutána
Értekezünk hazautja felől, hogy fájdalom és bú
Nélkül érkezzék mielőbb haza gondviselésünk

Által, akármillyen távolhoni férfiu lenne;
Ne is lásson azonközben kárt vagy veszedelmet 195
Mig földére ki nem lépett: ott szenvedi aztán,
Mit neki a végzet s emberreszkette Fonónék
Akkor szabtak elébe, mikor megszülte az anyja.
Hogyha pedig valamelly istenség jött le az égből,
Ugy az olympi karoknak egyéb szándékai lesznek. 200
Mert legalább azelőtt nyilván le-lejöttek az égnek
Boldogi, hogyha dicső századdal imádtuk ez ország
Földén, és ottan telepedtek ebédhez ahol mink.
Vagy ha rideg vándor jött országunkba, viszontag
Ezt sem rejték el; miután ollyan közel állunk 205
Hozzájok, valamint kyklops vagy büszke gigas nép."
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Alkinoos, máskép gondolkodj; én sem alakban
Sem természetben nem azoknak mása vagyok, kik
Mennyben uralkodnak, de minő a többi halandó. 210
A kiket e földön legtöbb fájdalmakon égni
Tudtok, azon boldogtalanokkal vessetek össze!
Vajmi feles bajról fognék szólhatni ezenkül,
Mellyeket isten jóvoltából láttam utamban!
De vacsorálni szabadjon, akármint szívedezőnek. 215
Mert a gyülöletes potrohnál semmi kutyásabb
Sincs, melly kénytelen is hajt emlékezni magáról
Bármi szerencsétlen bús emberi állatot. Ime,
Én is bánatokat hordok lelkemben; azonban
Ez csak italt ételt követel, s feledésbe temetvén 220
Minden előbbeni bajt, töltözni sóvárog erővel.
Ti meg hajnal eredtével végezzetek aztán,
Hogy boldogtalanat haza szállíthassatok; ámbár
Igy legyalázva vagyok, fogyjon hamar életem el, csak
Lássam enyéimet, udvaromat, jószágimat egyszer!" 225
Igy szólott; javalák mindnyájan, s a jövevénynek
Megvitetést szavazának, azért, hogy helyre beszélett.
Végre hogy áldmásoztanak és mig akartanak ittak,
Mások eloszlának kiki ön házába feküdni:
Bajnok Odysseus ellenben maga helyt maradott volt, 230

Mind szónoklani bölcs mind sok hajdankori dolgot
Tudni. Beszéle tehát ez köztök jóakarattal:
„Alkinoos, nincsen rendén s hozzád nem is illik,
Hogy vendéged igy a kandalló hamvain üljön! 160
Imé mindezeket függőben tartja parancsod.
A vendéget azért felkeltvén tedd az ezüstszeg
Trónra, s parancsolj bort elegyíteni hirnökeiddel
Billikominkba, hogy áldmásozzunk mennykövező Zeus
Tiszteletére, ki jámbor utast mindenhova kísér; 165
Sáfárné pedig a maradékból ennie adjon."
Alkinoosnak hallván ezt szentséges egyéne,
Kézen fogva legott felkelté hadnagy Odysseust
A porzó hamuból, és fényes trónra ülette,
Laodamas széplelkü fiát felkeltve helyéről, 170
A mellette ülőt és legkedvesbet előtte.
Ekkor arany korsót hordozván egy szobanémber
Kézvizeket töltött az ezüst tálcára belőle;
Majd gyallott asztalt helyezett őnéki serényül;
Mellyre szemérmes sáfárné kenyeret raka, s bőven 175
Hordott ételeket, mindenből szívesen advàn.
Etten evett és ittan ivott már bajnok Odysseus.
Szólítá ezalatt a hirnököt Alkinoos meg:
„Pontonoos, nosza bort elegyítve kupába, kináld szét
A házban, hogy igyunk áldmásul mennykövező Zeus 180
Tiszteletére, ki jámbor utast mindenhova kísér."
Mondá; Pontonoos mézédes bort elegyített,
És elzsengézvén közepettök szétpoharazta.
Végre hogy áldmásoztanak és míg akartak ivának,
Alkinoos felemelve szavát mondotta középre: 185
„Halljunk szót, phaeak ország kara rendei, tőlem,
Hadd terjeszszem az én szívem súgalmit elétek!
Most töltözve levén menjen kiki hálni lakába;
Reggel azonban több aggastyánt összehivandók
Megvendégeljük, s örökéletü isteneinknek 190
Kellemes áldozatot mutatandunk. Annakutána
Értekezünk hazautja felől, hogy fájdalom és bú
Nélkül érkezzék mielőbb haza gondviselésünk

[illegible]

Nyomban; azonba magam nem akartam, félve, nehogy rám 305
Vetvén a szemedet lelkedben megharagudjál.
Mert a földnek igen gyanusító népe az ember."

Alkinoos pedig igy mondá neki válaszul erre:
„Vendég, nincsen az én kebelemben elannyira könnyen
Felháborgó szív; okkal jó s móddal akármi. 310
Sőt oh bárcsak, Zeus atya, Pallas Athene, Apollon,
Olly létedre minő vagy s úgy érezve miként én,
Birni leányomat és vőmül hívatni örökké
Helybe maradhatnál! én házat, birtokot adnék,
Hogyha maradnál önként; mert akaratlanul, isten 315
Mentsen, ez országon nem erőtet tartani senki.
Búcsúdat ki fogom, megtudd, állítani holnap
Illyenkorra; midőn te szelíd álomba merülten
Alszol, azok tova szállítnak: hogy végre megérkezz
Országodba, saját házadba, vagy ahhova tetszik, 320
Bár Euböánál sokkal messzebbre feküinnék.
Mert legmesszebbnek mondják ezt, kik feleinkböl
Akkor szemlélték, mikor egyszer szög Rhadamanthyst
Tengeren elvitték Tityoshoz látogatóba.
Már ezek egy nap alatt fáradság nélkül eveztek 325
Volt oda, s még aznap haza vitték könnyeden őtet.
De magad is fogod azt szemeiddel látni, mit érnek
A mi hajóink s embereink, hol evedzeni szükség."

Monda; örömre derült nagyságos bajnok Odysseus,
És felemelve szavát fakadott ki kegyélyes imában: 330

„Zeus atya, vajha igéreteit részemre megállná
Alkinoos! neki a buzatermő földön örök hir
Lenne az; én pedig eljutnék végtére hazámba!"

Mig ezek itt egymást ekképen váltogaták fel,
Ime fehérölü Arete hölgyekre parancsolt, 335
Ágyat vetni kivül az előcsarnokba, biborbol
Párnát tenni reá és bészőnyegzeni szépen,
Meg bojtos kacagányt takaróul vetni reája.
Elsietének azok kezeikben fáklyavilággal.
A mint meghagyták szorgalmasan a csinos ágyat, 340
Bajnok Odysseushez közelitvén szóltanak intve:

„Menj lefeküdni, oh vendég, már megvetve az ágyad.“
Igy mondának; előtte igen kedves vala e szó.
Igy feküdött immár nagyságos bajnok Odysseus
Kellemes ágyán a dörgő csarnoknak alatta. 345
Alkinoos pedig udvara legbensőiben alvék,
Hol számára feket s hálást szolgáltata nője.

NYOLCADIK ÉNEK.

Bajversenyre hivák Skheria daliái Odysseust.

A rózsásujjú hajnalnak támadatával
Felkelt Alkinoos szentséges egyéne az ágybol,
Fel Zeus rajzata is dulvári Odysseus; aztán
Alkinoos szentséges egyéne vezérle az ország
Térire, melly a gyármü hajók mellett vala nékik. 5
Imide érkezvén egymás közelébe leültek
A fragaott köveken: mialatt maga Pallas Athene,
Képében kegyes Alkinoos követének az ékes
Várost megjárá, haza égve szerezni Odysseust;
És közelitve kihezkihez igy folytatta beszédét: 10
„Oh phaeak ország kara rendei, menjetek össze
A gyülésbe, hogy ott meghallgassátok ezennel
Egy vendég szavait, ki imént jött Alkinooshoz
Tenger háta felett, képmása az égi karoknak!“
Imigy szólva felingerlé a kandi csoportot. 15
Egyszeriben megtelt felcsődült emberi néppel
Tér és minden ülés: melly álmélkodva csudálá
Laertes daliás magvát; kit Pallas Athene
Isteni bájakkal hintett meg válla s fejében,
És karcsúbbá tett s derekabbá szemre: ha ezzel 20
A phaeak összes népnél szeretetre találna,

S tisztes lenne s tekintetes, és a soknemű bajnak
Embere, mellyben utóbb vele megmérkőzni kerestek.
A mint összeseregléttek vala és csapatoztak,
Alkinoos felemelve szavát mondotta középre: 25
„Halljunk szót, phaeak ország kara rendei, tőlem,
Hadd terjeszszem az én szívem súgalmit elétek!
E vendég, ki legyen? nem tudni, lakomba vetődött,
Vagy kelet avvagy napnyúgat népségei közzül,
És földére könyörg juthatni kegyelmetek által. 30
Hát, valamint azelőtt, rendeljünk néki is útat.
Mert soha senki sem is, ki csak országomba vetődik,
Szívedez itt búcsúja után epedezve sokáig.
Barna hajót vontassunk a tengerre, legelső
Rendüet; ötvenkét ifjat válaszszatok összes 35
Népünkből, kiknek legügyesb evezése tapasztalt:
Majd evezőiteket révészpadotokra lekötvén
Jőjetek egyszeriben házamhoz, gyors lakomában
Részesülendők; én mindent megajánlok örömmel.
Ennyit az ifjaknak: hanem a haza többi hatalmas 40
És jogodos fejedelmi legitt jertek velem úri
Házamhoz, hogy jóltartsuk vendégemet; el se
Húzza magát valaki. Híjátok szinte meg a jó
Lantos Demodokost, kinek a halhatlanok édes
Dalt adtak kegyesen, valahányszor zengeni kedve.“ 45
Igy szólván vezetett; s jogodos fejedelmei véle
Mentenek, a hírnök pedig a dalnoknak utána;
Válogatott ötvenkét ifju viszontag elindult
A tenger partjára, miként szívökre kötötte.
Kik miután tengerre s hajók közelébe jutottak, 50
Barna hajót vontattak alá a szőke halasra,
Árbocot állítván lobogót tettek ki; azontul
Bőrkámvába tolák hosszú evezőiket annak
Rende szerint, a fehér lobogót szellőnek eresztték,
És vizszinre kijáratták vala: ennekutána 55
Nemzetes Alkinoos roppant házába siettek.
Már tele gyült csarnok, valamennyi sikátor, egész ház
Emberrel, mind ifjúval mind tisztes öreggel.

Alkinoos számokra tizenkét gyapjasat ölt le,
Nyolc agyaras disznót, két csámpás ökröt: ezekkel 60
Nyuzva bebánván kellemetes lakomákat ütöttek.
Hirnök ezenközben megjött vala Demodokosszal,
Kit szeretett a musa, s adott számára roszat s jót,
Megfosztván szemitől és áldván isteni dallal.
Ennek ezüstszegü trónt helyezett most Pontonoos ki 65
Lakmárok közepére, sugár oszlopra nyugasztván;
Szegre pedig zengő lantot függeszte azonnal
Fője felett lefelé a hirnök, s rája vezette
A kezeit; majdan szatyrot s asztalt teve hozzá,
Mellyre boros poharat tett inni, mikor neki tetszik. 70
Most kiki a feladott eleséghez nyúla kezével.
Hogy pedig éhek megcsilapult és szomjok elalvék,
Demodokost a musa legott dícsérni hevíté
Hősöket énekkel, mellynek hire akkor eget vert:
Villongásit Odysseus és Peleusfi Akhilleus 75
Fejdelmeknek, ahogy hajdanta az istenek áldott
Vendégségében tüzesen perlettek, örülvén
Jó Agamemnon legderekabb fejedelmei harcán.
Mert Pythóban imigy jósolt neki Phőbos Apollon
Annakelőtte, midőn küszöbén bélépe jövendőt 80
Kérdeni: mert ekkor szövetének Troja meg Argos
Romlástervei Zeus mennybéli tanácsai által.
Mig ezeket zengé a kedves dalnok, Odysseus
Nagyszerües bibor öltönyegét felemelve kezével
Úri fejére huzá, s befedé vele kellemes arcát, 85
A phaeakok előtt átallván ontani könnyet.
Hogyha dalát elhagyta pihenni az isteni dalnok,
Megtörülé szemeit, s biborát letakarva fejéröl
Billikomot fogván áldmást tön az égi karoknak:
Hogyha viszont kezdett, ismét énekleni késztvén 90
A phaeakok dalszerető kara s rendei; ekkor
Ujra befedve fejét zokogott rejtekben Odysseus.
Minden mások előtt sikerült titkolnia könnyét,
Csak maga nemzetes Alkinoos sejtette, mi történt,
Ott ülvén közelében és sóhajtani hallván; 95

S egyszeriben felemelve szavát mondotta középre:
„Halljunk szót, phaeak ország kara rendei, tőlem!
Már lakomával eléggé jól töltözve, miképen
Lanttal is, ünnepies vendégség hű követével,
Nossza gyerünk kifelé, és lássuk rendre tusáit 100
A bajversenynek: hogy utóbb földére jutandó
Vendégünk otthon hirré tegye, mennyire állunk
Mások előtt birkózva, szaladva, öklözve, ugorva."
Igy szólván vezetett; azok elsietének utána.
A hírnök pedig a harsány lantot felakasztván 105
Szegre, kezénél Demodokost megfogva kivitte
A palotából; és vezeté, hova nézni tusákat
Phaeak országnak tisztes kara s rendei mentek.
Térnek tartottak; követék seregestül az alnép
Ezrei: és mostan sok nemzetes ifju felállott. 110
Felkelt Akroneos, vele Okyalos, meg Elatreus,
Nauteus és Prymneus, nemes Ankhialosszal Eretreus,
Ponteus és Proreus, Thoon és Anabesineos hős;
Amphialos, Polyneos Tektonides fia; felkelt
Aztán Euryalos, valamint a háborus Ares; 115
Naubolides, kép és szálas termetre legelső
Laodamason kül a phaeak ifju seregben;
Végül Alkinoos három deli gyermeke kelt fel,
Laodamas, Halios, Klytoneos, az istenek ikre.
A lelkes daliák lábbal mérkőztek először. 120
Pályasorompótól iramodva el, ott repülének
Gyorsan előre, sebes nyomaikban por kerekedvén.
Hős Klytoneos volt közepettök futni legelső.
Mennyire járnak elől szántó öszvérek ugarban,
Annyira járt ez elől s maradoztak társi utána. 125
Tikkasztó birkózással mérkőztenek aztán;
Hol nemes Euryalos lerakott valamennyi leventét.
Amphialos meg az ugrásban pályáza le kitkit;
Legdiadalmasban versenyze tekével Elatreus;
Alkinoos fia Laodamas megnyerte az öklöt. 130
Végre midőn megelégelték mindannyian a bajt,
Alkinoos fia Laodamas mondotta középre:

„Nossza barátim, kérdjük meg, tud-e vajjon a vendég
Némi tusát. Legalább termetre nem aljas egy ember,
Sem lent szár és combra, sem a két kézre fölülről, 135
S izmos erős nyakszirtra; nem is fiatal kora hagyta
Annyira még őt el, mintsem megtörte a sok baj!
Tengernél ugyanis nem tartok semmi gonoszbat,
Embereket legyalázni, habár daliákat egyébként.“
Szólott Euryalos neki válaszul erre viszontag: 140
„Laodamas, helyesen mondottad; eredjsze te hozzá
Önmagad egyszeriben, s adj jó szót nékie s hídd fel.“
Hallván már ezeket deli gyermeke Alkinoosnak,
Tér közepére kiállva imigy kéré fel Odysseust:
„Jersze vidéki apám, láttasd te is, értesz-e vajjon 145
Némi tusát; igen is, néked kell értened ahhoz:
Mert nincs férfinak éltében jobb érdeme, mint mit
Önnön lábaival s kezivel maga hajthata végre.
Nossza tehát lássuk, s a bánatot üzd ki eszedből!
Mert útad nem fog sokaig húzódni, miérthogy 150
Vizre bocsátva hajód és készek társaid abba.“
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Laodamas, mért e hivatallal bántnatok engem?
Inkább aggodalom, hogysem tusa nékem eszemben,
A ki felette sokat szenvedtem mái napiglan; 155
Most pedig a ti gyüléstekben honnomba sovárgó
Szívvel ülök, könyörögve király és népe kegyéért!“
Szólott Euryalos neki bosszantólag ezekre:
„De bizony én, vendég, ugy látok, semmi tusához
Sem tudsz mindabbol, mi divatban az emberi nemnél! 160
Ollyannak nézlek, ki hajók padlásain ülve
Révészekre ügyel, fogadott kalmárira, és csak
Árukkal gondolni tanult és utravalókkal
S csent nyereményekkel; nem bajnokforma személynek.“
Vágva komor szemmel szólítá ezt meg Odysseus: 165
„Földi, balul szóltál; ugy tetszik, pajkos egyén vagy.
Ennyire nem kedvez menny istene széltibe minden
Embernek kecses arccal is, észszel is, és szavalattal!
Mert egyik a másnál kevesebb tán szemre; azonban

Helyre beszédekkel koronázzák isteni, s a nép 170
Szívesen elhallgatja midőn nagy biztosan ejti
Közre szerény szavait; kiemelkedik a tömegekből,
S városon áthaladót istenként nézi hazája.
Más pedig égbeli lényekkel mérkőzhetik arcban,
Ámde viszont kellem nem ajánlja beszédeit ennek. 175
Igy neked is gyönyörű termet juta, s jobbat az isten
Sem képezhet ugyan, de selejtes eszed vagyon ahhoz.
Felbolygattad az én kebelemnek szende kedélyét
Illetlen szóval; pedig én, mint gondolod, épen
Nem vagyok ám ollyan versenybuta; sőt azig elsők 180
Közt bajnok, mig az ifjúság engedte s ez a kar.
Most pedig aggodalom s bú környez; mert sokat álltam
Férfiak ütközetén és tengerek árja felett ki.
Mégis, bármi nagyon leverettem, próbaszerencse!
Szivharapók szavaid; felbujtál engem azokkal.“ 185
Monda; s palástostul helyből felszökve tekét kap,
Nagyszerüebbet, vastagbat, jóval nehezebbet,
Mint millyennel az országnak daliái tekéztek;
Ezt izmos kezivel környülcsóválva hajítá.
Bongott a tekekő; szörnyedten kussada földre 190
A hosszúevezős és révészetbe szerelmes
Phaeak nép zuhaján: melly gyorsan iranva kezéből
Mindnyájok jelein túlszállott. Megjelelé azt
Ember képében és mondá kékszem Athene:
„Oh vendég, jeledet vak is elkülönözheti, kézzel 195
Megtapogatva; mivel nincs összevegyülve azokkal,
Sőt igen elválik! Te ugyancsak bizhatol ebben;
Ezt egy phaeak sem közelíti meg, át se hajitja!“
Igy szólt; örvendett nagyságos bajnok Odysseus
Lelke, hogy a pályán olly jóakarója akadt volt. 200
S most felemelve szavát mondá már némi negéddel:
„Most oda dobjatok, ifjak; majd ugy fordul, utóbb még
Tán más annyira is, vagy még messzebbre hajítok!
Többi közül pedig a kinek épen kedve van, álljon
Megmérkőzni elő, ha ti már felvertetek engem, 205
Kézzel avagy lábbal vagy birkózással, akarki

A phaeakokból; egyedül csak Laodamas ne,
Mert vendéggazdám, s ki akarna tusázni baráttal?
Esztelen ember az és végképen semmirekellő,
A ki szives fogadójával külföldi hazában 210
Merne kikötni, örök kárára tulajdon ügyének.
Mást kívüle nem ellenzek, nem is útalok innen
Vissza, hanem megkísértek s elvárok akarkit!
Ám én nem volnék legutolsó bármi tusában;
Jól tudok a csíszolt kézivvel bánni; s legelső 215
Én lőnék embert, ha csatában az ellenesekre
Kellene céloznunk, bár számtalan állna köröttem
Bajtársim tömegéből és mindenki nyilazna.
Csak maga tett ki Philoktetes Trojának alatta
Rajtam ivekkel néha, midőn versenyzeni kellett: 220
Ellenben köztök, kenyeret kik máinap esznek
A föld hátán, itt én vélek lenni az első.
Mert a hajdaniakkal nincs versenyzeni kedvem,
Sem Heraklesszel, sem egy Eurytos Őkhalieusszel,
Kik nyilbajra hivák egykor ki az isteni kart is: 225
Mért hamar is meghalt nemes Eurytos, el sem öregvék
Ősei házánál, mert szent haragában Apollon
Meghalatá, hogy nyilversenyre kihíni méreszelt.
Mennyire én dárdát, nem lő nyilat annyira senki!
Én csak lábaimat féltem, nehogy ebben elejbém 230
Hágjon nemzetetek; tudnillik végtelenül meg
És legyalázott a sok tenger, s uszka hajómon
Nem lévén eleség, megrozzant testem egésze."
Igy szólott: amazok mindnyájan néma levének,
Csak maga nemzetes Alkinoos mondotta viszontag: 235
„Vendég, épen nem hálátlan szókra fakadtál
A mi gyülésünkön, de szokott rényeddel ohajtasz
Csak fellépni, boszús, hogy ez ember pálya ügyében
Megtámadt: miszerint többé ne gyalázza halandó
Jellemedet, ki becsületesen tud váltani szókat. 240
Rám hallgass, hogy utóbb más nagyhirü hősök előtt is
Elmondhasd, mikoron tennen házadba családi
Lakmánál ülvén feleséged s gyermekeiddel

Mind szónoklani bölcs mind sok hajdankori dolgot
Tudni. Beszéle tehát ez köztök jóakarattal:
„Alkinoos, nincsen rendén s hozzád nem is illik,
Hogy vendéged igy a kandalló hamvain üljön! 160
Imé mindezeket függőben tartja parancsod.
A vendéget azért felkeltvén tedd az ezüstszeg
Trónra, s parancsolj bort elegyíteni hirnökeiddel
Billikominkba, hogy áldmásozzunk mennyközező Zeus
Tiszteletére, ki jámbor utast mindenhova kísér; 165
Sáfárné pedig a maradékból ennie adjon."
Alkinoosnak hallván ezt szentséges egyéne,
Kézen fogva legott felkelté hadnagy Odysseust
A porzó hamuból, és fényes trónra ülette,
Laodamas széplelkü fiát felkeltve helyéröl, 170
A mellette ülőt és legkedvesbet előtte.
Ekkor arany korsót hordozván egy szobanémber
Kézvizeket töltött az ezüst tálcára belőle;
Majd gyallott asztalt helyezett őnéki serényül;
Mellyre szemérmes sáfárné kenyeret raka, s bőven 175
Hordott ételeket, mindenből szívesen adván.
Etten evett és ittan ivott már bajnok Odysseus.
Szólítá ezalatt a hirnököt Alkinoos meg:
„Pontonoos, nosza bort elegyítve kupába, kináld szét
A házban, hogy igyunk áldmásul mennyközező Zeus 180
Tiszteletére, ki jámbor utast mindenhova kísér."
Mondá; Pontonoos mézédes bort elegyített,
És elzsengézvén közepettök szétpoharazta.
Végre hogy áldmásoztanak és míg akartak ivának,
Alkinoos felemelve szavát mondotta középre: 185
„Halljunk szót, phaeak ország kara rendei, tőlem,
Hadd terjeszszem az én szívem súgalmit elétek!
Most töltözve levén menjen kiki hálni lakába;
Reggel azonban több aggastyánt összehivandók
Megvendégeljük, s örökéletü isteneinknek 190
Kellemes áldozatot mutatandunk. Annakutána
Értekezünk hazautja felől, hogy fájdalom és bú
Nélkül érkezzék mielőbb haza gondviselésünk

Által, akármillyen távolhoni férfiu lenne;
Ne is lásson azonközben kárt vagy veszedelmet 195
Mig földére ki nem lépett: ott szenvedi aztán,
Mit neki a végzet s emberreszkette Fonónék
Akkor szabtak elébe, mikor megszülte az anyja.
Hogyha pedig valamelly istenség jött le az égből,
Ugy az olympi karoknak egyéb szándékai lesznek. 200
Mert legalább azelőtt nyilván le-lejöttek az égnek
Boldogi, hogyha dicső századdal imádtuk ez ország
Földén, és ottan telepedtek ebédhez ahol mink.
Vagy ha rideg vándor jött országunkba, viszontag
Ezt sem rejték el; miután ollyan közel állunk 205
Hozzájok, valamint kyklops vagy büszke gigas nép."
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Alkinoos, máskép gondolkodj; én sem alakban
Sem természetben nem azoknak mása vagyok, kik
Mennyben uralkodnak, de minő a többi halandó. 210
A kiket e földön legtöbb fájdalmakon égni
Tudtok, azon boldogtalanokkal vessetek össze!
Vajmi feles bajrol fognék szólhatni ezenkül,
Mellyeket isten jóvoltából láttam utamban!
De vacsorálni szabadjon, akármint szívedezőnek. 215
Mert a gyűlöletes potrohnál semmi kutyásabb
Sincs, melly kénytelen is hajt emlékezni magárol
Bármi szerencsétlen bús emberi állatot. Ime,
Én is bánatokat hordok lelkemben; azonban
Ez csak italt ételt követel, s feledésbe temetvén 220
Minden előbbeni bajt, töltözni sovárog erővel.
Ti meg hajnal eredtével végezzetek aztán,
Hogy boldogtalanat haza szállíthassatok; ámbár
Igy legyalázva vagyok, fogyjon hamar életem el, csak
Lássam enyéimet, udvaromat, jószágimat egyszer!" 225
Igy szólott; javalák mindnyájan, s a jövevénynek
Megvitetést szavazának, azért, hogy helyre beszélett.
Végre hogy áldmásoztanak és mig akartanak ittak,
Mások eloszlának kiki ön házába feküdni:
Bajnok Odysseus ellenben maga helyt maradott volt, 230

Mind szónoklani bölcs mind sok hajdankori dolgot
Tudni. Beszéle tehát ez köztök jóakarattal:
„Alkinoos, nincsen rendén s hozzád nem is illik,
Hogy vendéged igy a kandalló hamvain üljön! 160
Imé mindezeket függőben tartja parancsod.
A vendéget azért felkeltvén tedd az ezüstszeg
Trónra, s parancsolj bort elegyíteni hirnökeiddel
Billikominkba, hogy áldmásozzunk mennykövező Zeus
Tiszteletére, ki jámbor utast mindenhova kísér; 165
Sáfárné pedig a maradékból ennie adjon."
Alkinoosnak hallván ezt szentséges egyéne,
Kézen fogva legott felkelté hadnagy Odysseust
A porzó hamuból, és fényes trónra ülette,
Laodamas széplelkü fiát felkeltve helyéröl, 170
A mellette ülőt és legkedvesbet előtte.
Ekkor arany korsót hordozván egy szobanémber
Kézvizeket töltött az ezüst tálcára belőle;
Majd gyallott asztalt helyezett őnéki serényül;
Mellyre szemérmes sáfárné kenyeret raka, s bőven 175
Hordott ételeket, mindenből szívesen adván.
Etten evett és ittan ivott már bajnok Odysseus.
Szólítá ezalatt a hirnököt Alkinoos meg:
„Pontonoos, nosza bort elegyítve kupába, kináld szét
A házban, hogy igyunk áldmásul mennykövező Zeus 180
Tiszteletére, ki jámbor utast mindenhova kísér."
Mondá; Pontonoos mézédes bort elegyített,
És elzsengézvén közepettök szétpoharazta.
Végre hogy áldmásoztanak és míg akartak ivának,
Alkinoos felemelve szavát mondotta középre: 185
„Halljunk szót, phaeak ország kara rendei, tőlem,
Hadd terjeszszem az én szívem súgalmit elétek!
Most töltözve levén menjen kiki hálni lakába;
Reggel azonban több aggastyánt összehivandók
Megvendégeljük, s örökéletü isteneinknek 190
Kellemes áldozatot mutatandunk. Annakutána
Értekezünk hazautja felől, hogy fájdalom és bú
Nélkűl érkezzék mielőbb haza gondviselésünk

Által, akármillyen távolhoni férfiu lenne;
Ne is lásson azonközben kárt vagy veszedelmet 195
Mig földére ki nem lépett: ott szenvedi aztán,
Mit neki a végzet s emberreszkette Fonónék
Akkor szabtak elébe, mikor megszülte az anyja.
Hogyha pedig valamelly istenség jött le az égből,
Ugy az olympi karoknak egyéb szándékai lesznek. 200
Mert legalább azelőtt nyilván le-lejöttek az égnek
Boldogi, hogyha dicső századdal imádtuk ez ország
Földén, és ottan telepedtek ebédhez ahol mink.
Vagy ha rideg vándor jött országunkba, viszontag
Ezt sem rejték el; miután ollyan közel állunk 205
Hozzájok, valamint kyklops vagy büszke gigas nép."
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Alkinoos, másként gondolkodj; én sem alakban
Sem természetben nem azoknak mása vagyok, kik
Mennyben uralkodnak, de minő a többi halandó. 210
A kiket e földön legtöbb fájdalmakon égni
Tudtok, azon boldogtalanokkal vessetek össze!
Vajmi feles bajról fognék szólhatni ezenkül,
Mellyeket isten jóvoltából láttam utamban!
De vacsorálni szabadjon, akármint szívedezőnek. 215
Mert a gyülöletes potrohnál semmi kutyásabb
Sincs, melly kénytelen is hajt emlékezni magáról
Bármi szerencsétlen bús emberi állatot. Ime,
Én is bánatokat hordok lelkemben; azonban
Ez csak italt ételt követel, s feledésbe temetvén 220
Minden előbbeni bajt, töltözni sovárog erővel.
Ti meg hajnal eredtével végezzetek aztán,
Hogy boldogtalanat haza szállíthassatok; ámbár
Igy legyalázva vagyok, fogyjon hamar életem el, csak
Lássam enyéimet, udvaromat, jószágimat egyszer!" 225
Igy szólott; javalák mindnyájan, s a jövevénynek
Megvitetést szavazának, azért, hogy helyre beszélett.
Végre hogy áldmásoztanak és mig akartanak ittak,
Mások eloszlának kiki ön házába feküdni:
Bajnok Odysseus ellenben maga helyt maradott volt, 230

Főnként hozzatok egy köntöst és tiszta palástot
Néki, talentomot is szintannyit fényes aranyban;
És szaporán hozzuk ki pedig, hogy az érdemes ember
Átvévén azokat, vígan legyen a lakománál. 395
Euryalos meg ajándékkal s kérelmes igékkel
Engesztelje ki őt, miután nem helyre beszélett."
Monda: helyeslették amazok, s cselekedni parancslák.
Itt az ajándok után kiki embert külde lakába.
Euryalos pedig igy mondá fejedelme szavára: 400
„Nemzetes Alkinoos, nagyméltóságu király ur;
Ugy vagyon, én megkérlelem őt, mint tartja parancsod,
Ezt a réz-pallost adván neki, mellynek ezüstből
Verve maroklata, s ujszeletű elefánttetem őrzi
Hüvelyül. A jószág érvényes lészen előtte." 405
Imigy szólva kezébe tevé az ezüstnyelü kardot,
És felemelve szavát mondá neki szárnyas igékkel:
„Üdvöz légy oh vándor apám, s ha mi udvariatlan
Volna fecsegve, vigyék a szélnek szárnyai messze!
S adj isten hogy megláthasd feleségedet, eljuss 410
Országodba; mivel feleidtől rég tova szenvedsz."
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Légy te is üdvöz, társ, és áldjanak isteneid meg;
Kívánom pedig, éltedben megbánni ne fogjad
E kardot soha is, melylyel kérlelni akartál." 415
Mondá, s válla körül ölté az ezüstnyelü kardot.
A nap elalkonyodott, az ajándokok összekerültek:
Mellyeket Alkinooshoz hordván mindegyik apród,
Elfogadák tőlök jó gyermeki Alkinoosnak,
S minden kincseket anyjoknak melléje rakának. 420
Most vezetett már Alkinoos szentséges egyéne;
És beeredvén a felemelt trónokra ülének.
Szólítá ezután Aretet Alkinoos meg:
„Hozd, feleségem, elő a legszebb s jobb ruhaszekrényt;
Tégy bele egy köntöst, hozzá egy tiszta palástot; 425
Annakutána vizet melegítsetek üstben azonnal:
Hogy megfürdvén és az ajándokot összeszerezve
Látván a vendég, mit az ország rendei hoztak,

Vig legyen a vacsorán s örvendeztesse az ének.
Én részemröl arany poharammal ohajtom ezenkül 430
Megtisztelni; hogy emlékezve felőlem örökké
Áldozzon Zeusnek s a többi olympi karoknak."
Szólott. Arete a szolgálókra parancsolt,
Egy nagy hárambot tüz mellé helyzeni mindjárt:
Kik tüzhöz tették a fürdő lombikot egyben, 435
És vizet öntöttek bele s fát gyujtottak alája.
Láng nyalván az edényhast, mig tartalma melegvék,
Addig termeiből Arete egy gyönyörü szép
Szekrényt hozva, az országos fejedelmek ajánlták
Fényes ajándékot, mezet és aranyat bele rakta, 440
Önmaga szép köntöst tévén hozzája s palástot;
És felemelve szavát mondá neki szárnyas igékkel:
„Láss immár hozzá, fedelét hurkold le magad, hogy
Kárt ne tegyen valaki utközben benne, midőn majd
Barna hajódon kellemetes szenderbe merültél." 445
Hallván e szavakat nagyságos bajnok Odysseus,
A fedelet ráillesztė, s kötelén hamar elmés
Hurkot tett, mire hajdaniban bölcs Kirke tanítá.
Egyszersmind a sáfárné meghíta fürödni
Tiszta medencében: ki örömmel látta ma ismét 450
A hév fürdőt, mit régóta nem élveze immár,
M'óta bucsút vett istennő szépfürtü Kalypso
Házától; hol mint istennek járt ki gyakorta.
Hogy megfürdették s kenetezték üdvös olajjal
A szobanők, s köntöst öltettek véle s palástot, 455
Tiszta medencéből fellépvén a borozókhoz
Csatlakozék. Ezalatt szépséggel az istenek által
Áldott Nausikaa, küszöbénél a palotának
Állván, bámulatos szemmel nézdelte Odysseust.
És felemelve szavát mondá neki szárnyas igékben: 460
„Üdv veled, oh vendég; jusson házadban eszedbe
Néha, hogy életedért nékem vagy először adósom!"
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Nausikaa, kegyes Alkinoos szép gyermeke, vajha
Úgy engedje Zeüs, Herának mennyei férje, 465

Hogy haza juthassak s meglássam ama napot egyszer:
Oh akkor téged mint istent áldani foglak
Szüntelenűl országomban! mert életet adtál."
Szólt, s kegyes Alkinoos mellett elfoglala egy trónt.
Már adagot részeltek azok s borokat keverének: 470
Elközelített most a hirnök, hozva magával
Demodokos, népnek kedvencét; és leülette
A lakomárok közt, magas oszlopzatra nyugasztván.
S mond a hirnökhöz tervekben gazdag Odysseus,
Egy darabot szelvén húsából a fogas állat 475
Hátának, mellyen rezgett a gyenge szalonna:
„Hirnök, vidd e húsadagot, hadd költse el egyben,
Demodokosnak; kit szomorú létemre köszöntök.
Mert az egész embernem előtt tisztelve becsülve
Vannak az éneklők; miután a musa tanitá 480
Bennöket, és mindig kedvelte az énekes osztályt."
Vitte szavára legott a hírnök, s Demodokosnak
Általadá; ki kezébe vevén megörült vala néki.
Most kiki a feladott eleséghez nyúla kezével.
Végre midőn éhök csilapult és szomjok elalvék, 485
Szólítá meg Demodokost tervgazdag Odysseus:
„Demodokos, nincsen kit nálad többre becsüljek;
Tégedet a musák Zeus lányai, avvagy Apollon
Oktata: olly helyesen dallod meg ama tetemes bajt,
Mellyet az Argosiak mind vettek mind pedig adtak, 490
Mintha jelentél vagy hallottad volna jelentöl!
Nossza eredj által, s fa lovoknak gépezetéröl
Zengj immár, mellyet Pallasszal Epeios alakzott,
S jámbor Odysseus emberrel megtömve beszerzett
Fellegvárba; kik eldöntötték Troja magas várt. 495
Ha ezt is helyesen végig sorolandod előttem,
Én az egész földön ki fogom hirdetni, miképen
Néked az égi karok százszor szép éneket adtak."
Szólott. Istentől ihletten kezde amaz rá,
Attol fogva midőn egyebek már deszka hajóra 500
Kelve megindultak haza, sátoraikba kanócot
Vetvén; más Danaok pedig elves Odysseus urral

Trojaiak piacán a ló pohos öbliben ültek,
Mit maga vontata fel fellegvárába az ország.
Mig ez imitt állott, a környüle ácsorogó nép 505
Nézete hárommá alakult a zagyva tanácsban:
Avvagy szétaprítani irgalmatlanul a fát,
Vagy letaszítani a meredek hegyfőre kivonva,
Vagy pedig áldozatúl ott hagyni az égi karoknak.
A legutóbbi tanácsnak kelle megállnia végre; 510
Mert akkor vala sors elvesznie Troja vitézlő
Népének, ha lovat fogad a városba, hol Argos
Jobbjai rekkennek, vésztervesek Ilion ellen.
Zengte, miként dulták fel Akhivok gyermeki vassal
A várost, kiomolván a nagybélü fa lóbol. 515
Mást másutt mondott vérengzeni Troja körében,
Ámde Odysseust Deiphobos házára törette
Háborus Aresként, s vele szög Menelaos Atridest:
Hol legrettenetesb viadalt mondotta vivottnak,
És győztesnek utóbb is Pallas Athene hirével. 520
Imigy zenge dicső dalnok; mialatt nagy Odysseus
Ott epedett, könnyek nedvezvén titkosan arcát.
Mint hív nő kesereg szeretett férjére borulva,
Ki a város alatt és népe szemében az átkok
Napját hölgye s gyermekitől hárítva esett el; 525
És mig ez a válón s vergődön csüggve szemével
Környülömölten jajgat azon, hátúla viszontag
Vállait és hátát amazok döngetni kegyetlen
Vassal nem szünvén rabság szakmáira hajtják;
S a nő arculatát szánandón veszti el a kín: 530
Ollyan szánandó könyeket hullajta Odysseus.
Minden mások előtt sikerült titkolnia búját,
Csak maga nemzetes Alkinoos sejtette, mi történt,
Ott ülvén közelében s felsóhajtani hallván;
S egyszeriben felemelve szavát mondotta középre: 535
„Halljunk szót, phaeak ország kara rendei, tőlem!
Demodokos zengő lantját szüntesse meg immár,
Mert nem szolgál mindegyikünk örömére dalával.
M'óta folyik vacsoránk s a dalnok zengeni kezdett,

Vendégünk ezalatt meg nem szünt elkeseredve 540
Sirni; talán valamelly búbánat terheli szívét!
Hagyja tehát ez el azt, hogy mind valamennyen örüljünk,
Vendég és gazdák; a mint hogy jobban is illik:
Mert hiszen a kedves vendégért vannak ezek mind,
Búcsú és adomány, mit néki szeretve ajánlunk. 545
Testvért lát vendégül és könyörögni jövőben
Férfi, kinek szívét érzés szikrája feszíti.
S hát te se titkold el tőlünk fortélyosan, a mit
Kérdeni óhajtok; sokkal jobb szólani nyiltan.
Mondd meg azért nevedet, hogy hítak szüleid és más 550
Mind országodban, mind annak környüle élők.
Nincs ugyanis, teljességgel nincs névtelen ember
A földön, ki világot lát, sem gyáva sem elmés,
De a mint született nemzői kinekkinek adtak.
Mondd meg földedet, a népet s lakvárosodat, hogy 555
Elszállítsanak elmésen célozva hajóim.
Mert a phaeaknak nincsen kormányosa szintugy,
Mint nincsen kormánya, miként a többi hajónál;
De magok értik ezek mit ohajt és gondol az ember,
Tudják minden nép országát és buzatermő 560
Földeit; a tengert legiramvább szeldesik által
Ködbe s homályok alá burkoltan; károsodástol
Vagy lefenekléstöl sincsen mit félteni őket.
Azt hallottam azonban atyámtol Nausithoostol
Hajdaniban, ki Poseidonnak haragudni beszélé 565
Ránk istenségét, mivel elhordunk haza kitkit
Sértelenül: hogy utóbb e népnek visszaevedző
Búcsuhajóját elvesztendi az égszinü tenger
Hátán, s a várost bé fogja borítani hegygyel.
Igy szólott az öreg: mit hajtson végre az isten, 570
Vagy hárítson el, a mint szent tetszése akarja.
Csak te soroljad elém és szólj őszinte ajakkal,
Merre bolyongottál, mi halandók földire vittek
Útaid; ímezeket magokat népes honaikkal
Együtt, kik szilaj és igazatlan durva halandók, 575
Kik vendégszeretők ellenben s istenes éltük.

Szólj, mit epedsz és sirsz ollyan keseregve, ha Troját,
A Danaok s Argivok ügyét említeni hallod.
Istenek engedték és mérték e veszedelmet
Föld népére, hogy a maradéknak is éneke légyen. 580
Nem valamelly rokonod hullott el Troja alatt, jó
Vőd vagy kedves ipad, mint kik leg is érdekesebbek
Szívünknek vérség s a családi viszonynak utána?
Avvagy tán egyik és másik kedvedben igen jól
Járni tudó társad? Mert vérnél férfi mivel sem 585
Rosszabb, a ki barát s mellette becsületes ember.“

KILENCEDIK ÉNEK.

A Kikonok hona, Lotophagok csudaétele; kyklops.

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Nemzetes Alkinoos, nagyméltóságu király ur,
Vajmi nagyon gyönyörűséges hallgatni egy ollyan
Énekelőt, mint e dalban halhatlanok ikre!
Kellemesebb dolgot legalább én nem tudok annál, 5
Mint ha egész nép országos vigalomban időzhet,
A palotában sorraülő vendégek erényző
Lantost hallgatnak; mialatt megrakva kalácscsal
S hússal az asztalok, és kancsóbol bort meregetvén
Elhordozza s betölt a pohárnok serlegeikbe. 10
Ez legkellemesebb életnek látszik előttem.
Ámde neked tetszik szomorú történeteimről
Kérdezkedni, talán hogy még keserűbben epedjek!
Mit mondjak legelőbb, mit azontul, mit legutószor?
Oh mert sok búval láttak meg az istenek engem! 15
Elmondom legelőre nevem, hadd tudja meg itt is
Mindegyitek, s ha utóbb elmulnak rólam az átkok

Napjai, vendégtek legyek, ámbár messzire lakva.
Laertesfi Odysseus létezem, a cseleimröl
Annyira emlegetett, hogy felhat hírem az égig; 20
És szellős Ithakán lakozom, hol Neritos erdős
Rengeteg áll feltűnőleg; körülötte pedig sok
Egymással szomszéd szigetek meglepve lakostol,
Dulikhion, Same és erdőkoszoruzta Zakynthos.
Ő legföntebben fekszik lelapultan az éjszak 25
Tája felé, mig azok kelet és a napra hajolnak;
Zordon, azonban erős fiutermő, mellynek eziglen
Földénél szebbet soha sem szemléltem utamban.
Már pedig elzárolt amaz istenrangu Kalypso
Boltozatos barlangjában, férjéül ohajtva; 30
Igy lemarasztalt házánál fortélyosan engem
Aeai Kirke is ekképen, férjéül ohajtva:
Ámde az én szivemet soha sem bájolta szerelmök.
Ennyire honja s szüléi felett nincs semmi szerelmesb
Férfiunak, bármelly dusgazdag házban időzzön 35
Más országokban, ha szüléit látnia tiltva!
De most hadd mondom boldogtalan útamat el már,
Mellyet Troja alól indultnak mért ki nekem Zeus.
Ilion aljárol Kikonokhoz hajta el a szél
Ismar város alá, mellyet feldulva kirablék; 40
Honnan hölgyeket és sok kincset nyerve megosztók
Egymással, hogy arányos részt ne panaszlana senki.
Én azután hamar elmenetelt sürgettem az ország
Partjairol, de az esztelenek szavaimra nem álltak;
Sőt sok bort költöttenek el, számos juhot öltek 45
A tenger partsága felett, és sok szilaj ökröt.
A menekült Kikonok meg egyéb Kikonokhoz iramván
Összekiáltozták szomszédikat, a kik erősek
S számtalanul vannak, tudományosak emberek ellen
Lóról is gyalog is, ha ugy esnék, megverekedni. 50
Jöttek, mint falevél és mint kikeletkori bimbók,
Reggel: előttünk álla tehát a mennyei súlyos
Itélet, miszerint nyomorún megverve lakolnánk.
Sürge hajóinknál viadalba ereszkedik a két

Ellenfél; rezezett dárdával lődözik egymást. 55
Mig reggel vala és a szent nap termete megnőtt,
Addig visszaverők noha többen voltakat állva;
De miután tulokoldásig vándorla keresztül,
Itt az akhiv seregek Kikonoktol megfutamának.
Hat sarvas bajtárs maradott valamennyi hajónkrol 60
Halva; mi ellenben menekedtünk vészből ezúttal.
Innen odább evezénk, szívünkben búsan epedvén
Vesztett társinkon, de saját üdvünknek örülve.
Utra nem indúlának azonban evicke hajóim,
Mig háromszorosan nem üvöltők sorra nevökröl 65
Jó feleinket, kik megölettenek a Kikonoktol.
Fergeteges boreast keltett fellegtoroló Zeus
Gyármüveinkre; befellegzett mind légszinü tengert,
Mind száraz földet: komor éjszaka dölt le az égröl.
Itt rézsutt kapatának ezek, s a szél dühe három 70
Négy darabokra hasított szét valamennyi vitorlát;
Mellyeket elmerüléstöl félvén rendre beszedtünk,
S uszka hajóinkkal szárazra evezni törekvénk:
Hol két éjszaka és napon által vesztegelénk volt
Húzamosan, bágy és bútol legyalázva szivünkben. 75
Hogy pedig a szépüstökü reg harmadszor elétünt,
Árbocokat rakdosva s fehér lobogókat ezekre,
Felhágánk; azokat szellő s kormányos irányzák.
S már épenséggel megtértem volna hazámba,
Ámde Maleánál, mikor elkanyarulni akartam, 80
Hullám és boreas elsodra Kythera szigettöl!
Innen fogva kilenc nap üzött a szőke halasban
Háborgó szélvész; tizedikkor végre kiszállánk
Lotophagok földén, kiknek táplája virágos.
Itt kikelénk szárazra, s vizet mertünk vala; társim 85
Ennekutána hajóinknál lakomához ülének.
A mint éhünk megcsilapult s elhallgata szomjunk,
Jó bajtársimat elküldöttem kémekül, egy pár
Férfit választván, hozzájok hirnököt adva
Harmadikul, kitanulni, mi nép él benne kenyérrel. 90
Izibeu elmenvén a Lotophagokra találtak.

Ám a Lotophagok nem fogtak véteni semmit
Társinknak, de legott lotost halmoztak eléjek.
S ím, ki evé a lotosnak mézízü gyümölcsét,
Már többé nem akart sem híreket adni se vissza 90
Jőni, hanem lotost lakomázván Lotophagoknak
Lenni örökké földiek, elbúcsuzva honától.
Én a sírókat csak visszavezettem erővel,
És lekötém az evicke hajók padjának alatta;
Többi szerelmes társaimat pedig egyszeriben be 100
Szállni parancsoltam, netalán valamellyik azokbol
Lotosevés mellett honjába sietni feledjen.
Rendre behágdostak, s révészpadaikra leülvén
A légszínü halast páholva serényen eveztek.
Igy evezénk immáron odább bússzívüleg innen. 105
Büszke, jogatlan kyklopsok földére jutánk, kik
Istenségre hagyatkozván nem szántanak és nem
Ültetnek csemetét önnön kezeikkel; azonban
Szántatlan s bevetetlenül is nagyon áldva tenyészik
A buza s árpakalász és szőlő, melly zamatos bort 110
Adni szokott, táplálva Zeüs langy permetegétöl.
Semmi tanácsgyűléseik és törvényeik: ők csak
A magas ormozatú bércek tetejébe vaklandos
Barlangban laknak, kiki önnön magzati s nője
Házi birája; ezen kívűl egymásra se gondjok. 115
Egy kisded szigetecske terül kikötőjök elött el
A kyklopsoknak, sem messzire sem közel; ennek
Rengetegében vad zergék sokasága cikázik
Kedvire: mert embernyomok el nem ijeszgetik, és nem
Járja vadászság, melly a szálas rengetegekben 120
Őgyelgvén tetemes bajjal vergődik alá s fel.
Nem lepi nyáj vagy szegdeli azt földmíves ekével,
De bevetetlenül és szántatlanul állva halandó
Polgárság nélkül, mekegő kecskéknek ad almot.
Mert a kyklopsnak nincsen pirosarcu hajója, 125
A mint gyárnoka sincs, ki talán számokra vitorlás
Deszka hajót építene, melly eljárna vidéki
Országokba velek, valamint a többi halandó

Emberek egymáshoz bizodalmasan általeveznek;
Kiktől e sziget is mivelést kaphatna sikerrel. 130
Nem meddő ugyanis, de igen megtermene mindent;
Tudnillik puha és nedves rétségei vannak
Parthosszant; igazán örökös borkutja lehetne;
Szántani porhó telke felett mély gabna tenyészněk
Évről évre, kövér lévén televénye csudásan. 135
Célszerü révhelye van, mellyben szükségtelen a tarcs,
Vagy horgonyzani vagy kialatságolni; de addig
Vesztegel a jövevény, miglen révészei kedve
Tartja s evedzéshez kívánt szélleblek ocsódnak.
Révfőnél pedig egy barlang rejtélyiből édes 140
Viz hömpölyg, körülötte magas nyárfákkal övezten.
Imide történt volt eleveznünk, a borus éjben
Nyilván istentöl kalaúzoltatva; miérthogy
Nem lehetett látnunk a homályburkolta hajókon,
S a hold sem süte, mert felhőknek leple takarta. 145
Ekként a szigetet senkink sem látta szemével,
Mint a partokat ostromló habtorlaszokat sem
Sajdítók, mielőtt kiötöltek azokra hajóink.
Hogy kiötöltek ezek, leszedénk valamennyi vitorlát,
Annakutána kihágdostunk a partra magunk is, 150
És elszunnyadván itt vártuk az isteni hajnalt.
A rózsásujjú hajnalnak támadatával
Álmélkodva bolyongvánk a népárva szigetben,
Ime Zeüsnek nympha leányai hegymegi zergét
Rezzentettek elé szeretett társimnak ebédül. 155
Egyszeriben hosszú láncsákat s horgas ivet vőn
Mindegyikünk a gályákrol, s háromra oszolva
Lődöztünk; meg is álda hamar zsákmánynyal az isten.
Száma tizenkettő vala sürge hajómnak, ezeknek
Mindegyikére kilenc juta, csak magaméra fogék ki 160
Én tizet. Ekkor egész estig, mig a nap alátünt,
Sok húst s édes bort lakomázván üldögelénk: mert
Még a barnapiros nem volt kiapadva hajónkbol,
Söt tartott, miután sok korsókat tele mérénk
Véle, hogy a Kikonok fő városa megdüle nékünk. 165

Itt a kyklopsok közel országába kinézénk;
Sejtők füsteiket, magokat s kecskéiket hallók.
Végre hogy a nap elalkonyodott és rája setét lett,
A tenger kanyarú partján nyugalomra feküdtünk;
Hogy pedig a hajnal feltetszett rózsakezével, 170
Összehiván bajtársaimat mondottam előttök:
„Kedves bajtársim, ti maradjatok itt egyetemben;
Én pedig általevezve hajóm és en feleimmel
Megtudom, e földön milly nemzet tartja lakását;
Nem jámbortalanok, vadak ők és jogtapodók-e, 175
Vagy vendégszeretők és ismerik ők is az istent."
Igy végezve hajóra kelek, beparancsolom abba
Hű bajtársaimat, s hogy tarcsakat oldjanak egyben.
Ők szaporán beteremtenek, és padaikra leülvén
A légszínü halast páholva serényen eveztek. 180
A mint áthajtánk a legközelebbi vidékhez,
Ennek szélsőjén beborostyánozva temerdek
Barlangot látánk tenger közelében, ahol sok
Kecskék és juhok almoztak; körülötte pediglen
Csárda magaslott nagy faragott kövezetből emelve, 185
Hosszu fenyűfából s terepélyes bérci cserekből.
Itt egy férfi honolt, rémszörnyeteg, a ki juhnyáját
Elkülönödve magán őrzé, soha sem közelítve
Többi közé, de magányt búván lelketlenül érzett:
Borzasztó csuda, és épen nem búzakenyéren 190
Élő férfiunak, hanem olly vadon és sürü erdős
Hegyszakadéknak mása, ki elridegedve külön pang.
Ekkor igen szeretett társimra parancsolok, üljön
Helyben együtt a többi, s vigyázza evicke hajónkat;
Én pedig a legerősb daliákból véve tizenkét 195
Legjobbat mellém, indúlék, kecske csobányban
Barnapiros borral. Maron, Euanthes fia, adta,
Papja Apollonnak, kit az Ismar városa tisztelt;
Minthogy gyermekes és hölgyestül meg vala tőlünk
Kíméltetve, Apollon szent és fás ligetében 200
Lakván. Ez nékem szépséges ajándokot, ugymint
Hét talentomokat tisztádon aranyban, ajánlott;

Ennekutána egészen ezüstből serleget; aztán
Borral mére tizenkét tömlőt, jó merevénynyel
És édes-, zamatossal színig: mellyről aziglan 205
Nem tuda házánál szolgáló sem pedig apród
Semmit, egyéb a sáfárné, maga és felesége.
A ki ezen bornak méznedvét inni akarja,
Egy poharat töltvén hozzá húszannyi vizet tesz;
És gyönyörűséges jó illat párolog, el sem 210
Birja szakasztani ajkaitól egykönnyen az ember.
Ezzel vittem el egy nagy tömlőt teljesen, étket
Szinte rakék az iszákba: mivel gondoltam előre,
Megrohan engemet a nagy erővel marcona, épen
Semmi jogot s törvényt nem néző szörnyü vad ember. 215
Egyszeriben bebuvánk az odús barlangba; magát nem
Leltük hon, mivel a legelőn őrizte juhnyáját.
Hogy bejutottunk, mindeneket szemlélni siettünk.
Filkék túróval rakvák állottanak; almok
Nyögtek bárányok s gödölyékkel, szétrekeszelve 220
Lévén egymástól az öregje meg apraja szintúgy
Mint a középmarhák; tele úszott végre savóval
Sajtár s dézsa edény, mellyekbe lefejte fejőseit.
Itt bajtársaimék nekem esvén kértek esennen,
Sajtot véve legott kisietni, s hajónkra terelvén 225
A bárányokat és gödölyéket az odvas alomból,
Egyszeriben elevezni megint a szőke halasra.
Én pedig — ámbár jobb lett volna — szavokra nem álltam,
Hogy mind látnám őt mind némi ajándokot adna.
Megtérése ugyan nem lett feleimre nagy áldás. 230
Hát tüzet élesztvén áldoztunk; annakutána
Sajtjaihoz nyulván ettünk, és rája lakában
Veszteg várakozánk. Haza hajtott végre, iromba
Rőzsenyalábbal, hogy vacsoránál lenne tüzelni.
Szörnyü robajjal dobta setét barlangja előtt le. 235
Megrettenve mi a hátsó szegeletbe vonultunk.
Ő hízott nyáját beterelte az öblös üregbe,
Mind valamennyi fejőst, hímét kivülötte marasztván,
A kosok és bakokat magas udvara kerteletében.

Kapta fel ekkoron és rátette az éktelenül nagy 240
Zársziklát; mit négykerekű, jógyáru huszonkét
Társzeker el nem birna, nem is mozdítna helyéből:
Ollyan iromba követ helyezett ajtóul az odvra.
Erre leülvén fejte juhát s mekegő kecskéit
Annak rende szerint, az aprókat alájok eresztve. 245
És felerészét egyszeriben megalatva tejének,
Ezt fűzött kosarakba lerakta, felét pedig öblös
Házi edényekben eltette, hogy innivalóul
Szolgáljon lakomájánál s vacsoráira légyen.
A mint elvégzé sietőleg dolgait, ekkor 250
Már tüzet élesztett, s meglátván kérdeze minket:
„Nos jövevények, kik s kik vagytok? honnan eveztek?
Kalmárkodva-e, vagy csak amúgy vaktában alá s fel
Bolygotok a halason, mint tengerháti zsiványok,
Kik magok éltével játszván más vesztire törnek?" 255
Imigyen szólt; a mi szivünk pedig el leve halva
Mind borzasztó hangja felett mind szörnyü magára.
Mindazonáltal igy is mondottam néki viszontag:
„Mi a Trojától eltévedt útas Akhivok
Ága vágyunk, kiket édes hazánk földére dagályos 260
Tengereken bujdostunkban mindennemü szélvész
Tévútakra vetett, ugy akarván Zeus atya mennyben.
Atrides Agamemnonnak hadi népe dicsekszünk
Lenni, ki a nap alatt leghíresb férfi ma; ollyan
Várost dúla fel és sok népet veszte ki. És most 265
Térded elé könyörögve esünk, ha lakodba jövőknek
Némi kegyes szállást, vagy szíves ajándokul ollyas
Holmit is adnál, mit vendégnek ajánlani törvény.
Csak féld, jámbor, az isteneket; védenceid esdünk!
Védenc és utasért boszut áll vendégfogadó Zeus, 270
A ki szerény vendégekkel mindenha velek jár."
Igy szóltam; hanem ő szavaimra kegyetlenül imigy:
„Vándor, ügyetlennek kell lenned vagy tova laknod,
Hogy nekem isteni tiszteletet s félelmet ajánlasz!
Mert hiszen a kyklops nem hajt ám mennyei Zeusszel, 275
Sem más boldoggal, nálokнál sokkal erősebb;

S én se neked se barátidnak nem kedvezek épen
Csak Zeus kedveiért, ha magamnak tetszeni nem fog.
Inkább monddsza, hová horgonyzottad ki hajódat,
Ott a végeken avvagy tán közelebb, hadd lássam.“ 280
Szóla kisértve; tapasztaltat meg nem csala engem,
És mondottam néki viszont fortélyos igékkel:
„A mi hajónkat széttördelte Poseidon ur isten
Országtok tulsó szélén, sziklaihoz ütve
A foknak, hova tengerről a szélvihar űzé; 285
Én pedig a vészből hozzád menekültem ezekkel.“
Mondék: szólt se beszélt többé a szörnyeteg ember,
De felugorva kezét szeretett társimra vetette,
S összeragadván kettőt mint ebkölykeket egyben
Földhöz üté; velejök földet nyirkozva kiloccsant. 290
És felkoncolván vacsorát kotyvaszta belőlök;
S ette, miképen bérctáplálta serényes oroszlán,
Semmi velős csontot nem hagyván, és belet és húst.
Mi sírván emelők kezeinket olympi Zeüshez
Szörnyü dolog láttára; hanem nem volt hová lennünk. 295
Végre midőn tetemes bélét a szörnyeteg állat
Megtölté emberhússal, s édes tejet itt rá,
Nyája között elnyujtózék a széles üregben.
Én haladék nélkül el voltam rája tökélve,
Megközelíteni, s combomtól élesvasu fegyvert 300
Rántva galád mellét átverni, holott recehártya
Környezi a májat; hanem egy más eszme letiltott:
Mert mi is ott fogtunk megromlani szörnyü halállal,
El nem lökhetvén a sziklát emberi kézzel
A magas ajtórol, melylyel bécsukta lakását. 305
Illy epedésekben vártuk fel az isteni hajnalt.
A rózsásujjú hajnalnak támadatával
Nagy tüzet élesztvén ismét megfejte bozontos
Nyáját rende szerint, az aprókat alájok eresztve.
A mint elvégzé sietőleg dolgait, ekkor 310
Reggeli étke gyanánt ismét felmarkola kettőt.
Reggelizése után nyáját kiterelte legelni,
Könnyeden elkapván a roppant zárkövet, aztán

Ismét visszatevén, valamint egy puzdra födőjét.
Kyklopsunk juhait csörtetve terelte ki a hegy 315
Háta fölé; hanem én cselt örvényezve magamban
Bent maradék, ha boszút s dicset adna felette Athene.
Ez látszott legcélszerüebb eszmének előttem.
Kyklops ólában feküdött tudnillik egy izmos
Nyerses olajfa kolonc, mellyet kiszakíta, hogy aszván 320
Hordozhassa: mi ezt ollyanformának arányzók,
Mint magas árbocfát valamelly nagy húszevezőü
Málhahajón, a melly végetlen tengeren átfut;
Illy hosszú vala és olly vastagságu szemekre.
Én ebből melléállván elvágtam egy ölnyit 325
S társim elébe tevén meg hagytam hántani gyorsan.
Hogy kiegyengették azok, én kis végehez állván
Meghegyezém; felemelve az izzó tüzbe megedztem;
Aztán eltakarám a juhtrágyának alája,
Melly az üregben vastagon elteregetve hevert volt. 330
Sorsot vettettem már most bajtársaim által,
Ha ki velem vállalkoznék az olajfa gerendát
Felfogván, az elalvónak belesütni szemébe.
Ép ők váltanak el, kiket én leghőbben ohajték,
Négyen; ezek közzé ötödikként enmagam álltam. 335
Este felé megjött gyapjas nyájával: azonnal
Széles barlangjába csadarta egyűl egyig a szép
Barmokat; el sem zárt semmit vaklandos üréből,
Vagy valamit sejdítve avagy mert isten akarta.
És hogy visszatevé magasan felemelve az odvzárt, 340
Egybe leülvén fejte juhát s mekegő kecskéit
Annak rende szerint, az aprókat alájok eresztve.
Hogy pedig elvégzé sietőleg dolgait, ekkor
Esti ebéde gyanánt ismét felmarkola kettőt.
Most közelebb járulván a kyklopshoz, imígyen 345
Szólék én hozzá, kancsómban barnapirossal:
„Ettél emberhúst, oh kyklops; nossza igyál rá
Bort, hogy megtudjad minemű ital is vala vélünk
Barna hajónkon; imezt kóstolnod hoztam el onnan,
Ha kegyesen haza szállítnál; de te módtalan őrjöngsz! 350

Szörnyü teremtés, hát mi halandó jőjön ezentul
Házadhoz, ha velünk illyen nem helyre cselekszel?"
Mondottam: fogadá, s kiürité kelyhemet egyszer;
S mert jóízün esett, ismételt a merevényből:
„Adjsza belőle ugyan, s most mindjárt mondd meg előttem 355
Szép nevedet, hogy ajándékot kapj, mellyre sovárogsz.
Hisz terem életadó föld a kyklopsnak is édes
És zamatos borokat, ha Kronion esője növeszti;
Hah de az tietek nektar s ambrosia féle!"
Szólott; én örömest szolgálék nékie ujra. 360
Háromszor nyujték, háromszor ivá ki bolondul.
Végre midőn a barnapiros kyklopsom agyába
Felhata már, ezekül hizelegtem nékie szendén:
„Kyklops, szép nevemet tetszett volt kérdened? Oh én
Elmondom, de megadd az igérted ajándokot aztán; 365
Senky az én nevem, és mindnyájan Senkynek hínak
Engem, atyám és édes anyám, s valamennyi barátim."
Mondottam; hanem ő szavaimra kegyetlenül ekkor:
„Én Senkyt bajtársai közt legutószor eszem meg,
A többit hamarabb; ez lesz neked itt az ajándék." 370
Szóla, s ledőlve hanyatt elhenterül; ennekutána
Igy feküdött vastag ferdített nyakkal, az álom
Rajta erőt vévén; borital tódúla ki száján
S emberhús falatok; nagyokat böffente koronként.
Erre zsarátnag alá tolom én az olajfa dorongot 375
Megtüzesedni, barátaimat pedig emberül intém
Merni, nehogy félvén majd cserben hagyjanak engem.
A mint nyerses olajfa rudunk lobbot vala mármár
Tüznek alatta vetendő és félelmesen izzott;
Én azt a tüzből közelébe vivém neki, négy hű 380
Bajtárstol környezve: az isten lelket adott volt.
Emberim a végén hegyezett nagy olajfa koloncot
Fogva, szemébe tolák; én meg belecsimpajkodva
Fent, csavarám. Valamint mikor ács a fúruval által
Furja hajófáit, s szíjjal tekerítik alulrol 385
Mások kétfelül, és a fúru szünetlen odább tör:
Akként forgattuk mi szemében néki az izzó

Fát; mellyet habosan fecskende köröskörül a vér.
Elperzselte szemöldeit és pillái egészét
A tűzgőz; recsegett a rúd hegye szemgyökerében. 390
Mint siseregni szokott gyaluvas vagy nagyszerü fejsze,
Mellyet fris viznek közepébe megedzeni hajtott
Férfi kovácsa, mi a vasban legtöbbet erősit:
Ugy sustorgta körül szeme a nagy olajfa dorongot.
Rettenetest jajdult; dörgött bele körben az odvür. 395
Mi megijedten szertefutánk: amaz a tetemes fa
Vérrel fertelmes hosszát kicsavarva szeméből,
Dermesztő fájdalmában eldobta magától;
És kyklopsok után ordított, kik körülötte
A szellős bércormoknak barlangiban éltek. 400
Hallva ezek szavait mások máshonnan igetve
Jöttenek, és kérdék odvát körülállva mi lelte:
„Nos Polypheme, mi baj, hogy imígy ordítasz az éjjel
Ambrosiás csendén, szemeinkből elüzve az álmot?
Nem nyájadnak esett elhajtani némi halandó? 405
Avvagy orozva talán, vagy erővel tégedet öl meg?"
Kiknek erős Polyphemos imigy szavaikra belülről:
„Senky orozva, nem öl meg erővel, társaim, engem!"
Válaszolának azok neki röpke szavakban ezekre:
„Minthogy senki veled, ki megölne magányodon, isten 410
Adta betegségtől lehetetlen futni; azonban
Csak te imádkozzál kékfürtü Poseidon atyádnak."
Szóltanak elmenet. Ám örvendett bennem a lélek,
Hogy sikerűle az álnév és rászedte tanácsom.
Most a nyögve nyögő kyklops és kinba vajúdó, 415
Megtapogatván a zárkőt elemelte nyitárol,
És a küszöbre leült kezeit kétrészre kinyujtva,
Ha toluló juha közt valakit meg tudna ragadni:
Ollyan egészen ügyetlennek gondolt vala engem.
Én meg azon jártattam eszem, mitevő legyek immár, 420
Hogy magamat társimmal együtt a szörnyü haláltol
Megszabadithatnám. Minden cselt s terveket össze
Hányék; mert élet vala szóban s nagy vita körzött.
Végre is ez tetszett legcélszerüebbnek előttem.

Nagyra hizott, gyapjúbojtos kosok álltanak ottben, 425
Szép és termetesek, közepén az ibolyszinü nyájnak:
Összefüzém ezeket hajlékony ama szironyokkal,
Mellyeken ő fekvék a szörnyeteg emberi állat,
Hármasan: egy férfit hordott valamennyi középső,
Ketteje halkal ballagván kétrészről ovásul. 430
Minden egy egy férfit három juh vün. Én pedig, egy kos
Volt a többi között, nálok páratlanul izmosb;
Hátán kapva meg ezt fürtös potrohának alája
Nyujtózám: és most kezeimmel ritka tökélyü
Bundájába fogózván csüggtem béketürőleg. 435
Igy várók sohajok közt a szép hajnal eredtét.
Végre hogy a hajnal feltetszett rózsakezével,
Most immár legelőre omolt a himnemü csorda;
Ámde az ellők ott bőgöttek mind az alomban
Duzzadt tölgyeiktől. A kínos gazda egyenként 440
Megtapogatván a hátát egyenest kiszaguldó
Barmainak, nem vette fel azt faragatlan eszével,
Hogy bendőik alatt fekszik lekötözve az ember!
Hímei legvégén a kos tágult ki utolsó,
Gyapjúval terhelt s vélem sok gondolatúval. 445
És simogatván ezt szólitá meg Polyphemos:
„Drága kosom, hogyhogy legutolsó mégy ki ma többi
Társid után? Ezelőtt nem volt maradozni szokásod,
Sőt legelőször evéd a rétnek gyenge virányit,
Nagylépésü vezér; te jutottál vízre is első, 450
Este is elsőben törekedtél almi rekeszbe
Érni: ma ellenben leghátul! Nemde szeméért
Búsulsz gazdádnak? mellyet rosz férfiu tolt ki
Mirigy társaival, megrontván borral eszemben,
Senky; de a kit még nem vélek lenni szabadnak. 455
Bár velem éreznél és emberszózatu volnál,
Megmondhatni, hová bútt el haragomnak előle!
Mert hiszen e kövön összeszakultnak idestova fogna
Szétloccsanni velője; mi tán felüdítene kínos
Búmban, mellyet Senky hozott, a semmirekellő! 460
Imigy szólva kosát kiereszté nyomban az ajtón.

A barlang s baromakloktol távolka haladvánk,
Elsőben magamat, majd társimat oldtam el. Ekkor
A hízott lábas marhát haladéktalan, útat
Vesztve gyakorta velek, hajtók: mig parti hajónkhoz 465
Érkeztünk; hol bajtársink mindnyáján örömmel
Láttanak üdvözeket, többinken epedten epedvén.
Én intvén szempillámmal tiltottam eőket
Sirni egyénenként, inkább sürgetve, hajóra
Üzni fel a marhát s elevezni az őszhabu nedven. 470
Egyszeriben bekelének azok s padaikra leültek,
S rendbe helyezkedvén páholták a sima tengert.
Végül annyira távozvánk, a mennyire fenszó
Elszolgál, mondék kyklopshoz gúnyos igékkel:
„Kyklops, úgy-e bizony nem egészen erőtelen ember 475
Társait etted erőhatalommal meg vak odúdban!
Meglehetősen forrának torkodra kegyetlen
Csínaid, ádáz, hogy nem féltél felfalatozni
Házad vendégit! Megvertek az istenek és Zeus!“
Mondottam; szavaimra nagyobb bosszúra fakadván, 480
Egy roppant hegynek tetejét lerepesztve, dobott az:
Ám kékarcu hajóm közelében elülről esett le,
Némi hiány nélkül a kormányszélet ütendő.
A lezuhant kőtől a tenger zajlani lódult,
S visszafelé emelék rengő hullámi hajómat 485
A tengersikrol; mármár szárazra vetették.
Én pedig egy hosszú csáklyát markolva kezembe,
Visszataszítottam; s társimra parancsolok intve
Főmmel, evedzőhöz látnának, hogy menekedjünk
Vész torkából. Azok nekidőlvén gyorsan eveztek. 490
Annakutána viszont, hogy már két annyira járánk,
Szót emelék a kyklopshoz; nekem esve azonban
Jobbról és balrol feleim csiggattanak engem:
„Mért keresed, pajzán, ingerleni a fene embert?
Szikladobásával most is majd partra vetette 495
Vissza hajónkat, hol gonoszul megromlani vélénk.
Ha valakit moccanni avagy szót szólani hallott
Volna, fejünket fogta legott és gyármü hajónkat

Zúzni kövével izekre vadúl; olly messzire dobhat!"
Igy mondának ezek, de le nem szólhattanak engem, 500
Söt ismételvén folytattam nagy haragomban:
„Oh kyklops, ha talán meg fog kérdezni halandó
Téged ez életben szomorú vakságod okárol;
Mondd el néki, szemedtöl hogy dulvári Odysseus
Fosztott meg, ki derűs Ithakában tartja lakását!" 505
Szólottam; jajdúla fel ő szavaimra legottan:
„Oh jéh, márma telik be felettem az egyszeri jóslat!
Volt itt hajdaniban bizonyos szép s termetes ember,
Telemos Eurymides, ki jövendőt mondani diszlett,
S a kyklopsoknak jósolván vénüle őszszé: 510
Ő meglátta nekem, hogy mindez meg lesz esendő
Rajtam utóbb, szememet megrontván némi Odysseus.
S mig én egy szép és nagy férfit vártam örökké
Házamhoz, ki erővel lesz felövezve nemében;
Most ime egy hitván és gyáva sehonnai fosztott 515
Végre szememtöl meg, miután leigáza borával!
De jer Odysseus, hogy megvendégeljelek, aztán
Meg rázföldi Poseidontol honnodba szerencsés
Útat imádkozzam számodra ki. Ő vala nemzőm;
Ő, ha akar meggyógyíthat, s nem kívüle senki, 520
Sem napalatti halandó lény sem mennyei boldog."
Igy szólt, én pedig igy mondottam néki viszontag:
„Oh bár életed és lelkedtöl fosztva, hasonlón
Küldhetnélek alá poklok fenekére ma téged,
Mint vakságodbol soha sem gyógyit ki Poseidon!" 525
Igy mondottam; amaz pedig igy esdekle Poseidon
Istenhez, kezeit felemelvén csillagos égre:
„Halld meg imámat kékfürtű, rázföldi Poseidon,
Jaj, ha valódi fiad vagyok, és te valóban atyám vagy,
Add hogy Laertesfi szülöföldére ne jusson, 530
A dulvári, ki szép Ithakában tartja lakását!
Vagy ha örök végzet feleit meglátnia, pompás
Termibe mennie, és szeretett földére honának;
Menjen igen késön gonoszúl, elvesztve barátit
Egy lábig, külföldi hajón; s bajt leljen a háznál!" 535

Igy esdeklőnek bévette Poseidon imáját.
A ki legott sokkal roppantabb szirtot emelvén,
Megcsóválva dobá, beleköltvén minden erőjét:
Melly kékarcu hajóm közelében hátul esett le,
Némi hiány nélkűl a kormányszélet ütendő. 540
A lezuhant kőtől a tenger zajlani lődult;
S mostan előre vivé rengő hulláma hajónkat.
Végre hogy a szigetet közel érők, hol seregestül
Állott többi hajónk, s körülöttök epedve ülének
Veszteg utánunk várakozó bajtársaim; itten 545
A partnak kiakasztottuk fövenyére hajónkat,
És kikelénk mi is a tengernek görbe szegélyén.
Felhajtvánk azután a kyklops nagyszerü nyáját,
Elfelezők, hogy arányos részt ne panaszlana senki.
A juhok elfelezése után bajtársaim engem 550
Még fölül egy kossal becsülének; mellyet azonnal
Mennykövező Zeusnek bégyujték tiszteletére
Áldozatul: hanem ez nem hajtott áldozatommal,
Sőt azt szőtte, miként jusson valamennyi hajómnak
Mind épűlete mind kedveltem férfia tönkre. 555
Ekkor egész nap imigy, mignem beköszönte az alkony,
Sok húst és borokat lakomázván csendesen ültünk;
Hogy pedig a nap elalkonyodott és rája setét lett
A tenger kanyarú partján nyugalomra feküdtünk.
Jöttekor ellenben a rózsásujju koránynak 560
Szorgalmazva parancsoltam feleimre, bekelni
Egyszeriben, s elalatságolni evicke hajónkat.
Ők szaporán fellépkedvén padaikra ülének;
S rendbe helyezkedvén páholták a sima tengert.
És igy odább evezénk, szivünkben búsan epedvén 565
Vesztett társinkon, de saját üdvünknek örülve."

TIZEDIK ÉNEK.

Aeolos udvara és Laestrygonok és maga Kirke.

Aeolia szigetére jutánk; hol az égi karoknak
Kedvese, Aeolos Hippotades, tartotta lakását,
Uszkáló szigeten; mellyet mindenfelül érc fal
Dönthetlen kara véd, és tar kőszikla mered fel.
Néki tizenkét gyermeke volt fejedelmi lakában, 5
Mellyeknek hata lány, másik hata ifju legénység;
Igy fiu magzatinak feleségekül adta leányait.
Már ezek untalanul szeretett atyjok s kegyes anyjok
Mellett vendégeskednek mindennemü jóban;
Nappal az illatozó házkörnyék dörg lakomázók 10
Ujjongásaitol, mig éjszaka rendre szemérmes
Nőiknél hálnak remekelt és szőnyeges ágyon.
Imezek ékes városa és házába vetődénk.
Ő álló hóig jol láta, s kikérdeze mindent
Argosiak felöl, Ilion és az Akhivok ügyében 15
Visszafelé; kinek én mindent elejébe soroltam.
Végre midőn elutért könyörögtem nála s bocsátást
Kérék, meg nem vonta, hanem búcsúmon igyekszett,
És megnyúzva kilencfű tulkot, bőrit ajánlá
Tömlőül, mibe a szeleket beletömve lezárta: 20
Mert őtet jelelé ki Zeüs sáfárjokul, önként
Elcsilapítani vagy feluszítani, mellyet akarna.
Ezt lekötötte hajóm öblében fényes ezüstös
Pórázzal, miszerint kissé se szelelne, magamnak
Kellemetes zephyrost keltvén útamra, hogy embert 25
S barna hajót szállítna. Hanem szent szándoka épen
Nem sikerült, mivel önbalságunk juttata tönkre.

Hogy mi kilenc napon és éjjel szakadatlan eveztünk,
A tizedikre imé feltüntek drága hazámnak

Telkei; már látók kék füsteit a tüzelőknek. 30
Ekkoron édes alás lepe meg fáradtat, örökké
A kormánylábnál munkást; mert társaimékbol
Ezt kire sem biztam, hogy előbb Ithakába mehessünk.
De azalatt szeretett bajtársaim összesugának,
Hogy sok aranynyal ezüsttel térek vissza, temerdek 35
Minden ajándokival kegyes Aeolos Hippotadesnek;
És imigy szólott egyik a másikra tekintvén:
„Oh hékám, de igen szeretett és kedves egy ember
Ez mindenhol, akarhova, s melly országba vetődünk!
Troja alól is sok szép kincset hoz haza immár 40
Zsákmányul; mig mink folyvást utitársai néki,
Illyen üres kézzel sietünk meglátni hazánkat:
És most íme barátságbol mit adott neki ujra
Aeolos! Oh jertek, nézzük meg, ugyan mi van itten!
Mennyi ezüst meg arany lehet ebben az öblös edényben!" 45
Szólottak; győzött feleimnek otromba tanácsa.
A tömlőt lefedék, és a szelek elrohanának.
S kapva meg egyszeriben széles tengerre ragadta
Vissza honunktol fergeteg a sírókat. Azonnal
Felserkenve reá én azt forgattam eszemben, 50
Vajjon alászökvén beleöljem-e lelkemet a viz
Örvényébe, avagy szenvedjek s élve maradjak.
Szenvedtem s maradék; de hajómon bétakarózva
Fetrengettem. Azok viharoktól Aeoliába
Hurcoltattak vissza. Barátim erősen epedtek. 55
Itt szárazra kelénk, és kutvizet inni meritvén
Társim, az uszka hajók mellett lakomához ülének.
A mint éhök megcsilapult és szomjokat olták,
Én egy hirnököt és bajtársat véve magamhoz
Felmegyek Aeolos Hippotades várába; kit édes 60
Gyermeki és feleségével lakomázva találék.
Házahoz érkezvén leülénk fényes küszöbénél
Földre. Reám bámultak azok s kérdeztenek egyben:
„Hogy jösz, Odysseus? melly istenség mostoha hozzád?
Ám mi kegyelve bocsátánk el, hogy visszaevezhess 65
Országodba, magas házadba, vagy ahhova tetszik!"

Igy szólottanak ők; mire én fájdalmasan ekkor:
„Megrontottak eszetlen társaim, és velek egy rosz
Álom! Azonba segéljetek, oh mert módotok abban!“
Mondottam, gyengéd szókkal hizelégve előttök. 70
Elhallgattak azok; hanem atyjok végre beszélett:
„El szigetemről, élők leggonoszabbika, rögtön;
Mert tilos embereket befogadnom s visszamenetnem
Országokba, kik isteneket bántottanak! El, mert
Istentől üldözve jövél nyilván ide vissza.“ 75
Igy szólván palotájából elkülde veszéklőt.
És igy odább evezénk mélyen szivedezve magunkban.
Férfiainkat igen bántá a súlyos evedzés,
Minbüneink mia, nem lévén haza térni reményünk.
Mégis hat nap dolgoztunk és éjjelen által: 80
Hetedik éjszaka tágkapuú Laestrygoniába
Hajtottunk, Lamos országába: hol a hazahajtó
Pásztor az elhajtóra kiált, s ez hallja amannak
Kurjongásait. Ott két bért nyerhetne az éber
Férfiu, ökrészül egyet és a másat ihászul; 85
Mert közelérik nap s rövid éj ösvényei egymást.
Itt, miután kikötőbe juténk vala, mellyet egekre
Bámész hegy keblez mindünnen sziklakarával;
S partfokok egymással szemközt tornyodzanak a rév
Torkolatánál, keskeny rést engedve beútul; 90
Ebbe hajóikkal feleim tolakodva siettek.
A gályák egymás közelébe kikötve valának
Bent az öböl völgyén: mert hullám nem dagad itten
Sem keveset se nagyot, de fehér csend ünnepe hallgat.
Én kivül egymagam állapodám meg barna hajómmal, 95
Izmos alatságát a határsziklára tekervén.
Most felrándulván meredek kémfokra megállék:
És sem férfiunak sem ökörnek míve nem ötlött
Szembe, de csak füstöt látánk tolakodni az égnek.
Annakutána barátaimat puhatolni eresztém, 100
Vajjon az országon kenyeret milly emberek esznek,
Két követet küldvén s melléjök hirnököt adván.
Ők eleredve törött úton ballagtak, a mellyen

Rengeteg erdőről haza fát szekerezgete a nép.
Város alatt egy vízmérő hajadonhoz akadtak, 105
Széphaju lányához laestrygon Antiphatesnek,
A ki jelennen vízért járt vala Artakie fris
Csurgónál, mellyből a város népei ittak.
Ők mellette megálltanak, és sorjába kikérdék
Tőle, ki a honnak fejedelme, mi népek uralják. 110
Az szivesen kijelelte nekik nemzője lakását.
Bémenvén a mennyezetes palotába, találák
Hölgyét, mint egy bérc; és elszörnyedtek előtte.
Ez nemes Antiphatest mindjárt behivatta gyülésből,
Önnön urát; ki legott gyászvéget forrala nékik: 115
Felkapa egy daliát s lakomát szaporáza belőle.
Kettejök ellenben szaladással eredhete vissza.
Az lármákat ütött: mire innen is onnan is ezre
Tódult a vérmes laestrygon népnek azonnal
Össze, nem emberhez hanem órjásokhoz hasonló. 120
Férfinyi sziklákkal hajgáltak az ormozatokrol
Társaimékra; dühösrobaj ált be hajóikon, itten
Emberek üttetvén agyon, ottan gálya töretvén.
Felnyársalva vivék kelletlen ebédre halakként.
Meddig ezek szeretett feleimnek vesztire törtek, 125
Addig combomtól én fegyvert rántva, hajómnak
Izmos alatságát elvágván tétova nélkül
Bajtársimra parancsoltam, látnának izében
Szorgos evedzéshez, hogy bajbol megmenekedjünk.
Ők neki fekvének vésztöl féltökben azonnal. 130
Könnyen osonta hajóm tengerre ki a homorú rév
Függő szirtja közűl; amazok mind semmire mentek.
És igy odább evezénk, szívünkben búsan epedvén
Vesztett társinkon, de saját üdvünknek örülve.
Aea szigetbe jövénk. Itt széphaju Kirke, hatalmas 135
Szózatos istennő tartotta világi lakását,
Húga tudákos Aestesnek; kik az emberi nemre
Fényt lövelő Naptol születének s Perse szerelmes
Anyjoktol, kit is Okeanos természete magzott.
Halkal evedzettünk be hajómen révibe a part 140

Tág kikötőjének, valamelly istentöl utalva.
Itten partra kelők két éjen s két napon által
Vesztegelénk, bágy és bútol legyalázva felettébb.
De miután harmadszor eredt a széphaju hajnal,
Én dárdát fogván és éles kardot övezvén 145
Nagy gyorsan kikapék látfokra hajombol, egy élő
Embernek hallhatni szavát vagy sejteni művét.
Felverekedvén a meredek kémhelyre megálltam.
Távoli füst ötlött kíváncsi szemembe hatalmas
Kirke lakától az erdőn és sürü berkeken által. 150
Rögtön azon jártattam eszem, tűnődve magamban,
Menni személyesen és a füstnek látni hazáját.
Végre meg az tetszett legcélszerüebbnek, először
Tengerparti hajóm mellé közelíteni, s kedves
Társaimat megebédelvén elküldeni őket. 155
A mint már nem messze valék az evicke hajóhoz,
Egy kegyes istenség megszánva magányosat, horgas
Ösvényemre derék ágasbogas erdei szarvast
Hajta le; melly legelőjéröl csermelyre szaguldott
Inni, mivel hevesen löveték a napnak ivétöl, 160
Háta gerincének közepette találtam el épen
A kiszökőt; mellynek tulsóján tört ki az érchegy,
És a porba lenyekkent és párája kiszállott.
Most felhágva reá kivonám sebzett teteméből
Fegyveremet, s letevén a földre feküdni, szironyt és 165
Nyúlánk vesszőket szaggattam; ezekből egy ölnyi
Kétrétű kötelet gúzsoltam hirtelen össze,
S egybekötém vele lábait a nagytermetű vadnak.
Igy mentem nyakamon hurcolva hajónkhoz, utamban
Dárdámmal gyámítkozván: mert nem vala vállon 170
Egy kézzel vihető a roppánt hegymegi marha.
És lehajitva hajóm mellett, felköltöm azonnal
Társaimat, gyengéd hangon szólítva meg őket:
„Oh feleim, ha busúlunk sem mehetünk Aidesnek
Országába előbb, mint eljön végzetes óránk! 175
Jertek azért, mig ital s étel vagyon uszka hajónkon,
Jusson az étek eszünkbe, ne is sorvaszszon az éhség."

Igy mondottam. Azok hajolának igémre, s legottan
Feltakarózván a tengerpárkányon, iszonynyal
Nézték a szarvast; mert nagyszerü hegymegi vad volt. 180
Annakutána, hogy a nézés szemeiknek elég lőn,
Megmosván kezöket derekas lakomákat ütöttek.
S mostan egész nap imigy, mignem beköszönte az alkony,
Sok húst és borokat lakomázván vígan időzénk;
Hogy pedig a nap elalkonyodott és rája setét lett, 185
A tenger kanyarú szélén nyugalomra feküdtünk.
Majd a rózsakezü hajnalnak támadatával
Társaimat gyülésbe hiván mondottam elöttök:
„Halljunk szót, noha sok bútol környezve, barátim!
Oh feleim, miután nem tudjuk hol kelet, éjszak, 190
Sem hogy merre megyen nap az égröl földnek alája,
Sem hogy merre pirul; jertek, tartsunksza tanácsot,
Ha lehet; én legalább részemröl nem tudok ollyast.
Átnéztem meredek kémfok tetejére kikapva
E szigetet; mi körül végetlen habkoszorú teng, 195
És alacsony fekvése vagyon; hanem a közepében
Füstöt szemlélék sürü erdőn s berkeken által."
Mondám. Bajtársim hős szivei összezuzának,
Mérthogy eszekbe jutott laestrygon Antiphatesnek
Ténye, s az emberevő kyklopsnak erőszakos odva. 200
Sirván sirtanak ők, pergő könyet ontva szemikből.
Ámde parányit sem használtak az árva keservek.
Én a páncélos bajtársakat elfelezém két
Részre; s vezért adván mindkettőjének, az elsők
Főnöke én, az utóbbiaké nemes Eurylokhos lett. 205
Egyszeriben sorsot keverénk rézdombu sisakbán.
Sorsa tekintetes Eurylokhos daliának ugrott ki.
Ő indúla, huszonkét jó társával utána,
Sirva, mibennünket szomorúan hagyva megettök.
Völgységben faragott köből müvészileg épült 210
Kastélyát lelték Kirkének nyiltkörü tájon;
Környékében oroszlánok, vad farkasok éltek,
Mellyeket áldatlan bübájival általigézett.
Nem rohanának ezek feleinknek rája, de inkább

Hosszú farkaikat csóválva feláilltak eléjek. 215
Mint hizelegnek lakmárol hazatértekor úri
Gazdájoknak ebek, ki nekik mindig hoz egyetmást:
Ugy csapodárkodták azokat körül erdei farkas,
Körmös oroszlánok, szepegőket tőlök azonban.
Széphaju istennő küszöbének előtte megállván, 220
Hallgatták Kirkét gyönyörűn énekleni ottben,
Nagyszerü vásznon ülőt, halhatlanon, olly csudavékony
És remeken, minemüt istennők himzeni szoktak.
S monda középre Polites, férfiak elseje, a ki
Legkedvesb, leg is érdekesebb vala köztök előttem: 225
„Oh feleim, belül egy nagy vásznat sződögelőné
Bájosan énekel, ugy hogy zeng bele a lak egészen,
Hölgy-e vagy istennő, szóljunk hozzája ezennel.“
Igy mondá; szólottak azok hozzája, s nevezték.
A lakos egyszeriben megnyitván a remek ajtót, 230
Jött s behivá őket: kik mind be utána bolondul;
Csak maga Eurylokhos maradott cselt vélve kivülről.
És bevivén őket székek s trónokra ülette,
Aztán pramnei borba turót és liszteket és fris
Mézt elegyíte, s evő kenyerökbe veszélytele irszert 235
Gyúrt: hogy drága honát mindenki örökre feledné.
Hogy pedig általadá s elkölték, itt megütötte
Vesszőjével bennöket, és beterelte az ólba:
Kiknek kanfejök és sertéjek, hangjaik, arcok
Voltak ugyan, de világos eszök, mint annakelőtte. 240
Igy zárattanak el nyomorúk; elejekbe falásul
Tölgy és bükkmakkot töltött, meg somfa gyümölcsét
Kirke, mit a disznók turkáló népei falnak.
Eurylokhos pedig elmenekült a barna hajóhoz
Társai rettentő esetének szörnyü hirével. 245
Bárhogy erőködvén egy szót sem szólhata, gyötrő
Kínaitol legyalázva; hanem telegyűle könyekkel
Két szeme, a mi velünk nem jókat sejtete mindjárt.
Ámde midőn nekiestünk és faggattuk esennen,
Adta szerencsétlen feleink történetit hírül; 250
„Általeredvén a berken, mint hagytad Odysseus,

Egy völgyben faragott kőből művészileg épült
Szép kastélyra lelénk, tovalátó nyiltkörü tájon.
Kellemesen dallott belül egy házbéli szövőné,
Hölgy-e vagy istennő, feleim szólítani merték. 255
A lakos egyszeriben kijövén megnyitta az ajtót,
S béhiva; társaimék mindnyájan utána menének
Esztelenül, hanem én cselröl gyanakodva maradtam.
Ekkor együl egyig eltüntek vala; senki azontul
Nem láttatta magát, noha lestem vártam utánok.“ 260
Igy szólott. Haladéktalanul nagy ezüstnyelü kardot
Függesztvén vállamról alá, hozzája meg ívet,
Eurylokhosra parancsoltam, vigyen engem az úton.
Ámde az átkarolá két kézzel térdemet egyben,
És siránkozván esdeklett röpke szavakkal: 265
„Oh ne parancsolj vissza, hanem hagyj itten, Odysseus!
Mert tudom azt az egyet, meg nem jösz sem magad onnan
Sem közülök senkit nem hozhatsz vissza! Jer inkább;
Mig még jókor van, fussunk tova gyorsan ezekkel!“
Igy szólt; én pedig igy mondottam néki viszontag: 270
„Eurylokhos, te tehát légy veszteg barna hajónknál,
Étel itallal töltözvén, a többivel itten;
Én pedig elmegyek, int elmennem erősen a szükség.“
Imigy szólva hajót s tengert odahagytam azonnal.
Hogy mármár be valék a szent völgységeken által 275
Bűvész Kirkének pompás házába jutandó;
Ime aranyvesszős Hermes követ ütközik össze
A feligyekszővel, képében egy ifju legénynek,
Zsenge szakálúnak, ki szerelmes napjait éli.
Ez kezeimbe tapadván igy szólíta meg engem: 280
„Merre, szerencsétlen? hol jársz magad e sivatagban
Út nem tudva? Igen, bajtársid zárva hevernek
Kirkénél, valamint disznók a cifra szobában;
Tán ezeket szabadítani mégy? De magad se jövendesz
Vissza, hanem kimaradsz ottan, hol társaid ülnek. 285
Hadd szabaditlak azonban meg s légy általam üdvöz.
Vedd ez ovó gyógyszert, vidd Kirke lakába magaddal;
Ez majd a rosz időt elháritandja fejedről.

Kirke ravasz cseleit sorolom már mostan elődbe.
Ő egy italt kever, és étkedbe vegyíti be mérgét; 290
Igy sem bűvöl azonban meg, tudnillik adandó
Gyógyszerem épen nem fog hagyni. De halljad odább is.
A tündér hosszú vesszővel hogyha reád üt,
Combodtol hamar éles kardot rántva rohand meg
Kirkét, mintha legott meg akarnád ölni lakában. 295
Ő elijedve neked nyoszolyáját fogja kinálni;
És csakugyan ki ne adj ágyán a mennyei lénynek,
Hogy szivesen lásson s elereszsze barátidat: ámde
Vedd ki belőle az égi karoknak nagyszerü eskét,
Hogy nem irányozvák megrontásodra tanácsi; 300
Férfiubol netalán nyomorékká meztelenítsen."
Igy szólván irszert ada, és természete titkát
Megmutatá Hermes, kiszakítván a puha földböl.
Fekete volt gyökerén, de virágai tejre verének;
Moly neven hivják menny istenségei; bajjal 305
Ássa halandó azt, de az isten mindeneket tud.
Argosölő azután feleredt a' boldog egekbe,
Át a fás szigeten; én meg Kirkének irányzám
Léptemet udvarahoz, sokkép tűnődve magamban.
Széphaju istennő küszöbénél végre megállék, 310
És bekiáltok. Szózatomat hallotta az isten,
És kijövén iziben ragyogó ajtót nyita, s béhiít
Engemet; a ki boszús szivvel lépdeltem utána.
A mint bévezetett, lekinált az ezüstszegü trónra,
Szépre, világira, lábam alá diszzsámoly adatván. 315
Most az arany kelyhben vegyeket kotyvaszta meginnom,
És irszert elegyíte, gonoszt forralva magában.
Hogy pedig általadá, s megivám, s nem bűvöle semmit,
Rám ütvén vesszőjével felemelve szavát mond:
„Huss az alomba, egyéb társid közepére fekünni!" 320
Szólt; hanem én éles kardot rántván hevenyében,
Megrohanám Kirkét, ötet leaprítani készleg.
Eljajdulva futott ez alám, és térdimet által
Kulcsolván sirt, és igy mondá röpke szavakban;
„Ki s ki vagy, oh ember? hol szülőfölded, atyáid? 325

Szörnyü dolog, hogy iszod s mit sem fog rajtad ez irszer!
Nem, soha sem birhatta meg ezt más férfi kivűled,
A ki megitta, mihelyt rekeszén átömle fogának;
Ah de neked valamelly meghódíthatlan eszed vân.
Nem te leendesz ama furfangos Odysseus, a kit 330
Nékem aranyvesszős Hermes régóta jövendöl,
Trojárol hazaútakor elvándorlani hozzám?
De hüvelyezd be legitt érc kardodat, és jere vélem
A nyoszolyára, vitéz, hogy együtt szerelembe vegyülvén
Ennekutána szivünk már jobban értse meg egymást.“ 335
Igy szólt; én pedig igy mondottam néki viszontag:
„Kirke, miképen akarsz bárgyúnak lennem irántad?
Társaimat sertésekké torzítva előre,
Már engem készülsz ármányos tervvel eszedben
Isteni ágyadnak párnáira vinni, hogy aztán 340
Gyáva pulyává tégy megmeztelenitve lakodban?
Én nem kívánok nyoszolyádra eredni, ha nékem
Nem fogadod meg előbb, istennő, nagyszerü eskkel,
Hogy nem irányozvák elenyésztésemre tanácsid.“
Szólék; egyszeriben megtette az istenek eskét. 345
Hogy pedig elkezdette, be is végezte az esket,
Ekkor Kirkének csudaszép párnáira mentem.
Négy tisztes szobanő sürgött vala termei szorgos
Dolgaiban, mellyek házbéli cselédei voltak,
Vizforrásoktól eredők és szent ligetektöl 350
S csergetegektől, a mellyek tengerbe haladnak.
Köztök egyik trónokra fölül bibor és csudaékes
Vánkosokat helyezett, alul egyszerü szőnyeget adván;
Másik ezüst asztalt terjesztett mindenikünknek
Trónja elé, mellyekre szatyort tett volt aranyost fel, 355
Harmadikok meg ezüst kancsóban lélekűdítő
Édes bort elegyíte, s aranybol serleget osztott;
A negyedik vizet hordott, s a katlannak alatta
Lángokat élesztett, mire langyult csendesen a víz.
Hogy pedig a viz megmelegült a fényes edényben, 360
Tiszta medencéhez vezetett, s megmosdata széles
Hárombjábol, azig töltvén vállamra fejemre,

Míg kilohasztá bágyalmát tetemimnek egészen.
Hogy megmosdata és kenetelt vigasztos olajjal,
És díszes köntöst ada rám és drága palástot, 365
Bévezetett azután s lekinált az ezüstszegü trónra,
Szépre, világira, lábam alá diszzsámoly adatván.
Ekkor arany korsót hordozván egy szobanémber
Kézvizeket töltött az ezüst tálcára belőle
Mosni; gyalult asztalt helyezett közelünkbe továbbá, 370
Mellyre szemérmes sáfárné kenyeret raka, s bőven
Halmoza ételeket, mindenből szívesen adva.
Enni parancsolt már; de nekem nem kelle az étek;
Söt tűnődve ülék, roszakat képzelve magamban.
Kirke pedig látván veszteglőt és kenyeréhez 375
Nem nyúlót, de igen szomorú bánatba merültet,
Elközelitve felém igy mondá röpke szavakkal:
„Mért ülsz néma gyanánt, csak lelkedet éve, Odysseus,
Folytonosan, s nem nyulsz ételhez végre s italhoz?
Még te cselekről vélekedel, mint látom; azonban 380
Nem kell tartanod; én megtettem a nagyszerü esket."
Igy szólt, én pedig igy mondottam néki viszontag:
„Kirke, ugyan ki lesz olly ember, nem félszeg egyébként,
A ki előbb kíván ételhez látni s italhoz,
Mint szeretett társit szabadan láthatta szemével? 385
Ha igazán meg akarsz emberleni étel itallal,
Oldd meg előbb, hadd szemlélem bajmentesen őket."
Szóltam. Kirke legott kieredt a szép palotából
Vesszővel keziben, s megnyitván a hidasajtót,
Mind kijövette kilencéves sertésekül őket. 390
Szemközt állapodának meg vele; a ki közöttök
Átmenvén megkente legott más szerrel egyenként:
És elvedlettek tagaikról a csunya serték,
Mellyeket elsőben mirigy orvossága növesztett
Kirkének; s fiatalb és szebbek lettenek arcban, 395
S szemre sugárabbak, mint voltanak annakelőtte.
Rám ismertenek ők, és mind kezeimbe tapadtak.
Ekkor örömsiralomra fakadt mindenki; zokogva
Viszhangzott a ház; maga szinte megindula Kirke.

És közelitve az istennő szólott vala hozzám: 400
„Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus,
Mostan eredj immár le az ősz tengerre; hajódat
Gondjaid elseje lesz szárazra vonatni; azontul
Bútorokat meg fegyvereket barlangba helyezvén,
Jöj magad egyszeriben és hozd el társaidékat." 405
Igy végezte. Hajolt igéire férfi kedélyem,
S nyomban elindúlék a tengerparti hajóhoz;
Hol valamennyi derék bajtársamat árva nyögések
Közt, és szánandó könyeket hullajtva találám.
Mint borjak, mikor a tehenek jóllakva füvekkel 410
Ólba szivárognak csordárol, mind elejekbe
Fickándoznak, s nem tartóztathatja le többé
Semmi rekesz, de gyakor bőgéssel szökdösik ellő
Anyjaikat körül: ugy, miután szemléltenek engem,
Olvadozának ezek könyeikben, mindegyik ollybá 415
Tartván mintha rögesteleků Ithakának ölébe
Értek volna, holott származtanak és nevekedtek.
Siránkozva pedig mondának röpke szavakkal:
„Oh, megjöttödön úgy örvendünk, isteni védenc,
Mintha ma érkeznénk Ithakának telkire vissza; 420
Ámde beszéld el egyéb társinknak mostoha sorsát!"
Igy szólottanak, én pedig igy gyöngéden ezekre:
„Elseje gondunknak szárazra kivonni hajónkat,
Aztán bútorokat s fegyvert barlangba helyezvén
Jöjetek egyszeriben mindnyájan gyorsan utánam; 425
Hogy meglássátok feleinket Kirke baráti
Házánál, hol azok széles kedvökre vigadnak."
Igy mondék; ők egyszeriben hajlottak igémre.
Csak maga Eurylokhos tiltá bajtársimat, ekként
Lázítván őket seregestül röpke szavakkal: 430
„Ah nyomorúk, hova mennétek? mért kellene vesztet
Kirke lakába keresnetek? a ki legottan oroszlán,
Farkasok avvagy disznókká torzítana által,
Hogy fényes palotája körét lakjátok örökre!
Mint kyklops tön előbb, miután üregébe buvának 435
Jó feleink, és vélek ez a nagy bátor Odysseus.

Mert azokat szintén ennek butasága ölé meg."
Igy szólt: én meg azon tűnődtem büszke magamban,
Hogy kardot rántván combomtól egybe levágom
Főjét s földhöz ütöm, noha legközelebbi rokonnak 440
Hozzám vérségről. Hanem egyszeriben körülállván
Jobbról és balrol feleim csiggattanak engem:
„Isteni védenc, hagyjuk el ezt, ha parancsolod, itten
Barna hajónk mellett egyedül, őrködni felette;
Ellenben minket vigy ezennel Kirke lakához." 445
Igy végezve hajó s tengertöl előre haladtak.
Eurylokhos tőlünk maga sem maradott el azonban,
Sőt követett, miután szigorú bánásom ijeszté.
Addig egyéb bajtársaimat megmosta szivélyes
Kirke dicső kastélyában s kenetezte olajjal, 450
És bojtos kocagányt és köntöst öltete vélök.
S most mindnyájokat igy vendégeskedve találók.
Kik miután látták egymást és minden eszekbe
Jut vala, sírtanak hangosan, hogy döngött bele a ház.
Széphaju Kirke pedig hozzám közelitve beszélett: 455
„Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus,
Illy keserű siralomban odább ne epedjetek; ám én
Jól tudom azt, mit az ősz halason szenvedtetek, és mint
Bántott benneteket sok szárazföldi garázda.
Jertek azért szoporán és lássatok étel italhoz, 460
Mignem kebleitekben lelket vettetek ismét,
Mint Ithakának millyennel búcsuztatok egykor
Partjaitol. Mert most igen is legyalázva s megesve
Vagytok az úti kalandokban; nem is ismeri többé
Szívetek a jó kedvet, azért hogy sok bajak értek." 465
Igy szólott; hajolánk valamennyen Kirke szavára.
Már azután egy egész álló esztendeig ekként
Veszteglénk itten, sok hús és borlakománál.
De mikor esztendő lett és fordultak az órák,
Holdak enyésztével s jártával hosszu napoknak, 470
Itt kihiván társim megszólítottanak engem:
„Szertelen, emlékezz immár meg drága hazádrol,
Ha ugyan isteni sors menekülnöd végre, bejutnod

Mennyezetes házadba s becses földére honodnak!"
Igy mondók szavait bévette azonnal egyénem. 475
Ekkor egész nap imigy, a napnak eláldozatáig,
Üldögelénk veszteg sok hús és borlakománál;
Hogy pedig a nap elalkonyodott és rája setét lett,
Ők lefeküdtek az árnyékos palotában aludni:
Én meg Kirkének csudaszép párnáira menvén 480
Térdeinél fogvást kérém, ki bevette imámat.
És könyörögve imigy szólítám szárnyas igékkel:
„Oh töltsd bé fogadásaidat, miket egykor igértél,
Kirke, hogy elküldesz szülőföldemre, hová húz
Szívünk engemet és bajtársimat, a kik örökké 485
Vérzik keblemet árva panaszszal, hogyha kifordulsz!"
Szóltam, az istennő pedig igy mondotta viszontag:
„Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus,
Én nem erőtetlek titeket házamban ezentul.
De még más utazást szükséges tennetek elsőbb 490
Hades termibe és rettentő Persephonéhoz,
Thebei Tiresias lelkét tudakozni, ki másként
Vak jósló, hanem ép maradott mindenha eszében.
Mert neki Persephone holtában is emberi eszmét
Engede, mig a többi csak árny módjára kovályog." 495
Mondá, összetörék kebelemben szívemet e szók;
És sirván sírék nyoszolyáján, s nem vala kedvem
Élni tovább és a napnak szemlélni világát.
Végre midőn kisirám magamat s az elégig epedtem,
Szót emelék ismét s mondottam néki viszontag: 500
„Kirke, s ugyan ki leszen nékem kalaúzom ez utban?
Még soha sem szállott ember poklokra hajóval!"
Szóltam; az istennő pedig igy mondotta viszontag:
„Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus,
Legkevesebb gondod se legyen kalaúzra; hanem tedd 505
Árbocodat ki, s fehér lobogót függesztve reája
Ülj be; hajódat az éjszaki szél céljára viendi.
Ha pedig Okeanos hullámain általeveztél,
Hol alacsony part van s szent berkei Persephonénak,
És hosszú jegenyék és meddő fűzfa tenyészik: 510

A halas örvényről kiakasztva hajódat, eredj be
Önmagad Hadesnek szirtos palotáiba rögtön.
Itt Akheronba Pyriphlegethon tajtékosan ömlik,
És Kokytos, melly Styx vizfolyam ágszakadéka;
S kőszál, és ennél két hangosan összecsapó viz. 515
E tájhoz verekedve, miként én rendelem, áss egy
Gödröt, Odysseus ur, mind szél mind hosszra könyöknyit;
Tölts valamennyi halott számára köröskörül öntvényt,
Mézvegyet elsőben, azután édes zamatos bort,
Ennekutána vizet, s hintsed meg végtire liszttel. 520
És most kérve fogadkozzál a lelkek előtt, hogy
Megtérvén Ithakába derék meddő tehenet tészsz
Áldozatul nekik, és minden jó terheli máglyád;
Tiresiasnak ihot külön áldozván be magának,
Egy feketét, melly legderekabb a többi barom közt. 525
Hogyha megengeszted a holtak népeit, ekkor
Him juhot áldozzál és nő feketét, erebosnak
Forditván ezeket, te magad meg amarra tekintvén,
A folyam árja felé: s most immár hosszu sorokban
Jőnek az elmultak sápadt árnyékai hozzád. 530
Ennekutána legott szeretett feleidre parancsolj,
A juhokat, mellyek már ottan fekszenek ölve,
Megnyúzván áldozni, s tovább esdekleni Hades
Szent felséginek és rettentő Persephonénak.
Te pedig a kardot combodtól erre kirántván 535
Légy veszteg, ne is engedjed vérhez tolakodni
A hiu szellemeket, mielőtt szólsz Tiresiasszal.
Most hamar ott termend a jósló, érdemes ember:
A ki utad hosszát és végét híredül adja,
Megmagyarázva, szülőföldedre miképen evezhetsz.“ 540
Szólt; az aranytrónú hajnalpir támada mindjárt.
Itt rám öltözetül köntöst ada Kirke s palástot;
Önmaga ellenben nagy fátylat, tiszta fehéret
Vett, véknyat s gyönyörűt, ágyékát szép arany övvel
Szegte körül, azután pártát idomíta fejére. 545
Most fel alá járván szorgoltam népemet immár,
A palotában egyenként elközelitve azokhoz:

„Ne alugyátok többé már a kellemes álmot,
Oh feleim, de gyerünk, mert Kirke kiadta bucsúját.“
Igy szólék; hajolának azok szavaimra legottan. 550
Ámde barátaimat nem vittem el innen is épen.
Mert a legfiatalb Elpenor, sem viadalban
Nem valamelly nagy erő, s észben sem ama helyes ember,
Kirke lakában egyéb társimtól elkülönödve
Fekvék borterhelve, hivest keresőleg agyának. 555
Ez mozgó feleim robaját eszmélve, felugrott
Hirtelenűl, és elfeledett a mennyezetes ház
Hosszú hágcsójára kerülvén szállani földre:
Ő egyenest lezuhant az ereszről, és ki lön egyben
Törve csigájából nyaka, s lelke pokolba eredt volt. 560
Többieket pedig igy szólítám én meg utunkban:
„Tán bizony azt hiszitek, kedves földére honunknak
Indúlunk! De az istennő más útakat intett
Még megjárnatok, Hades termét s Persephonéét,
Thebei Tiresias lelkétöl kérni tanácsot.“ 565
Igy szólottam; azoknak szíveik összezuzattak.
Helybe leülvén sirtanak és hajaiknak esének.
Ámde parányit sem használtak az árva siralmak.
Mig mi hajónk és a tengerpartokra kesergő
Szivvel aláértünk, könnyeknek záporit öntve; 570
Addig Kirke hajónk mellett megfordula immár,
S him juhot és nőstény feketét kötvén oda, könnyen
Eltünt mellettünk. Ugyanis, ha nem engedi önkényt,
Itt vagy amott járó istent sajdíthat-e ember?

TIZENEGYEDIK ÉNEK.

A poklok szomorú országát látja Odysseus.

Hogy pedig a tenger partjára hajónkhoz elérénk,
Szőke halasra bocsátottuk legelőször is azt le;
Árbocot állítván lobogót tettünk ki reája;
Majd belekergetvén juhainkat végre magunk is
Felhágánk szomorún, könnyeknek záporit öntve. 5
Most kékarcu hajónknak utána vitorlafeszítő
Kellemetes szellőt lendített jó utitársul
Szózatos istennő szépfürtű Kirke hatalma.
Mi elrendezvén szükséges, fegyvereinket
Helyre ülénk; a hajót szellő s kormányos irányzák. 10
Igy kifeszült lobogó mellett haladott ez egész nap.
A nap elalkonyodott, behomályosulának az útak:
Ez pedig a mély okeanos tulszélire úszott,
Hol Kimmer népnek ködök és éjféli homályok
Burkolták országa vagyon; nem is ejti reájok 15
A nap szép szeminek fénypillantásit, akár ha
Feltámaszkodik a csillagzatos égre, akár ha
Mennyei utjáról földhöz leereszkedik ismét;
De nyavalyás polgári felett örök éjszaka sátroz.
Imide érkezvén kikötöttünk, s partra keletvén 20
A juhokat, mi odébb haladánk magas okeanosnak
Habjainál; mig helyre jutánk, mit Kirke kijegyzett.
Itten az áldozatot nemes Eurylokhos s Perimedes
Tartották; én meg combomtól íziben éles
Kardot rántva gödört ásék, szél s hosszra könyöknyit; 25
És valamennyi halott számára köröskörül öntvényt
Tölték, mézvegyet elsőben, másodszor izes bort,
Harmadszor vizet, és meghintém végtire liszttel.

Kérve fogadkoztam most a lelkeknek előtte,
Hogyha utóbb Ithakába megyek, legjobb tehenemmel 30
Áldozom érettek, s minden jó terheli máglyám;
Tiresiasnak ihot külön áldozván be magának,
Egy feketét, melly nyájamnak legjobbika lészen.
Hogy pedig a holtak seregét engesztes imával
Megkövetém, lenyakaztam már a barmokat ásott 35
Sirgödrömbe; futott a vér: és ím erebosbol
Jöttek az elhunytak szomorú árnyékai hosszú
Sorral, arák s jegyesek, vénségtöl csüggeteg aggak;
Gyenge, iménti könyek gyászában bágyadozó szép
Szűzek; ezer meg ezer fegyverrel megsebesített, 40
Harctéren maradott vérespáncélu leventék:
A kik rémes üvöltéssel tolakodtanak innen
S onnan az árokhoz. Borzalmak fogtak el engem.
Ekkor igen kedves feleimre parancsolok immár,
A juhokat, mellyek földön megmetszve feküdtek, 45
Megnyuzván égetniek és esdekleni Hades
Szent felségének s rettentő Persephonénak.
Én ezalatt kivonám combomtol gyorsan az éles
Kardot, s ott ülvén eltilték vérhez eredni
Mindenegy árnyékot, mig szólnék Tiresiasszal. 50
Elpenor társnak jött lelke közülök először;
Mert el nem vala még a föld kebelébe sirolva,
Kirkénél siratatlanul és temetetlenül hagyvánk
Hátra hideg tetemét, miután más sürgete minket.
Hogy megpillantám könyet ejték rajta, s megindult 55
Szivvel szólítván mondék neki röpke szavakban:
„Elpenor, hogyan érkeztél poklokra gyalog le
Énnálam hamarabb, ki hajóval bujdosom itten?“
Igy szólottam; amaz pedig igy mondotta viszontag:
„Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus, 60
Egy gonosz ördöng és a sok bor ronta meg engem!
Kirke magas teremén társimtól elkülönödve
Fekvén elfeledék hágcsóra kerülve lejőni;
Én egyenest zuhanék az ereszröl alá, s ki lön egyben
Törve csigájábol nyakam, és ide szállt vala lelkem. 65

S most feleidre könyörgök, uram, kik távolad élnek,
Nődre s atyádra, ki kis csecsemőül gyámola téged,
S fidra, kit hon hagytál, az egyetlen Telemakhosra;
Mert tudom azt, hahogy a poklokbol elmenekültél,
Aea sziget partin ki fogod szállitni hajódat: 70
E helyt el ne mulaszd jól emlékezni felőlem,
És ne maraszsz siratatlanul és temetetlenül útra
Kelted előtt, netalán boszut álljon rajtad az isten
Érettem; hanem égess meg volt fegyvereimmel,
És a szőke halas mellett tégy sírjelet átkos 75
Sorsú férfiunak, melly a maradékot is intse!
Igy cselekedjél; s üss evezőt halmába siromnak,
Melylyel bajtársimmal együtt voltamkor eveztem."
Igy szólt; én pedig igy mondottam néki viszontag:
„Megteszem és megadom, boldogtalan, a mit ohajtasz." 80
Mig mi hasonló bús igékkel váltva fel egymást
Vesztegelénk, én kardomat a vérekre kivontan,
Túl pedig Elpenor hiu szelleme sok könyörével;
Addig megholt édes anyám ime ott terem, áldott
Antikleia, leánya tekintetes Autolykosnak, 85
Kit Trojára menet hon még életbe maraszták.
Szemléltére köny és bús szánakozásra fakadtam;
De, noha kinba került, vérhez közelíteni őt sem
Engedtem, mielőtt szólhatnék Tiresiasszal.
És jött közbe hamar jobbjában aranka jogoddal 90
Thebei Tiresias; és rám ismerve beszélett:
„Hogy jöttél, boldogtalan, a napalatti világot
Elhagyván, szemlélni halottakat és örömetlen
Országot? De vonulj hátrább s vedd fegyveredet le,
Hadd igyam a vérből és hallj meg rendibe mindent." 95
Szólott; hátravonulván én, az ezüstnyelü kardot
Visszatolám hüvelyébe. Midőn a vérfeketéből
Jól lett lakva, beszélt a jóslók elseje hozzám:
„Kellemetes megutat kívánsz, felséges Odysseus!
Azt neked istenség nehezíti; nem is lesz egyéned 100
Rejtve Poseidon előtt, ki boszúkat forral irántad
Keblében, hogy vak lett kedves gyermeke tőled.

Mégis, bár eleget szenvedve, hazádba mehettek,
Hogyha magad s feleid kényét zabolázni birandod,
Majd mikoron az evicke hajón, menekülve szinéröl 105
Nedves utadnak, Trinakie szigetébe jutottál;
Hol legelészve leled csákó marháit, ihnyáját
A Napnak, ki tud és szemlél mindennemü dolgot.
Ám ha honodba sovár bántatlanul elhagyod őket,
Még Ithakába mehetsz, noha sok küzdelmeken által; 110
Hogyha pedig bántod, veszedelmet jósolok akkor
Bajtársidra s hajódra: magad — ha menekszel azonban —
Későn térsz haza és gonoszúl, elvesztve barátid
Hü seregét, külföldi hajón; és baj leszen otthon
Elvetemült uraságokkal, kik házadat élik 115
Hölgyed után járván s adogatván drága kelengyét;
Kiknek erőszakait megtorlod azonban idővel.
Végre midőn megöléd a hőslő népet akár vas
Fegyverrel nyilván, akar udvarotokban orozva:
Fogj azután csíszolt evezőt kezeidbe, s eredj el; 120
Mignem azokhoz jutsz, kiknek fajtája nem ismer
Tengert és nem eszik megsózott izletes étket:
Mitsem tudnak ezek pirosarcu hajók felöl, avvagy
Értnek evedzőhöz, szárnyához gyármü hajónak.
Szembeszökő jelet érts, melly nem kerülendi figyelmed. 125
Majd mikor ott teveled másik gyalog ütközik össze,
Azt mondó, hogy polyvalapát van vállodon; akkor
Rögtön alászurván a földbe az ékes evedzőt,
És kékfürtü Poseidonnak szent áldozatául
Egy kost és tulkot s emehágó kant felajánlván, 130
Térj földedre viszont; és hon századdal imádjad
A halhatlanokat, kik olympos székein ülnek,
Rendibe mindegyiket. S most immár szende halál jő
Rád a tengerröl, melly szép vénségben elaggott
Tagjaidat lenyugaszsza, midőn körülötted az ország 135
Nemzete boldog lesz. Ezek ajkam szózati hozzád."

Igy szólt; én pedig igy mondottam néki viszontag:
„Tiresias, lehet, ezt sorsolta felölem az isten.
De már azt mondd meg s add értésemre himetlen,

Megholt édes anyám lelkét szemlélgetem imhol; 140
Ő a vér közelében csendesen álldogal, és nem
Tűr rám felpillantani vagy szót váltani vélem.
Add hiremül kérlek, hogyan ismerhetne fiára."
Igy szólottam; amaz pedig igy mondotta viszontag:
„Könnyü dolgot adandok eléd s villantok eszedbe. 145
Mert kit ezen holtak seregéből elközeledni
Engedsz a vérhez, jó szót fog váltani véled;
Kit pedig eltiltasz, mindjárást visszamenendő."
Szólott Tiresias árnyéka; s betágula Hades
Országába legott, miután megjósola mindent. 150
Én pedig ott vártam; mig jöttenek édes anyámék,
És a vérböl iván rám ismérének azonnal,
S elkeseredve imigy szólott vala szárnyas igékben:
„Hogy jöttél, oh gyermekem, e napfénytelen ország
Éjibe életben? Bajos ezt meglátnia élő 155
Embernek; mert közbe folyók és iszonyu medrek
Tátongnak, s elül okeanos, mellyen gyalog át nem
Gázol senki, hanemha remek gyármunka hajóban!
Avvagy Troja alol csak most bujdosva vetődöl
Még ide társiddal? s mindeddig nem verekedtél 160
Országodba? nem is láttad feleségedet otthon?"
Igy szólt; én pedig igy mondottam néki viszontag:
„Édes anyám, inség vezetett poklokra, tanácsot
Hallani lelkétől a thebei Tiresiasnak.
Mert sem akhiv földhöz nem jártam még közel eddig, 165
Sem bele nem lépék Ithakába, de egyre bolyongok
Sok bút vallva, mióta hajón kikövettem Atridest
Széplovu Troja alá, megküzdeni büszke hadával.
Ah de beszélj igazán és add tudtomra himetlen,
Millyen halálnak szállottál a sirba nemével? 170
Nem hosszú nyavalyák, vagy ama nyilazásnak örülő
Artemis istenné végzett-e ki szende nyilával?
Szólj az atyámrol is, és hon hagytam drága fiamrol,
Nálok-e még méltóságom, vagy tán ezig egy más
Férfi kezén, s engem többé nem vár haza senki. 175
Végre kelengyézett nőm szándoka s elveiről szólj,

A fiuval vagyon és szorgalmasan őriz-e mindent?
Vagy már a legjobbik akhiv szerzette nejévé."
Szólék; édes anyám pedig igy mondotta viszontag:
„Ugy vagyon, ő türelmesen él máiglan is a te 180
Mennyezetes palotáidban, csakhogy szomorúul
Telnek el éjei s napjai a mindegyre sirónak.
Nagy méltóságod sem szállott másra, de békén
Élvezi Telemakhos jószágodat, és az arányos
Körlakomába megyen, melly nemzeti főnököt illet, 185
Mindenüvé meghíva. Hanem már édes atyád kint
Vesztegel a teleken, s nem megy városba: kinek nincs
Vánkosa meg takarója s uras párnája az ágyon,
Ámde teletszaka ottan hál a többi cseléd közt
A porban, közel a tüzhöz, rongyos mezet öltve. 190
Hogyha pedig megjött a nyár és őszi meleg van,
A szőlőteleken széltében földre lehullott
Asszu harasztokbol készül alacsony feke: itten
Fekszik eő, szomorú szívében távolodért bút
Táplálván, s kora terhét még bánkódva nevelvén. 195
Én is ezül multam ki s jövék révébe halálnak,
Nem pedig a nyilazásnak örülö Artemis isten
Ejtett el fényes palotánkban szende nyilával;
Sem nem támada meg nyavalyák sinlése, s vevé ki
Gyötrelmes kinnal testemből éltemet: inkább 200
A te szerelmed, utánadi bú és bánat, Odysseus,
És kedvességed fogyatott ki világi napombol!"
Igy mondtára szivemben vágy kele édes anyámnak
Tünékeny lelkét megölelni fiúi karommal.
Háromszor nyultam kíváncsi kezekkel utána, 205
Háromszor szakadott ki ölemből egy hiu álom
Vagy pedig árnyékként, fájdalmat hagyva szivemnek.
És szólítván meg mondám neki szárnyas igékkel:
„Mért nem vársz be, anyám, téged megölelni ohajtót,
Hogy még a poklok rideg országában is egymás 210
Karjai közt lévén, itt sirhatnók ki magunkat!
Vagy nem egy ábrándot vezetett szemeimnek elébe
Persephone, hogy az eddiginél is jobban epedjek?"

Igy szólottam; anyám pedig igy mondotta viszontag:
„Gyermekem, oh első boldogtalan embere földnek, 215
Épen nem szent Persephone, Zeus lánya, ki ámít;
Ámde ez a napalatti lakos törvénye ha meghalt.
Mert sem húsai nincsennek sem csontai többé;
Tudnillik mindjárt véget vet nékik az égő
Tüzlobogás, mihelyest kirepült csontaikbol az élet; 220
A lélek pedig álomként hívságosan elszáll.
Most a napra siess szaporán; hanem el ne feledjed
Mindezeket, hogy hölgyed előtt elmondani hassad."
Mi ugyan ekként váltogatók egymást fel. Azonban
Nők tolakodtak elé, küldözvék Persephonétol, 225
Leghíresb daliák feleségei s lányai hajdan,
És a vér feketéje körül gyülekeztenek össze.
Tűnődvén, mi uton kérdhessem sorra ki őket,
Ez látszott legcélszerüebb eszmének előttem:
Tudnillik kivonám combomtol kardomat, és nem 230
Engedtem valamennyit együtt a vérből ihatni.
S mostan egyenként hullongván kinevezte családát
Mindegyik, és én szót váltottam rendre magokkal.
Jóatyu Tyrót szemléltem legelőször is, a ki
Vádlan Salmoneus lányául adá ki magát, és 235
Kretheus Aeolides hölgyének lenni dicsekvék.
Ő hajdanta, Enipeusnek folyamába szerelmes,
Melly a föld mezején legszebb hullámokat ömleszt,
Mindig az ér gyönyörű szélén ácsorga magában.
Ehhez egyenlitvén rázföldi Poseidon egyénét, 240
A zuhogó viznek felfekvék torkolatánál;
És bibor és homorú hullámdomb boltozatával
Rejtvén mennyei boldogot és a földi leánykát,
Az leköté szüz övét és álmot hinte emennek.
Hogy pedig a szerelem dolgát befejezte az isten, 245
Lánya kezébe tapadt és szólította meg őtet:
„Némber, örülj s örvendezz e szerelemre! Ha fordul
A kerek év, deli magzatokat szülsz; mert nem idétlen
A halhatlanok ágya; neveld s tápláljad eőket.
Most meg eredj haza, légy veszteg, s egy szót se az ügyről! 250

Én vagyok a széles földnek rázója Poseidon."
Imigy szólta után tenger hullámiba tűnék.
Az pedig egy terhhel Peliast szülé vala s Neleust,
A kik Zeusnek utóbb derekas szolgái levének
Mindketten, Pelias ugyan a marhás Iaolkost 255
Lakva, dicső Neleus pedig országolva Pylosban.
Többi fiát azután hon szülé Kretheus urnak,
Aesont, Pherest és a lószerető Amythaont.
Antiopét látám azután, Asopos igéző
Lányát, a ki Zeüsnek ölén hirdette hogy alvék; 260
S Amphion és Zethos két ikret szülte, kik elsők
Rakták hétkapuú Thebének alapjait, ottfent
Tornyokkal szegvén be; mivel tornyatlanul a tág
Országon meg nem lakhattak, bármi vitézek.
Láttam azontúl Alkmenét, Amphitryon hölgyét, 265
A ki Zeüsszel együtt szerelembe vegyülve, merényes
Arszlánsziv Heraklesnek természetes anyja;
És Megarát, méltóságos Kreon égi karokkal
Pár lányát, kit is Amphitryon fia tarta nejéül.
Láttam odább gyönyörű Epikastét, Ődipus anyját, 270
A ki tudatlanul ollyan nagyszerün elvetemült, hogy
Ön fia nője lön; a ki megölve szerelmetes atyját
Vette el őt, mit az ég hírül tön az emberi nemnek.
És ez ugyan díszes Thebének kadmosi népén
Kínosan országolt, egy szörnyű égi tanácsnál 275
Fogva: amaz pedig ön fájdalmaitol leveretve
Hadesnek reteszes birodalmiba szállt vala, hurkot
Függesztvén fel házában; s sok kárhozatokra
Hagyta el azt, mineműkkel anyáknak erinnysi vernek.
És látám a szép Khlorist, kit Neleus egykor 280
Kellemiért vett el, sok ajándokot adva, legifjabb
Lányát Amphionnak, az érdemes Iasidesnek;
A kinek Orkhomenos Minyeios és Pylos állott
Úri hatalma alatt; s jó magzatokat szüle néki,
Nestort és Khromiost, nagylelkü Periklymenosszal. 285
Perót szülte utóbb, bálványul az ifju leventék
Sergeinek, kit mind hőslött szomszéda, de Neleus

El nem adá másnak, hanem a ki vitézi erővel
Hozzá hajtja legott Phylakéből bajnok Iphikles
Súlyos pörge tulokcsordáját. Mit fogadott volt 290
Egy jósló maga; de megakasztá isteni végzet
Vállalatában eőt, és rabszíj s parlagi ökrész.
Holdak enyésztével s napok eljártával azonban,
A mint fordult a kerek év és jöttek az órák,
Ekkor Iphikles eloldá a mindennemü titkot 295
Megjósló kötelét; s Zeus mennyei végzete bételt.
Láttam Ledét is, feleségét Tyndareusnak,
Ki deli magzatokat fogadott vala Tyndareustol,
Kastort a lovagot s Polydeukes pártalan öklészt;
A kiket élve nyugaszt kebelében az életadó föld; 300
Kik sirhantjok alatt is megtisztelve Zeüstöl,
Máskor váltva naponként élnek, máskor enyészve
Halnak, tiszteletét az egek felséginek osztván.
Láttam Aloeusnek feleségét Iphimedeiát,
A ki magát Földrázóval mondotta vegyültnek, 305
S két gyereket szült, mind a kettőt kurtakorúat,
Messzedicső Ephialtest és istenközel Otost,
Kik legkarcsúabb nevedékei voltak az áldott
Földnek, mint Orion után legszebbjei arcra.
Éve kilencedikén szélére kilenc könyököt volt 310
Vastag egyik s másik, hosszára pediglen öl annyi.
Megfenyegették ők még mennynek boldogit is, hogy
Háborut inditnak konok ostromaikkal az égnek;
Ossát törtek olympra tetézni fel, Ossa hegyére
Pelion ormozatát, onnan az egekre ütendők. 315
És sikerülendett, ha megéltek volna, tanácsok.
Ámde lelőtte Zeüs fia, kit szépüstökü Leto
Szült vala, mindeniket, mielőtt kivirúla szakálok
Állaikon s befutá pelyhek zsengéje az ajkat.
És láttam Phaedrát és Prokrist; és Ariadnét, 320
Józanokos Minos lányát, kit Theseus elvitt
Kreta hazájából loppal szentséges Athenae
Partja felé, hiulag: mert Artemis a habövedzett
Diában tartotta le azt Dionysos okáért.

Láttam Maerát is, Klymenét, s az utált Eriphylét, 325
A ki szerelmes férje helyett aranyaknak adott helyt. —
De kiket ott láték lehetetlen sorra neveznem;
A hősök kecses asszonyit és szépfürtü leányát;
Sokkal előbb telnék el az áldott éjszaka. És már
Int az idő is aludni, vagy itt vagy parti hajóra 330
Menve; bucsúm pedig isteneken meg rajtatok álljon."
Igy szólott: amazok valamennyen néma levének,
S elbájolva maradtak az árnyékos palotában.
Mondá végre fehérkebelű Arete királyné:
„Oh phaeak karok és rendek, hogy tetszik ez ember 335
Arcra, magas termetre s ügyes voltára tinektek?
Én vendégem ez, és mindnyájatok élvezi hasznát.
El ne siettessétek azért, se az igy szükülőtöl
Meg ne tagadtassék az ajándok; mert hisz elég kincs
Létezik isten jóvoltábol házaitokban." 340
És felemelve szavát mondotta derék Ekheneos,
Phaeak országnak legidősebb férfia ekkor:
„Oh feleim, nem céltalan és váratlan ez a szó
Drága királynénktol; ti azért hallgassatok őrá.
Alkinoostol függ itt tény és szózat azonban." 345
S Alkinoos felemelve szavát mondotta középre:
„Már ez ugyancsak imigy fog megtörténni, ha még én
Élek, s a révész phaeakok népin uralgok!
A vendég, noha égve kiván indulni honába,
Reggelig itt várjon, mig gondosan összeteremtem 350
Én az ajándékot. Bucsujára kinekkinek első
Gondja, s kivált nékem, kire a haza érdeki néznek."
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Nemzetes Alkinoos, nagyméltóságu király ur,
Ha ti egész évig lemarasztalnátok is engem, 355
Búcsúmat készitve s kegyelmes ajándokot osztva,
Szívesen elvárnék. És jobb is lenne rakottabb
Kézzel menni hazám szeretett földére vidékröl;
Mert ugy tiszteletesb és kedvesb lenne személyem
Mindazon ember előtt, ki hazámba köszönteni látna." 360
Alkinoos pedig igy szólott neki erre viszontag:

„Kedves Odysseus ur, mi csupán rád nézve se tartunk
Tégedet olly álnok vagy cinkos férfiunak, mint
Millyeneket szaporán hizlal kenyerével ez a föld,
Ugy hazudókat, hogy lehetetlen sejteni szivnek. 365
A te beszéded talpra esett, mint józanul érzesz.
Ám hiszen olly ügyesen, mint bármelly isteni dalnok,
Mondtad el a Danaok bajait s magadéit előttem.
Nossza beszéld el már és légy őszinte továbbá,
Szemléltél-e derék feleidből ollyakat is, kik 370
Elkövetének Troja alá s meghaltanak ottan?
Hosszú, végtelen éjszaka ez, nem is int az idő még
Ágyba; beszélj inkább nékem sok nagyszerü tényről;
Ám én hajnalig is fenlennék, hogyha kalandos
Tévelyidet palotámban elém rajzolni akarnád.“ 375

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Nemzetes Alkinoos, nagyméltóságu király úr,
Hosszu regélésnek van határa, mikép az alásnak;
Ámde ha kedved tartja odább hallgatni, bizony nem
Sajnálom tőled feleimnek többi s ezeknél 380
Még szomorúbb esetét, kik végül mind odalettek!
Troja keserves harcaiból ugyan elszabadultak,
Vissza pedig meghaltanak egy rosz nőnek okáért. —

A mint a hölgyszellemeket szent Persephoneia
Már elszélesztė, mást máshova; itt Agamemnon 385
Atridesnek jött búsongó lelke, körében
Összesürüdvén híven azok, kik társilag ezzel
Aegisthos palotájában harcolva elestek.
Rám ismére pedig, hogy ivott a vérből, azonnal.
És felsirván hangosan és sürü könnyeket öntvén 390
Két kezeit hozzám öltötte, karolni ohajtva;
De nem volt többé hatalom s a régi erőkincs
Hajlékony telemében, mint hajdanta virágzott!
Megsiratám őt, és láttára felindula szívem;
És szólítván meg mondám neki szárnyas igékkel: 395

„Oh Atrida, hadak fejedelme, dicső Agamemnon,
Milly esemény döntött a végtelen álmu halálba?
Nem kékfürtü Poseidon juttata tönkre hajóddal,

Szélviharok düheit lázitva fel ellened? avvagy
Szárazi ellenség kelt ártalmadra, mikor te 400
Tulkait elvágnád vagy gyapjas nyájait ottkint?
Vagy heves ütközeten honodért, vagy némber ügyében?"
Igy szólottam, amaz pedig igy mondotta viszontag:
„Nagyságos Laertiádes, fortélyos Odysseus,
Sem kékfürtü Poseidon nem tett tönkre hajómmal 405
Szélviharok düheit lázítva fel ellene, se nem
Szárazi ellenség volt ártalmamra juháért;
Ámde halálos vészt forralván életem ellen
Aegisthos, lakomára hivott és ronta meg ádáz
Nőmmel együtt, valamint a tulkot jászola mellett. 410
Illy nyomorú végem lett; és körülöttem egyéb hű
Embereim vágattak agyon, mint nagyfogu kondák
Némelly dusgazdag s jómódú férfi lakában
Mennyekzői, baráti avagy vendégi ebédre.
Ah te sok embernek láttad már szörnyü halálát, 415
Mind külön öltnek meg mind kegytelen ütközetekben;
Mégis azon kellett bizonyára megesni kiváltkép
Szívednek, mikoron ott fekvénk borkupa s gazdag
Asztalaink körül, és vérrel folyt a szobapadló.
Legkinosabban esett lelkemnek azonba Kasandra 420
Hős Priamos lányának jaj szava, kit körülöttem
Vága le Klytaemnestra; s hogy én félholtan emelném
Pallos után kezemet, megfosztott engemet attol
A csúfos feleség; s nem türte pokolra jövőnek
Két szememet béfogni s lezárni örökre az ajkat! 425
Ennyire nincsen ebebb és átkosb némberi szivnél,
A ki magát ollyan munkák űzésire adta,
Mint enyim elvetemült hallatlanul, iszonyu véget
Vetvén mennyekzős férjének. Hajh, pedig az volt
Mindig előttem, milly szivesen látandanak otthon 430
Gyermekim, apródim! De gonoszság mestere lévén,
Csúfba keverte magát és minden utána jövendő
Némbereket, még ollyant is, kinek élete tiszta!"
Igy szólt; én pedig igy mondottam néki viszontag:
„Oh hékám, mi felette nagyon bosszús elejétöl 435

Fogvást mennydörgő Zeus Atreus vérire asszony
Végett! Tudnillik Heleneért hulla el ezrünk,
Klytaemnestra pedig távolban rád szöve ármányt!"
  Igy szólottam, amaz pedig igy mondotta viszontag:
„Hát te se légy soha is szíves, feleséged iránt bár, 440
Meg se beszélj neki mindeneket mik tudva előtted,
De ha egyet kijelentesz, egyik titkolva maradjon.
Néked azonban nem köszörül feleséged, Odysseus,
Gyilkot; mérthogy eszély és szív jellemzi dicsőült
Ikarios lányát, szellemdus Penelopeiát. 445
Őt fiatalka menyecskéül hagytuk mi lakodban
Troja hadába menet, kisded csecsemővel anyázó
Emlőjén, ki talán már férfiu számban ül eddig,
A boldog! mivel őt hazatérő atyja örömmel
Látja meg, ő pedig ezt általkarolandja szeretve. 450
Jaj de az én hitesem szememet sem hagyta fiammal
Jóllakhatni, hanem hamarabb meggyilkola férjét!
S mostan egyet mondok, mit ugyancsak tarts meg eszedben:
Titkosan érkezzél Ithaka partjára hajóddal,
És ne világosan; olly gyanus immár mindenegy asszony. 455
De már azt mondd meg s add értésemre himetlen,
Nem hallottátok valahol létezni Orestest,
Orkhomenosban avagy homokos földébe Pylosnak,
Vagy Menelaosnál a széles Spartai honban?
Meg nem halt ugyanis még eddig lelkes Orestes." 460
  Igy szólt, én pedig igy mondottam néki viszontag:
„Oh Atrida, miért ezt kérdened? Él-e avagy hal
A fiu, nem tudom; és hiuságot szólani vétek."
  Mig mi hasonló bús igékkel váltogatók fel
Egymást, fájdalmas könnyeknek záporit öntve; 465
Addig közbe jövének erős Peleusfi Akhilleus,
És Patroklos s Antilokhos nagy lelkei, aztán
Ajasé, ki legelső volt termetre s alakra
Hős Peleusfi után Argosnak többi hadában.
S rám ismerve legott a lábgyors Aeakides, szólt 470
Hozzám bánatosan, mondván repülékeny igékkel:
  „Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus,

Oh nyavalyás, mi dolog forog ismételve agyadban?
Hogy kívánsz poklokra leszállani, hol csak ügyetlen
Holtak lézengnek, mindannyi valótalan ábránd?" 475
Szólott; én pedig igy mondottam néki viszontag:
„Oh Peleusfi Akhilleus, legderekabbik akhiv hős,
Tiresias jóslásaiért jöttem le, tanácsot
Hallandó, Ithakába mikép juthassak el immár.
Mert sem akhiv földhöz nem jártam még közel eddig, 480
Sem hon nem voltam, de örökké bujdosom. Ámde
Náladnál sem elöbb sem utóbb, felséges Akhilleus,
Senki szerencsésb! Mert élőt közel isteni ranggal
Tiszteltünk Danaok, ma pedig holtak seregének
Vagy fejedelme. Ne bánjad azért a sorsot, Akhilleus." 485
Igy szólottam, amaz pedig igy mondotta viszontag:
„Semmi vigasztos szót a halálrol, nyájas Odysseus!
Jobban ohajtnék földszínen jószágtalan ember
Parlagi dolgaiban szakmányos lenni napestig,
Hogysem fejdelem a poklok valamennyi halottán. 490
Szólj inkább nekem és adjad tudtamra fiamrol,
Vajjon elől akar-e viadalban küzdeni, vagy sem.
Annakutána dicső Peleusröl, hogyha tudod, szólj,
Áll-e becsülete méglen az összes Myrmidonoknál,
Vagy letekintik Hellasban s Phthiében elaggott 495
Napjaiért, miután keze lába hanyatlanak immár.
Mert én a nap alatt nem nyujthatok őneki többé
Ollyan védkezeket, mint a mikor Argos ügyében
Harcolván megölém Priamosnak legjava népét.
Ám ha kevés korig is nemzőm házába mehetnék 500
Igy, hiszen éreznék karaimnak súlyait, a kik
Őt tán sértegetik s csorbitják tiszteletében!"
Szólott; én pedig igy mondottam néki viszontag:
„Tisztes Peleusnek mi hirét sem hallom, Akhilleus;
Ámde Neoptolemos kedves fiad érdekiben, mint 505
Kérdeztél, igazán el igyekszem mondani mindent:
Mert én szállítám Skyrosbol evicke hajómon
Őtet az Argosiak fürtös daliáihoz által.
Ez, valahányszor Troja körül tanakodni gyülekvénk

Mindig elől szólott, és meg nem botla szavában, 510
Ketten versezvén vele, Nestor egyéne csak és én.
Hogyha pedig meg megverekedtünk Troja hadával,
Nem maradott soha is csapatában vissza, de mindig
Messzire járt legelől, ki nem állván senki fiának;
És sok erős daliát vágott le az ütközetekben. 515
Mindegyiket meg nem nevezem s ki se mondhatom, a kit
Ellenségeiböl feleit pártolva levágott:
Csakhogy elejté Telephidest, kinek a vezetéke
Eurypylos; ki körül sokan elhullottanak érccel
Hű bajtársaibol, végette az asszonyi dijnak; 520
Ezt deli Memnon után legszebbnek láttam alakban.
És hogy alászálltunk a lóban, mellyet Epeios
Gyártott, Argosiak legjobbjai, s rám leve hagyva,
Vagy lefedezni az öblös cselt, vagy visszabezárni;
Itten egyéb vértes kara s rendei a Danaoknak 525
Könnyet törlöttek le, s remegtek térdik alattok:
Őt pedig én legalább soha sem szemléltem akár szép
Arcain elsápadni, akár letörülni virágzó
Képéröl könnyet; hanem inkább untalan unszolt,
Menni eresztenem a lóbol, s keze dárdanyelén járt 530
S pallosa markolatán, vésztervesen Ilion ellen.
Végre hogy eldöntők Priamosnak nagyszerü várát,
Ön részvénye s jutalmával séretlenül indult
Vissza honába, csak egy dárdátol sem sebesülten,
Nem szemközti csatázásban; mik az ütközeteknek 535
Vészei közt gyakrak, hol Ares keveregve dühöng szét.“
Mondottam: lábgyors Peleusfi Akhilleus árnya
Nagy lépésekkel ment a buja rétnek, örülvén,
Hogy magzatja derékségét elmondani hallá.
Addig egyéb holtak hiu lelkei környülem álltak 540
Nyögdécselve, s baját kiki elpanaszolta közülök.
Csak Telamiades Ajasnak szelleme állott
Félre, az egyszeri győzelemért haragudva reám még,
Mellyet rajta nyerék Peleusfi Akhilleus ékes
Fegyveriért pályázva, midőn feltette az anyja, 545
Troja vitézei és maga Pallas Athene birálván.

Vajha ne győzendék a versenyen illyen egy árért!
Ollyan egyént nyelt tudnillik be miattok az allag,
Ajasét, ki egyéb Danaoknak rendiben első
Volt Peleusfi után mind tényben mind pedig arcban. 550
Ehhez egész gyöngédséggel fordulva beszélék:
„Ajas, válogatott Telamon fia, holtod után sem
Hagysz-e fel ellenemes haragoddal még amaz átkos
Fegyverekért? Igen is, megverték istenek Argos
Népségét velek; olly torony estél romba miattok! 555
Kit mi halálod után, valamint felséges Akhilleus
Drága fejét, siratánk. Oka ennek senki egyéb, mint
Mennyei Zeus, ki csatás daliáit az Argosiaknak
Szörnyen elútálván rajtad töltötte boszúját.
Jersze tehát közelebb, uram, és hallgasd ki személyem 560
Tiszta nyilatkozatát, fékezve kedélyedet addig!"
Szólottam; hanem ő mitsem viszonozva, az árnyak
Többi csoportja között erebos sivatagjain eltünt.
Itt, ha neheztele is, megszólítanda, vagy én őt;
Ámde szivem még más holtaknak lelkeit égett 565
Szemlélhetni setét országán Persephonénak.
És látám Minost, csemetéjét mennyei Zeusnek,
Fényes arany jogodot hordozva birálni az árnyak
Nemzeteit, mellyek körülötte seregben ülének,
Vagy pedig állottak, hozzá folyamodva ügyökben. 570
Termetes Oriont szemlélém ennekutána,
Gyors vadak űzőjét a poklok mélyfüvü rétén,
Mellyeket a bércek rideg ormain ejtegetett el,
Réz és törhetlen buzogányt markolva kezében.
És láttam Tityost, anyaföldnek férfi szülöttét 575
Fektiben a síkon, ki kilenc dülőre terült szét;
Két keselyű vesztegle pedig s vagdalta jog és bal
Oldalrol máját, belebúva, s nem űzte kezével;
Hogy Letót Zeüs égi nejét tilalomra kisérté,
A Pythóba menőt Panope térségein által. 580
Tantalos is szemeimbe ötölt kinos állapotában,
Nagy tónak közepén, melly állaig ért vala néki.
Szomjúnak sejlett, de italt nem nyerhete ajka.

Mert valahányszor aláhajlott nyelhetni az agg fej,
Annyiszor elszaladott hörpentett kortya; s egy isten 585
Által megszárítva feketlett lábaitol ki
A föld. Fője felett szép fák termékei csüngtek,
Körte, narancs, azután jobbnál jobb almagyümölcsök,
És fügefák édes terménye, s olajfai áldás.
Ha egyikét az öreg meg igyekvék kapni kezével, 590
Szellők hirtelenűl az egek felhőibe csapták.
Ott vala Sisyphos is, nyomorú munkára itélten,
Mind a két kezivel roppant kőszirtot emelve.
Ő ugyan a sziklát, neki dölvén lába kezével,
Felhengergetné a hegytarkóra: hanem hogy 595
Mármár csúcson volt, súlyával erőt veve rajta;
S róna mezőre szaladt le viszontag az átkozatos kő.
Az pedig újabban neki dőlt vala; sűrü veríték
Csurgott tagjaiból, és a feje porzani tetszett.
Szemlélém azután Herakles vérmes egyénét 600
Ábrándban: maga tudnillik halhatlanok égi
Vígalmának örül, bírván a szépboka Hebét,
Nagy Zeüs és az aranycipeű szent Hera leányát.
Környüle holt lelkek csattogtak, szertekoválygó
Vad madarakként; s ő, valamint komor éjszaka ottkint, 605
Meztelen íjt tartván s idegén nyilat, iszonyu gonddal
Vígyáz, a vesszőt mármár elereszteni látszva.
Rettenetes palloshevedcr lógott vala mellén,
Egy aranyos szíj, megtarkítva világi csudákkal,
Borzas oroszlánok, medvék és hegymegi kondák, 610
Háboruk, ütközetek, vérontás, emberöléssel.
Nem gyártott ember, nem fogna remekleni többé
Illy hevedert az sem, ki ezent meghagyta először.
Rám ismert mihelyest szeme megpillanta, s beszélett
Hozzám bánatosan, mondván repülékeny igékkel: 615
„Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus,
Oh nyavalyás, magad is nyilván olly mostoha sorsot
Nyögsz még a nap alatt, mint millyen zaklata engem!
Zeus fia voltam ugyan, de határtalan aggodalommal
Kelle viaskodnom; miután végetlenül aljasb 620

Férfi kezére juték, ki bajos szakmányokat osztott,
S egyszer ebért küldött ide; mert számomra veszélyesb
Munkát nem gondolt többé adhatni világon.
És én felvezetém poklokról azt neki, Hermes
Utmutatásával, meg Pallas Athene hirével." 625
Ekkép szólta után Hades palotáiban eltünt.
Én pedig ott várék, ha talán közelítene méglen
Hősek egyik vagy másika, kik csatatéren elestek.
S most az elődöket is megláttam volna, kiket még
Ohajtottam, ama deli Theseust Pirithoosszal: 630
Ámde megindultak rettentő zajjal elömbe
Omlani más holtak; mire én félelmesen össze
Borzadtam, netalán még Gorgo szörnyetegének
Küldje fejét hozzám erebosbol Persephoneia.
Visszaeredve hajómba tehát feleimre parancslék, 635
Üljenek egyszeriben helyeikre be s oldjanak; a kik
Szófogadólag békelvén padaikra ülének.
S okeanos tetején már hullám vitte hajómat,
Elsőben révész, azután szellők java mellett.

TIZENKETTŐDIK ÉNEK.

Sirenek, kúdorgó szirt, Nap tulkai, végvész.

Okeanos folyamát miután elhagyta hajómnak
Gyármüve, s a tenger hullámain Aea szigethez
Visszafutánk ismét, mellynél a hajnali fénynek
Háza is és köre van, s a napnak csillaga felkel:
Imide érkezvén kilökénk a homokra hajónkat, 5
S felhágánk tenger kanyarú partjára; hol aztán
Elszunnyadva együtt várók fel az isteni reggelt.
A rózsásujjú hajnalnak támadatával

Társimat elküldém istennő Kirke lakába,
Elpenor hidegült tetemeit meghozni sietve. 10
És fát vagdalván, hol legmagasabbra kel a fok
Eltemetők szomorú könyeket hullajtva felette.
A mint a holt és vele fegyveri porrá égtek,
Halmot dombozván s emlékül oszlopot ütvén,
Markos evedzőjét leszurók a sirba fejéhez. 15
Mi ebben voltunk. De titokban nem maradott volt
Kirke előtt megtérésem poklokrol: azonnal
Itt sietett; vele sok kenyeret s húst hoztak ebédül
Tiszteletes körhölgyei, és hozzája piros bort.
És közepettünk állván meg mondotta szivélylyel: 20
„Szertelenek, kik poklokban még élve valátok,
Kétszer halálfiak addig, mig más emberek egyszer!
Jertek azonban, egész nap imitt egyetek s igyatok már
Fris vendégséget; hajnalban majd eleveztek
Útatokon, mellyet kijelentek előttetek és jól 25
Megmondok mindent; netalán szeleverdi tanácstok
Földön avagy vizeken keserű fájdalmat okozzon."
Szólott; büszke szivünk hajlott igéire gyorsan.
Ekkor egész nap imigy, a napnak eláldozatáig,
Üldögelénk immár sok hús és borlakománál. 30
Hogy pedig a nap elalkonyodott és rája setét lett,
Társaimék az alatságnál nyugalomra feküdtek;
Engemet ellenben kezeimnél fogva külön vitt
Kirke, s leültetvén szemközt települt le, s kikérdett
Tőlem mindeneket; kinek én elmondtam egyenként. 35
Most felemelve szavát istennő Kirke beszélett:
„Ám ezek igy végezve; hanem halljadsza, Odysseus,
Mit mondok; de reá meg is emlékeztet az isten.
Sirenekhez jutsz legelőször, kik szigetekbe
Érő minden utast meg szoktak igézni szavokkal. 40
A ki bután közelit és a sireni zenéket
Hallja, de őtet ugyan soha gyermeke hölgye körül nem
Állják, és kebelök haza érkeztére nem örvend.
Ők ugyanis gyönyörű pázsithelyen ülve dalokkal
Bűvölik a sziveket, körülöttök számtalan ember 45

Csontai halmazban büszhödvén s bőrei aszván.
Hajts hamar által ezen; de viaszt lágyítva barátid
Két füleit tömjed vele meg, hogy senki se hallja
Köztök az énekeket: te, ha tetszik, hallhatod; ámde
Köttessed kezeid s lábadnál fogva magad le 50
Talpon az árbochoz, hozzája feszítve keményen;
Hogy gyönyörűséggel hallhassad az isteni hangot.
És ha rimánkodol és el kérsz oldatni barátid
Által, még annál feszesebben kössenek ahhoz.
De ha keresztűlök hajtottak társid ezeknek, 55
Itt többé nem adom nyilván tudtodra, Odysseus,
Merre vegyed kettő közül útadat; ámde magadnak
Éljsze tanácsával: hanem ennyit mindenikéről.
Innen boltozatos szirtok fenyegetnek, alulról
Kékszemü Amphitrite dühös hullámai dörgvén; 60
Mit kúdorgónak nevez a halhatlanok ajka.
Erre ugyan nem szállanak át sem egyéb madarak, sem
Zeushez az ambrosiával igyekszö gyáva galambok;
Mert egyet és kettöt mindig lerabol seregökböl
A szirt, s Zeus mással pótolja cselédei számát. 65
Semmi hajó meg nem szabadulhata, melly ide tévedt
Népeivel, de darab deszkát és emberi testet
Hurcol együtt hullám és tüzzel fergeteges szél.
Csak maga törhete még ezen által ama közigényü
Argo hajó, mikor Ajetestöl erre sikamlott; 70
És ezt is hamar a sziklához voltak ütendök,
Ámde megőrzé Hera, mivel kedvelte Iasont.
A két szirt pedig: égre feszül éles tetejével
Köztök egyik, körülötte homályos fellegek úszván,
Hamvasak és soha sem tágúlók; mellynek alá nem 75
Száll tetejére verőfény nyáron sem pedig őszszel:
Fel nem menne reá, nem szállna le róla halandó
Férfiu, lennének bár húsz keze lábai hozzá;
Mert sima oldalain, mint a kit sikra faragtak.
A szirtnak kellő közepén nyúgatra homályos 80
Barlangszáj tátong poklokra: hajótokat erre
Kellend általirányzanotok, nagyságos Odysseus.

Lőne hajóbol akármelly ifju levente nyilat, nem
Hatna fel a vessző idegéről a borus odvig.
Ebben Skylla honol, félelmes hangon ugatva, 85
Mellynek sívását csaholó cenkével egyenlítsd
Össze: temerdek szörny, mellyet nem nézne gyönyörrel
Senki, habár az egek valamelly örök istene volna.
Lába tizenkettő neki, és ez mindegyik első;
Hat hosszúra nyuló karcsú nyaka, s mindenikének 90
Rettenetes feje, bennetök pedig iszonyu fogsor,
Háromrétü s gyakor, feketén megrakva halállal.
Vaklandos barlangjának közepette tanyáz ő,
Ámde fejét kiereszgetvén borzalmas üréböl,
A szirtnak falait környültapogatva halászni 95
Kísért delfint és ebeket, s ha találna temerdek
Cethalakat, millyent a tenger számtalan ápol.
Erre hajójával révész nem kérkedik épen
Átutazottnak még; mert a pirosarcu hajóbol
Mindig egyegy férfit kap fel mindannyi fejével. 100
Másik szikla pedig, mellyet közelében amannak
Látsz, alacsony leszen; ezt általlőhetni nyilakkal.
Rajta magasztas vadfüge áll beboritva levellel,
Ámde alatta Kharybdis szörböli a vizek árját;
Háromszor köpi fel, háromszor szörböli vissza 105
Napjában: bár ott ne forogj, mikor ajka beszörböl,
Mert maga sem szabadítana meg kékfürtü Poseidon.
Hát mennél közelebb tartván Skyllához, igetve
Hajtsatok által; mert sokkal jobb, hogyha hajódbol
Hat szeretett bajtárs, mintsem valamennyi hiányzik." 110
Igy szólt; én pedig igy mondottam néki viszontag:
„Légy kegyes immár, istennő, tudomásomul adni,
Hogy szabadulhassak ki Kharybdis vészei közzül,
És torlom meg amazt, ha hibát teszen embereimben."
Szóltam; az istennő pedig igy mondotta viszontag: 115
„Hát konok, ütközetek jutnak neked itt is eszedbe
S háború? hát örök istennek sem akarsz-e kitérni?
Ám ez semmi halandó rosz, hanem untalan élő,
Ádáz, győzhetlen, vad, szörnyegeteg emberi átok;

Ellene nincsen erő, legjobb még futni szinétöl. 120
Mert ha sokáig időzsz a szirtnál s fegyvereket fogsz,
Tartok tőle, nehogy lerohanva odúibol ismét
Annyi barátaidat kapkodja ki annyi fejével.
Csak mentül sebesebben evezz, lekiáltva Krataeist,
Skylla erős anyját, ki bajául az emberi nemnek 125
Szülé őt; ez több rohamát ellenzeni fogja.
Trinakie szigetébe következel innen, ahol sok
Ökrei és juhai legelésznek a mennyei Napnak,
Hét csordában pörge tulok, szintannyi juhnyájak,
Mindenik ötven szám; mellyek soha sem szaporodnak 130
Sem nem csökkennek; s istennő pásztorok őrzik,
Szépfürtű nymphák Phaethusa s Lampetie szűz,
A fényes Naptol hókeblü Neaera leányi.
Imezeket, miután szülé s táplálta az anyjok,
Trinakie szigetébe vivé messzére lakozni, 135
A nemzői juh és ökrök csordáinak őrül.
Már ha honodba sovár bántatlanul elhagyod őket,
Még Ithakába mehetsz, noha sok küzdelmeken által;
Hogyha pedig bántod, veszedelmet jósolok akkor
Bajtársidra s hajódra: magad — ha menekszel azonban — 140
Későn térsz s gonoszul haza, mind odavesztve barátid."
Szólt; az aranytrónú hajnal pedig eljöve mindjárt,
A kegyes istennő befejezve beszédeit elment;
Én pedig egyszeriben lesietve hajómra, felülni
Hagytam társimat és elalatságolni sietve. 145
Kik gyorsan belehágdosván padaikra ülének,
S rendre helyezkedvén páholták a sima tengert.
Most kékarcu hajómnak utána vitorlafeszítő
Szellőt lebbentett alkalmas jó utitársul
Szépfürtű, magas istennő, emberszavu Kirke. 150
Mink elrendezvén mindennemü fegyvereinket
Veszteg ülénk; a hajót szél és kormányos irányzák.
Itt szomorú szivvel mondottam társaimékhoz:
„Oh feleim, nem elég egy vagy kettőnek az égi
Végzetet érteni, mit fellepleze Kirke magamnak! 155
És én elmondom, hogy tudva felőle akár vész

Által enyésztessünk, akar attol megszabaduljunk.
Sirenek bűvös dalait javasolja kerülnünk
Ez legelőre, s virányokkal szép pázsitot, engem
Hagyván egymagamat hallgatni; azonban erősen 160
Kössetek engemet is, hogy mozdulhatlanul álljak,
Talpon az árbochoz, hozzája feszítve keményen.
És ha könyörgök s elszabadulni rimánkodom, ekkor
Még annál feszesebb kötelekkel igázzatok ahhoz."
Mig én ímezeket sorolom feleimnek elébe, 165
Barna hajónk ezalatt kéjelmes szelletek által
Hajtva, közelgete már Sirenek bájszigetéhez.
Itt hamar elcsilapult a szellő; hallgatag árcsend
Álla be; tengert és szelet elnémita egy isten.
Erre felugráltak bajtársaim, a lobogókat 170
Összefeszitve hajóba szedék, és ujra helyökre
Ülvén tajtékzák evező rudaikkal az örvényt.
Én pedig éles késsel apró darabokra metélvén
Egy nagy labda viaszt, nyomkodtam erős kezeim közt:
Meglágyult iziben, sürgetve az izmos erőtöl 175
És nyilazó sugáraitól a mennyei napnak;
S társim két füleit betapasztám rendiben azzal.
Ők engem kezem és lábamnál fogva kötöttek
Talpon az árbochoz, hozzája szorítva keményen;
S visszahelyezkedvén páholták a sima tengert. 180
Hogy pedig annyira szálla, kiáltás mennyire hallik,
Könnyen igetve hajónk, itt nem maradott titok útunk
A Sirenek előtt, és dalra fakadtak azonnal:
„Jersze, akhiv daliák legfőbbike, híres Odysseus,
Allj ide gályáddal, hogy hallhasd a mi dalunkat. 185
Mert soha errefelé át nem sürgette hajóját
Egy révész, mielőtt a mézdalt hallani fogta;
De kiki élvezi és tudománynyal nőve megy arrább.
Mind tudjuk, mit az argosi és a trojai sergek
Ilion ostrominál istenvégezve bajoltak; 190
Tudjuk az életadó földnek történeti rendét."
Igy szóltak, gyönyörű énekben. Ohajtva ohajtám
Bennöket én meghallani, és oldatni kivánék,

Intve barátimnak: de azok nekidőlve eveztek;
És Perimedes felkelvén nemes Eurylokhosszal, 195
A magas árbochoz sokkal feszesebben igáztak.
Végre midőn ezeken túlhajtottak vala, s többé
Nem hallók a Sirenek bájhangjait, ekkor
Már leszedék szeretett bajtársaim a füleikbe
Bétömtem viaszat, s engem kötelemből eloldtak. 200
Hogy pedig e szigetet tova hagytuk, füstök ötöltek
És nagy hab szemeimbe, s zuhaj dörgése fülembe.
Megrémült feleim keziből kirepült az evedző,
S kongott a habokon; megrögzött erre helyében
Barna hajóm, miután nem inalta hasábival a nép. 205
Én a hajón fel alá járván, közelítve fejenként
Mindenegy emberhez gyöngéden szólva beszélék:
„Oh feleim, mi maig sem voltunk már bu hiával!
Ez sem végtelenebb gonosz annál, mint mikor elzárt
A kyklops vak odújában bennünket erővel: 210
Mégis erényem után és célszerü terveim által
Üdvözülénk; mik tán eszetekbe jutandanak egykor.
Jertek azért, a mint én gondolok, ugy cselekedjünk.
Ti ugyan a habokat révészpadotokra leülve
Szeldessétek evedzővel, ha az istenek atyja 215
E vész torkából szabadúlást adna fejünknek.
Néked, kormányos, pedig ezt hagyom — és te szivedre
Vedd szavamat, miután kezeidben sorsa hajónknak: —
E füstöktöl meg zajlástol félre irányozd
Gályánkat, s a szirtnak tarts; nehogy innen amarra 220
Tévedvén ki, mibennünket romlásra vezérelj."
Igy mondottam; azok mindnyájan szót fogadának.
Skylla felől s ártalmairól ellenben egy igét
Sem szóltam; netalán elijedjenek a deli társak
Kellő munkától, s ottben csapatozzanak össze. 225
És most elfeledém istennő Kirke nehezkes
Úti parancsolatit, hogy fegyvert ölteni tiltott;
Én felövezkedvén és két hosszúnyelü dárdát
Markolván, kezeimbe, hajónk elejére kiléptem
A hajazatra legott; mivel innen látni remélém 230

Leghamarabb feleimre alászáguldani Skyllát.
De nem láthattam sehol; ám a szürke gerincen
Megfájúla szemem, mig idestova néztem utána.
A szurdokba ereszkedtünk aggályosan immár.
Innen Skylla honolt; hanem átellenbe Kharybdis 235
A savanyú tengert iszonyún hörbölte magába.
Ha felokádta vizét, mint nagy tűz lángjain izzó
Üst, akként kavarult fel forró belseje; tajték
Hullott mindkét szikla magas csúcsára kiköpve:
Hogyha viszont gyomrába falá a tengeri nedvet, 240
Mind kifitult belső viadalma; ijesztve döbörgött
Környűl a hegy; alul feltetszett kék kavicsával
A föld: társaimon félelmek zöldje virágzott.
Mig mi utolsó romlástol tartván ide nézénk,
Addig Skylla hat emberemet kapkodta hajómbol 245
Véletlen ki, legelsőket kezeikre s erőben.
Én a hajót és társaimat megfutva szememmel,
Csak függő kezeket láték és lábakat immár
A felemeltek után; nevemen szólítva kiáltott
Engem ijedtében kiki, most éltében utószor. 250
Mint mikoron vizparti halász, csalogatni az apró
Halfiakat, hosszú vesszőjén étket ereszt le;
És az ökörszarvat bemeritvén tengerözönbe,
Partra vonaglóan hajgálja ki véle fogottit:
Olly vonagolva kapattanak a sziklára ezek fel. 255
És laka pitvariban befalá jajgatva sirókat,
S kézzel esengőket hozzám borzalmas ügyökben.
Ez volt legkinosabb látványa szememnek azok közt,
Mellyek utamban az ősz halason fájdalmasan estek.
Végre hogy a szirtok, borzasztó Skylla, Kharybdis 260
Közt általhatolánk; mármár a Nap szigetébe
Érkeztünk; hol sok szép homlokos ökrei, gyapjas
Nyájai diszlettek legelészve az égi utasnak.
Én még messze, magas tetejéröl barna hajómnak,
Tenger sikja felett hallottam bőgni az ólzott 265
Juh s tulokállatokat; mindjárt is eszembe jutottak
Thebei Tiresias vak jósló szózati, mindjárt

Kirke parancsa, ki nágyszerüen szivemre beszélett,
Emberüdítő Nap szigetét ovakodva kerülnöm.
S jó bajtársimnak mondám szomorúan előttök: 270
„Halljunk szót, noha sok bútol környezve, barátim,
Hadd terjeszszem Tiresias jóslásit elétek,
S aeai Kirkeét, ki nekem lelkemre parancsolt,
Emberüdítő Nap szigetét ovakodva kerülnünk;
Mert a leggonoszabb mireánk itt várna szerinte. 275
Hát tova hajtsátok közeléből evicke hajónkat."
Szólék; összetörött szívek deli társaiméknak.
És emelé boszusan szavait nemes Eurylokhos fel:
„Bősz vagy, Odysseus; teljes erő szolgál neked, és nem
Fáradtak tetemid; bizonyára te vas vagy egészen! 280
A ki vesződségtől meg alatlanságtol örökké
Rongált emberidet száraztol kergeted, ahhol
Dús lakomát ülhetnének habmosta szigetben;
Ellenben csak amúgy vaktában hajtod el őket,
Éj idején kúdorgani a napfénytelen áron. 285
Éjszaka félelmesb a szélvész mérge, hajóknak
Kész romlása: hová menekül már vajjon az ember,
Hogyha reménytelenül forgószél, vagy notos, avvagy
Fergeteges zephyros rohan ösvényünkre, mik elsők
Szétfoszlatni hajót: hova fordul az istenek ellen? 290
Engedjünk, igenis, mindnyájan az éji homálynak,
És üljünk lakomára hajónk közelében; az első
Hajnalfényre legott tenger sikjára kelendünk."
Szólott Eurylokhos; feleim mindnyája helyeslé.
Akkor elismertem, hogy rosszat forral egy ördöng. 295
És szólítván meg mondám neki röpke szavakkal:
„Látom, oh Eurylokhos, magamon sokaságtok erőt vesz;
De nekem eskügyetek meg egyűl egyig eznap erősen,
Hogy ha tulok vagy juhcsordákat lelni találunk
A szigeten, bűnös szándokkal senkitek ökröt 300
Meg nem ölend, sem ihot; de nyugottan ebédlitek isten
Adta magunk kenyerét, mit Kirke hajónkra pogyászolt."
Szóltam; megtették, valamint követeltem, az esket.
A mint megtették s befejezték a komoly esket,

Boltozatos révhez járánk a gyármü hajóval, 305
Édes viz közelébe; hol is szárazra tapodván
Kedves társaim alkalmas vacsorához ülének.
Hogy pedig éhök megcsilapult és szomjokat olták,
Emlékezve barátikrol, kiket uszka hajónkbol
Skylla kibengészett, keserüen epedtek utánok: 310
Árva siralmikban szökkente meg őket az álom.
A mint éjharmad leve és a csillagok által
Mentek, imé zúgó viharokkal rettenetes szélt
Zajlata fel mennydörgő Zeus atya, és beborított
Földet eget: másod komor éjszaka dőlt le az égből. 315
A rózsásujjú hajnal keltére hajónkat
Fokhoz eresztvén egy boltos barlangba taszítók,
Hol nymphák gyönyörű köre és pamlagjai voltak.
Most gyülésbe hiván szólítám társaimat meg:
„Oh feleim, miután folyvást van evicke hajónkon 320
Étel ital, hogy baj ne legyen, békét ezen ökrök
És juhcsordáknak; mert szálig ama nagy ur isten
Barma, ki mindeneket szemlél és mindeneket hall!"
Szóltam; büszke szivök hajlott szavaimra serényen.
Most notos egy hóig szakadatlan dúdola; nem járt 325
Euroson és notoson kivül a tengerben egyéb szél.
Mekkorig élelmök szolgála s veres boruk, addig
Őrizkedtenek a marhától, élni szeretvén:
Ámde midőn kifogyott kenyerünk a barna hajóbol,
Itt már szertekalandoztak szükségtöl inalva 330
Hal s madarászat után, mit tétova görbe horoggal
Kézre kerithettek; mert hajtá bennöket a has.
Én pedig a szigeten külön útat véve, imádni
Mentem az isteneket, ha kiök megvinne hazámba.
A mint itt szeretett társimtól elkülönödve 335
Megmóstam kezemet, hol jó menedék vala széltöl,
És könyörögtem az ég boldog seregének előtte,
Kellemes álmot hintettek váratlanul énrám.
S kezdett Eurylokhos feleim közt balga tanácsot:
„Halljunk szót, noha sok bútol környezve, barátim! 340
Bármi halál legyen az, keserű ugyan a mi nemünknek,

Mégis legkinosabb meghalni gyalázatos éhen.
Hát nosza, vágjuk el a Nap legjobb tulkait, aztán
Kellemes áldozatúl öljük meg az égi karoknak;
És ha utóbb az igen kívánt Ithakába jutandunk, 345
Gazdag templomot építsünk a mennyei Napnak
Tiszteletére, belé sok szép adományokat adván.
Ha pedig ökreiért haragában barna hajónkat
Össze akarná törni ez és a többi nagy isten:
Én inkább egyszerre kivánok veszni habokban, 350
Mintsem apródonként elkopni ez árva szigetben."
Szólott Eurylokhos; feleim mindnyája helyeslé.
És nyomon elvágván leghízottabbait a Nap
Homlokos ökreinek, mellyek nem messze legeltek
Barna hajónk mellett a szellős réteken; egyben 355
Környűlállották s könyörögtek az égi karoknak,
Súdár cser gyöngéd levelit szaggatva, miérthogy
Akkoriban többé már nem volt árpa hajónkon.
Hogy könyörögtenek és megölék s nyuzták vala, ekkor
Combjaikat kiszelék s betakarták kétszerü hájjal 360
Annak rende szerint, nyers húst halmozva fölülröl;
S mert bor sem vala már az elégő áldozatokra,
A beleket csak vízöntvénynyel hintve sütötték.
A combok hogy elégtenek, és ők a belet izlék,
S más tetemet szétszedtenek és nyársakra vonának, 365
Ekkoron elröppent szemeimről a szelid álom;
S ottan elindultam tengerre s evicke hajómra.
Végre midőn a gyármünek közelébe jutottam,
Egyszeriben megütött a zsír kies illata. Szörnyen
Eljajdulva kiálték most fel az égi karokhoz: 370
„Zeus atya s minden egyéb örökéletü boldogi mennynek,
Jaj de szerencsétlen szendert küldöttetek énrám!
Helyt maradott feleim nagy dolgot mertenek addig!"
Gyors követűl eredett a mennyei Naphoz azonban
Fátylas Lampetie, hogy társaim ökröket öltek. 375
A ki haragjában szólott az olympi karokhoz:
„Zeus atya s minden egyéb örökéletü boldoga mennynek,
Verd meg Laertesfi Odysseus társait, a kik

Tulkaimat gonoszul megölék, mellyeknek örültem
Lelkemben ha jövék a csillagos égre, vagy annak 380
Földek alá megmeg lekerülök mennyezetéröl!
Ám hahogy ökreimért meg nem lakolandanak illő
Birsággal, lemegyek, holtaknak fényleni többé."
A kinek igy mondotta viszont fellegtoroló Zeus:
„Oh Nap, csak te maradj fényt hozni az égi karoknak, 385
S életadó földön a halandó emberi nemnek!
Ám én nékiek egy leirányzott mennykücsapással
A tenger közepén gyármüvöket összehasítom."
Széphaju nympha Kalypsónál hallottam ezekröl,
A ki magát hirnök Hermestöl mondta tanultnak. 390
Végre midőn lejuték tengerre s evicke hajómhoz,
Majd egyiket majd mást korholtam. Azonba mi haszna
Sem lehetett, mivel a tulkok megölettenek immár.
Társaimékat az égi karok szörnyekkel ijeszték;
Másztanak a bőrök, bőgöttek nyársakon a sült 395
És nyers húsak, mint a rétség ökrei tesznek.
Most már hat napokig lakomáztanak emberim ekként
Felmészárolt ökreiből a mennyei Napnak.
Hogy pedig a hetedik reggelt felhozta az isten,
Ekkoron a viharos szélvész háborgani megszünt; 400
És mi beszállottunk tenger sikjára kelendők,
Árbocot ütve s fehér lobogót függesztve reája.
A mint a szigetet tova hagytuk volna, nem is tünt
Semmi lakóföld fel, hanem ég s tenger vala minden;
Im hamvas borukat torlasztott össze hajónknak 405
Gépe felett isten, s besetétült a viz alattok.
Már nem igen távol haladánk; tudnillik üvöltve
Támadt fel zephyros, dühösen viharozva köröttünk:
Árbocfám mindkét kötelét eltépte az ádáz
Fergeteg; ez lezuhant, s valamennyi hajószerem alsó 410
Gályafenékre csörömpöle; a taton üldögelő hív
Kormányost pedig agyba üté vala, és koponyáját
Összezuzá: ki legott, valamint a tengeri búvár,
A fedezetről alápottyant és lelke kiröppent.

S egyre dörögvén Zeus ím mennykövet ejte hajónkba; 415
Melly megrázódott végiglen az isteni nyiltol,
És betelék kénnel: feleim mindnyája kihullott,
És valamint hollók uszkáltak barna hajómnak
Környülötte, hazájokbol kirekesztve örökre.
De én helyt maradék, mig az árviz szerte nem oldá 420
Talpátol falait, s csupaszan hurcolta fel és le.
Most kitörék gyökeréböl az árboc, mellyre tulokbol
Gyártott szíj vala kötve s reá hurkolva erősen:
Én vele mind feneket mind árbocot összekötözvén
Rájok ülék; igy hajhászott már a fene szélvész. 425
Majd zephyros fuvatagja ugyan háborgani megszünt,
Ámde notos dühösen kelt fel bújára szivemnek,
Hogy veszedelmemmel szemlélném ujra Kharybdist.
Éjhosszant vitetém: mikor a nap felkele, ismét
Skylla, Kharybdis szirtjainak közelében eveztem! 430
Ám, mivel ez befalá a tenger nedveit épen,
Én a magas terepély fügefához emelve, kikaptam
Rája, s miként denevér csüggék a légbe; nem is volt
Lábaimat hova megvetnem vagy mellyüve hágnom;
Mert gyöke távol esett s magasan lengettenek ottfent 435
Hosszu sudár ágkarjai, beárnyalva Kharybdist.
Csüggék folytonosan, mignem felvetne viszontag
Árbocot és talajat. Nagy későn meglön ohajtott
Szivvágyam. Mikor estefelé vacsorára tanácsbol
A bíró felkel, befejezve sok ifju perügyét; 440
E tájban jöttek ki Kharybdis mélyiböl a fák.
Most lebocsátkozván lábastul azokra s kezestül,
A két hosszu darab kellő közepére zuhantam;
És felkapva reájok odább kezeimmel eveztem.
Skyllát ellenben nem hagyta az istenek atyja 445
Többé meglátnom; másként el kell vala vesznem.
Ettöl fogva kilenc nap uszám: tizediknek az éjén
Ogygia szigeten tettek ki az istenek, ahhol
Nympha Kalypso tartja lakát, emberszavu isten;
Ki szeretett s ápolt. — De miért ismételem ujra? 450

Tudnillik neked és tisztes hölgyednek eléggé
Elsorolék tegnap mindent; s kelletlen előttem,
Egyszer előterjesztvéket felhordani megmeg."

TIZENHARMADIK ÉNEK.

A phaeak nemzet kitevé Ithakában Odysseust.

Igy szólott. Amazok valamennyen néma levének,
S vártanak elbájoltan az úri setét palotában.
És emelé szavait hozzá kegyes Alkinoos fel:
„Minthogy, Odysseus, mennyezetes réztalpu lakomba
Történt érkezned, nem gondolom én, hogy ezentul 5
Uttévesztve kalandot jársz, noha sok lele máig.
Néktek egyéb uraságoknak pedig ennyit ajánlok,
A kik az én házam palotáiban ülve napestig
Lángszinü bort isztok s részt vesztek az isteni dalban:
A mezek immár alkalmas szökrénybe helyezvék 10
Vendégünknek, adott aranyunk s más minden ajándok,
Mellyet ez ország hív kara rendei helybe hozának.
Nosszatok, adjunk még egy nagy hárambot, egy üstöt
Főnként; és ha utóbb a nép közt összegyülendünk,
Visszafizettetjük; mert egyre baj ennyi ajánlat." 15
Érdemes Alkinoos szavait mindenki helyeslé.
Ekkoron elmentek kiki ön házába feküinni.
Hogy pedig a rózsásujjú hajnal jöve, ismét
Parti hajóra siettek már az ajándokos érccel:
Mellyeket Alkinoos szentséges egyéne, leszállván 20
A gályába, magán raka bé a révpadok alján,
Szorgos evedzéskor nehogy utban légyen az egymás,
Majd lakomára sereglettek kegyes Alkinooshoz.

Nemzetes Alkinoos tulokáldozatot teve értök
Fergeteges Zeusnek, kit urául tisztel az ég föld. 25
Combokat égetvén dús vendégséget ülöttek
Nagy gyönyörűséggel; közepettek az isteni dalnok
Demodokos zengett, nép embere. Ámde Odysseus
Sűrűen forgatta fejét a napra, nyugodni
Sürgetvén, miután indulni esennen ohajtott. 30
Mint vacsorája után esdeklő férfiunak, ki
Míves ekéjével szántott a telken egész nap,
Kedvesen alkonyodik le az esti nap, és ez örülve
Lát eleségéhez, már ingván térde alatta:
Olly örömére jelent meg Odysseus urnak az alkony. 35
S mond egyszerre az országnak révészetet értő
Népihez, Alkinoost főkép érintve szavával:
„Nemzetes Alkinoos, nagyméltóságu király ur,
Áldmást téve bocsássatok el, s üdv véletek immár!
Mert sikerült, a mit szívem legjobban ohajtott, 40
Búcsu s ajándékok; miket a menny isteni jómra
Adjanak énnékem, hogy szülőföldemet érvén
Épen lelhessem feleségem s másomat otthon.
Ti pedig itt legyetek gyönyörére sokáig arázott
Hölgyeitek s kedves szülötteiteknek; az isten 45
Ugy áldjon meg, hogy rosz időt sose lásson az ország!"
Imigy szóla. Helyeslették s elereszteni hagyták
A jó vendéget, miután olly helyre beszélett.
Érdemes Alkinoos nevezé a hirnököt ekkor,
„Bort elegyíts már, Pontonoos, számunkra; s kináld szét 50
Sorjában, hogy Zeus atya isten tiszteletére
Áldmást tévén emberemet honnába ereszszük."
Mondá. Pontonoos zamatos bort tölte be, mellyet
Egyszeriben szétosztogatott sort menve; kik aztán
Áldmást tettenek a halhatlan olympi karoknak 55
Helyt ülvén. De feléllla imé nagyságos Odysseus,
És Arete kezébe tevén a bortele kelyhet,
Szólította meg és mondá neki szárnyas igékkel:
„Üdv, oh királyasszony, teveled mindenha, mig eljő
Vénség és a halál, mellyek számunkra kimérvék! 60

Én már itt hagylak; de kivánom, hosszan örülhess
Magzataidnak, népednek, kegyes Alkinoosnak!"
Szolván a küszöbön tulhága levente Odysseus.
Véle szemes hírészt utasított Alkinoos le
Tengerpartra, ki őt az evicke hajóra vezesse. 65
Ellenben nőket küldött Arete királynő,
Tiszta palásttal egyet s köntössel testi ruhául;
Más pedig ékes szekrénynyel kísérte le őtet;
Harmadik ételeket vive szükségére s veres bort.
A mint a tenger szélére s hajóra jutottak, 70
Átvévén mindent az ügyes révészek ezektől,
Elraktak vala ételt s bort a gyarmü hajóban;
Majd nagy Odysseusnek párnát teregettek alája
A födelen s takarót, hogy háborgatlan alunnék,
Leghátul. Hova felhágván a férfi lefekvék 75
Csendesen; önmagok is révészpadaikra ülének
Sorra, s likas kötől elalatságoltanak egyben,
És nekidőlve szelék evezővel az őszhabu tengert.
Laertesfi szemére legottan szende, nyugasztó
Álom hullt le, halálnak legközelebbi rokonja. 80
Mint a róna; mezőn négyesbe fogatva, serényül
Indulván sulyos ostor előtt a himnemü mének,
Fel felugrásikkal szaporán végzik be az ösvényt:
Igy haladott a hajó lebegő tata, nyomban utána
Biborosan hullámozván a tengeri nedvek. 85
Biztosan ingadozott az előre előre; nem is szállt
Volna neméneк legsebesebbike véle a sólyom:
Olly igenis gyorsan metszette keresztül 'az örvényt,
Férfit szállitván, kinek istenes elvei voltak,
S eddigelé bokros kínok szívében, akar hős 90
Bajnokok ütközetén akar a tenger nehez árján;
Most pedig ott szenderge, feledve az eddigi küzdést.
A mint feltetszett legfényesb csillaga mennynek,
Melly a hajnalnak legelőször hirdeti fényét,
Ekkor ötölt a gálya fel egy habmosta szigetre. 95
Tengeri aggastyán Phorkysnek réve öbölzik
Ithaka szélében; meredek két partfok ölelve

Futja körül, átellenben gyökerezve meg ottan,
Mellyek kívülről gerebül szolgálnak az árzó
Szélviharoknak; benne pedig tarcsatlanul állhat 100
Gyármü hajó, miután kikötés percére verődött.
A kikötői fokon széles levelekkel olajfa
Áll, közelébe setét gyönyörű barlang nyilik, a szép
Nymphának szent, kik najas neven ismeretesnék;
Benne szilárd kőből korsók és serlegek állnak 105
Sorra, hol a méhek szorgalmas nemzete rajzik;
Vannak odább hosszú kő szátyvák, mellyeken ékes
És bibor és csudaszép fátylat hímeznek a nymphák.
Forr örökös csurgója belül; vagyon ajtaja kettő,
Mellyek közt egyik embereké éjszakra, mig a más 110
Isteniebb délnek; mellyen nem földi halandó
Megy többé le, hanem felsége az égi karoknak.
Imide hajtottak be, tapasztalt helyre; hajójok
Olly sebesen haladott, hogy partra felényire tört ki;
Olly révészeknek vala szorgalmazva kezétöl. 115
Itt kieredve hajójokbol, légszínü halasnak
Partságára vivén legelőször bajnok Odysseust
Leplestül s ragyogó párnástul, a homokos föld
Sikságán letevék mélységes alásba merültet;
Majd kiemelték jószágit, miket a hazatérő 120
Hősnek Athene miatt gazdag fejedelmeik adtak.
A mint a holmit lerakák az olajfa tövében
Nagy halmazba, kivül a járdán, hogy mig Odysseus
Fel nem ocsódik kárt ne tegyen bennettök egy ember;
Ők haladék nélkül haza indúlának. — Azonban 125
Nem feledé kékfürtü Poseidon Odysseus ellen
Egyszeri feltétét; és monda kisértve Zeüshez:
„Zeus atyja, már nekem a halhatlanok égi körében
Nincs mi becsületem is, miután nem tisztel ezentul
A phaeak nemzet, noha tölem eredni dicsekszik. 130
Én elvégeztem, hogy Odysseus sok vita mulván
Térne honába, hazájától pedig el nem akartam
Végkép zárni, mivel neki azt megigérte kegyelmed.
S íme, hajón szállítván a szenderbe merültet

Ők, Ithakába tevék, sokféle ajándokot adva, 135
Annyi rezet meg aranyt, hozzá pedig annyi temerdek
Szőtt mezeket, mennyit soha sem vitt volna Odysseus
Trojáról, ha veszélytelenül vinné haza részét."
A kinek igy mondotta viszont fellegtoroló Zeus:
„Oh rázföldi Poseidon, mit kell hallani tőled! 140
Téged az égi karok meg nem vethetnek; ugyancsak
Legderekabb s jobbat dolog ám is volna lenézni.
Ellenben ha merész és bátor az emberi nemből
Nem tisztelni akárki, tehát a bosszu kezedben.
Azt tegyed a mit akarsz s mint kedved tartani fogja." 145
Mondá néki viszont rázföldi Poseidon ezekre:
„Egyszeriben tennék szavaidként, fergeteges Zeus,
Csakhogy utóbbi boszúd rettent s ovakodtat örökké.
Én a phaeakok szépséges gyármű hajóját
Búcsúbol hazatértekor a légszínű vizáron 150
Tönkre akarnám tenni; hogy immár szünjenek embert
Megszállítani; s a várost beborítani hegygyel."
A kinek igy mondotta viszont fellegtoroló Zeus:
„Oh hékám, legjobb ötletnek látszik előttem,
Majd mikor a honnak polgárai visszaeveztét 155
Megpillantották, alakitni hajószerü kővé
Part közelében; hogy mindenki csudára fakadjon
Látásán; és a várost beborítani hegygyel."
Hallván már ezeket kékfürtü Poseidon, azonnal
Ment Skheriába, hol a phaeakok nemzete honnol; 160
S várakozék. Egyszer megjött sietőleg evezve
Búcsúból a gályahajó. Közelíte Poseidon,
És kővé alakítá és tenyerével alára
Sülyésztvén helyben meg hagyta fenekleni; s elment.
Ekkoron egymás közt szárnyas szót váltogatott volt 165
A hosszúevezős gályával büszke közönség,
Igy szólván egyik a másik polgárra tekintve:
„Jéh, ki akasztá el hazatérő gályahajónkat
A tengersíkon? Pedig immár láttuk egészen!"
Igy szólottanak ők, épen nem tudva mi történt. 170
És kegyes Alkinoos szavait felemelve beszélett:

„Oh feleim, ma telik be felettem atyámnak egy ősi
Jóslata már, ki Poseidont ránk haragudni beszélte,
Mert ártatlanul elhordunk önföldire minden
Embereket: hogy majd phaeakok búcsuhajóját 175
Visszaeveztekor a légszínű tengeren egyszer
Elvesztendi, s honát bé fogja borítani hegygyel.
Igy szólott az öreg, s ime jóslata márma valósul!
Jertek azonba, miként én gondolok, ugy cselekedjünk.
Szünjetek embereket meghordani, hogyha közünkbe 180
Néki jövend ezután; s ma tizenkét legjava tulkot
Áldozzunk be Poseidonnak, ha talán könyörülvén
Rajtunk, nem méltóztatnék beborítani hegygyel.“
Szólt; megijedtek azok, s barmot szerzettenek össze.
A phaeak karok és rendek már illyen imákkal 185
Kérlelték országostul rázföldi Poseidont,
Oltárát körülállva. Hanem nagyságos Odysseus
Felserkent ezalatt honnában, s rája nem ismert
Rég tovaléte miatt: tudnillik Pallas Athene
Elködözé, hogy házának körülölte magát is 190
Ismeretlenné alakítván tudna ki mindent;
És ne tapasztalnák felesége, barátai, népe,
Míg uri házánál a hőslők meglakolának.
Hát idegen szinben tűnék fel minden urának,
Húzamos ösvények, kikötővel diszletes öblök, 195
Égmagas ormozatok, terepélyesen álldogaló fák.
Talpra teremvén itt sűrűen néze honába.
És feljajdult, és megsujtván a tenyerével
Tomporait, kifakadt s mondotta keservesen ajka:
„Hajh ismét mi halandóknak földére vetődtem! 200
Nem jámbortalanok, vadak ők és jogtapodók-e,
Vagy vendégszeretők és ismerik itt is az istent?
Vajjon ez értéket hova rejtsem el? és hova lészek
Önmagam is? Bár a phaeakok honába maradtam
Volna maig veszteg: tán másországi királyhoz 205
Juthatnék magam, a ki szeretne s hazámba vitetne!
Most pedig el se tudom sehová sikkasztani, sem nem
Hagyhatom itt, netalán másnak zsákmányaul essék.

Oh hékám, csakugyan nem voltak irántam egészen
Jók s igazak phaeak ország kara rendei, a kik 210
Másuva hoztanak! Ők szellős Ithakába igértek
Megszállítani engemet, és elvégre nem úgy lett!
Zeus védenceknek gyámatyja fizessen ezért meg
Nékiek, a ki ügyel mindenkire s megveri a bűnt.
De hadd olvasom és látom jószágomat immár, 215
Sürge hajójokban valamit nem vittek-e vissza."

Igy szólván megszámítá hárombjait, ékes
Serlegeit s aranyát, szépen szőtt drága ruháit;
Híja minek sem volt. Hanem elkeseredve honáért,
Ott ácsorga köves partján a tengerözönnek 220
Megbúsulva: s imé közelitett Pallas Athene
Egy fiatalka legény képében, a ki juhász volt
És gyengéd, mint lenni királyok gyermeki szoktak,
Kettesen összeredölt köntössel fedve be vállát,
Csínos lába alatt saruval, jobbjába gerelylyel. 225
Kit szemlélve Odysseus ur felvídula; s szemközt
Tartva imigy szólítá meg repülékeny igékkel:

„Földi, mivel teveled legelőre találkozom itten,
Üdvöz légy, s ne gonosz szándéku koránse irántam;
De tedd mentekké ezeket, tégy engemet, a ki 230
Esdve jövök jó istenemül térdednek elébe.
És kérlek, nekem őszintén megmondani, lássam,
Milly haza, melly nemzet, mi lakókkal híres ez ország?
Nem valamelly déltáji sziget? vagy némi göröngyös
Száraznak tengerre hajolt párkánya előttem?" 235

Monda ezekre viszont neki kékszemü Pallas Athene:
„Ember, ügyetlennek kell lenned vagy tova laknod,
Hogyha ez országrol kérdezkedel. Ez nem egy ollyan
Névtelen ország ám, mellyet nem tudna sok ember,
Mind kik napkeleten s a hajnalfényre lakoznak, 240
Mind pedig arra felé, hol az éjszak korma setétlik.
Zordon ugyan, nem is alkalmas ménpálya, de meddő
Sem nagyon, a mint nem széles vagy hosszura terjed.
Tudnillik van elég búzája, terem bora; folyvást
Járja dülőit eső s termékeny harmatok; áldott 245

Kecske s ökörtanya is; szebbnél szebb erdei; vígan
Csergedező patakok szelik évhosszanta keresztül.
Ugy vagyon, oh vendég, Ithakának hírneve szintén
Trojaig ismeretes, noha messzire lenni beszélik."
A szónak megörült nagyságos bajnok Odysseus, 250
S felvídúla hazája nevén, hogy Pallas Athene
Értésére adá vala, Zeusnek kékszemü lánya.
És felemelve szavát mondá neki szárnyas igékkel,
Nem szólván egyenest hanem eltérengve beszélvén,
Mindig fortélyos tervek szeretője balában: 255
„De hallám hírét Ithakának Kreta szigetben,
Messzire a tengersíkon; s most e vagyonokkal
Érkezem önmagam is, házamban gyermekeimnek
Más ennyit hagyván: mivel Idomeneusnek elejtém
Lábgyors Orsilokhos magzatját, a ki hazája 260
Minden egyéb lelkes fiait megelőzte futással.
Ő ugyanis ki akart engem forgatni erővel
Trojai részemből, mellyért sokat álla ki szívem
Ugy tenger hátán mint emberek ütközetében:
Hogy nem az atyjának sürgöttem kedvibe járni 265
Troja alatt, de külön dandárnak főnöke voltam.
Ezt a parlagról hazamentekor, út közelében
Lest vetvén neki bajtársammal, agyon gerelyeztem;
Éji setét komoran burkolta be mennyeket, és nem
Látott senki, midőn megfosztám élte javától. 270
Hogy pedig éltétől megfosztá fegyverem éle,
Némi hajóhoz rándulván Phőnike híresztelt
Embereit kérém, alkalmas ajándokot adva,
Hogy szállítsanak át s tegyenek homokára Pylosnak,
Vagy kies Elisnek, hol epiv név tartja lakását. 275
Őket azonban irányokból, noha szándokuk ellen,
És nem irántam patvarokat, tova üzte dühös szél.
Honnan elesve, setét éjjel jöttünk ide; csak nagy
Bajjal erőködvén parthoz, vacsorára sem ültünk
Fáradságunkban, noha nélkülözni dolog volt; 280
Ámde hajónkból eléhullongva feküdni siettünk.
Engemet eltikkadtat igen mély álom igázván,

Ők jószágaimat kiemelve az uszka hajóbol
A homokon lerakák, mellyen magam édesen alvám;
Majd fogták magokat, s a mívelt Sidoniába 285
Mentenek, engem búm sorvasztó kényire hagyván."
Igy szólott. Nevetett istennő kékszem Athene,
S megsimogatta kegyes kézzel, képében egy ékes
Nagy magas asszonynak, ki müvet remekelni tudalmas;
És felemelve szavát mondá neki szárnyas igékkel: 290
„Furfangos legyen ám és kópé, 'a ki elődbe
Vágy csellel, jőjön bár mennynek egy istene, hágni!
Szertelen és agyafurt, cselek éhese, hát te hazádban
Sem hagyhatsz-e alább e csín és minden előbbi
Csalfa beszédekkel, mellyek gyerekóta barátid? 295
Illyet azonban most ne csináljunk, cselkoholásban
Otthonosak lévén mindketten, tervre s beszédre,
Legderekabb magad a föld hátán, én meg az égnek
Istenségei közt fortélyra s eszélyre. De el nem
Ismertél engem Zeus lányát Pallas Athenét, 300
A ki veled vagyok és kisérlek minden utadban,
Phaeak nemzet előtt kedvessé tettelek! És most
Itt vagyok ismét véled együtt tervezni tanácsot,
És elrejteni a kincset, mire ihletem által
Intve hazádba jövőt amaz ország érdemesített; 305
És hogy megmondjam, mit sors szenvedned az ősi
Udvarban. Te azért tűrelmesen álld ki vitádat;
Meg se jelentsd kinek is, sem férfi sem asszonyi népnek,
Hogy haza érkeztél; de tanulj hallgatva kitürni
Mindenféle bajat, felvévén bármi kudarcot." 310
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Ah de nehéz, kegyes istennő, ismernie téged
Földi halandónak, bár jól tud is, illy sok alakban!
Ugy vagyon, én tudtam hogy irántam nagykegyü voltál,
Meddig Troja alatt harcoltunk vértes Akhivok: 315
Ámde hogy eldöntvén Priamosnak nagyszerü várát,
Már haza indúlánk és elszórt minket az isten;
Többé, mennyei Zeus csemetéje, hajómra leszállni
Nem sejdítélek, hogy elüznéd bánatim ezrét!

Én egyedül szomorú szivvel bujdostam alá fel 320
Folytonosan, mig az égi karok megszántak ügyemben;
S mig te kövér földén a phaeak népnek igéddel
Lelket adál, amaz országos városba vezetvén.
És most felséges nemzödre könyörgelek — oh mert
Nem hihetem, miszerint szellős Ithakába jutottam 325
Volna, hanem folyvást idegenben bujdosom, és csak
Gunyszavakat mondál, hogy azokkal lelkemet áltasd —:
Szólj igazat, ha valóban az én földemre jövék-e!“
Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene:
„Illyen gondolatok honnolnak eszedben örökké! 330
Épen azért sem hagyhatlak bajaidba magadra,
Mert győzöd szóval, szemes és fortélyos egyén vagy.
Más ugyanis hosszú tévelyből érve honába
Gyermekeit s nőjét szemlélni esennen ohajtja;
De te felőlök hallani és hirt venni sem épen 335
Kívánsz, mignem előbb megkísértetted az asszonyt:
A ki lakodban amúgy veszteg lakik, és szomorúan
Telnek el éjei s napjai a mindegyre sirónak.
Én soha sem kétlettem ugyan, sőt tudtam öröktöl
Fogva, hogy elvesztvén bajtársidat édes hazádba 340
Jősz: de Poseidon szent apavérrel meg nem akartam
Érte hasonlani; a ki reád mindenha boszúsan
Gerjedezett, miután Polyphemost szemtelenítéd.
És most megmutatom, hogy higy, Ithakának irányát.
Tengeri aggastyán Phorkysnek réve ez imhol; 345
Itt a révfőnél virul a terepélyes olajfa;
Itt közelében nyílik ama szép és csuda barlang,
Melly a Najasnak nevezett hegyi nympha seregnek
Szent; ez már neked a felséges boltozat, ahhol
Nympháknak valaha sok teljes századot adtál; 350
Itt van Neritos, a faruhával kellemetes hegy.“
Szólva elűzé a ködöt, és országa kitetszett.
Felvídúla igen nagyságos bajnok Odysseus
Drága hazája felett, és megcsókolta fenyérét.
Majd a Nymphákhoz kezeit felemelve könyörgött: 355
„Oh Najas Nymphák, Zeus lányai, nem vala többé

Látni reményem benneteket! Most szent fogadással
Üdvözlek; de utóbb adománynyal is áldozok, a mint
Annakelőtte, ha Zeus diadalmas lánya kegyesz lesz
Nagyra nevelni az én fiamat s megtartani engem." 360
Szólott erre viszont neki kékszemü Pallas Athene:
„Bizzál, és ne legyen szívednek gondja ezekre;
Inkább rajta, tegyük szaporán jószágodat ollyan
Helyre, hogy a barlangban meg legyen óva tenéked;
Annakutána pedig lássuk, hogy volna legüdvösb." 365
Imigy szólva setét barlangba nyomult vala rejtélyt
Nézni az istennő: ki után nagyságos Odysseus
Mindeneket beemelt, aranyat s a réznemü kongót,
Szépséges mezeit, miket a phaeakok adának:
Mellyeket ez helyesen lerakott vala; égi Zeüsnek 370
Lánya meg a nyiladék tátott szájára követ tett.
Erre leülvén a szentséges olajfa tövében
A dölfös hőslőkre halált terveztenek együtt.
És felemelve szavát mondá legelőször Athene:
„Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus, 375
Lásd te, mikép vessed kényes hőslőkre kezed, kik
Mennyezetes lakodon már harmadik éve bitolnak,
Hölgyed után járván és sok nászkincset igérvén:
A ki azonban csak teutánad epedve örökké,
Mindegyiket biztatja s igér őnékik egyenként, 380
Titkon izengetvén; de szivében máshogyan érez."
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Oh hékám, bizonyára legitt Agamemnon Atrides
Borzasztó sorsára jutok fejedelmi lakomban,
Hogyha, nagy istennő, mindent tudtomra nem adtál! 385
Kérlek azért, oktass, hogyan álljam bosszumat a rosz
Nemzeten; és légy oldalamon s olly szellemet áraszsz
Szümbe, minőt adtál mikor eldőlt Troja kezemtöl.
Én, hahogy igy állnál mellettem, kékszemü, most is
Ütközetet mernék háromszáz férfiu ellen, 390
A te szövetséges kegyeidtöl fedve tusámban!"
Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene:
„Laertesfi, igen, véled leszek, el se feledlek,

Hogyha dologra kerül; és én ugy gondolom, egy vagy
Másik hőslőnek, ki jelennen házadat éli, 395
Vére s velőjétől fertelmesül a szobapadlat.
De várj, isméretlenné torzítalak által
Minden honfi előtt: meg kell töpörödnie tested
Szép bőrének; alávedlesztém fürtidet; aztán
Gúnyát öltök rád, mellyet mindenki megútál; 400
Összeredőzöm ezig szépséges két szemedet, hogy
Csúnyának lássál a hőslők és feleséged
És a gyermek előtt, kit hajdan hátra marasztál.
Annakutána te a kondáshoz mégy legelőször,
A ki ugyan disznópásztor, de hüséges irántad, 405
Kedveli a fiadat s szellemdus Penelopeiát.
Sertés nyája körül leled őtet, melly is előtte
Hollók szirtjánál, Arethusa csermelye mellett
Jár legelőn, ízes makkot faldosva s reája
Barna vizet szürcsölve, mitől nagy hája nevekszik. 410
Itt veszteglesz azig, mindent kikeresve belőle,
Mig én a nőkkel szép spartai földre megyek, hogy
Telemakhos fiadat haza híjam, Odysseus; a ki
Tág Lakedaemonban jár szög Menelaos Atrides
Házánál, ha talán híreket hallhatna felőled.“ 415
A kinek erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Mért neki hirt nem adál, ki öröktől mindeneket tudsz?
Tán hogy ez is sivatag hátán a tengerözönnek
Szenvedjen ki, mig értékét más népek emésztik?“
Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene: 420
„Róla szived ne legyen szükségtelen aggodalommal;
Én utasítám el, hogy jó hírt nyerne magának
Ottani jártával; nincs is baja, mert Menelaos
Házánál békével időz, sok mindene lévén.
Ifjak lesnek ugyan neki barna hajóval utána, 425
Hogy mielőtt szülőföldére jöhetne, megöljék;
De én nem hiszem azt; hamarabb zár keblibe a föld
Egy vagy más daliát, ki ma nálad vígan ebédel.“
Szóla, s megérinté bájvesszőjével Athene:
És karcsú tetemén a bőrök megtöpörödtek, 430

Sárga hajának fürtei elvedlettek, egy aggott
Férfiunak húzá be öreg bőrével egészen;
Összeredőzte ezig szépséges két szemit; aztán
Testire egy nyomorú ringyrongyot akaszta, s csinatlan
És elnyűtt köntöst, füsttöl rondára fogottat. 435
Végre kopasz nagy szarvasbőrt ada rája, kezébe
Istápul botot és hozzá illetlen iszákot,
Folt hátán foltost, mire sodrot szíj vala fűzve.
Illy tervet szővén elváltak; Athene ugyancsak
Bajnok Odysseus gyermekeért a spartai földre. 440

TIZENNEGYEDIK ÉNEK.

Parlagon Eumaeos kondás vendége Odysseus.

Ő pedig a kövecses gyalogúton elindula egyben
Rengeteg erdő horgasin át, hol Pallas Athene
A jámbor kondást mondotta tanyázni, ki legjobb
Gonddal ügyelt háznépe között értékire folyvást.
Ezt kivül ülve lelé gádorban, hol magas és nagy 5
Pusztai szállás volt tovalátó nyiltkörü tájon,
Szép s környülmehető; mellyet disznóinak immár
Önmaga épített a' kondás, míg ura távol
Járt, hire nélkül az asszonynak 's Laertes öregnek;
Sziklakövekből rakta, körülgátolta tövissel, 10
Kívűlötte karókat ütött környöskörül erre
S arra sürűn s gyakran, tölgyet vagdalva hasábbá.
Bent a csárdában egymás közelébe tizenkét
Almokat állított, mellyeknek mindegyikébe
Ötvén emét szoktak berekeszteni, mellyek időnként 15
Megfiazottak: az ártányok pedig oltkin aludtak,
Már sokkal kevesebbek számra, miérthogy örökké

Csökkentették a deli hőslők, kiknek ezekből
A legjobb darabot hajtotta kanász be naponként;
Mellyeknek háromszáz és hatvan vala számok. 20
Mellettök négy eb, fenevadnak másai, szoktak
Hálni, miket maga a legjobbik férfi nevelt volt.
Ekkoriban lábára sarút idomitgata épen,
Színes ökörbőrt szabdalván; a' többi kanászok
Ellenben hárman más másutt szertevalának 25
Marha után; negyedik pedig a' városba eredt volt,
Süldőt hajtván a peckes hőslőknek ebédül,
Hogy miután béáldozták jóllakjanak hússal.
A csaholó kuvaszok látván egyszerre Odysseust,
Im egyenest szemközt szaladának néki; de a hős 30
Földre szegült cselesen, s a gyámbotot elhajitotta.
Ekkor aligha roszul nem járt vala ön mezejében,
De a gádorból sebesen felugorva kitermett
A kondás, keziből a bőr szabdája kiesvén:
És leszutyongatván ebeit, mást máshova űzött 35
Sűrü kövekkel; s így mond ismeretlen urának:
„Oh a beste, öreg, majd kárt tett benned, azonban
Engemet is nagy bajba kevertél volna; pedig sok
Mindenféle buval megláttak az istenek engem!
Mert nagyságos uram végett keserűen epedve 40
Töltöm napjaimat; s míg másnak hizlalom étkül
Disznait, addig tán valamelly idegenbeli népnek
Országán és városiban fanyalog maga éhen,
Ha ugyan életben s a napnak megsüti fénye!
Jersze azonban, menjünk a csárdába, öreg, hogy 45
Étel itallal töltözvén kedvedre minálunk,
Elmondd, hol lakol és millyen történetek értek."
Szólván csárda felé vezetett a jószivü kondás.
És bevivén leülette, harasztot hintve alája,
Erdei kecskének beterítvén nagyszerü, fürtös 50
Bőrével, pihenőül. Örült nagyságos Odysseus
A fogadásnak; azért szavait felemelve beszélett:
„Áldjon meg Zeüs és minden más istenek azzal,
Gazda, miért legjobban epedsz ma, hogy illy szivesen látsz."

Mondá néki viszont kondás Eumaeos ezekre: 55
„Oh idegen, nem törvényem megbántani nálad
Rosszabb vándort is, miután Zeustöl van akarki,
Koldus vagy vendég. Adományunk, bár keves, ámde
Szíves az; illy sorsok vagyon a szolgáknak! örökké
Tartaniok szükség, mikor ifjú gazda parancsol 60
A háznál. Hej mert kirekeszté nékem az isten
Őt innen, ki szeretne, de még jószágot is adna,
Millyennel kegyes úr megajándékozza cselédét,
Házat is és teleket s hozzá alkalmatos asszonyt:
A ki sokat fáradt neki, és meg is áldta az isten 65
Dolgát, mint azt is, mivel én foglalkozom e helyt.
Milly jó volna tehát, ha közöttünk lenne az ősszsé!
De oda van, valamint Helene pereputyjai vesztek
Volna, hogy ollyan sok népeknek térdeit oldák!
Mert Agamemnonnal becsületből Ilion ellen 70
Kelt fel ez is, megküzdeni ott a trojai síkon."
Szólva hamarjában környülövezette gunyáját,
És az alomba eredt, hol csürhék népei voltak;
Innen előhozván kettőt áldozni, leölte,
Megporkolta, darabra szedé, s nyársakra taszítá. 75
Hogy megsültek, Odysseusnek felrakta eléje
Nyársastul melegen, lisztet hintezve reájok;
Aztán mézizü bort elegyíte kupába; s legottan
Szemközt ült vele, és mondá sürgetve kinálván:
„Láss hozzá, vendég, mi cselédtől telhetik, ehhez 80
A csürhéhez; mert hőslők eszik a java süldőt,
Sem boszutól rettegni sem irgalmazni nem értők.
Ám bűnös tettet nem szenved az isteni felség;
Néki csak a' jámbor 's igaz életü férfiu kedves.
Mert hiszen ellenség, de zsivány is, hogyha vidékre 85
Lépett, és tán Zeus atya zsákmányt engede néki,
És gályába teperhetvén elvitte honába;
Még ez is érezi a bosszú félelmeit ottben.
De ezek itt valamelly istenszót hallva talán már
Tudnak veszte felől, hogy nem kívánnak ugyancsak 90
Annak rende szerint hősölni, vagy eltakarodni,

Sőt bizvást pusztítanak és nincs semmi kimélet.
Mert valahány éjet s napot ad Zeus, ők be nem érik
Egy marhával avagy kettővel az áldozatokhoz;
Bort pedig ollyan igen fölöset dőzsölnek el aztán. 95
Vajmi temerdek birtoka volt pedig! annyi ugyan nem
Senki hatalmasnak, sem Epiros jó televényén,
Sem szellős Ithakán; de akár husz férfiunak sincs
Olly soka: várj csak azonban el is számítom előtted.
Epirosba tizenkét juhnyáj, és gulyaféle, 100
Annyi csapat disznó, mint szintén kecske is annyi
Őrzetik őneki már idegen már honfiak által.
Itt pedig a teleken tizenegy nyáj kecske megyen ki
Összesen a legelőre; derék jó emberek őrzik;
A kik egyegy darabot hajtnak be naponta ebédül 105
Hőslőknek, mellyet leghízottabbnak itélnek.
Én pedig e disznók csordáját őrizem itten,
S a legjobb sertést választva beküldözöm őknek."
Szólt: amaz ette husát és itta esennen az édes
Bort, hallgatva; de vészt szőtt a hőslői fejekre. 110
A mint töltözének s elegendők lettek az étkek,
Mellyből inni szokott, borral teletöltve kupáját,
Nyujtá a pásztor; fogadá ura szíves örömmel,
És felemelve szavát mondá neki szárnyas igékben:
„Hogy ki az a' tehetős és gazdag férfi, barátom, 115
A ki felől szóltál s javain vásárola téged,
És Agamemnonnak lett veszve becsülete mellett?
Szólj, hahogy ismerném közelebbről is úri személyét.
Mert Zeus tudja s az ég más istenségei, vajjon
Hosszu kalandom után nem szólhatnék-e felőle." 120
Emberek elseje szólt a disznópásztor ezekre:
„Oh öregem, nincsen jövevény, ki felőle hirekkel
Érkezvén be, hitelt nyerjen felesége s fiánál!
Ám szállásra ajánlkozván csak amugy hazudoznak
A koldúsok egyébként is, nem szólva igaz szót; 125
A ki pedig szellős Ithakába vetődik el ollykor,
Bémegy az asszonyhoz, 's csalfán ámítani szokta.
Ő szivesen látván mindenről sorra kikérdi,

Aztán sírdogaló szemiből könyharmatok esnek,
Mint a' külföldön meghalt férj hölgyehez illik. 130
Majd te is íziben egy hírecskét költeni fognál,
Ha valaki kacagányt és testi ruházatot adna.
Néki azonban aligha mohó ebek és madarak nem
Húzzák csontjairól a bőrt és nincs oda lelke!
Vagy halak ették meg tengerben, s csontai szerte 135
Fekszenek a parton, mélyen beborítva homokkal.
Igy veszvén oda már, noha minden kedves övéit
Megszomorítá, oh de kivált önnön magamat: mert
Illy kegyes úrra sehol sem akadnék, bárhova mennék;
Térnék bár házába tulajdon apámnak anyámnak 140
Vissza, ahol hajdan lettem s ők felnevelének.
És ezeket többé, noha sír a lelkem utánok,
Látni nem is vágyom szemeimmel elannyira otthon,
Mint a mennyire gyászolom a rég távol Odysseust.
A kit is ámbátor nincs itt, átallok amugy csak 145
Néven híni; mivel szeretett és jó vala hozzám;
Ugy vagyon, én a messzelevőt csak bácsizom őtet."
Szólt neki erre viszont nagyságos bajnok Odysseus:
„Földi, mivel váltig kétled, s nem gondolod őtet
Visszajövendőnek, hanem a lelked hihetetlen; 150
Én nem amugy pusztán, hanem esküvel is bizonyítom,
Hogy megtér az urad. Jó hirdijt kapjak azonnal,
Hogyha megérkezik és önnön palotáiba szálland,
Köntöst és kacagányt alkalmas testi ruhául:
Mit ha szorult vagyok is, nem kérek senkitől addig. 155
Mert valamint poklok kapuját, ugy gyűlölöm, a ki
Engedvén inségeinek hazudozni merészel.
Tudja tehát meg Zeus isten legelőre, Odysseus
Vendégasztala s tüzhelye is, hova jöttem ezúttal,
Hogy minden meglesz valamit most mondok előtted: 160
Még ezen esztendő folytában megjön Odysseus,
E hónapnak végével s elejével amannak
Tér haza; és azután kifizet mindent, ki szerelmes
Gyermeke s hölgyének szomorítására törekszik."
Mondá neki ezekre viszont kondás Eumaeos: 165

„Oh öregecske, sem én jó hirdijt nem fizetendek,
Sem haza nem jön uram soha többé! Csak te igyálsza
Békével, s másról kezdjünk szót váltani, eztet
Nékem eszembe se juttatván; tudniillik igen fáj
A szívem, ha drága nevét említeni hallom. 170
Hagyjuk az esküdözést; de azonban Odysseus akként
Jőjön meg, mint én akarom, mint Penelopeia,
És Laertes öreg, vagy Telemakhos nemes ifju.
Most meg ez ifjúért busulok, kit Odysseus ágzott,
Telemakhos fejeért, a kit, mint szép csemetét, hogy 175
Felnevelének az istenek és azt hittem örökké,
Hogy nem lesz roszabb apjánál észre s alakra:
Hát ennek valamelly istenség kárt tön eszében,
Vagy ha halandó is; ki Pylos földére hajózott
Atyja felöl hírt kérdeni, bár amaz udvari hőslők 180
Utját állották: Ithakábol hogy gyökeresztül
Veszne ki véle együtt Arkisios isteni magva!
Ezt is azonban hagyjuk, akár kezeikbe kerűlend
Nékik, akár szabadul; bár fedje kezével az isten.
De történetidet te beszéld el, jó öreg, immár; 185
És igazán, hogy megtudjam, terjeszszed elejbém,
Hol vagyon országod? ki vagy és kik szűleid? aztán
Millyenféle hajón jöttél Ithakába? miképen
Hoztanak embereid? kik lenni dicsekszenek ők is?
Mert gyalog én csakugyan nem tartalak ám ide jöttnek.“ 190
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Én ezeket, gazdám, igazán elmondom előtted.
Ámha elégséges kenyerünk létezne minékünk
Itt a csárdában, meg jó bor hosszu időre,
Békével lakomáznunk, és más látna dologhoz: 195
Könnyeden egy kerek esztendőnek alatta sem érnék
Végire, elmondván a szívbeli végtelen aggályt,
Mellyeket isteneim jósága bajoltata vélem.
Én egy birtokos és nemes ember gyermeke, a bő
Kretából eredek. Noha még a' házba kivűlem 200
Törvényes nőtől több magzatok is születének
És nevekedtek volt, engem pedig áruba szerzett

Egy rima szült; de azért egyenes magvául ölelt jó
Kastor Hylakides, kitöl is származni dicsekszem;
A kit ur istenként tisztelt a kretai nemzet, 205
Boldogsága, derék fiai s jószágai végett.
Őtet azonban utóbb az enyészet karjai Hades
Mély birodalmiba szállítván, ím a szilaj ifjak
Sorsot vetve örökségökben elosztakozának,
Nékem csak keveset s épületet adva lakásul. 210
Ekkoron egy módos gazdától házasodám meg,
Mint önerényem hozta magával; mert nem akarki
S harckerülő voltam, ha ma nincs is semmi belőle:
De hiszen a tarlót szemlélvén ismered abból,
Gondolom, a mit kell; mert sok búk értenek engem! 215
Ugy van, adott kebelembe merényt és harcias elmét
Pallas Athene s Ares! Ha talán száguldani népet
Válogaték, bajakat készitve az elleneseknek,
Lelkem előtt soha sem forgott a szörnyű halálnak
Képe, hanem legelőbb vágtam le az ütközetekben 220
Néki ugorva vitézt, miután nekem engede lába.
Illyen voltam háboruban: hanem a dolog avvagy
Háztartás soha sem tetszett, mi derék fiut és lányt
Nagyra nevel; de hajókba valék mindenha szerelmes,
Ütközetekbe, sikos dárdákba, nyilakba, keservek 225
Szerszámaiba, mik olly rettentők annyi szemekben.
Én azokat szeretém, mit elömbe az istenek adtak.
Tudnillik kedvét más másban szokta keresni.
Hát mig Troja alá nem szálltak az argosi rendek,
Addig evicke hajón tábornak föje kilencszer 230
Jártam külföldön zsákmányért; s mind sikerültek
Vállalatim; s miután kifogám a kellemetes részt,
Még azután is sok juta. Igy megnőtt vala házam,
És én tiszteletes, nagy lettem Kreta szigetben.
Hogy pedig e veszedelmes utat sorsolta borongó 235
Zeus, melly annyi vitéz embernek térdeit oldá:
Akkoron engemet is kiparancsolt Idomeneust is
Ilion ellen hadnagyokúl; és nem vala benne
Mód vonakodni, mivel sürgölt a nép szava minket.

Itt mi kilenc évig harcoltunk vértes akhivok; 240
Tizediken Priamos várát eldöntve, hajónkon
Hogy haza indúlánk, elszórt bennünket az isten!
S engem gondviselő Zeus bajjal látogatott meg.
Házamnál ugyanis csak egyetlen hóig örülék
Gyermekeimnek, hölgyemnek, javaimnak: azontul 245
Aegyptosba huzott vala általevezni kedélyem,
Válogatott bajtársakkal s készségü hajókon.
Elkészűle kilenc; besereglett íziben a nép.
Most szeretett feleim vígan lakomáztanak immár
Hat nap együtt; kiknek szükséges barmokat adtam 250
Istenes áldozatúl és vendégségre magoknak:
Hetediken pedig indulván a kretai partrol,
Jó és kellemetes boreasnál könnyen eveztünk,
Mint vizmentében; nem is érté semmi csapásos
Kár az evicke hajót, de baj és nyavalyátlanul ottben 255
Ültünk, mig ezeket szellő s kormányos irányzák.
Szépfolyamú Aegyptoshoz hajtottam ötöd nap;
Mellynek medrében megszállva az uszka hajókkal,
Én szeretett társimra parancsoltam vala rögtön,
Veszteg lenni hajóinknál és őrzeni őket, 260
Kémeket útalván a szemlefokokra közűlök.
De azok engedvén vágyiknak s ösztöneiktöl
Hajtva, hamar dulták Aegyptos népinek áldott
Telkeit; asszonyikat, csecsemőiket elragadozták,
És magokat megölék. Zajok a városba behallott. 265
A lármára ezek tódultak hajnaleredtkor
Ránk; gyalogok, lovagok lepték a róna mezőket,
És ragyogó fegyver villámai. Mennykövező Zeus
Gyáva futást hintett feleim seregébe; nem is mert
Senkiök állani szembe, mivel mindenhol ölés volt. 270
Fegyverek éle sokat vágott agyon; élve vitettek
Többieink rabságra, nekik robotolni halálig.
Nékem hirtelenűl ezt ötlesztette azonban
Isten eszembe: de bár Aegyptos földei nyeltek
Volna, mivel később uj károk leltenek ismét: 275
Tudnillik sisakom letevém hevenyébe fejemröl,

A pajzst vállamrol, le kezemből a sima dárdát;
És elejekbe menék a király nyargalta lovaknak,
S térde után nyulván megcsókoltam. Könyörült ő,
S meghagya, és szekerére vevén elvitt haza sírót. 280
Bár sokan és sűrűn ökleltek kőröseikkel
Ellenem emberiből, kiknek mérges vala szívök;
De ő eltiltá, félvén vendégfogadó Zeus
Bosszuitol, ki gonoszságot szigorúan itél meg.
Itt maradék azután hét álló évig, elég pénzt 285
Gyüjtve az országban, mit népei szívesen adtak.
Annakutána, midőn itt volt a nyolcadik év is,
Phőnix férfiu jött, egy sok fortélyokon átment
Csempész, a ki elég embert megbuktata immár:
Ez rávett engem költött széndékira, menném 290
Phőnikébe, holott laka és jószágai vannak.
Már azután helyben maradék esztendeig ennél.
Hogy pedig a napok és havak elteltek vala nála
Esztendő mulván, s ismét fordultak az órák;
Felszállíta hajóra, együtt Libyába menendőt 295
Véle, segédeül a vásárban, mint szava tartá,
De bizonyára eladni, hogy ott pénzzé tegyen engem.
Én, noha vélekedém, eleveztem kénytelen ezzel.
Barna hajónk zavaratlan jó boreas szelek által
Kreta felett viteték; de Zeüs vészt sorsola rájok. 300
Mert a mint Kretát elhagytuk messze, nem is tünt
Semmi lakóföld fel, hanem ég s tenger vala minden:
Ekkor szürke borút torlasztott össze hajónknak
Gépe felett Zeüs, és besetétült a viz alatta.
Ő sürüen dörgött, s villámot sujta hajónkba. 305
Eztet egészen megrázá isten nyila, s telve
Lett fojtó kénnel; valamennyi kihulla belőle,
És valamint hollók uszkáltak a barna hajónak
Környűlötte, hazájokbol kirekesztve Zeüstöl.
Nékem azonban nagy megesettségemben az isten 310
Két kezeimbe tevé maga a kékorru hajónak
Hosszú árbocfáját, hogy meneküljek az egyszer.
Én megölelve imezt hajtattam szélvihar által.

Horda kilenc napig; a tizediknek fénytelen éjén
Thesprotok földére csapott ki dühével az árviz. 315
Itt ingyen fogadott a nemzet Phido királya
Házában, miután édes fia jött ki, s hidegtöl
És bágytol legyalázottat felemelve kezemnél
Fogva magával vitt, mig nemzetes atyjahoz érénk;
A ki palástot adott és köntöst testi ruhául. 320
Ott halottam Odysseusről, a gazda beszélvén,
Hogy haza készülőt megvendégelte s szeretve
Látta; előmutatá az Odysseus összeszerezte
Rézfélét, aranyat, s a sok munkába került vast.
Másnak is elszolgálna bizonynyal tízed iziglen, 325
Olly soka volt neki a fejedelmi terembe lerakva.
Őtet Dodonába beszélé mentnek, olympi
Zeus terepély cserfájától hallgatni tanácsot,
Rég tovaléte után szellős Ithakába miképen
Térjen meg, nyilván-e avagy titkolva személyét. 330
Erre megesküdt még, áldmást is billikomozván,
Hogy lebocsátva hajó s készek bajtársai hozzá,
Kik szeretett földére tegyék nagyságos Odysseust.
Engem azonban előbb küldött el; mert buzatermő
Dulikhionba hajó volt indúlóban az ország 335
Emberivel: s az, Akastokhoz hagya vinniek engem,
A honi felséghez, séretlenül; ámde galádság
Tetszett lelköknek, hogy részem bú legyen ismét.
Mert miután földtől elevedzett messze hajójok,
Egyszeriben szolgák munkáira szántanak engem; 340
S megfosztván kacagány és köntös testi ruhámtol,
Más nyomorú foszlányt és köntöst adtanak érte,
Folt hátán foltost, szemeiddel mint ime látod.
Estefelé mívelt Ithaka partjára jutottak.
Itt engem feszesen megköttek az uszka hajóban 345
Izmos alatsággal; magok a szárazra tolongván
Sergestül, szélén az özönnek megvacsoráltak.
Nékem azonban az égi karok kötelékimet ollyan
Könnyen eloldották! Ekkor befedezve gunyámmal
Főmet, s a kormányon alácsuszamodva haboknak 350

Szegzém mellemet; és mindkét kezeimmel erősen
Dolgozván, mihamar kieveztem messzire tőlök.
A mint fellépék, egy lombos sűrü csalitban
Meghuztam magamat; s ím azok körülöttem alá s fel
Járva sopánkodtak. Miután nem jónak itélték 355
Még beljebb nyomozódni, megint az evicke hajóra
Csődülének. Imigy rejtvén el az istenek engem
Tőlök, jó ember, szíves csárdádba hozának,
Mint látod; miután még egyszer végezet élnem."
Mondá néki ezekre viszont kondás Eumaeos: 360
„Oh nyavalyás vendég, szavaid de fölötte szivemre
Szolgáltak, festői ügyes bajos annyi utadnak!
De már az csakugyan nem volt nagyon ildomos, és én
El se hiendem, Odysseusröl; vajjon minek immár
Illy létedre világba hazudnod? Jól tudom én azt, 365
A mi uram hazajöttét illeti, hogy megutálták
Őtet az égi karok; mert nem halt Troja alatt meg,
Vagy bajtársaitol, miután befejezte csatáit!
Igy az akhiv egyetem sirhalmot emelne fölébe,
És maradandó hírt örökített volna fiának. 370
Most a harpyák ragadák el nyomtalan őtet!
Én pedig itt vagyok a disznóknál félre, ki bé sem
Rándulok a városba, hacsak maga Penelopeia
Nem hívat be, midőn netalán valahonnan izentek.
Aztán illyenkor körülülve kikérdik az útast 375
Mind kik rég tovaléte felett epedeznek az urnak,
Mind kik jószágit büntetlen emészteni készek.
Nékem azonban nincs kedvem puhatolni azóta
Hirt, hogy egy aetol férfiu egyszer rászede; a ki
Emberölése miatt sok nép országain által 380
Szállásomra vetődött, s én kedvelve fogadtam.
Mondta, hogy Idomeneusnél látá Kreta szigetben,
Mellyeket a szél megroncsolt, tatarozni hajóit;
S hogy haza jő vagy még a nyáron vagy pedig őszszel,
Válogatott bajtársaival sok kincset emelve. 385
Hát, oh szegény öregecske, ha már hozzám hoza isten,
Te se akar hitegess akar ámíts engem ezentul:

Mert nem azért látlak szivesen, de azért hogy imádom
A vendégfogadó Zeust és sajnállak ügyedben."
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus: 390
„Ej de igen hihetetlen szív vagyon a te balodban,
Hogy noha esküdtem sem akarsz meghinni szavamnak!
Jersze, fogadjunk fel, s mind a kettőnkre tanúkul
Nézzenek isteneink, kik olympos székein ülnek;
Hogy ha valóban urad haza érkezik, akkoron énrám 395
Köntöst és kacagányt adván elküldesz azonnal
Dulikhionba, hová szívem legjobban ohajtoz.
Hogyha pedig haza nem jő gazdád, mint megigértem,
Akkor uszitsd bojtáridat és vettess le szikláról,
Hogy más koldus is ója magát a szófi beszédtöl." 400
Mondá néki ezekre viszont kondás Eumaeos:
„Vendég, igy csakugyan jóféle becsületes ember
Volnék én ma s utóbb mindenkor földi nememnél,
Hogyha kit olly örömest szállásra fogadtalak, aztán
Végre megölnélek s éltednek végire járnék! 405
Akkor ugyan bizvást mehetek könyörögni Zeüshez!
De vacsorálnunk int az idő; bárcsak hamar itthon
Volnának feleim, hogy jót késziteni fognánk."
Míg ezek egymás közt illy szókat váltogatának,
Elközelítettek disznók s kondásaik; a kik 410
Egyszeriben berekesztették a nyájat az ólba.
Nagy röfögés hangzott közepettek az összebuvóknak.
Szólott Eumaeos kondás bojtárihoz aztán:
„Hozzatok egy legjobb süldőt, hadd áldozok ennek
A távolhoni embernek; de magunk is üdüljünk 415
Véle; kik a disznó körül olly régóta szigorgunk,
Ámde veritékünkön egyéb büntetlenül hízik."
Igy szólván éles vassal fát hasgata rögtön.
Addig öt éves igen hízottat hoztak azok be,
S a kócikra tevék. Kondás Eumaeos ezuttal 420
Sem feledé el az isteneket, mert szíve helyén volt;
De elzséngézvén fogasát, tüzlángba dobálá
A feje sertéit, s lekönyörgött mindenegy istent,
Hogy hozzák haza külföldröl nagyságos Odysseust.

Ekkor felkapván földről egy cserfa hasábot, 425
Agyba ütötte; azok megmetszték és csupaszíták,
Aztán széttagolák; a kondás bétakará háj-
Rétegivel nyersét, miket elzsengéze husából.
Imezeket liszttel meghintvén tüzre dobálá;
Többit meg darabokra szedék, s nyársakra taszitván 430
Megsütték ügyesen; majd onnan sorra leszedték
És asztalra rakásolták vala. Felkele mostan
Kuktaul a kondás, sok jóban járatos ember,
És az egész süleményt hét osztályokra metélvén,
A Nympháknak egyet, Hermesnek Maja fiának 435
Mást ada áldozatul, s a többit társinak osztá;
Elves Odysseust hátával tisztelte magát meg
A fogas állatnak, s felüdíté jó ura szívét.
És felemelve szavát mondá neki terves Odysseus:
„Bár Eumaeos, az isten is ugy kedveljen az égben 440
Tégedet, a mint én, hogy koldusul ennyire tisztelsz.“
A kinek igy mondotta viszont kondás Eumaeos:
„Láss hozzája, szegény vendég, és a mi kitelhet
Vedd jó néven; egyet megad és mást megtagad isten,
Mint neki tetszik; mert hatalommal uralkodik ottfent.“ 445
Szólott, és zsengét mutatott be az égi karoknak;
S lángszinü bort áldmásozván dulvári Odysseus
Ur jobbjába tevé, ki is ott ült részei mellett.
Ellenben kenyeret szolgála Mesaulios; a kit
Jó ura távollétében kondás Eumaeos 450
Szerzett, tudta kivül asszony s Laertes öregnek,
Vásárolva Taphos népétől önmaga pénzén.
Most kiki a feladott eleséghez nyúla kezével.
Végre hogy éhök megcsilapult és szomjok elalvék,
A kenyeret nyomon elhordotta Mesaulios; aztán 455
Többiek étellel jóllakva nyugodni siettek.
Holdtalan és gonosz éjszaka volt; szakadott pedig egyre
A nagy eső; zephyros nedves szele dúdola közben.
És mondotta Odysseus úr, kísértve kanászát,
Hogyha levetvén öltözetét őnékie adná, 460
Avvagy mással adatna; mivel bizonyára szivén volt:

„Nos hallgassatok, Eumaeos s bojtárai; most már
Feldicsekedni fogok, mivel a kópé bor erősen
Bánt, melly dalra fakaszt nem gyéren s lágy nevetésre
Bárki eszélyes férfiut; és táncokra is elhajt, 465
S ollyan igékre fakaszt, mikkel hallgatni tanácsos.
Én, miután neki bőszültem, csak nem nyelem el már.
Vajha legény volnék, és folyvást ollyan erőben,
Mint hogy Troja alatt egykor száguldani mentünk,
Mellyben Odysseus és Menelaos egyéne vezérelt, 470
S köztök harmadik én, azok által menni szorított!
A mint a várost és roppant kőfalat érők,
Mi az emelt falnak környékén sürü bozótban
Nád és tócsa között felfegyverkezve csoporton
Fekvénk; hol boreas támadván rosz fagyos éjjel 475
Állt be; reánk híves hó hullongott le, miképen
Zuzmara: vértinken nagy jégcsapok álltanak össze.
Másoknak kacagányai és dolmányai lévén
Nyugton aludtak, vállaikat befedezve paizszsal;
Én pedig esztelenül társimnál hagytam az öltönyt 480
Hátra, remélvén hogy csak meg nem fázom: egyetlen
Fényes övemmel meg paizsommal mentem az utra.
De a mint éjharmad lőn s a csillagok immár
Átmentek vala, szólítom közelemben Odysseust,
A könyökömmel meglökvén; ki legott csupa szemfül: 485
„Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus,
Én meg nem vallom, hanem a szörnyü hideg itten
Vesz meg! Hisz nincsen kacagányom; daemoni csel volt,
Hogy pőrén jőjek! Már nincs mód benne kiállnom!“
Mondottam; ki beszédeimet felfogta legottan, 490
Mint törvénye tanácsban volt és ütközetekben.
És szólítván meg halkal mondotta viszontag:
„Hallga, netán valamellyik akhiv meghallja ezen szót!“
Ennek utána beszéle, fejét könyökére nyugasztván:
„Halljátok, bizonyos csuda álmat láttam, oh társak! 495
A tábortol igen tova jöttünk; annak okáért
Menjen alá Agamemnonhoz valamellyik egyénünk,
Hírül vinni, hahogy több embert küldene hozzánk.“

Szólott. Andraemonfi Thoas egyszerre felugrik
Fektéből, s bibor öltönyegét lekeritve magáról, 500
Vissza hajóinkhoz: kinek annak utána mezében
Jó kedvvel fekvém, mig a széptrónu korány jött. —
Bár ollyan fiatal volnék és annyira izmos;
Öltönyt adna tudom valamellyik csárdai kondás,
Tisztelet és becsülettel látva tekintetes embert! 505
Most kiki megvet ezen széternyedt testi ruhában.
A kinek igy mondotta viszont kondás Eumaeos:
„Oh öreg, a te regéd szörnyen jó, mellyet elõnkbe
Adtál! ez nem volt csak amollyan holmi badar szó!
Hát se ruházatban sem egyébben nem leszen e helyt 510
Szüköd ezúttal, mit megesett koldusnak ohajthat
Szíve: hanem reggel majd tennen rongyodat öltsd fel
Ujra; mivel nálunk nincsennek sok kacagányok
És csereöltözetek, hanem egyegy mindenikünknek.
Hogyha Odysseusnek megjõ kedves fia, néked 515
Õ kacagányt s öltönyt fog ajándékozni sajátul;
Aztán elküldend örömest, valamerre szived húz."
Igy végezve felugrott, és tüznek közelébe
Tette az agg ágyát, betakarván kecske s juhbõrrel.
Erre feküdt le Odysseus ur; s most rája fölülröl 520
Sürü nagy kacagányt vete, melly felsõ ruhaul volt
Néki, midõn valamelly igen alkalmatlan idõ járt.
Igy feküdött már itten Odysseus, és körülötte
A fiatal bojtárok. Azonban jó Eumaeos
Nem szeretett ám a sertéstöl messzire hálni; 525
De felfegyverkezve kiment, örömére az urnak,
Hogy tovalétében jószágait emberül õrzé.
Izmos válla körül éles kardot tön elõször,
Aztán sürü csuhát vett széltõl, ennek utána
Kecskének tetemes bõrét öltötte magára, 530
Végre hegyes kelevézt võn emberek és ebek ellen.
S most lefekünni eredt, hol sertés disznai boltos
Szikla alatt háltak, menedéken az éjszaki széltõl.

TIZENÖTÖDIK ÉNEK.

Telemakhos Lakedaemonból Ithakába menckszik.

Pallas ezenközben tágas lakedaemoni földre
Ment vala, drága fiát nagyságos Odysseus urnak
Visszaidézni legott, emlékeztetve honára.
Őt és Nestorfit hadnagy Menelaos Atrides
Fényes előtornácában lefeküdve talála: 5
És Nestorfit ugyan mélységes alásba merülten;
Telemakhosra pedig nem jött álom, hanem édes
Atyja feletti keservében mindegyre virasztott.
Hát közelébe terem s mond hozzá kékszem Athene:
„Telemakhos, többé nem jó tova lenni hazulrol, 10
Elhagyván jószágidat és olly büszke hatalmas
Népeket a háznál; netalán kifogyaszszanak abbol,
Szétosztván értékeidet, s te haszontalan útazz.
Kérd meg azért iziben hadnagy Menelaos Atridest,
Küldjön el innen, hogy hon lelhesd édes anyádat: 15
Mert már atyja is és vérségei Eurymakhoshoz
Sürgetik őt nőül, mivel ez mind tulkeli hőslő
Társit ajándékkal, jegyben legtöbbet igérve;
Hogy ki ne hordassék lakotokbol nélküled ez s az.
Mert tudod azt, mi kedély országol az asszonyi szivben! 20
Annak ohajtja lakát gyarapítani, a ki nejéül
Vette, korábbi szülötteiről és néhai kedves
Férje felől mitsem kívánván hallani többé.
Visszaevezve azért, bizzad jószágidat ollyan
Sáfárnéra, ki leghívebbnek látszik előtted, 25
Mig neked egy kedves feleséget rendel az isten.
S most egyebet kötök a szívedre, csak el ne felejtsed.
A hőslők java leskődik rejtekben utánad

Mind Ithaka kikötőjében mind durva Samosnak,
Meggyilkolni sovár, mielőtt honnodba mehettél. 30
De én nem hiszem azt; hamarabb gyomrába fogadhat
A föld egy vagy más daliát, ki ma nálad ebédel.
A szigetektöl azért tarts mindig félre hajóddal,
És éjente utazz; jó szellőt kelt fel utánad
Majd az az istenség, ki vigyáz és gondosan őriz. 35
Végre midőn Ithakában az első fokra jutottál,
Küldd nyomon a városba hajódat társaid által,
Te pedig egyszeriben menj a kondáshoz; az ember
Disznópásztor ugyan, hanem emberségesen érez.
Hálj meg nála; magát ellenben küldd be azonnal 40
A városba, hirül szellemdus Penelopéhez,
Hogy se bajod sincs és megjöttél néki Pylosbol."
Imigy szólta után feleredt a boldog egekbe.
Telemakhos pedig illetvén sarkával utának
Társát, felkelté, s ekképen szólt vala hozzá: 45
„Kelj fel Nestorides Pisistratos, a lovakat vidd
S fogd szekerünkbe legott, hogy azonnal utunkra mehessünk."
Mond vala Nestorides Pisistratos erre viszontag:
„Telemakhos, lehetetlen még, bármint sietünk is,
Utnak eredni setét éjjed; majd megvirad immár. 50
Várj, míg úri ajándokait szekerünkre teendi
Dárdák embere, a híres Menelaos Atrides,
És elbúcsúzik jól felbiztatva mitőlünk.
Mert olly gazdáról emlékezik élete minden
Napjaiban az utas, ki megemberlette személyét." 55
Szólt; az aranytrónú hajnal pedig eljöve mindjárt.
És közelített volt hozzájok szög Menelaos,
Szépfürtű Helene mellől felkelve az ágybol.
Sejtvén őtet Odysseus ur deli gyermeke, gyorsan
Kapta elé s szaporán felvette magára az ékes 60
Köntöst; és izmos vállára királyi palástot
Öltvén, ment kifelé; miután közel ért vala hozzá,
Szólítá meg Odysseus magzata szög Menelaost:
„Atrides, népek fejedelme, dicső Menelaos,
Küldj immár engem szülőföldemre lakodbol; 65

Tudnillik haza húz szívemnek vágya esennen."
　Szólt neki erre viszont hadnagy Menelaos Atrides:
„Telemakhos, haza vágyakozót én itten ezentul
Nem tartóztatlak; sőt még olly gazda sem épen
Emberem, a ki felette szeret befogadni vidékit 70
S a ki felette gyülöl. Legjobb mindenben az okmód.
Egy gonosz, a maradást kereső vendéget utára
Hajtani, és az elindúlót lemarasztani rabként.
Vendéget szivesen lássunk, s ha kivánja eresszszük.
Csak várd el, mig ajándokimat szekeredre teendem 75
S láttad az ékeseket magad, aztán némbereimmel
Még búcsúlakomát készíttetek ennyi javambol.
Mindkettő, haszon is, de becsület is és különös dics,
Hosszabb utra előbb megvendégelten erednünk.
Hogyha pedig Hellasba s közép Argosba szeretnél 80
Elrándulni, magam kisérlek el és fogatok be;
S meghordozlak a városokon: mellyekben ugyancsak
Senki üres kézzel nem ereszt el, sőt ad egyet mást,
Vagy valamelly réz hárambot, vagy nagyszerü kondért,
Vagy pedig öszvérpárt, avvagy még kelyhet aranybol." 85
　Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Atrides, népek fejedelme, dicső Menelaos,
Csak haza kívánnék egyenest útazni; miérthogy
Senkit sem hagytam jószágaim őreül otthon:
Hogy mig atyám keresem, netalán önnön magam addig 90
Vagy valamelly becses értékünk hon semmire menjen."
　Hallván már ezeket hadnagy Menelaos egyéne,
Egyszeriben neje és a szolgálókra parancsolt,
Jó búcsúlakomát készíteni annyi sokábol.
Erre Boethődes Eteoneus álla elébe, 95
Felkelvén, miután nem igen szállásola messze:
Véle tüzet rakatott hadnagy Menelaos Atrides,
S húst hagya sütni; ki nem lett szófogadatlan urának.
Ez pedig illatozó kincses tárába lesétált,
Nem maga, mert Helene s Megapenthes nyomba követték. 100
Végre midőn oda értek ahol kincshalmai voltak,
Atrides maga egy nagy gömbölü billikomot vett;

Jó Megapenthesnek kondért hagya vinni ezüstből,
A fiunak; Helene pedig a szökrények előtt állt,
Hol maga készítette remek diszfátylai nyultak. 105
Mellyekből Helene nők istennéje kivette
A legkellemesebb himűt és nagyszerüebbet;
Ez mint csillagzat tündöklött, és legalul volt.
Annakutána tovább mentek, mig Telemakhoshoz
Jutnának; kihez aztán szög Menelaos imigy szólt: 110
„Telemakhos, mint szíved ohajt, akként vigyen immár
Zeus atya, Herának mennydörgő férje, hazádba!
Én részemről ajándokul a házamba levőkből
A legszebbeket és a legbecsesebbet ajánlom:
Egy müremek kondért adok ímé néked, ezüstből 115
Vertet ugyan, hanem ajka körül beszegettet aranynyal,
Hephaestos remekét: nekem egykor Phaedimos adta,
Sidonbéli király, vendégül dús teremébe
Szálltnak; most pedig én néked kedveskedem azzal.“
Igy végezve kezébe tevé híres Menelaos 120
Gömbölü billikomát; azután Megapenthes erélyes
Ifjú a fényes kondért elejébe kerülve
Felhelyezé. Ott állt Helene széparcu királyné
Fátyollal keziben, s szavait felemelve beszélett:
„Én ez ajándékkal kedveskedem, ifju, tenéked; 125
Hadd legyen emlékül Helene kézműveiből, hogy
Felvegye a nászon jegyesed; hanem addig anyádnak
Tedd el kincstárába. Szülőföldedre pediglen
S mennyezetes házadba szerencsés útat ohajtok.“
Szólva kezébe adá; ki is örvendezve fogadta. 130
Mellyeket átvévén lelkes Pisistratos eltett
A ládába, körülnézdelvén kandi szemekkel.
Itt Menelaos bennöket a palotába vezette,
Hol fényes székekre avagy trónokra ülének.
Ekkor arany korsót hordozván egy szobanémber 135
Kézvizeket töltött az ezüst tálcára belőle
Mosni; gyalult asztalt helyezett nekik annakutána;
Mellyre szemérmes sáfárné kenyeret raka, s bőven
Hordott ételeket, mindenből szívesen adván.

Erre Boethődes húst vagdalt s részeket osztott; 140
Bort pedig Atrides fia töltött jó Megapenthes.
Most kiki a feladott eleséghez nyúla kezével.
Hogy pedig éhök megcsilapult és szomjok elalvék,
Akkor Telemakhos meg Nestor pártalan ifja
A lovakat befogák, s díszes szekerökre felültek; 145
És kirobogtanak a dörgő csarnoknak alóla.
Vélek együtt haladott hadnagy Menelaos Atrides,
Jobbjában mézízü boros serleggel aranybol
Megterhelve, mikép áldmással ereszsze el őket;
És lovaiknak elébe kerűlt, és monda köszöntve: 150
„Isten véletek, ifjaim; és mondjátok el otthon
Üdvemet érdemdús Nestornak is, a ki valóban
Édes atyám vala, mig Trojánál harcokat üzénk.“
Telemakhos nemes ifju felelt neki módosan erre:
„Mink igenis neki mindezeket híréül adandjuk 155
Úri parancsodként, Zeus embere! Bár Ithakába
Érkezvén szintigy mondhatnám én meg atyámnak
Híres Odysseusnek, mi egész vendégszeretettel
Látva jövök tőled, sok drágát hozva magammal!“
Szólónak jóféle madár szállt jobbra felette, 160
Egy sas, körmei közt ketrecből elragadott nagy
Házi fehér lúddal; mit üvöltve követtenek ottlent
Férfiak és nejeik: melly elközelítve feléjek,
Jobbra csapott át a paripáknak előtte. Örömmel
Látták a tüneményt ezek, és megvídula szívök; 165
És felemelve szavát daliás Pisistratos igy szólt:
„Vedd fel, oh istennek kedvence, dicső Menelaos,
E csudajelt vajjon neked adta-e vagy minekünk Zeus.“
Szóla; tünődött most hadnagy Menelaos Atrides,
Célszerü válaszként mit mondjon az ifju szavára; 170
De fátylas Helene megelőzvén vága közikbe:
„Halljatok engemet; én eljósolom a mit eszembe
Hoztak az égi karok, s a mit bételni reménylek!
Mint ez házban idült ludat éles körmivel elvitt,
Hegyről szállva, holott faja és csirkéi lakoznak: 175
Ugy jut Odysseus sok küzdelmek s úti kalandok

Által övéi közé, s áll bosszút; vagy pedig otthon
Lévén már is az álbőslőknek vésznapot elmél."
Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Úgy engedje Zeüs, Herának mennyei férje; 180
S én teneked, mint istennek, hálát adok otthon!"
Erre megostorozá lovait Nestor fia: mellyek
Spartábol sebesen nyargaltak a róna mezőre.
Igy csörtettenek a szerszámos igában egész nap.
A nap elalkonyodott, besetétülének az útak: 185
Ők a Pheraeknek térték földére, Diokles
Termibe, Orsilokhos fiaéba, kit Alpheus ágzott;
Hol megháltanak, az vendégit örülve fogadván.
A rózsásujjú hajnalnak támadatával
Méneiket befogák s díszes szekerökre felültek, 190
És kirobogtanak a dörgő csarnoknak alóla;
S megcsapkodta: serény lovaik nem resten igettek.
Nem sok időre Pylosvárnak közelébe jutottak.
Szólítá meg Telemakhos Pisistratot ekkor:
„Oh Nestorfi, mikép fognád bétölteni nékem 195
Egy szavamat? Mi atyáinkrol vendégei régen
'Lenni dicsekszünk egymásnak, s még erre korácsok;
És ez az út mibelénk még több rokonérzetet oltand.
El ne vigy engem odább, de hajómnál tégy le, oh isten
Adta; netán az öreg szíves vendégszeretetből 200
Házánál fogjon; mert már haza kell ma sietnem."
Szólott. Nestorides pedig elgondolta magában,
Vajjon igényének hogy fogna felelni hiven meg.
Végül ez látszott legcélszerüebbnek előtte:
A lovakat kifelé tartá a parti hajóhoz, 205
És kiraká a tatra dicső Menelaos Atrides
Gazdag ajándokait, mezet és az aranynemü kincset;
És szorgalmazván mondá neki röpke szavakkal:
„Szállj be sietve tehát, és sürgesd társaidékat,
Mig haza érkezvén hírt tennék édes atyámnak. 210
Mert tudom azt az egyet, nagy Odysseus magva, s előttem
Képe, hogy a milly hajthatlan, bizony el nem eresztend,
Söt maga jő bévinni legott; és tőle ugyancsak

El nem mégy üresen. De nagyon haragudni fog igy is."
Igy végezte után haza fordította serényes 215
Méneit egyszeriben, s hamar a városba poroszkált.
Telemakhos pedig igy sürgette hajóra barátit:
„Rendezzétek az eszközöket, s szálljunk be legitten,
Bajtársim; miszerint haladéktalan utnak eredjünk."
Mondá: szót fogadott örömest kiki nékie, s gyorsan 220
Felhágdostanak és révészpadaikra ülének. —
Mig az ezekben volt és istent kére, s Athenét
Áldozatokkal imádta hajója farán: közelített
Némelly férfi, közép Argosból emberölésért
Elbujdosva, Melampusnak véréböli jósló. 225
Ez juhszüle Pylos földén tartotta lakását
Hajdaniban, gazdag lévén és háza kitünő;
Egykor azonban számüzetett, elitélve hazája
S Neleus élőknek legfelségesbike által,
A ki sok értékét álló éviglen erővel 230
Birta. Melampus tudnillik Phylakos teremében
Súlyos békókkal terhelten sorvada, Neleus
Széphaju lánya miatt, valamint a nagyszerü bűnért,
Hogy meglátogatá istennő mérges Erinnys.
Ámde haláltol megszabadult vala, és Phylakéból 235
A bőgő csordát Pylos országába kihajtá;
És Neleus bántalmaiért boszut állva, leányát
Öcscsének nőül házához vitte: azonban
Önmaga máshova ment, lovas Argos földire, hol sors
Volt a városnak hatalommal uralgnia népén. 240
Itt megnősüle, és nagy házat mennyeze; aztán
Mantios, Antiphates két lelkes gyermeket ágzott.
És ugyan Antiphates nemzette leventa Oikleust,
Híres Oikleus ellenben deli Amphiaraost,
Kit váltig szeretett mindennemü kegygyel Apollon 245
S mennyei Zeus; nem is ért az öregség szent küszöbéhez,
De megadózott Thebe alatt, amaz asszonyi díjért.
Ettől Amphilokhos s Amphion láta világot.
Mantios ellenben nemzé Klitost s Polyphidest;
Kik közül arca miatt Klitost az egekbe ragadta 250

Volt az aranytrónú Hajnal, hogy az isteni karban
Létezzék; Polyphidesnek pedig Amphiaraos
Holta után első jóslást ada földön Apollon.
Ez Hyperesiába vonult, atyjára szivében
Felbosszankodván; hol jóslatot oszta nemének. 255
Imennek jöve közbe Theoklymenos fia mostan,
Telemakhosnak egyénéhez közelitve, ki épen
Szent áldmásokkal vala elfoglalva hajóján;
És felemelve szavát mondá neki szárnyas igékkel:
„Oh kedves, miután épen szent áldozatokban 260
Lellek, az áldozat és istenre könyörgök, ezenkül
Drága fejedre s barátaidéira, kik veled együtt
Járnak utadban, szólj igazat s szavaimra ne titkold:
Ki s mi halandó vagy? hol szülőfölded, atyáid?"
Mondá Telemakhos neki módosan erre viszontag: 265
„Jól van, vendég, én igazán megvallom előtted;
Mert Ithakában eredtem; atyám neve bajnok Odysseus
Volna, ha volna, de ő gonoszul elveszve halott már!
Most is ezen feleket meghíván sürge hajómon
Rég tovalévőröl bizonyos hírt kérdeni járok." 270
Mikre Theoklymenos szólott neki, istenes ember:
„Én is szinte hazám földéröl bujdosom, embert
Ölve meg, egy hazafit, kinek öcscsei s bátjai vannak
Argosban, hol akhiv nép fénylik nagy hatalommal;
E népnek haragától és vesztemnek előle 275
Bujdosom, az lévén nekem immár sorsom a földön!
Végysze hajódra tehát, hozzád menekültet ügyemben,
Hogy ne] veszítsenek el; mert gondolom, üldeni fognak."
Szólott Telemakhos neki módosán erre viszontag:
„El nem utalhatlak beohajtót gyármü hajómba; 280
Jer; mi barátsággal látunk, a mint lehet, otthon."
Igy szólván a réz dárdát átvette kezéböl,
És az evicke hajó' fedezett padjára helyezte.
Önmaga is feleredt azután a sürge hajóra;
Mellynek tatja felett a mint helyt foglala, mellé 285
Szólította Theoklymenost. Bajtársai oldtak,
S Telemakhos haladéktalanul szívökre parancsolt,

Fegyvert fogni: azok bevevék szorgalmasan a szót;
És felemelvén a hosszú fenyvárbocot, öblös
Fészkibe zakkanták, s lekötötték font kötelekkel; 290
Mellyre fehér lobogót vontak jócserzetü szijjal.
Ekkor kellemetes szellőt keltett fel utánok
Kékszem Athene, sebes járásút a levegőben,
Hogy sós pályáját mi hamar szelhesse hajójok.
A nap elalkonyodott, behomályosulának az útak, 295
És ez hajtva Zeüs szele által elinga Pheraeknél,
Elfuta Elistöl, hol epiv nép tartja lakását.
Innen odább úsztatva fokos szigeteknek eresztě,
Gondolkodva, menekszik-e vagy kezeikre kerülend. —
Ámde Odysseus a csárdában s jó Eumaeos 300
Ott vacsorálának, magok és a többi cselédség.
Végre midőn éhök csilapult és szomjokat olták,
Mondá közre Odysseus ur, kísértve kanászát,
Vajjon szíves-e még hozzája s marasztja-e folyvást
Szállásán, vagy már örömest városba menetné: 305
„Halljad, oh Eumaeos s minden bojtárai véle,
Én holnap reggel már a városba mehetnék
Koldulgatni, nehogy magatoknak terhire légyek.
Csakhogy jól útasíts és láss el okos kalaúzzal,
A ki bevisz; majd aztán a városba magamnak 310
Kell eljárkálnom, ha cipót s levet adna ez és az.
Elmennék örömest nagyságos Odysseus úri
Házahoz is, hiremet megmondani Penelopének;
Sőt bekivánok ama hőslők csapatába egyuttal,
Ha valamit kapnék sok számtalan ételeikből. 315
Én mindent ügyesen megtenněk, a mit akarnak.
Mert azt mondhatom, és te figyelmezz, el se felejtsed;
Hermesnek jóvoltából, ki az emberi munkát
Mind áldással mind becsülettel szokta követni,
Szolgálatban ugyan nem tesz rajtam ki halandó, 320
Sem ha tüzet kell rakni, se fát hasogatni reája,
Vagy húst sütni avagy darabolni, vagy önteni mézbort;
Millyeneket nagy urak szolgálatjára kisebb tesz.“
Monda sohajtva nagyot kondás Eumaeos ezekre:

„Jaj vendég, de ugyan hogy jutnak néked eszedbe 325
Illyen gondolatok? Te valóban vesztedet érzed,
Hogyha be kívánsz a hőslők csapatába vegyülni,
Kiknek erőszaka és büne a vas egekbe kiáltoz!
Ám az azoknak felszolgálók képe nem illyen;
De fiatal, csínos dolmányú köntösü népek 330
Mindig csillámló fejjel, szép tetszetes arccal
Kellemesek szoktak nekik ott udvarlani, sok bort
És húst meg kenyeret rakdosván asztalaikra.
Légy hát veszteg; hisz itt egyikünknek terhire sem vagy,
Sem nékem se pedig más házbeli társaiméknak. 335
Hogyha Odysseusnek megjő kedves fia, ez majd
Öltönyt és kacagányt fog ajándékozni tenéked,
Aztán elküldend örömest, valamerre szived húz.“
Szólt neki erre viszont nagyságos bajnok Odysseus:
„Bár Eumaeos, az isten is úgy áldjon meg az égből, 340
Mint én kedvellek, hogy tiltasz járni kalandot!
Nincs koldúlásnál gonoszabb baj az emberi népen;
De bomlott hasaért mégis hányféle veszélylyel
Nem küzd férfiu, kit nyomor és kár s bánatok értek!
Most, miután itt fogsz engem s elváratod őtet, 345
Szólj nekem anyjárol nagyságos Odysseus urnak,
S atyjárol, kit a vénségnek küszöbén hagya itthon;
Élnek-e vajjon még a nap fényének alatta,
Vagy pedig elhaltak s Hades birodalmiban immár.“
Szólott a kondás neki erre, becsületes ember: 350
„Jól vagyon, oh vendég, igazán megmondom előtted;
Még Laertes ugyan ma is él, de Zeüshez örökké
Felkönyörögve, mulaszsza ki már valahára: mivel jó
Magzata távolléte nagyon keseregteti szívét,
És elmátkázott felesége; ki főleg epeszté, 355
Hogy meghalt s az öregség nyers gyötrelmire hagyta.
Még pedig olly gyászos módon sorvadt oda kedves
Gyermekeérti keservében, hollyannal azokbol
Senki se halljon meg, kiket itt ismerni tanultam.
Hej mig ő megvolt, noha kínosan élte világát, 360
Addig igen kedvemre esett vele szóba eredni;

Mert egyetembe nevelt fátylas Ktimenével, utolsó
Szép lányával azok teljes számába, kiket szült;
Véle nevelt, s kissé szeretett csak nála kevesbé.
Hogy pedig a gyönyörű ifjúság napjait érők, 365
Itt Ktimenét kiadák sok marhát nyerve Saméba:
Engemet ellenben kacagán s öltönybe sajátként
Öltöztetve nagyon szépen, lábamra sarúkat
Adva, mezőre bocsátott; és még jobb vala hozzám.
Mostan már ettől mind el vagyok esve! Azonban 370
Űzött dolgaimat jó istenem áldani szokta;
Ezt eszem és iszom, és ebből emberlem az útast.
Urnémtol pedig épen nem hallhatni szelídet,
Sem szót sem dolgot, miután nagy baj van a háznál,
Dölfös férfi csoport. Pedig a szolgáknak időnként 375
Kell ám szólni az asszonynyal, megkérdeni őtet,
S enniek inniok; aztán meg parlagra is egymást
Vinni, mi mindig jól esik a házbéli cselédnek.“
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Vajmi parányi korodban kellett, oh Eumaeos, 380
Néked szüleid és házadtol messzeszakadnod!
De ugyanis mondd el s add értésemre himetlen,
Nem dulatott-e honod fel harcos férfiak által,
Mellyben atyád és édes anyád tartotta lakását?
Vagy juhok és ökrök mellett a telki magányban 385
Rablók fogván el, s felvetve hajóra ez ember
Házához hoztak, ki nekik jó árodat adta.“
Szólott a kondás neki erre, becsületes ember:
„Oh vendég, mivel ezt akarod kikeresni belőlem,
Várj hát és teljék a kedved; azonban igyálsza 390
Bort békével: igen hosszúk ezen éjek; aludni
Van most untig idő, de beszélgethetni is; és te
Óra előtt ne feküdy, baj lévén a feles álom.
Többiek ellenben kimehetnek aludni, ha kedvek
Tartja, csak aztán hajnalban hajtsák ki mezőre 395
Reggelizésök után a jó urasági kocákat.
Mi pedig étel ital mellett e csárdai lakban
Egymásnak szomorú történeteinket elébe

Adva mulatgassunk: mert bú is jól ésik ollyan
Férfiunak, ki sokat szenvedt és sokfele bolygott. 400
És most hadd felelek kérdő szavaidra meg immár.
Egy sziget áll, Syrie, ha hirét hallottad, oh vendég,
Ortygie föliben; hol nap fordúlati vannak,
Nem valamelly roppant szél és hosszára, különben
Jó juh s ökörtanya és borgazdag, búzatenyésző. 405
Éh ennek lakosát soha sem sápasztja, mikép más
Kórnak sem nyomorít járványa határain embert;
De mikor a város polgári megagganak, eljő
Artemis istennével együtt kézíves Apollon,
És megirányozván elenyészteti szende nyilával. 410
Két város vagyon itt, és ketté mindenek osztva;
Mind a kettőnek fejedelme szerelmes atyám volt,
Ktesios Ormenides, féléjek az égi karoknak.
Egyszer gályahires phőnikek jöttek, agyatlan
S tőzsér emberek, árulván sokféle zsibárút. 415
Volt pedig édes atyám házánál tetszetes arcú
Egy phőnix némber, szebbnél szebb műveket értő.
Ezt elcsábítván a phőnixhonni kacérok,
Kint elegyűle hajójoknál ágy és szerelembe
Köztök egy a mocsolyán: mint millyen tényre szokása 420
Elcsábulni az asszonynak, ha különben erényes
Volna is. És kérdé, ki legyen vagy honnan eredjen.
Az pedig egyszeriben kijelenté atyja lakását:
„Én magamat rézdús Sidonbol vallom eredtnek,
S a fölös értékű Arybas lányának. Egy izben 425
Parlagrol haza tértemkor Taphos emberi loppal
Elzsákmányolván, ide szállítottanak által
Mostani gazdámhoz, ki nekik jó áromat adta.“
Szólt neki erre viszont az orozban véle szerelmes:
„Nem jönnél-e ugyan szülőföldedre mivélünk, 430
Mennyezetes házát meglátni atyádnak anyádnak,
Meg magokat? mivel élnek még és nagynevü gazdák.“
A kinek igy mondotta viszont felváltva az asszony:
„Oh ez szinte lehet, ha nekem, révészek, előre
Esküdtök, miszerint nem lesz bántásom az úton.“ 435

Szóla; megesküdtek valamennyen, mint követelte.
A mint megtették s elmondák a komoly esket,
Igy folytatta viszont újabban előttök az asszony:
„Már most csendesen ám; s vagy kúton vagy pedig utcán
Összetalálkozván velem egy vagy másik egyéntek, 440
Szóba ne álljon; az agg netalán, híréül adatván
Dolgunk, vélekedő gyanujában szijra füzessen
Engemet a háznál feszesen, nektek pedig ártson.
Hát titok a tervnek, s hevenyezzetek utravalókat.
Annak utána, ha majd eleséggel rakva hajótok, 445
Egyszeriben jőjön követ a városba utánam;
Mert aranyat hozok, a kezeimnek ügyébe leendőt:
S végre hajóbérül még mást is hozni reménylek.
Hisz nemes embernek nevelőben gyermeke nálam,
Egy pajzán, velem elfutosó mindenhova: ímezt 450
Szándékom levezetni velem; ki töméntelen áron
Kelne el ám nektek valamelly külföldi piarcon."
Imigy szólta után a házhoz visszaeredt volt.
De amazok nálunk egy egész éviglen időzvén
Számtalan utravalót szerzettek az uszka hajóra. 455
Végre midőn utkész és terhes volna hajójok,
Ekkor az asszonynak követet küldöttek utána.
Jött az atyám házába tudákos férfi, arany lánc
Lévén rajta, elektronnal cifrázva helyenként;
Mellyet mig környémbereink és édes anyámék 460
Megtapogatva kezelgettek s hüledezve csudálták,
Alkút kezdve reá, amaz addig titkosan intett.
Ez jelt adva hajójokhoz megtére lakunkból;
Az pedig engem kézenfogva kivitt vala rögtön.
Kint az előtornácban ivó vendégek után, kik 465
Házunknál élődtenek, asztalokat s poharat lelt,
Ők épen távollévén a népi gyülésen:
És iziben belesuttyantván önnön kebelébe
Három kelyhet odább állott, s én véle bolondul.
A nap elalkonyodott, behomályosulának az utcák: 470
És mi hamarjában lejutánk a révbe, hol állott
A phönix kalmárok evicke hajója kikötve:

Mellyre azok felhágva legott eleveztek az utra,
Felvévén minket. Jó szellőt kelte az isten.
Hat napok és éjek hosszán szakadatlan eveztünk. 475
Hogy pedig a hetedik napot is felhozta az isten,
Kézives Artemis a némbert meglőtte nyilával;
A ki hajónk fenekére zuhant, mint tengeri szárcsa;
És fókák s halak étkeül a tengerbe dobatván
Általok ottbenről, én szívepedezve maradtam. 480
Most Ithakába verék hullám és fergeteg őket;
Hol tőlök Laertes megvásárola pénzen.
Igy történt, vendég, ezen ország földire jutnom!"
Szólott erre viszont neki méltóságos Odysseus:
„Eumaeos, szavaid bizonyára felette szivemre 485
Szolgáltak, mikkel sok búdat elömbe kitárád!
De teneked legalább a roszhoz jókat is osztott
Zeus atya, hogy számos gyötrelmed után kegyes ember
Házához szakadál, ki ma tégedet étel itallal
Ugy táplál, hogy jól van dolgod nála: holott én 490
Imide sok nép országán bujdosva vetődöm."
Mig ezek itt egymást illy szókkal váltogaták fel,
El sem is alhattak hosszan, de rövidke idöig,
Mert mindjárt eljött a trónos hajnal: imé hős
Telemakhos bajtársai a lobogót lekötötték, 495
Árbocokat kitevék, és gyorsan parthoz eveztek.
Itt horgonyt hánytak s kialatságoltanak; aztán
A tenger kanyarú partján termettek azonnal;
S meglakomáztanak és lángszínű bort keverének.
Végre hogy éhök megcsilapult és szomjokat olták, 500
Telemakhos felemelve szavát mondotta középre:
„Ti a város alá hajtsátok barna hajónkat,
Én pedig a csordásokhoz mezeimre kitérek.
Este, ha megnéztem jószágomat, én is azonnal
Bémegyek; és reggel megadandom nektek az utbért, 505
Jó lakomául hust és hozzá kellemetes bort."
Erre Theoklymenos szólalt meg, az istenes ember:
„Hát én, drága fiam, hova menjek bé? Ithakának
Országos kara s rendei közt melly úri családhoz?

Vagy hozzád egyenest és édes anyádhoz utalsz-e? 510
Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Én másként hozzánk fognálak minden esetre
Küldeni; mert szíves fogadásban nincs panasz: ámde
Ez rád nézve bajos, miután én nem leszek otthon,
S szülém nem fog látni; mivel hőslői körében 515
Gyéren fordul meg, de külön sző vásznat azoktól.
De nevezek neked egy más embert, a kihez elmégy,
Eurymakhost daliás Polybosnak nemzetes ifját,
A kit most Ithakán istenként néznek az ország
Népei: mert köztök legpompásb férfi, s kiváltkép 520
Hősli szülémet, Odysseus úr jószágira vágyván.
De azt csak maga Zeus, kinek a mennyekben uralma,
Tudja, ha násza előtt nem kél-e fejére gonosz nap!"
Igy szóltára madár szállott el jobbra felette,
Egy sas, Apollonnak gyors hirnöke, körme galambot 525
Tépdesvén és tollait a földszinre zilálván,
Közte az ifjunak és a tengerparti fenyőnek.
És kivezetve Theoklymenos bajtársi köréből
Őt, karjába tapadt és igy szólott vala hozzá:
„Telemakhos, nem szállott ám e jó madar isten 530
Nélkül; én, igenis, jóslónak láttam eőtet;
A te családodnál nincs most Ithakába királyibb
Nemzetség, és a hatalom mindenha tiétek."
Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Vajha ez íge valósággá igazulna, oh vándor; 535
Akkoron ismernél te barátságomra, veendő
Tőlem ajándékot, mellyért boldoglana minden!"
Mond, és hü társát felszólitotta Piraeost:
„Piraeos Klytides; te nekem másképen is első
Hűségű voltál Pylos országába kisérő 540
Társim közt; s most is házadba vezetve szeressed
És jól lássad ezen vendéget, mig haza térek."
Dárdák embere Piraeos pedig erre viszontag:
„Telemakhos, ha soká kimaradsz is parlagon, én öt
Mind szivesen látom, mind kéje hiányzani nem fog." 545
Imigy szólta után fellépe hajóra, be hagyta

Szállani társait, és hogy eloldják tarcsait egyben.
És bekelének azok, s révészpadaikra leültek.
Telemakhos gyönyörű saruit lábára kötötte,
És vön erős dárdát, éles rézzel hegyezettet, 550
A hajazatrol; mig bajtársai tarcsakat oldtak:
Kik szabadulván a parttól eleveztek alája
A városnak, mint nagy Odysseus gyermeke hagyta.
Telemakhost pedig elvitték gyors lábai; mignem
Csárdájába jutott, hol sertés disznai mellett 555
A jó kondás hált, urait szolgálva hűséggel.

TIZENHATODIK ÉNEK.

Itt ismerkedik atyjával meg az ifju levente.

Terves Odysseus és jó kondás reggelizéshez
Készültek, tüzet élesztvén a csárdai lakban,
S a bojtárokat elküldék a nyájnak utána:
És ime Telemakhost az ebek szűkitve körözték,
Meg sem ugatták jöttében. Nagyságos Odysseus 5
Sejdíté a szűkítést s lábak dobogását,
És mondá nyomon a kondáshoz röpke szavakban:
„Eumaeos, hozzád valamellyik cimbora, vagy más
Ismerősöd igyekszik; az eb nem ugatja, de inkább
Hízelkedve szűkíti körül; dobogásokat hallok.“ 10
Nem végezte szavát el egészen, hogy küszöbön volt
Kedves magzata. Eumaeos megijedve ugort fel;
Elhulltak keziből az edények, mikbe vörös bort
Sürgött tölteni: és elejébe kerűle urának,
S megcsókolta fejét, szeminek két drága világát 15
És mindkét kezeit; s a földre sebes könyet ejtett.
Mint a legkegyesebb atya szokta fogadni fiát, tiz

Évek mulva jövőt haza néki vidékről, egyetlen
Vénkori nemzését, ki miatt sok fájdalom ölte:
Ugy tapadá ekkor deli Telemakhost körül a hiv 20
Kondás, mindenhol csókolva, halálbol idültként.
És síránkozván mondá neki röpke szavakkal:
„Megjösz Telemakhos, jaj drága világom; azóta
Nem biztam hozzád, hogy lopva Pylosba eveztél!
Jersze be, oh kedves gyermek, hadd lássalak és olly 25
Váratlan hazatérteden a lelkemben örüljek.
Ugy sem látogatod meg gyakran telkedet avvagy
Pásztoridat, hanem otthon időzöl: elannyira kedves
A hőslők bomlott seregén legelészni szemednek!“
Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag: 30
„Jól van, apó; egyedül végetted jöttem is épen
Erre felé, hogy lássalak és őszinte szavadbol
Értsem, vajjon anyám még házunknál-e; vagy immár
Tán más férfiu vette el, és az Odysseus ágya
Párnák szüke miatt rosz póknak fészke lön eddig.“ 35
Szólott a kondás neki erre, becsületes ember:
„Sőt igen, ő folyvást nagy szivbékével időz még
Szép uri házadban maig is; csakhogy keserüen
Telnek el éjei napjai a mindegyre sirónak.“
Igy szólván a réz dárdát átvette kezéből; 40
Az pedig a lak kő küszöbén egyszerre belépett.
Székhez igyekvőnek helyet engede atyja Odysseus.
De más részröl Telemakhos tiltotta, s beszélett:
„Ülj, vendég; mi lelünk csárdánkban egyébhol is ülni
Széket; im, arra való ez az ember, hogy helyet adjon.“ 45
Monda, s leült amaz; és most ennek alája harasztot
Hintett a kondás, beterítvén bőrrel is; erre
Ült le Odysseus urnak egyetlen gyermeke aztán.
Majd süleményeket osztogatott tálakban eléjek
Eumaeos, maradékaiból a tegnapi napnak; 50
És a szatyrokban kenyeret szolgála; kupáját
Annakutána szinig vegyelitvén mézizü borral,
Végre leült szemközt nagyságos Odysseus urnak.
Itt kiki a feladott eleséghez nyúla kezével.

A mint éhök megcsilapult és szomjokat olták, 55
Szólította kanász Eumaeost Telemakhos meg:
„Honnan, apó, neked a vendég? Ithakába miképen
Hozták révészek? Kik lenni dicsekszenek ők is?
Mert gyalog én csakugyan nem gondolom őt ide jöttnek.“
A kinek Eumaeos kondás mondotta viszontag: 60
„Gyermekem, én mindent igazán megvallok előtted.
Ő maga téres Kretából származni dicsekszik,
És hogy számtalan országon hajtotta keresztül
Hosszu kalandja, imigy végezvén róla egy isten.
Most thesspróti hajósoktól illott ide hozzám 65
A szállásra, kit én kezeidbe ajánlok ezennel.
Tégy vele a mit akarsz; védenced lenni dicsekszik.“
Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Eumaeos, szavaid különös fájdalmasan esnek!
Hogy fogadom házamba be a vendégeket illőn? 70
Én még ifju vagyok, s kezeimben nincs bizodalmam
Férfiuval feltenni, talán ostromlani készszel:
Édes anyám elméje pedig két részre tünődik,
Nálam időzzön-e még s rendezze tovább is az udvart,
Szégyelvén ura ágyát és a városi mende 75
Mondát; vagy valamellyik akhivhoz menjen el, a ki
Legderekabb hőslői között s legtöbb jegyet igér.
A vendégnek azonban, mert csárdádba vetődött,
Szép kacagányt s köntöst juttasztok testi ruhául,
Hozzá kételű kardot, lábára sarúkat, 80
Aztán elküldöm hova őt esze és szive húzza.
Vagy, ha te jobb szereted, lásd őtet szívesen itten,
Én pedig a számára ruházatot, ennivalókat
Küldök; hogy téged s bojtáraidat ki ne éljen.
A hőslő egyletbe ugyan bevegyülni világért 85
Sem hagynám; netalán, mivel olly zabolátlan egyének,
Bántani merjék őt; mi magamnak okozna keservet.
Tenni pedig valamit sokak ellen, vajmi bajos még
Próbált férfinak is; s ők nálam sokkal erősbek.“
A kinek igy szólott nagyságos bajnok Odysseus: 90
„Kedvesem, ám ha megengeditek szavatokba vegyülnöm,

Vajmi felette nagyon vérzik szivem érteni, á mit
Hőslők által erőszakosan lakotokban üzetni
Mondotok, illyennek neked, érdemes ifju, dacodra!
Szólj, önként hódoltál meg nékik, avvagy az ország 95
Gyülölt meg, valamelly istencsuda által igézve?
Vagy feleidre panaszlasz, kik védelmiben ember
Bizni szokott, ha talán villongó háboru tör ki?
Vajha ez elmével még én illy ifju lehetnék,
Vagy nagyságos Odysseus urfia, vagy maga jőne 100
Vissza kalandjaibol — s lehet ehhez némi remény még —:
Már hiszen a fejemet vágná el akarki legott, ha
Laertesfi Odysseusnek házába teremvén
Nagy kárt nem tenném összes tömegében azoknak!
És ha viszontag erőt vennének rajtam, egyen sok, 105
Jobbitnám önnön házamban elesve letenni
Életemet, mint annyi cudart elnézni örökké,
Vendégek legyalázását és házi cselédnők
Illetlen hajhászatait fényes palotámban;
És a bor kimerítőit, kenyeremnek evését 110
Céltalan és botorul, sikerárva, mihaszna dologban!"
Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Én, vendég, mindent igazán megvallok előtted.
Sem nem gyülölt meg tömegestül engem az ország,
Sem nem vérfeleimre panaszlok, kikben az ember 115
Bizni szokott ha talán villongó háboru tör ki.
Mert Zeüs a mi családunkat ritkítani szokta.
Igy csak Laertest nemzé Akrisios, a mint
Laertes egyedül csak Odysseust, ez pedig engem
Egy magamat hagya házánál, olly hasztalanul, hogy 120
Számtalan ellenség bizvást napol a mi lakunkban!
Mert valakik legfőbb uraságai a szigeteknek,
Dulikhion, Same és erdőkoszoruzta Zakynthnak,
És Ithakán valahány országos nádorok élnek,
Annyan hősölik a szülémet s dulnak a háznál. 125
Ő az utált nászon se nem ad ki, sem arra tökélni
El nem birja magát; mig azok szakadatlanul őrlik
Házamat, a mint van nekem is végemre jutandók.

Mindez azonban az égi karok szent térdein álljon.
Ámde, apó, te siess szellemdús Penelopéhez, 130
Hírrel, hogy se bajom s megjöttem néki Pylosbol.
Én itten maradok; ha bemondád híredet, ismét
Jőj ki. De ám az akhiv nemzetből senkinek erről
Nem kell tudnia; mert sok agyarkodik életem ellen."
A kinek igy mondotta viszont kondás Eumaeos: 135
„Értem, hallom; az én szívemből szólasz egészen!
De ugyanis szólj és add értésemre továbbá,
Elránduljak-e a nyavalyás Laertes öreghez
E hírekkel egyuttal még? Ki eleddig Odysseust
Ugy gyászolva is, a háznak munkáira még csak 140
Nézett, és szolgái között ett itt, ha megéhült:
Oh de mióta hajón eleveztél, ifju, Pylosba,
Többé azt mondják, nem eszik már és iszik akként,
Vagy néz a munkára; hanem szomorú sohajokban
Vesztegel, és megaszik bújában csontain a bőr." 145
Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Sajnos ugyan, hanem a búsongót hagyjuk ezuttal.
Mert a választás ha halandó emberen állna,
Édes atyám jöttét fognám választani elsőt.
Hát hiradásod után jer vissza legottan, utána 150
A parlagra ne is menj el; de jelentsed anyámnak,
Hadd küldjön mielőbb titkon hozzája köréből
Sáfárnét, ki hirül adhatja az éltes öregnek."
Monda, s kanászát elsürgette; ki vette sarúit,
És lábára füzé, s ment a városba. Nem is lett 155
Rejtek Athena előtt kondás Eumaeos elúta,
De közelíte legott, némberhez alakra hasonló,
Karcsuhoz és széphez, ki remek munkákat erényez.
Látva Odysseustől állott meg a csárdaküszöbnek
Elleniben; deli Telemakhos nem vette szemügyre, 160
Mert nem mindennek jelenik nyilván meg az isten:
Csak maga látta Odysseus, és az ebek, s nem ugatták,
Ámde vonítva legott szanaszét rezzentek az óltol.
Inte szemöldökivel Pallas: mit elértve Odysseus
Csárdai hosszu kerítésből a szabadba kimenvén, 165

Annak előtte megállt; kihez igy kezdette az isten:
„Laertesfi, Zeüs kedvence, eszélyes Odysseus,
Semmi titok többé, de beszélj hamar össze fiaddal,
A höslökre veszélyt s romlást forralva miképen
Menjetek immár a városba: titőletek én sem 170
Lészek messze soká,. zavaros viadalba szerelmes.“
Szólva megérintette arany vesszővel Athene;
Elsőben szép tiszta mezet bűvölt vala s köntöst
Melle körül, és testet adott s ifjabbnak igézé:
Ismét szög leve és arcái kiszélesedének, 175
És kékfürtü szakál sűrűdött össze az állán.
Most el az istennő, ellenben terves Odysseus
A csárdába eredt. Elhült deli gyermeke rajta,
S félreszegezte szemét, nehogy isten volna, remegvén;
És felemelve szavát mondá neki szárnyas igékkel: 180
„Másnak látszol egészen, vendég, hogy sem előbbed;
Más mezeid vannak, tested sem az akkori többé;
Isten vagy bizonyára, egy a mennybéli karokbol!
Légy irgalmas azért, hogy kellemes áldozatokkal
S finom aranynyal tiszteljünk mindenha; kegyelmezz!“ 185
Mond neki erre viszont nagyságos bajnok Odysseus:
„Nem vagyok én isten, ne hasonlits engem azokhoz;
Édes atyád vagyok, a ki után keserűen epedvén
Gyásznapokat láttál, bántatva rosz emberek által.“
Szólván megcsókolta fiát; a földre könyücsepp 190
Gördült arcairol, mit ezig szorgalmasan őrzött.
Telemakhos pedig — ő ugyanis nem hitte, hogy atyja —
Ujabban felemelve szavát igy monda viszontag:
„Oh nem atyám, nem Odysseus vagy, hanem isten igéz meg
Engem ezekkel, hogy szívem még jobban epedjen! 195
Kész lehetetlenség illyet cselekedni halandó
Férfiunak, hacsak istenség szállván le az égből
Könnyeden ifjúvá vagy öreggé nem teszen embert.
Mert hisz imént is egy agg és rongyos férfiu voltál;
Most pedig istennek látszol, mint a kik olympon!“ 200
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Telemakhos, nem kell már megjött édes atyádon

Sem bámulnod igen se pedig tűnődni magadban;
Mert Ithakába ugyan soha sem jő másik Odysseus.
Én, ime én vagyok az, ki sokat szenvedve husz évek 205
Elforgása alatt, valahára hazámba vetődtem!
Harcos Athenáé é munka, ki engemet ollyan
Emberré tett mint akará, mert győzi hatalma;
Egyszer koldúsok másává, egyszer ez ékes
Öltözetekkel feldíszített ifju személylyé. 210
Könnyü az istenségeknek, kik székei mennyben,
Mind felemelni dicsőn, mind földig alázni halandót."
Igy végezve leült: fia Telemakhos pedig édes
Atyja nyakába borulván sírt és könnyeket ontott.
Mindkettőjökben siralomnak vágyai keltek. 215
Sirtak hangosan, és bővebben sas madaraknál
Vagy körmös keselyűeknél, mellyeknek elorzák
A pórok fiait,, mielőtt szárnyokra kelének:
Olly keserű könyeket sírtak pilláik alatt ők.
És bizonyára siralmokban telt volna el a nap, 220
Ha egyszerre az ifjú meg nem kérdi az atyját:
„És Ithakába miféle hajón hoztak haza téged
A révészek, atyám? kik lenni dicsekszenek ők is?
Mert bizonyára gyalog nem tartalak én ide jöttnek."
Szólt neki erre viszont nagyságos bajnok Odysseus: 225
„Gyermekem, én mindent igazán megvallok előtted.
A híres phaeak révészek hoztanak, a kik
Mást is örömmel megvisznek, ha honokba vetődött;
És az evicke hajón alvót a légszinü nedven
Meghozván, Ithakára kitettek, ajándokul untig 230
Sok rezet és aranyat, s elegendő szőtt mezet adva;
Mellyek egy istennek barlangba helyezve kegyéből.
S most ide jöttem, Athene sugalmai által idézve,
Szörnyü halált tervezni veled gonosz elleneinknek.
Addsza tehát hiremül a hőslők udvari számát, 235
Hadd tudom én, hányan vannak mindössze s miféle
Emberek; és számot vetvén egyelőre magammal,
Lássuk, elég leszen-e mások segedelmei nélkül
Kettőnk nékik, avagy szétnézzünk némi segélyért."

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag: 240
„Oh mindig hallottam, atyám, nagy híredet eddig,
Hogy kezeidre leventa vagy és tervekben eszélyes;
Ámde felette nagyot mondál: elszédülök! annyi
Válogatott haddal nem képes küzdeni kettő.
Mert a hőslő szám nem egy avvagy két tized otthon, 245
De sokkal tetemesb, a mint kitanulhatod ebből.
Dulikhionból ötvenkét kiszemelt nemes ifjú
Férfi, kiket hat szolga követ szorgalmas apródul;
Same' legényeiből hősöl mindössze huszonnégy;
Száma Zakynthosból az akhivok hőseinek húsz; 250
Végre tizenkettő Ithakából, mind nemes ember:
Kikkel még hirnök Medon, aztán népszerű dalnok,
Meg hét szolgacseléd, jó vendégséghezi kukta.
Már ha ezekkel megverekednénk, annyival ennyen,
Bár igen is keserű ne legyen még rajtoki bosszúd! 255
Hát, ha talán valamelly párt jutna eszedbe, serényen
Nézz körül, a ki velünk szíves leszen állani ellent."
Szólt neki erre viszont nagyságos bajnok Odysseus:
„Jó, illyent igen is nevezek; halljadsza s itéld meg,
Vajjon elég-e nekünk maga Zeus atya s Pallas Athene 260
Védelmünkre, avagy még más bajtársra szoruljunk?"
Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Jó bajtársak azok bizonyára, kiket te neveztél,
Bár a fellegeken túl országolnak, hatalmas
Urai mind a mennyei mind a földi seregnek!" 265
Szólt neki erre viszont nagyságos bajnok Odysseus:
„Ők pedig épen nem fognak kimaradni sokáig
A gyilkos harcbol, mihelyest palotánkban Aresnek
Köztünk s a deli hőslők közt viadalmai folynak.
Hát te hasadtakor a fényes hajnalnak azonnal 270
Menj haza, s a hőslők szilaj osztályába vegyülj el;
Engemet ellenben bevisz a városba kanászunk
Később, egy nyomorú aggastyán s koldus alakban.
Már ha talán engem megbecstelenítenek, a te
Szíved csak türjön békével lenni bajomban; 275
Söt ha kihurcolnak lábamnál fogva lakombol,

Vagy rám láncsáznak, csak eredj szenvedni nyugottan:
Ámde parancsoljad felhagyni az ostobasággal,
Nyájas igéket mondva nekik; kik azonban ezekre
Hajlani nem fognak, mert megjött iszonyu napjok. 280
S most egyebet mondok, mit tarts figyelemmel eszedben.
Majd ha tanácsos Athenének súgalma megíhlet,
Én intést adok a fömmel; mit gyorsan elértvén
A palotába levő minden hadi fegyvereket hordd
Egyszeriben fel ama belső tárházba, s rakásold 285
Rendbe; kegyes szóval nyugtasd azután meg az ifjú
Népet, elámítván, ha felőlök kérdeni fognak:
‚A füstről letevém, miután nem is ollyanok immár,
Mint Trojára menet teremünkben hagyta Odysseus
Úr, de bemocskolvák a tűznek gőzei által; 290
Sőt mi nagyobb, azt is felvillantotta az isten
Elmémben, netalán borosultan perleni kezdvén
Egymásban kárt tégyetek, és hőslés s lakomátok
Fertőztetve legyen; mivel önként von kezet a vas.‘
Csak számunkra maraszsz egyedül két kardokat és két 295
Dárdát, két kezelő alkalmas vértet ökörből,
Hogy rájok rontván felkapkodhassuk, Athene
S gondviselő Zeustől amazok megigézve leendvén.
Még egyebet mondok, mit tarts figyelemmel eszedben.
Hogyha valóban az én fiam és véremből eredt vagy, 300
Otthon Odysseusnek haza jöttét senki se tudja,
Ezt az egyet Laertes öreg se, s kanász Eumaeos,
Semmi cseléd, de ne még önnönmaga Penelope is.
Csak ketten, te meg én, nézzük ki az asszonyok elveit,
És a férfi cselédeket is hadd lássuk, ugyancsak 305
Fél-e közűlök még valamellyik s tisztel-e minket,
Vagy nem ügyel többé tereád, de gyalázni merészel.“
Szólott néki viszont felséges magzata erre:
„Gondolom, édes atyám, fogod ismerhetni eléggé
Jellememet, hogy könnyelműség nem visel engem; 310
Részemről nyereségesnek nem látom azonban
Ezt ránk nézve; hanem te itéld bővebben, atyám, meg.
Mert nagy időbe kerül sorjába kisérteni őket,

Sarkokban járván, mig azoknak tábora folyvást
Dőzsöli a sok jószágot, nem tudva kimélést. 315
Én a némbereket ki ohajtom előre tanulnod,
Mellyek néznek alá s mellyek bűnetlenek; ámde
Férfiainkat nem kívánom alomrol alomra
Sort cirkálni, hanem legutóra marasztanod eztet,
Hogyha valóban adott valamelly jelt néked az isten." 320
Mig ezek itt egymást illy szókkal váltogaták fel
Ketten, azonközben befutott az evicke hajó, melly
Telemakhost bajtársaival meghozta Pylosbol.
Ők miután a mélységes kikötőbe jutottak,
Barna hajójokkal száraz partokhoz eveztek; 325
A fegyvert elhordották a bátor apródok,
És az ajándékot Klytios házához emelték.
Ekkor hirnököt útaltak nagyságos Odysseus
Termibe, közlendőt szellemdús Penelopével,
Hogy fia Telemakhos kieredt a telkre, hajóját 330
A városba eveztetvén: netalán leveretve
Lelkében, szomorú könyeket pergetne az anyja.
És im a hirnök s a kondás összeakadtak,
Mindkettő azonegy hirrel meglepni az asszonyt.
Végre az istenféle király teremébe vegyülvén, 335
Szólott hirnök az udvari nők közepette először:
„Kedves szülötted megjött Ithakába, királyné!"
A kondás pedig elközelitvén Penelopéhez,
Mindeneket tudatott vele, mint jó gyermeke hagyta;
Végre parancsaiban miután hűségesen eljárt, 340
Ott hagyván lakot és udvart sertésihez indult.
A hőslők pedig elbúsultanak és leverettek.
Hát kigyülének az udvar nagy falazatjai kívül,
S a fényes kapunak telepedtek előtte le sorral.
Kik közt Eurymakhos, Polybos fia, kezde beszélni: 345
„Oh társak, de felette merész egy vállalatot vitt
Telemakhos ki, mit én soha meg nem vallani hittem!
Jertek, vontassunk egy legjobbféle hajót le,
És révészeket ültessünk bele, kik tegyenek gyors
Hirt amazinknak, hogy forduljanak izibe vissza." 350

Nem végezte szavát, mikor ímé Amphinomos hős
Szétnézvén, a révbe hajót sejdíte s vitorlák
Összebocsátóit, s evezőket férfi kezekben.
S édesen elkaccantva magát szónokla középre:
„Semmi követséget, mivel ím a jámborok itthon; 355
Vagy valamelly isten mondotta nekik meg, avagy tán
Önmagok eszmélték, de nem érhették be hajóját.“
Igy szóltára felállván mind a révbe siettek.
Egyszeriben szárazra vonák ki hajójokat, aztán
A fegyvert elhordották a bátor 'apródok. 360
Majd gyűlésbe huzódának seregestül, egyetlen
Ifjat avagy vénet sem eresztvén ülni közéjek.
S Eupithes fia Antinoos felemelve szavát mond:
„Oh de csudálatosan mentette meg isten ez embert!
Napjában szakadatlanul egymást váltogató őr 365
Ült szellős fokokon kémlelve; s hogy a nap aláment,
Éjenként soha sem háltunk a partokon, ámde
Vizszinen uszkálván várók be az isteni hajnalt,
Telemakhosnak elállva utát, hogy kézre kerültet
Megrontsuk: s ime őt ezalatt haza hozta egy ördöng! 370
Most pedig immár itt tervezzünk gyászos enyésztet
A fiunak, ki se hagyjuk siklani; mérthogy ez élve,
Ugy gondolkodom én, mire sem mehet a dolog itten.
Nékie tudnillik sok eszélye s tanácsa van immár,
A nép szíve pedig nem igen vonzalmas irántunk. 375
Jertek azért, mielőtt az akhivokat összehirészli
Közgyűlésre: mivel hanyagul nem szenvedi, a mint
Én vélem, de kikel s el fogja panaszlani nékik,
Milly ármányt forraltunk ellene, és be nem érők:
A nép tényünket nem fogja dicsérni, ha hallja; 380
Söt bárcsak pórul mi ne járjunk és lakainkbol
Elkergettetvén idegen földekre ne jussunk.
Jertek, előzzük meg; tegyük őt vagy parlagon avvagy
Béutjában semmire, s osztozzunk meg az udvar
Gazdag örökségén és birtokin, a lakot édes 385
Anyjának hagyván és a neki férjül esőnek.
Hogyha pedig tervem nincs' kedveitekre, hanem ti

Hagyni akarjátok, hogy örökségének örüljön :
Már ugy kellemetes javait helyt ülve csoporton
Ám ne együk többé, de kelengyét adva hazulrol 390
Hősölgessen mindegyikünk; a hölgy pedig ahhoz
Menjen el a ki esik s legtöbbet ajánl neki jegyben."
Igy szólott; amazok mindnyájan néma levének.
Nemzetes Amphinomos szavait felemelve azonban,
Nisos Aretiades nádornak gyermeke: a ki 395
Búzás és szénával gazdag Dulikhionnak
Hőslőit vezeté; s legjobban türte szaváért
Penelope maga is, miután esze s szíve helyén volt:
Ez felemelve szavát okosan mondotta középre:
„Oh bajtársaim, én nem akarnék Telemakhosnak 400
Véteni; rettenetes dolog ám fejedelmi családnak
Elvesztése! De kérdjünk meg legelőször egy istent:
És ha Zeüsnek örök törvénye helyesleni fogja,
Enmagam is megölöm mást is szorgalmazok arra;
Ámde ha ellenzik mennyben, cselekedni gonoszlom." 405
Szólott Amphinomos; bevevék mindnyájan igéit.
Felkerekedvén ekkor Odysseus termibe mentek;
Mellybe megérkezvén díszes trónokra nyugodtak.
Mást gondolt ezalatt szellemdús Penelopeia,
Elvetemült hőslői között láttatni személyét; 410
Mert érté a felházban fia nagy veszedelmit,
Hallva Medon jó hirnőktöl, ki kitudta az ármányt.
A palotába leindúlót szobanői követték.
Némberek istennője derék hőslőihez érvén,
A remek épületü palotának szép küszöbénél 415
Álla meg, arca elé röppentvén fátyola báját;
És támadta meg Antinoost, s kifakadva beszélett:
„Antinoós, hamis és patvarszer, hisz tefelőled
Azt mondják Ithakán, legjobb vagy társaidék közt
Szóra s tanácsokban; te azonba koránse vagy illyen! 420
Őrült, mért szükség forralnod Telemakhosnak
Szörnyü halált, és nem vétkelsz üldözni Zeüstol
Látott esdőket? Nem szentség ártani másnak.
Nem jut eszedbe, midőn hozzánk menekült vala nemződ,

A néptöl félvén? melly rája felette haragvék, 425
Hogy Taphos országnak keveredve kalózival, ártott
A mivelünk egyezett népnek Thesprotia földén.
Elkészültek veszteni öt, kiszakítani szívét,
És sok kellemetes javait megfalni; de kiknek
Bár felbőszülteknek Odysseus ellenek állott. 430
Ennek eszed ma rutúl házát, hőslöd feleségét,
S öldöklöd gyerekét, engem pedig annyira kinzasz!
Ámde parancsolom, ódd magadat, tilts másokat ettöl."
Szólt Polybos fia Eurymakhos neki erre viszontag:
„Ikarios lánya, szellemdús Penelopeia, 435
Bizd rám; illyeneken nem kell tünödni szivednek!
Nincs olly férfi, nem is leszen, ámde ne is legyen, a ki
Telemakhos fiadat merné illetni kezével
Itt, mig én élek s a napnak súgara megsüt.
Mert kijelentem imé, mi pedig bizonyára ugy is lesz; 440
Egyszeriben hosszú dárdámat festi meg annak
Fekete vére: mivel dulvári Odysseus engem
Úri saját térdére vevén hajdanta nem egyszer,
Sültet adott kezeimbe s piros bort tarta felettem.
És igy Telemakhos kedvesbem sokkal akarmelly 445
Férfiunál; hőslőktöl azért rettegnie nem kell.
Istentöli halált, az igaz, mellőzni lehetlen."
Igy szólott biztatva, holott maga vágyta halálát.
És ime Penelope feltermibe visszaeredvén
Akkédig siratá a kedves férjet Odysseust, 450
Mignem Athene szelíd álmot hullajta szemére.
A kondás pedig estefelé tért vissza Odysseus
S Telemakhoshoz, kik vacsorát hevenyeztenek épen,
Esztendős süldőt áldozva: mi közben Athene
Elközelitvén Laertesfi Odysseus úrhoz, 455
Vesszővel megüté és átbüvölte öregnek,
Aztán rongyokat ölte reá: netalán Eumaeos
Látva megismerné, s szellemdús Penelopének
Egyszeriben hírül vigye és hallgatni ne győzzön.
A kit is elsőben szólított Telemakhos meg: 460
„Megjöttél, kondás; mi hir a városban? Ugyancsak

Visszaeveztek-e már leseikből a deli hőslők
Eddig? avagy tán még szakadatlanul útamat állják?"
  Szólott néki ezekre viszont kondás Eumaeos:
„Nem vala gondom ezekről a városban alá fel 465
Kérdezkedni, hanem végezvén tisztemet, aztán
Csak mielőbb ismét ide visszasiettete szívem.
Összetalálkozván társidtol vélem utamban
A követ, ez mondá a dolgot anyádnak először.
Mást ennyit tudok, önszemeimmel messzire látva. 470
Hogy már a város föliben jöttem vala, Hermes
Csúcsáról egy evicke hajót láttam beevezni
A kikötőbe; nagyon sok férfiak ültenek ottben,
Melly vértekkel dárdákkal megrakva setétlett.
Én nekik ítéltem, de valóban nem tudom, ők-e." 475
  Szólt; nevetett most Telemakhos szentséges egyéne,
Megvágván atyját szemivel, kikerülve a kondást.
Hogy pedig a bajon átestek s elkészüle étkök,
Megvacsoráltak, egyik sem látván szűket adagban.
Végre hogy éhök megcsilapult és szomjokat olták, 480
Ekkor az álom ajándékát élvezni feküdtek.

TIZENHETEDIK ÉNEK.

Városi út; kecskés; a hű kutya ismer urára.

  Hogy pedig a hajnal feltetszett rózsakezével,
Szépséges saruit gyöngéd lábára kötözvén
Telemakhos, nagyságos Odysseus urfia, vette
Dárdáját, izmos jobbjába szabályosan illőt,
És városba menendő a kondáshoz imigy szólt: 5
  „Apjok, már én a városba megyek, hogy anyámék

Lássanak; úgy vélem tudnillik, nem hagy elébb fel
Árva siralmaival s az emésztő szívedezéssel,
Mig magamat nem lát. Néked pedig azt hagyom immár,
Hozd be szegény vendégedet a városba, hogy ételt 10
Koldulgasson; adand ottan neki a ki akarja
Holmi cipót s leveket. Mert én még mindenegy embert
Nem vállalhatok el, magam is terhelve bajaktol.
A vendég, ha talán bosszankodik érte, magával
Vessen számot; mert én nyiltan szólani szoktam.“ 15
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Kedvesem, itt tartatni magam sem ohajtok ezentul;
Koldúsnak jobb a városban mint a mezőkön
Élelmet koldulni; adand nekem a ki akarja.
De nem is arravaló volnék, hogy pusztai csárdán 20
Tartózkodva tegyem, mit az úr és gazda parancsol.
Menj csak; ez ember majd bevezet, kire hagyni szives vagy,
Hogyha előbb tüznél megfűtözöm és melegebb lesz.
Mert ezek a gúnyák iszonyú roszak; úgy lehet, a dér
Venne meg; a város, mondjátok, messzire fekszik.“ 25
Mondá. Telemakhos hamar átvolt a küszöbön, nagy
Gyorsan elindulván; és a hőslőkre roszat szőtt.
A ki midőn azután népes házokba jutott volt,
Dárdáját magas oszlophoz támasztani vitte,
Önmaga ellenben fényes teremébe belépett. 30
Első pillantotta meg őt Euryklea dajka,
Szőnyeggel huzván be az ékes trónokat épen;
S könyhullatva elébe futott: mind összegyülének
Bajnok Odysseusnek más szolgálói körében,
És főjét és két vállát csókdosva köszönték. 35
Jött palotájából szellemdús Penelope is,
Artemis és Aphrodite arany szépségivel arcán;
És könyhullatván megölelte szerette szülöttét,
Megcsókolta fejét, szeminek két drága világát,
És zokogó ajkkal mondá neki röpke szavakban: 40
„Megjösz, Telemakhos, jaj drága világom; azóta
Nem volt lelkemnek láthatni reménye, hogy édes
Nemződröl loppal hirt venni Pylosba eveztél!

Jersze, beszéld el ugyan, mit láttál, mit nem utadban."
Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag: 45
„Édes anyám, ne fakaszsz engem siralomra, ne is dúld
Fel szivemet, szörnyű veszedelmeken általesettnek;
Inkább megmosdván és tiszta ruházatot öltvén
Felházadba siess tennen környémbereiddel;
S kérve fogadkozzál valamennyi olympi karoknak, 50
Századot adni, ha Zeus boszut áll e dolgok üzőin.
Én gyűlésbe megyek, fényes palotánkba hivandó
A jövevényt, ki honomba kisért a tengeren engem;
A kit is istenmás feleimmel előre bocsáték,
Piraeosnak ajánlván, hogy házába vezetve 55
Látná szívesen és tisztelné, mig haza térek."
Mondá; szárnytalanok maradának amannak igéi.
A ki legott mosdván és tiszta ruházatot öltvén
Kérve fogadkozik a mennyek halhatlaninak, hogy
Századot ad, ha Zeüs boszut áll a dolgok üzőin. 60
Telemakhos pedig a fényes palotából elindult,
Dárdával keziben s két fürge kuvaszszal utána.
Isteni bájakkal hintette meg arcban Athene.
A gyűlésbe jövőn függött valamennyi akhiv szem.
Környüle a csapodár hőslők gyülekeztenek össze, 65
Kellemesen szólók, hanem elvesztére törekvők.
De ő a sűrű tömegektöl félrevonultan,
Hol Mentor, Halitherses ült és Antiphos, a kik
Régtöl hűséges bajtársai voltak atyárol,
Ott foga helyt; kik is őt mindenröl sorra kikérdék. 70
Elközelített most daliás Piraeos, az ország
Gyülésére vezetvén a vendéget; Odysseus
Gyermeke el nem fordult tőle, de állva fogadta:
A kit szólított Piraeos egyéne legelső:
„Telemakhos, küldjed házamhoz nőidet immár, 75
Hogy Menelaos ajándokait lakotokba emeljék."
Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Piraeos, nem tudni mikép szakad a mi ügyünknek
Vége. Ha a dölfös hőslők végtére megölvén
Engemet, a jószágaimon osztozni találnak; 80

Azt akarom, birjad te, avagy valamellyik ezekből:
Ha pedig én szerzek kárt és veszedelmet azoknak,
Akkor az örvendő palotáiba hozzad örömmel."
Igy szólván szomorú vendégét ő haza vitte.
A mint a népes várnak teremébe jutottak, 85
Köntösiket díszes székek s trónokra helyezve
Tiszta medencékben hágdosván megmosakodtak.
Megfürdetve pedig szobanőktől s kenve olajjal,
Hogy bojtos kacagányt és köntöst vettek azoktol,
A réz fürdőből kieredvén trónra nyugodtak. 90
Ekkor arany korsót hordozván házi cselédnő
Kézvizeket töltött az ezüst tálcára belőle
Mosni; gyalult asztalt helyezett nekik annak utána;
Mellyre szemérmes sáfárnő kenyeret raka, s bőven
Hordott ételeket, mindenből szívesen adván. 95
Anyja pedig szemközt ült a terem ajtaja mellett
Karszéken, fínom fonalat pörgetve az orsón.
Most kiki a feladott eleséghez nyúla kezével.
Végre hogy éhök megcsilapult és szomjokat olták,
Szót szellemdús Penelope maga kezde legelső: 100
„Úgy én, Telemakhos, feleredvén lakteremembe,
Ágyba megyek, mindig kínosba szivemnek azóta
És ázottba könyemtöl, hogy nagyságos Odysseus
Troja alá elment Atreusnek gyermekivel; ha
Nékem, mignem ama hetykék a házba bejöttek, 105
Némi talán hallott hirt nem fogsz adni atyádrol."
Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Ah szülém, mindent igazán megvallok előtted!
Elmentünk Nestor néppásztorhoz Pylos ország
Földire; ő szivesen látván palotáiban engem, 110
Húzamosan szeretett, valamint apa szokta vidékröl
Nagy késön haza jött magzatját: ugy fogadott ez
Engemet önmaga és jóságos gyermeki véle.
Bajnok Odysseusröl soha sem hallotta azonban,
A mint mondja, de senkitöl is maig, él-e avagy hal; 115
De Menelaos Atrideshez lakedaemoni földre
Küldött el lovain s szekerén, a dárdadicsőhöz.

Itt látám argiv Helenét, ki miatt sokat állott
Ilion és Argos hada Zeus végzése szerint ki.
Megkérdett azután hadnagy Menelaos Atrides, 120
Mi szükség vezetett legyen engem spartai földre;
A kinek én mindent igazán értéseül adtam.
Felfogván azután a szót mondotta viszontag:
‚Oh hékám, bizonyára igen nagy férfiu ágyán
Vágynak hálni, magok lelketlenek és pulya ifjak! 125
De valamint imént ellett vemhéit oroszlán
Barlangjába vivén menedékre az erdei szarvas;
Hogyha, mig ő hegyeken és völgyeken át legelészik,
Megtért e közben fekvére az otthonos állat,
Mindkettőnek rettenetes véget vet: azonkép 130
Rettenetes véget vet ezeknek is egykor Odysseus.
Mert oh bárcsak, Zeus atya, Pallas Athene, Apollon,
Ollyan alakban, mint a lesbosi szóvita mellett
Felkelvén Philomelidest viadalra fogadta,
S földhöz ütötte, hogy örvendett minden görög: akként 135
Mérkőznék meg az elvetemült hőslőkkel Odysseus!
Hisz keserű nász és rövid élet volna ma bérök.
A mit már tőlem kérdeztél, megfelelendem,
Nem csalogatva s kitérőleg; hanem a miket egykor
Nékem ama szóhű aggasztyán híremül ejtett, 140
A szent tengeri lény, igazán elmondva előtted.
Ez vallotta, hogy egy szigeten keserűen epedni
Látta Kalypso nymphánál, ki is őtet erővel
Tartóztatja; s nem indulhat földére honának,
Nem lévén kezügyébe hajó s bajtársai, kiktöl 145
Végre az ősz tenger széles hátára vitetnék.‘
Igy mondotta nekem hadnagy Menelaos Atrides.
Ezt végeztem után indultam; jó szelet adtak
Menny halhatlani, melly szaporán Ithakába röpített.“
Igy szólván anyjának igen megrázta kedélyét. 150
Vágott közbe Theoklymenos most, istenes ember:
„Laertesfi Odysseusnek kedves felesége,
Az bizonyost nem tudhata; jer hallgass ki ma engem,
Én igazán jósolni fogok s nem rejteni semmit.

Tudja azért meg Zeus isten legelőre, s Odysseus 155
Vendégasztala és szent tüzhelye, ahhova jöttem,
Hogy nagyságos Odysseus e balságokat értve
Már szeretett országában járván avagy ülvén,
A hőslők összes daliáira vészeket épit.
Illy madarat sejdíték én az evicke hajóra 160
Szállva; s legottan el is magyarázám Telemakhosnak."
Mond neki erre viszont szellemdús Penelopeía:
„Vajha beszéded igazsággá nőhetne, oh vendég;
Akkoron ismernél te barátságomra, veendő
Tőlem ajándékot, mellyért boldoglana minden!" 165
Mig ezek itt egymást ekképen váltogaták fel,
A hőslők ezalatt kapuján kül Odysseus urnak
Majd tekejátékkal majd láncsavetéssel időztek
A sima térszínen, hol előbb csapodárul enyelgtek.
Végre midőn intett az idő étkezni, s bejöttek 170
A barmok mindenfelül, üzve szokottaik által;
Ekkor szóla Medon — tudnillik imez vala nékik
Legkedvesb hirnök, s mindig velök a lakomában:
„Jó uraim, miután eleget mulatott kiki bajjal,
Térjetek a palotába, derék lakomához ülendők; 175
Mert nem rosz végezni saját idejében az étket."
Mondá; szót fogadának azok, s felkelve bementek.
A mint a várnak népes teremébe jutottak,
Itt kacagányaikat székek s trónokra helyezvén,
Nagy juhokat, hízott kecskéket ölének ebédül; 180
Öltenek ennek utána kövér süldőket is, aztán
Parlagi tulkot. Ezenközben nagyságos Odysseus
És kondása bekészült a városba mezőről;
S kezdé a kondás legelőre, becsületes ember:
„Már, vendég, miután még a városba ma kivánsz 185
Elbúcsuzni, miképen uram rendelte; igazság,
Én örömest megtartnálak tanyaőrömül itten:
Tartok azonban tőle, nehogy megszidjon utóbb is
Érte; pedig de igen metszők a gazda szidalmi!
Jersze tehát, menjünk; tudnillik legjava eltelt 190
A napnak; tán hűs is lesz rád nézve az este."

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Értem, hallom; az én szívemből szólasz egészen.
Menjünk, ámde te járj kalaúzul mindig előre.
Adjsza csak egy botot a kezeimbe, ha volna körötted, 195
Mankóul, mert síkosnak mondjátok az útat."
Igy szólván hátára veté illetlen iszákját,
Folt hátán foltost, mellyen heveder vala szijbol;
Eumaeos pedig a kívánt botot adta kezébe.
Indultak. Tanyaőrül ebek s a hátramaradt más 200
Pásztorok álltak helyt, mig urát városba vezette
Az, vén koldús embernek képében erősen
Mankózót, ki silány kankót hord testi ruhául.
A mint a röges úton előre haladva közelgtek
Volt a városhoz, s a szépcsorgásu kikámvált 205
Kútnál jáának, mellyből a honfiak ittak:
Mellyet előbb Ithakos meg Neritos ása s Polyktor;
Környékén pedig égerfák vizenyős lapon élő
Berke virult, az emelt sziklákon alára hideg viz
Zúgott, s legfölül Nymphák oltára helyezve 210
Díszelgett, hol az útas nép áldozni megállott:
E helyen érte utó őket Doliosfi Melantheus,
Kecskéket hajtván, nyájának válogatottit,
A hőslők lakmáira, két bojtárral utána.
És látván ezeket kigunyolta, gyalázatos és csúf 215
Módra szutyongatván, hogy Odysseus lelke kigyúladt:
„De itt már csakugyan gyávának gyáva vezére!
Milly jól összekerít párt párral mindig az isten!
Na s aztán hova hurcolod e hasat, oh fene kondás,
Zsémbes koldusodat, fertelmét a lakomának? 220
A ki sok ajtónak ragaszához vetve zsurolja
Vállait egy szeletért, s nem háromb vagy pedig üstért:
Kit ha te átadnál tanyaőrül énnekem, avvagy
Ólat sepreni és gödölyéknek hordani lombot,
Meglátnád, mi derék combot hizlalna savómon. 225
Minthogy azonban ebül vagyon elszoktatva, világért
Sem lesz kedve nehez munkára, de kéregetőleg
Kuncsorog a nép közt, ha ki adna puruttya belébe.

És most megmondom kereken, mi bizonynyal ugy is lesz:
Ha nagyságos Odysseusnek palotáiba feljő, 230
Már hisz elég ember keziből koponyája körében
Szállongó zsámoly horzsolja rosz oldala bőrét!"
Igy szólván, mikor elhaladott mellette, csipőjét
Megrúgá gonoszul: noha nem vethette ki őtet
Utjából, hanem állt vala rendűletlen. Odysseus 235
Tűnődék, rárontva legott agyonüsse botával,
Vagy hogy megkapván a földhöz vágja-e fővel.
Türt és mérsékelte hevét; de kanász Eumaeos
Összeveszett vele, és kezeit felemelve imázott:
„Csermelyi szüz Nymphák, Zeus lányi, ha nektek Odysseus 240
Valaha bárány és gidacombokat égete, hájjal
Béteregetve fölül; cselekedjétek meg imámra,
Hogy jőjön haza ő és hozza közinkbe az isten!
Mert hiszen a te dagályaidat lelohasztani fogná,
Mellyekkel hetykén a széles városon által 245
Társz kelsz; aztán meg rosz pásztor rontja a marhát!"
Szólt neki erre viszontag kecskék bácsa Melantheus:
„Oh hékám, mit nem fecsegett ez okos kutya nékem!
Kit még én egy deszka hajón Ithakából utóbb is
Messze viszek, hogy többítsem jószágimat árán. 250
Bárcsak Telemakhost lőné meg tegzes Apollon
Ugy a háznál, vagy buktatnák a deli hőslők,
Mint elveszve Odysseustek hazanapja örökre!"
Szólva magokra hagyá a csak ballagva menőket;
És mivel elsietett, szaporán ura házahoz érvén, 255
Egyszeriben beeredt, s a hőslők közt települt le,
Eurymakhosszal szembe, mivel kedvelte leginkább;
S a felszolgáló inasok húst adtanak egyben
Néki, szemérmes sáfárné ellenbe kenyérrel
Szolgált. Elközelíte azonban Odysseus úr is 260
És kondása, s megállottak vala: és ime harsány
Lantnesz üté meg; mert épen szép dalt 'vezetett be
Phemios. Itt megfogva kezét mondotta kanásznak:
„Ez leszen, oh Eumaeos, Odysseus háza bizonynyal:
Könnyen elismerszik többek közepette is: imé 265

Egyből másik emelkedik, és tág udvara fallal
S rácsokkal bekeritve; hatalmas szárnykapuk állnak
Rajta. Ezen csakugyan nem fogna ki könnyen az ember.
Sejdítem, bennette sokan gyülekeztenek össze
Vig lakomára, mivel szaga illatoz és gyönyörű lant 270
Harsog, mit lakomához adott társúl az ur isten."
Szólott néki viszont kondás Eumaeos ezekre:
„Ám kitaláltad, mert hisz egyébként sem vagy okatlan;
De immár lássuk, hogyan és mint lészen ezentul.
Vagy te eredj a mennyezetes palotába először, 275
És keveredj a hőslőkhöz, s hagyj engemet ittkint;
Vagy ha amúgy tetszik, te maradj, és én megyek első.
Csak ne soká késsél, netalán kivül érjenek, aztán
Meghajigáljanak és elverjenek; erre figyelmezz."
Szólt neki erre viszont nagyságos bajnok Odysseus: 280
„Értem, hallom; az én szívemből szólasz egészen.
Csak te eredj be legelsőben; majd én kivül állok,
Ütlegek és vereségekben nem holmi tudatlan.
Edzve az én lelkem, miután sokféle vitákat
Láttam tengeren és hadban; hadd jőjön ez is már. 285
Tudnillik lehetetlenség eldugni mohó és
Bomlott hast, melly annyi veszélybe keríti az embert!
Ennek gyártatnak végette az égszinü tenger
Sik hátára hajók, kárául az elleneseknek."
Mig ezek itt egymást ekképen váltogaták fel, 290
Im felütötte fejét s füleit nagyságos Odysseus
Ott fekvő ebe argos: melly táplálva s nevelve
Általa volt egykor, noha nem használva is, harcra
Kellvén mennie Troja alá. Eleinten az ifjak
Csak ki-kivitték szarvasok és zergékre, nyulakra; 295
Most pedig elhanyagolva feküdt, ura távollévén,
A tulok és öszvértrágyában, melly kupacon volt
Kivül az ajtónál, mig végre Odysseus urnak
Béresi a széles teleket zsírozni kihordák.
Itt feküdött ekkor kullánescsal teljesen argos. 300
Most hogy sejdíté közelében lenni Odysseust,
Megcsóválta ugyan farkát s fülcit lekonyítá,

Ámde saját gazdájához nem futhata többé;
A ki amarra tekintve könyet törlött ki szeméből,
Rejtve kanászától; kihez igy mondotta legottan: 305
„Oh kondás, ez ebet trágyán heverészni csudálom;
A melly csínos ugyan termetre, de nem tudom, illyen
Szép létére hasonlókép gyors volt-e szaladni;
Vagy csak amollyan, mint a millyent asztalebül tart
Némelly gazda, s hatalmas urak pompára nevelnek.“ 310
Szólott néki viszont kondás Eumaeos ezekre:
„Ugy vagyon, a távol meghalt uraság ebe volt ez!
Ha ma is ollyan volna egész termetre s alakra,
Mint Trojára menet házánál hagyta Odysseus,
Egybe tapasztalnád erejét és fürge szökésit: 315
Mert meg nem szabadult mély rengetegekben előle
A vad pára, ha egyszer látá; olly nyomozó volt.
Most már itt nyomorog, miután urasága vidéken
Elhalt, nem bánván többé vele a heverő nők.
Házi cseléd ugyanis, ha urát sarkába nem érzi, 320
Már azután többé igazán nem végezi dolgát!
Mert mennydörgő Zeus elvette felényi erényét
Embernek, kit szolgaiság munkáira sorsol.“
Igy végezve bement népes palotába legottan;
És egyenest az erős hőslőknek tarta köréhez. 325
Argos ebet pedig egyszeriben meglepte halála,
Hogy húsz évek után megpillantotta Odysseust.
A palotába vegyült jó kondás Telemakhosnak
Tünt legelőre szemébe; ki mindjárt intve, magához
Szólította: körülnézvén az, felkapa rögtön 330
Egy heverő széket, hol hentes férfiu ült, most
Húsakat osztogató a hőslő rendnek ebédül:
Eztet kapta fel, és áthelyzé Telemakhosnak
Asztala elleniben; a mellyre leültnek azonnal
Részt tön az asztalnok, s kenyeret húzott ki szatyorbol. 335
Ennek utána pedig maga jött nagyságos Odysseus,
Némelly vén s nyavalyás koldúsnak képiben, izmos
Bottal gyámitkozva, szegényes testi ruhában:
S a teremajtónak körös küszöbén belül ült le,

Megtámaszkodván ciprusfa ragaszhoz, az ácsnak 340
Művéhez hajdan, ki szabályhoz mérve remeklé.
Telemakhos magahoz szólítván küldte kanászát,
Egy kenyeret vévén a nagy szépségü szatyorbol,
És húst, a mennyit kezivel markolhata, s mondá:
„Vidd ezeket, s add a vendégnek; mondd neki aztán, 345
Járja el a hőslő urakat koldulva sorában;
Mert nem jó a koldúsnak, ha szemérmetes ember."
Szólott; értve parancsát jó Eumaeos elindult;
És közelitve felé mondá neki röpke szavakban:
„Telemakhos küldötte, öreg; s mondatja, hogy aztán 350
Járjad el a hőslő urakat koldulva sorában;
Mert nem jó a koldúsnak, ha szemérmetes ember."
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Istenem, áldd meg Telemakhost, ha világon egy embert
Áldottál valaha; s add meg neki, mit szive óhajt!" 355
Szólván két kézzel fogadá, és lába elébe
Tette le, illetlen koldústáskája fölében.
Ett azután, mig a dalnok szép éneke hangzott.
A mire elkölté, amaz is befejezte zenéjét.
S mig a hőslők ott tomboltak, Pallas Athene 360
Laertesfi Odysseusnek közelébe teremvén,
Szorgalmazta, cipókat gyüjteni a deli hőslők
Rendeitől és látni, ki jó ki goromba közöttök;
Bár veszedelmétől igy sem volt senkit ovandó.
És oda sompolygott jobbrol hozzájok egyenként, 365
Mindenüvé nyujtván kezeit, mint régen igy élő.
Szánakozólag adának azok s meglepve csodálák,
Egymástol kérdezkedvén, ki s honnan eredne.
Itt felemelte szavát a kecskék bácsa Melantheus:
„Halljunk szót tőlem, nagyméltóságu királyné 370
Hősei; én ezelőtt, ugy tetszik, láttam ez embert:
Ugy vagyon, a kondás vezeté őt a palotába;
De ki legyen vagy honnan ered, nincs tudva előttem."
Szólt, s támadta legott a kondást Antinoos meg:
„Nos, híres kondás, hát aztán mért hozod eztet 375
A városba? Nem untig elég sok kóbor, unalmas

Koldúsunk van-e itt, fertelmei a lakomának?
Hisz te magad zsémbelsz, hogy urad jószágit az itten
Veszteglők megeszik; s most még ezt kelle behínod?"
Szólott néki viszont kondás Eumaeos ezekre: 380
„Bármi derék vagy is, Antinoos, nem helyre beszélesz.
Mert ugyanis ki megyen vendéget híni vidékre
Önmaga, mást azokon kívül, kik népi müvészek,
Jóslót vagy nyavalyák gyógyászát vagy pedig ácsot,
És lantost, ki zenéjével vidítani termett? 385
Mert ez hivatalos faj akarhol az emberi nemnél.
Koldúst ellenben pusztítani senki se hína.
Haj de te legroszabb vagy örökké társaidék közt
Laertesfi cselédeihez; s hozzám hogy! Azonban
Én nem bánom, mig szellemdús Penelopeia 390
A háznál vagyon és életben Telemakhos hős."
Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Hallga; nekem szavakat nem fogsz szaporítani ezzel;
Antinoos megszokta erős igékkel örökké
Vagdalkozni, de másokat is bősziteni arra." 395
Szólt; és Antinooshoz fordula röpke szavakkal:
„Antinoos, gyönyörűn, de egészen atyául ügyelsz rám,
A ki erőszakosan kiveretni parancsolod illy nagy
Szóval házam vendégét; mitől ójon az isten!
Nyujts neki bár valamit, nem bánom, sőt magam intlek; 400
Nincsen ezért mit anyámtol félned, sem pedig a ház
Szolga cselédeitől, kik Odysseus dolgait űzik.
Téged azonban nem táplál illy lélek; előbb fogsz
Táplálkozni frisen te magad, mint adni szegénynek."
Antinoos pedig igy szólott neki erre viszontag: 405
„Fenszavu Telemakhos, korlátlan szellemü, hogy szólsz?
Ha neki mindegyik hőslő ennyit nyujtana rendre,
Három hónapokig sem fogna kibúni hazulrol."
Igy szólván lekapott, s a szép asztalnak alóla
Zsámolyt villantott vala fel, hol lábai nyugtak. 410
Többi pedig valamennyi adott. Megrakva iszákját
Húsakkal s kenyerekkel, mármár visszamenendő
Volt küszöbére Odysseus úr, kóstolni az ingyent:

Ámde megállott még, és szólott Antinooshoz:
„Kedvesem, adj; hiszen én nem a legrosszabbik akhivnak, 415
Söt legjobbnak, mert fejedelmi családnak, itéllek;
Néked azért étket jobban kell sokkal ezèknél
Nyujtanod, és én a földön hirdetve dicsérlek.
Mert egykor magam is dús házban boldog időket
Láttam, hogyha nemem valamellyike, s szívesen adtam 420
Bármi szegény koldús embernek, akarmibe szűkült;
Számtalanul sok szolgáim, s minden vala bőven,
Mikből jól élnek s dúsgazdag néven hivatnak.
De Zeüs elfogyatá mindezt, minthogy neki tetszett;
A ki kalózokkal menetett el húzamos útra 425
Aegyptosba, hogy ott megleljem vesztemet. A mint
Aegyptos folyamán állnék meg evicke hajómmal,
Egyszeriben kedves bajtársaimékra parancslék,
Veszteg lenni hajóinknál s őrködni köröttök,
Kémeket útalván a szellős szemlefokokra. 430
De azok engedvén vágyiknak s ösztöneiktöl
Hajtva, hamar dulták Aegyptos népinek áldott
Telkeit; asszonyikat, csecsemőiket elragadozták,
Önmagokat leölék: zajok a városba behallott.
A lármára legott hajnalban jött az igen sok 435
Nép; lovagok, gyalogok lepték a hosszu mezőket,
És ragyogó érc fegyverek. Ekkor mennykövező Zeus
Gyáva futást hintett feleim közepére; nem is tűrt
Senkiek állani szembe, mivel mindenhol ölés vólt.
Fegyverek éle sokat vagdalt agyon, élve vitettek 440
Többieink rabságra, hogy ott dolgozzanak holtig.
Engemet ellenben Kyprosban eladtak az ott járt
Iasides Dmetornak, ama honbéli királynak;
Honnan imént ide érkeztem vala ügyefogyottan."
Mondá nemzetes Antinoos neki erre viszontag: 445
„Melly ördöng hurcolta közénk ezen asztali átkot?
Hallod-e, mellőlem csakugyan tisztulj ki középre,
Hogy keserű Aegyptost és Kyprost ne tapasztalj;
Annyira szemtelen és arcátlan koldus egyén vagy!
Sorra kerülsz ezeken, kiknek mindnyája mohóul 450

Kész adakozni; igen, mert hisz se baj és mesterség
Szórniok a másét, miután halmazban előttök!"
Szólt neki visszamenet tervekben gazdag Odysseus:
„Oh hékám, teneked szinhez hát nem juta szív is!
Koldúsnak te bizony házadnál a magadébol 455
Sót sem juttatnál, ki nekem de csak egy falatot sem
Birsz a máséból, ámbár halmazva előtted."
Szólott; Antinoos még jobban fortyana most fel,
S vágván meg szemivel mondá neki röpke szavakban:
„Most már nem szépen vélnélek az úri teremben 460
Visszamenendőnek, ki magadnak gúnyokat engedsz!"
Szólta után zsámolyt kapván jobb vállba dobá őt,
Hátul vállcsúcson: de Odysseus álla szilárdul,
Mint kőszikla, nem is rendíté Antinoos meg;
Csak halkan csóválta fejét s örvényeze rosszat. 465
Visszaeredvén most küszöbére leült; elejébe
Helyzé a tele táskát, és mondotta középre:
„Halljunk szót tőlem, nagyméltóságu királyné
Hősei, hadd mondom ki előttetek a mi szümön van!
Nem baj az, épen nem keseritheti férfi kedélyét, 470
Hogyha saját jószága, teszem juha s ökrei mellett
Harcoltában esett szenvednie ütleget ollykor.
De engem nemes Antinoosnak egyéne puruttya
És bomlott hasamért bántott, melly sokra visz embert.
Ha koldúsnak azért jó istene s átkai vannak, 475
Antinoost lakodalma előtt vigye földbe halála!"
Eupithes fia Antinoos pedig erre viszontag:
„Ember, egyél s ülj veszteg, avagy menj máshova innen,
Hogy szádért kezeid s lábadnál fogva ne huzzon
Téged az ifjúság, és mindened összezuzassék!" 480
Szólt; de barátainak mindnyája neheztele rája;
És felemelve szavát mondá egy hetyke leventa:
„Antinoos, kár volt a szegény koldúsra hajitnod;
Bomlott, hát ha egyik halhatlan az égi karokbol!
Mert hisz az istenek átalakulván minden utassá, 485
Vándor képében járják a városokat be,
Szemmel tartva rosz és jó tettit az emberi nemnek."

Szóltanak a hőslők, de amaz nem hajta szavokra.
Telemakhosnak végtelenül fájt volt ugyan a nagy
Bántalom, ámde könyűt a földre nem ejte szeméből; 490
Csak halkan csóválta fejét s örvényeze rosszat.
Sejdítvén az ütést szellemdús Penelopeia
A palotában, némberihez mondotta középre:
„Bár igy lőne agyon magadat kézíves Apollon!"
A kinek Eurynome sáfárné monda viszontag: 495
„Hogyha cselédnőid szives átkán állna, királyné,
Széptrónú hajnalt nem látna csak egy sem ezekből!"
Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Dajka, utálatosak mindnyájan, mert roszak egyig,
De nemes Antinoos főképen poklos egy ember. 500
Némi szegény vendég tévedt be az úri terembe
Koldulgatni, mivel sanyarú szükségei késztik;
S mig a többiek adtanak és tettek neki bőven,
Addig ez őt a zsámolylyal vállcsúcsba hajítá."
Ő igy váltogatott a pamlagon ülve beszédet 505
Hölgy népével. Azonban evéshez láta Odysseus.
Majd jó Eumaeost szólítván monda az asszony:
„Jó Eumaeos, eredj, hídd a vendéget elejbém,
Hadd váltok vele szót és kérdek tőle egyet mást,
Nem hallotta hirét nagyságos Odysseus urnak, 510
Vagy tán látta magát; ugy tetszik sokfele járt kelt."
Szólott néki viszont kondás Eumaeos ezekre:
„Bárcsak hallgatnának az emberek, asszonyom; ollyan
Szépet tudna beszéleni, hogy megigézne akárkit.
Három egész éjjel három nap tartogatám őt 515
A csárdán, mivel énhozzám meneküle hajóról;
Még sem győzte kalandjait elmagyarázni egészen.
És valamint néznek lantost, ki az istenek adták
Énekkel gyönyörűn elbájolhatja az embert,
A kit unatlanul ég kiki hallgathatni: azonkép 520
Igézett meg ez is nálam mulatásakor engem.
Emlegeté, hogy Odysseusnek vendége apáról,
S hogy Kretából ered, hol Minos nemzete fénylik;
Onnan jött ide most nyomoroktol hajtva, lakodban

Koldulgatni. Beszéli tovább, hallotta Odysseust 525
A boldog nemzet mellett Thesprotia földén
Élni, s tömör jószággal együtt igyekezni honába."
Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Menj és hídd nekem őt; hadd hallom tőle magától.
Ám enyelegjenek a hőslők vagy kívül az ajtón 530
Vagy' pedig a házban, miután magokat vigan érzik;
Mert hiszen önjavaik csorbátlanul állanak otthon,
Ételeik s boraik, csak háziak által emésztve.
Ők igenis, folyvást e ház palotáiban ülvén,
Tulkokat ölve, juhok sokaságát és hizodalmas 535
Kecskéket, dőzsölnek; utána derűre borúra
Isszák a lángbort; mi apad: mert férfiu nincsen,
Millyen Odysseus volt, az erőszakok utjait állni.
Jőne Odysseus ur, csak térne szerette honába,
Bezzeg az ármányos népen boszut állna fiastul." 540
Monda. Nagyot tüsszentett Telemakhos, körül a ház
Megkondúla belé; szép Penelopeia mosolygott,
És sürgette legott Eumaeost röpke szavakkal:
„Menj nekem, egyszeriben hídd a vendéget elejbém;
Nem látod fiamat, mi nagyot tüsszente szavamra? 545
Épen azért se legyen bármellyik az udvari hőslők
Közt vészmentes, egyik se kerülje ki szörnyü halálát!
És ime én egyebet mondok, jól tartsad eszedben;
Ha igazán látom mindenkép szólani őtet,
Szép kacagányt s köntöst adatok neki testi ruhául." 550
Szóla; derék kondás meghallva parancsait elment,
És közelébe jövén mondá neki röpke szavakkal:
„Vándor apó, hívat szellemdús Penelopeia,
Telemakhos szűléje; mivel tudakozni szeretne
Holmit férje felől, noha sok gyötrelmei vannak. 555
S ha igazán látand mindenkép szólani téged,
Szép kacagányt s köntöst adatand rád, a mi is első
Szükséged; hasadat majd annak utána kitartod
Már csak amúgy koldulva is; ad neked, a ki akarja."
Szólt neki erre viszont nagyságos bajnok Odysseus: 560
„Én, Eumaeos, igaz hirrel lepném meg ezennel

Ikarios lányát, szellemdús Penelopeiát,
Mert jól ismerem őtet, együtt küzdvén vele mindig;
Félek azonba dagályától hőslőinek, a kik
Vétkes erőszaka s bűnei a vas egekbe kiáltnak. 565
Mostan is a háznál, hogy semmi gonoszban utó nem
Érettet hajigálással megsérte ez ember,
Sem maga Telemakhos nem kelt fel tiltani sem más.
Mostan azért, ámbár siet, a palotába maraszszad
Veszteg Penelopét, meddig le nem áldozik a nap: 570
Akkor kérdezzen ki urának sorsa felől majd,
A tüzhöz közelebb ültetvén, minthogy igen rosz
Kankóm van; tudod azt te, kihez legelőre vetődtem."
Szólott; Eumaeos, hogy hallá szózatit, elment.
A küszöbön bejövőt szólitá őt meg az asszony: 575
„Nem hozod, Eumaeos? mi jutott a vándor eszébe?
Tán valakit retteg? vagy ugy-e, szégyenkezik úri
Házunknál? Nem jó koldus, ki szemérmetes ember!"
A kinek igy mondotta viszont kondás Eumaeos:
„Ollyan helyre beszél, hogy akarki helyesleni fogná. 580
Ő bántalmaitol tart ennek a hetyke seregnek.
Várat azért téged, meddig le nem áldozik a nap.
És igazán sokkal jobb is leszen, asszonyom, őtet
Négy szem közt tudakoznod avagy vele szóba erednéd."
A kinek erre viszont szellemdús Penelopeia: 585
„E jövevény nem eszélytelenül számolgat, akárki.
Mert igazán az egész földön nem létezik illy több
Elvetemült, ármányok után járó sereg ember!"
Imigy szólta után Eumaeos visszahuzódott
A deli hőslőkhöz, miután elvégeze mindent; 590
És mond Telemakhosnak azonnal röpke szavakkal,
Hozzá hajtva fejét, hogy igéit senki se hallja:
„Kedvesem, én már a disznót megyek őrzeni, a te
Jószágod s enyimet; te meg itt mindenre vigyázz fel.
Őrizzed legelőbb magadat, s gondod legyen arra, 595
Hogy se bajod se legyen; sok akhiv leskődik utánad!
Verje meg őket Zeus, mielőtt kárunkra lehettek!"
Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:

„Jól van, apó; csak eredj el hát, uzsonázva először,
S holnap jer be megint és hozz jó ölnivalókat; 600
Isten gondja leszen meg enyém a többi lakunkban."
Szólt; Eumaeos most a székre leült vala ismét.
Igy elegendőleg jóllakván étel itallal,
Visszaeredt sertéseihez, teledes tele hagyván
Udvart vendéggel s lakot: a kik lejtve dalolva 605
Vígadozának együtt, közelitvén rájok az alkony.

TIZENNYOLCADIK ÉNEK.

Iros Odysseusszel párví; hőslői kelengyék.

Egy házló koldús jöve közbe, ki kéregetőleg
Ácsorgott fel alá Ithakában, potrohos ember,
Kész az evéshez iváshoz széles kedvig, azonban
Még sem erős vagy inas, noha nagy szál férfiu szemre.
A neve Arnaeos, miután születésekor eztet 5
Adta fel anyja; de Irosnak nevezék el az ifjú
Hőslők, mert eljárt izenettel akarhova küldék.
Imez közbejövén kiüzé házából Odysseust,
És támadva meg igy mondá neki röpke szavakban:
„Félre küszöbtöl, öreg, netalán lábfogva huzassál, 10
Nem látod, hogy a vendégek mindnyája kacsingat
Rám, s kicepelni tanít? noha én átallom ugyancsak.
Félre tehát, netalán kezeinkkel döntsük el a pert."
Vágva meg ezt szemivel mondá neki terves Odysseus:
„Ördöngös, neked itt sem szólva se téve nem ártok, 15
Sem nem irigylem akarmennyit nyujtandanak; elfér
E küszöbön mind a kettőnk. Nem kellene bánnod
A másét tőlem; gondolnám csak te is ollyan

Koldús vagy mint én, mig az áldást istenek adják.
Kézre pedig ne igen szaporán hivogass ki, nehogy még 20
Megharagíts, s noha vén, véressé gyúrjam utóbb is
Melledet és szádat: már aztán holnap erősen
Békém lenne; mivel nem gondolnálak Odysseus
Termibe visszajövendőnek soha második izben."
A kinek Iros felpattanván szóla viszontag: 25
„Oh hékám, be pörögve beszél e csúnya falánk has,
Mint kuckói dadák; kit ugyan, hahogy épen akarnám,
Ugy pofon üthetnék hogy mindjárt földre potyogna
Állkapcájából foga, mint disznónak a kárban!
Nossza övezkedjél, hadd lássák ütközetünket 30
Mindezek; ifjabbal merhetnél még te kikötni?"
Mig ezek a magas ajtónak taposott küszöbénél
Illyen esennen hurcolták meg szóval egy a mást,
Sejté bennöket Antinoosnak híres egyéne,
S édesen elkaccantva magát mondotta középre: 35
„Társaim, illyet ugyan nem láttatok életetekben;
Jéh mi mulatságot hoza e teremekbe az isten!
A vendég s Iros veszekedvén kézviadalra
Unszolják egymást; koccantsuk bennöket össze!"
Szóla. Barátainak valamennye kacagva felugrált; 40
És a két rongyos koldús körül összegyürűzvén,
Eupithes fia Antinoos mondotta középre:
„Halljunk szót, valamit mondok, hőslő uraságok!
Ép tüzön e két kecskehasak; vacsorára tevők fel
Sütni magunknak, zsirral meg vérrel tele töltve: 45
Mellyikek a harcon győz és leteendi vitézét,
Keljen fel, válaszsza ki és vigye a neki tetszőt.
Ez mindenha velünk fog már lakomázni, kivűle
Senki egyéb koldúst nem eresztvénk e palotába."
Szólott Antinoos, tetszett bajtársinak a szó. 50
Kikhez most ravaszul tervekben gazdag Odysseus:
„Édeseim, lehetetlen ugyan fiatallal öregnek
Tűznie össze, kit olly bajak ostromlottak; azonban
Rosz hasam unszol rá, hogy megdermeszszen az ütleg!
De nekem ám szentül esküdjetek arra előbb meg, 55

Hogy valamellyitek Irosnak kedvezve nem üt le
Vastag karjaival, s ejt pajkosan ennek alája."
Szóla; megesküdtek valamennyen, mint követelte.
Monda azonban Telemakhos szentséges egyéne:
„Vendég, már ha szived vagy hősi kedélyed ez ellen 60
Bajra hevít, csak kelj ki s ne félj a többi akhivtol
Semmit is; az sokkal fog küzdeni, a ki megillet.
Én vagyok itt a gazda, s helyesli is Eurymakhos meg
Antinoos, kiknek mindketteje módosan érez."
Monda. Helyeslették valamennyen. Odysseus immár 65
Ágyékát környűlövezé rongyokkal: előtünt
A tetemes szép comb, és széles válla s hatalmas
Melle; tovább kifitult izmos két karja: de Pallas
Elközelitvén még nevelé a nemzeti pásztort.
A hőslők mindnyája igen hüledezve csudálá. 70
És mondotta közöttök egy a másikra tekintve:
„Iros aligha igen pórul nem jár ma dacával;
Nézzed elernyedt rongyaibol mi csipőt mutat a vén!"
Szóltanak; Irosnak gonoszúl elhamvada kedve:
Mégis előhozván felövezték őtet erővel 75
A szolgák; nagy teste körül mind reszkete a hús.
S Antinoos felpattanván hurogatta le, s mondá:
„Már most, hetyke, bizony sokkal jobb volna nem élned,
Hogyha valóban félsz és rettegsz ettől az aggott
Embertől, kit igen legyalázott búja is eddig. 80
És én megmondom kereken, mi bizonynyal ugy is lesz:
Ha leteszen s kifog ez rajtad diadalmas erővel,
Barna hajóra dobatván én elküldlek azonnal
Epirosba, király Ekhetoshoz, az emberi nemnek
Átkához: ki füled s orrod lemetélteti késsel, 85
És kiszakitván nyersen ebeknek dobja herédet."
Szóla. Nagyobb remegés szállott még Iros inába;
Ámde középre vivék; mindkettejek öklöt emelt már.
Ekkor azon futtatta eszét nagyságos Odysseus,
Sujtsa-e meg, hogy az összerogyót odahagyja az élet, 90
Vagy csinján ütvén a földre terítse karával.
Végre is az tetszett legjobb ötletnek előtte,

Csinján ütni, nehogy kiki ráismerjen a háznál.
Hát felemelkedvén Iros jobb vállon ütötte
Őtet; emez pedig azt tarkón sujtotta, s betörte 95
Csontait: egyszériben vérsip pirosúla ki száján,
És a porba lenyekkenvén borzalmasan össze
Vaccantotta fogát s rúgá a földet. A hőslők
Kézfelemelve halának el a nevetésben. Odysseus
Lábonfogva huzá Irost a pitvaron át, mig 100
Tornácajtóhoz s udvarra nem ére; hol ülve
Falhoz támasztotta, kezébe botot nyoma rögtön,
És felemelve szavát mondá neki szárnyas igékkel:
„Itt ülj veszteg, ebet disznókat elűzni ezentul,
És magad illy nyomorú ne keress még hercege lenni 105
Vendég és koldúsnak, netalán pórabbul akadj meg."
Igy szólván hátára veté illetlen iszákját,
Folt hátán foltost, mellyen heveder vala szíjbol.
Visszaeredvén igy, küszöbére leült; hahoták közt
Tértenek a hőslők is bé, s adtak neki jó szót: 110
„Áldjon meg, vendég, Zeüs és más istenek azzal,
Mit legjobban akarsz és első vágya szivednek;
Hogy véget vetsz e telhetlen férfiu terhes
Koldúlásainak; mi aligha király Ekhetoshoz
Nem szállitjuk el őt, átkához az emberi nemnek." 115
Igy szólottak; örült a jósló szónak Odysseus.
Nemzetes Antinoos feladá már most neki a nagy
Zsír és vérteljes bendőt; mire Amphinomos hős
Két kenyeret húzván ki szatyorbol, elébe helyezte,
És az arany serleggel imigy áldmásoza hozzá: 120
„Üdvöz légy, oh vándor apám, s legalább csak ezentul
Boldog is, a kit máiglan sok fájdalom üldöz!"
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Amphinomos, te igen módosnak látszol előttem;
Épen mint az atyád. Mert jó dícséretet hallék 125
A nemes és gazdag Nisosrol Dulikhionbol,
Kit nemződnek mondanak; igy te okos vagy, ugy érzek.
Épen azért mondom, csak hallgass szómra s jegyezd meg:
Semmit az embernél gyarlóbbat nem nevel a föld,

Mind a közt, mi szinén lélekzik s mozgani termett. 130
Mert nem vélekedik gonoszul járhatni, mig isten
Mennyei áldással kedvez neki s térdei vígak:
És ha viszont bút mértenek a halhatlanok, ezt is
Zúgó lélekkel s leveretve szokása viselni.
Olly elméje vagyon tudnillik az emberi nemnek, 135
Milly napokat hoz rá fel az istenek emberek atyja.
Ám én is boldog leheték, ha világon egy élő
Férfi; de sok gonoszat mivelék, engedve negédnek
És az erőszaknak, bizván feleimbe s atyámban.
Hát soha éltében se legyen zabolátlan akárki, 140
De jó istene áldását éldelje szerényen:
Mint itt látom ezen hőslőket csúfosan egy olly
Férfiu házánál dőzsölni s gyalázni nejét, ki
Szülőföldéről nem fog kimaradni szerintem
Hosszu idöig, söt immár nagyon is közel. És bár 145
Tégedet isten vinne saját házadba el addig,
És ne találkoznál megjöttekor övele! Mert én
Nem hiszem egymástól a hőslő rendeket és őt
Vértelen elválandóknak, ha lakába vetődik."
Szólt, s áldmásoza, s elköltė a mézizü nedvet; 150
S visszatevé a serleget a nemes ifju kezébe.
A ki odább állott szomorúan az úri teremben,
Elcsüggedt fővel, miután roszat éreze rögtön;
Csakhogy imigy se menekvék meg; tudnillik Athene
Telemakhostol agyonvágandót hélybe marasztá: 155
S honnan előbb felkelt ismét trónjára telepszék.
És ihlette meg a szívében kékszem Athene
Ikarios lányát, szellemdús Penelopeiát,
A deli hőslők közt lejelenni; hogy ifjai szívét
Még feszesebben felhangolja, s becsületesebbnek 160
Lássék férje s szülötte előtt, mint eddigelé is.
Hát elkaccantotta magát váratlanul, és szólt:
„Eurynome, kedvem jött, mit nem tettem eleddig,
A deli hőslők közt lejelenni, ha gyűlölöm is mind.
Egy szükséges igét kívánnék súgni fiamnak, 165
Hogy könnyelmüen ne tegyen fel peckes azokkal,

Kik szépen szólnak, de mögötte galádul akarják."
A kinek Eurynome sáfárné monda viszontag:
„Ugy ám, gyermekem, ezt helyesen mondotta ki ajkad;
Menj és egyszeriben kössed szívére fiadnak, 170
Megmosdván elsőbb s kenekedvén arculatodban.
De igy arcádat könynyel szennyezve ne indulj
Hozzájok, mivel épen nem jó mindig epedni;
Aztán a fiad is már olly nagy! kit te az égnek
Boldogihoz mindig láthatni szakálosan esdél." 175
Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Eurynome, noha jóakarólag szólva, ne késztess
Testemben megmosdani és kenekedni olajjal!
Elvették tudnillik az én szépségemet akkor
Menny halhatlani, a mint ő elevedze hajóin. 180
Csak küldd Autonoe szobanőt és Hippodameiát
Vélem alá, hogy ezek környezzenek a palotában.
Férfi seregbe magam nem lépek, mert szivem átall."
Imigy szólta után kieredt tereméből az agg nő,
A hölgyeknek meghirdetni s leküldeni véle. 185
Most ismét egyebet gondolt vala Pallas Athene:
Ikarios lányát édes szenderbe meríté.
Mig az imigy lehajoltan aludt, s el voltanak oldva
Izmai ágyában, halhatlan bájakat hintett
Rája az istennő, hogy akhiv nézői csudálnák. 190
Elsőben szép arculatát mennybéli kecsekkel
Kendé, millyeneket koszorús Aphrodite vesz fel,
A Khariték gyönyörű seregébe vegyülni ha készül;
Aztán karcsúbb és tetemesbbé tette, s fehérebb
Szinnel emelte havát elefántcsont uj szeleténél. 195
Ezt végezve az istennő láthatlanul eltünt.
Végre fehérkebelű szobanői bejöttenek; a kik
Némi zörejt tévén, felereszté őtet az álom.
És megtörlé arcait, és mondotta középre:
„Oh mi szelid álom lepe meg gyötrelmeset engem! 200
Bár illy szende halál küldetnék Artemis által
Énnekem egyszeriben, hogy szünném végre keservet
Látni világomban, sok erénynyel gazdag uramnak

Sirva utána; mivel legjobb volt a Danaok közt!"
Imigy szólta után fényes tereméből aláment, 205
Nem maga, mert nyomban két szép körhölgye kiséré.
Némberek istennője midőn hőslőihez ért volt,
A remekül épült palotának szép küszöbénél
Álla meg, arca elé röppentvén fátyola báját;
Kétfelül a két körnémber várt asszonya mellett. 210
Térdök eloldva lön és sziveik megigézve azoknak;
S véle ohajtottak valamennyen aludni az ágyon.
Ő ellenben Telemakhost szólitva beszélett:
„Telemakhos, sem eszed sem szíved rendiben immár!
Mig gyerkőce valál, helyesebben jártanak a te 215
Gondolatid; ma pedig, miután igy felnevekedtél,
S boldog férfi szülöttének vélhetne akarmelly
Ember, termeted és deli szépségedről itélve:
Nincsen már ma helyén sem szíved sem pedig elméd.
Oh milly történet ment végbe ez úri teremben, 220
Hogy te ama jövevényt ugy megbántatni szivelted!
Hogyhogy? hisz ha minálunk igy zaklattatik egyszer
Olly idegen vendég, ki talán megszálla lakunkban,
Az teneked szégyen csak mindenszerte s gyalázat."
Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag: 225
„Nem veszem azt rosz néven, anyám, ha fiadra neheztelsz;
De én mindeneket meggondolok, és tudom a jót
Úgy, mint a gonoszat; s még akkor csak fiu voltam.
Nincs mód benne merőben okosnak lennem azonban:
Mert elijesztenek e mellettem téltul ülők, kik 230
Káromat örvendik, nem lévén pártomon ember.
A vendég s Iros koldús viadalma különben
Nem kedvekre ütött ki, mivel diadalmas amaz lett.
Mert oh bárcsak, Zeus atyja, Pallas Athene, Apollon,
Úri lakunkban mind akként bólintna fejével 235
A leverett hőslő nemzet, némellyeik ittben,
Mások az udvarban, s lennének térdeik oldva,
Mint hogyan a kapunál amaz Iros csüggeteg agygyal
Ottkint ülve meg egy részeg módjára ma bólint!
Sem lábára nem állhat fel, sem nem mehet onnan 240

Önnön szállására, mivel jó térdei oldvák.“
Mig azok itt egymást illy szókkal váltogaták fel,
Eurymakhos felemelve szavát mond Penelopéhez:
„Ikarios lánya, szellemdús Penelopeia!
Ha jász Argosban látnának mind az akhivok 245
Tégedet, itt holnap több hőslő ülne bizonynyal
Vendégség mellett; mert minden nőt megelőzesz
Mind kép s nagysággal, mind ottben jó s helyes észszel.“
Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Eurymakhos, nekem a termetnek s arcnak erényét 250
Elvették az olympi karok, mikor Ilion ellen
Mentek az Argosiak, s egyetemben férjem Odysseus.
Hogyha megérkezvén ő éltem gyámola lenne,
Majd ez volna dicsőségem nekem és igazán jó.
Most csak búsúlok, miután megláta az isten. 255
Ő, mikor indult és idehagyta szerette hazáját,
Jobb kezemet markon fogván mondotta utószor:
‚Oh asszony, mert Troja alól nem gondolok épen
Visszajövendőnek minden páncélos akhivot;
Mert Priamos hadait daliáknak lenni beszélik 260
Szinte, akar nyilazásban akar meg dárdalövésben,
Vagy megülésében lovaiknak, mellyek egyenlő
Harcokon a bajt leghamarabb eldönteni szokták.
Nem tudom, engedi e honomat még látnom az isten,
Vagy pedig ott maradok; te azért mindenre vigyázz fel 265
A háznál; emlékezzél meg atyámrol anyámrol,
Mint jelenen, vagy még távollétemkor ugyabban.
És ha fiunknak meglátod serdülni szakálát,
Menj férjhez, kihez ugy tetszik, búcsuzva lakodtol.‘
Igy szólott nekem ő, s ezek immár sorra betelnek. 270
Megjön az éj, mikor elközelit szomorú lakodalma
Árva személyemnek, kit Zeus megfoszta örömtöl!
De mi kedélyemet és szivemet keseríti felettébb;
Ám a hőslőknek hajdan törvénye nem ez volt.
Kik valamelly jó nőt és gazdag férfi leányát 275
Hősleni vágytanak, és versenyt küzdöttenek érte:
Ők magok állitnak hízott juhot, ökröket a lány

Nemzetinek lakomára, s becses jószágokat adnak;
Nem hogy más javait büntetlen emészteni fognák."
Igy szólott. Megörült nagyságos bajnok Odysseus, 280
Hogy mig ajándékot szede tőlök, s nyájas igékkel
Hóditgatta kedélyeiket, mást gondola szíve.
Eupithetes fia Antinoos szólott neki aztán:
„Ikarios lánya, szellemdús Penelopeia,
A mi kelengyéket neked a hőslők ide fognak 285
Hozni, fogadd, miután adományt megvetni nem is szép;
Mi pedig a háztol dolgunkra s egyébüve addig
Nem mehetünk, meddig te nem a legjobbik akhivhoz."
Mondá Antinoos; tetszett bajtársinak a szó;
És az ajándékért kiki elküldötte cselédét. 290
Antinoosnak már gyönyörű szép pettegetett nagy
Fátyollal jöve meg, mellyen mindössze tizenkét
Finom arany kapocs égett, jól illesztve csatába.
Eurymakhosnak elektronnal hoza közbevegyített
Drága kösöntyüt aranybol, mint a tündöklő nap. 295
Eurydamastol két apród háromszemü, gazdag
És nagy szépségű füllengőt hozva közelgett.
Annak utána Polyktorides Pisandros inassa
Nyakperecet választva hozott, felséges ajándék.
Igy egyik egygyel, más másikkal kedveze néki. 300
S némberek istennéje legott teremébe felindult,
Női utána vivén a sok szép drága kelengyét.
Ők pedig uj táncokba s szerelmes dalra hevülten
Múlatozának együtt, igy várva be vígan az estét;
Kikre vigalmikban szállott le az este homálya. 305
Erre legott három vilmát *) tettek ki világul
A palotában, mellyeknek körülötte hasábra
Imént vagdalt fát, régen száradtat aszúvá,
Közbe pedig fáklyát keverének. Ezekkel Odysseus
Némberi váltva világítottanak a palotában; 310
A ki ma hozzájok szavait felemelve beszélett:
„Szolgálói az olly rég távol Odysseus urnak,

*) Eustath leirása szerint közel az, mi palócainknál a fáklyatartó.

Menjetek a palotába, holott a fejdelem asszony
Létezik, és orsót pörgessetek; és vele együtt
Ülve mulassatok avvagy gyapjat tépjetek otthen. 315
Én ezeket majd már ellátom fáklyavilággal.
Mert ha bevárni akarják a szép üstökü reggelt,
Sem fognak rajtam ki, mivel sokféle baj edzett."
Mond; a szolgálók egymásra tekintve nevettek.
És zördüle reá cudarul szép képü Melantho, 320
Kit Dolios nemzett, s maga Penelopeia nevelt fel
Önnön lánya gyanánt, játékul bábokat adva
Néki: de igy se törődött Penelopeia könyével,
Ámde szeretkezvén hálongált Eurymakhosszal.
Ez fakadott ki tehát veszekedve Odysseus ellen: 325
„Ejnye szegény vendég, te bizonynyal eszetlen egyén vagy,
Hogy nem mégy lefeküdni kovácsműhelybe melegre,
Vagy csapszékbe, hanem még e helyen annyi sok ember
Közt olly sok mindent vadan összebeszélesz, azoktol
Nem rettegve. Talán bizony a bor szállt fel agyadba? 330
Vagy pedig olly eszelős vagy, azért megy félre beszéded?
Vagy tán az pöffeszt, hogy koldús Iros alázva?
Csak még Irosnál derekabb ki ne keljen utóbb is
Ellened, a ki kemény öklével jól megagyalva
Kerget el a háztol, miután sok vérbe keverne." 335
Vágva komor szemmel szólitá ezt meg Odysseus:
„Várj kutya, egyszeriben megmondom Telemakhosnak,
Millyeneket fecsegél, hogy felkoncoljon izekre!"
Mondván, a nőket szétrezzentette szavával;
Eltakarodtanak a palotában, s oldva levének 340
Térdik ijedtekben, komolyan mert szólani vélték.
Ő pedig immár fáklyával szolgálva világolt,
S ott állván sűrűn nézé mindnyájokat; ámde
Szivtüze mást forralt, mi sikertelen el sem enyészett.
A hőslőkkel azonban kékszemü Pallas Athene 345
Semmit sem hagyatott gunyaikbol alább; hogy Odysseus
Lelkét még jobban járná a fájdalom által.
Kik közt Eurymakhos, Polybos fia, kezde beszélni,
Őt bosszantva, derék feleit hahotára fakasztván:

„Halljunk' szót tőlem, nagyméltóságu királyné 350
Hősei, hadd mondom ki előttetek, a mi szümön van!
Nem jött ám istentelenűl e jámbor Odysseus
Házahoz! Úgy tetszik, merevény egy fáklyavilág még
A feje is; mellyen, szál nem sok, s annyi hajunk sincs."
Mond, s kérdezte meg egyszersmind dulvári Odysseust: 355
„Oh vendég, ha fogadnálak, nem volna-e kedved
Külső telkeimen elegendő szolgai bérért
Szakmányban szedegetni gyepűt, csemetézni gyümölcsfát?
Holtod napjáig kenyeret fogok adni tenéked,
A testedre ruházatot, a lábadra sarúkat! 360
Minthogy azonban ebül vagy már elszokva, világért
Sem lesz inyedre hasonló munka, de kéregetőleg
Kuncsorgasz fel alá, ha ki adna puruttya beledbe."
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Eurymakhos, ha dologverseny támadna tavaszszal 365
Kettőnk közt, mikoron leghosszabb létezik a nap;
És mind a ketten fel volnánk görbe kaszával
Fegyverkezve, te s én, hogy egész estalkonyig étlen
Mérkőznénk azután a rétnek búja füvében.
Vagy ha viszont két legjobbféle pirók ökör állna 370
Fogva, nagy és mind a kettő jóllakva szüléssel,
Egykoru és ugyanazt bíró, nem satnya erőre,
S a négyholdnyi telek röge hagyná menni ekémet:
Meglátnád, ha barázdámat kihasítom-e végig.
Vagy ha talán isten valamellyes háborut adna 375
Még ma, s nekem vértem, két dárdám lenne, fejemre
Ellenben sisakom feltenni, agyamhoz arányos;
Mert az előharcos daliák közepébe vegyültnek
Látnál engemet, és nem hánynád a hasamat fel!
De te felette garázda vagy, és zabolátlan eszélyű, 380
És magadat nagynak hiszed és páratlan erősnek;
Mert kevesekkel s vélek sem derekakkal idözöl.
Jőne Odysseus meg, csak térne lakába vidékről:
Ám hiszen e másképen elég szélesre hagyódott
Ajtó egyszeriben szűk lenne az elszaladónak!" 385
Szólott; Eurymakhos még forróbb bosszura gerjedt;

S vágva komor szemmel mondá neki röpke szavakban:
„Hah nyomorú, adok én, hogy mindent összebeszélesz
Ennyi sok ember előtt, és lelked háza csepet sem
Retteg tőlök! Igen, vagy bor szállott fel agyadba, 390
Vagy pedig illy eszelős vagy, azért megy félre beszéded;
Vagy tán az pöffeszt, hogy koldús Iros alázva?"
Imigy szólta után zsámolyt kapa; ámde Odysseus
Amphinomosnak térdeihez guggolt le, hatalmas
Eurymakhostol félve: ki hát a pohárnokot éré 395
Jobb kézen; kondulva repült a földre kupája,
És maga eljajdulva hanyatt a porba terült le.
Felzúdultanak erre setét palotában az ifjak;
És szólott soraikban egy a másikra tekintvén:
„Bárcsak ez a vendég megbomlott volna egyébütt, 400
Mint ide jött; legalább zajt nem támasztana köztünk!
Most egy koldúsért kell perleni! Jól sem esik már
Itt a vendégség, miután a pórias áll be!"
S Telemakhos felemelve szavát mondotta közöttök:
„Ördöngös, ti dühöngötök, és magatokban az ételt 405
S bort nem rejthetitek; biz egy isten bujtogatótok!
Jobb lesz azért jóllakva legott haza mennetek ágyba,
Majd mikor úgy tetszik; no de én senkit ki nem űzök."
Igy szólott. Azok ajkaikat mardosva csudálák
Telemakhost szavaért, mit elannyira bátoran ejtett. 410
A kikhez szólalt vala fel nemes Amphinomos hős,
Nisos Aretiades jó hercegi magzata, mondván:
„Oh feleim, nem volna derék, méltányos igéket
Hallva, gyülölséges villongásokra kitörnünk!
Többé a vendéget sem kell bántani, mást sem 415
Házi cselédeiből nagyságos Odysseus úrnak.
Inkább zsengézzen bort serlegeinkbe pohárnok,
Hogy miután áldmásoztunk lefeküdni eredjünk,
A vendéget Telemakhos gondjára hagyandók
Úri lakásában, miután hozzája vetődött. 420
Igy mondotta; barátainak tetszettenek a szók.
És most Mulios a kondérban bort elegyített,
Hirnök Dulikhionból és inas Amphinomosnál;

Majd szétosztogatá közelitve kihezkihez: a kik
Áldmásoztanak, és elkölték a zamatos bort. 425
Hogy pedig áldmásoztanak és mig akartak ivának,
Elszéledtek aludni saját házokba egyenként.

TIZENKILENCEDIK ÉNEK.

Agg dajkája megismeri őt a régi bibéröl.

Ámde Odysseus a fényes palotába maradván
Pallas Athenével vészt terveze mindazok ellen.
És felemelve szavát mondá egyszerre fiához:
„Telemakhos, hadi fegyverimet béhordani szükség
Egytöl egyig: hanem a höslöket, hogyha felölök 5
Kérdezkedni találnak, tápláld nyájas igékkel:
‚A füströl letevém, miután nem is ollyanok immár;
Mint Trojára menet teremünkben hagyta Odysseus,
Söt bészennyezvék a tüznek gőzei által.
A mi nagyobb, azt is felvillantotta az isten 10
Elmémben, netalán borosultan perleni kezdvén
Egymáson sebet ejtsetek, és höslés s lakomátok
Fertőztetve legyen; mivel önként von kezet a vas.‘
Szólott. Telemakhos fogadá kegyes atyja parancsit,
És kihiván megszólítá Euryklea dajkát: 15
„Dajka, belül foglalkodtasd a némbereket, mig
Édes atyám hadi fegyvereit fel nem rakom innen
A tárházba; miket távollétében atyámnak
És mig én fiu voltam, igen megszennyeze a füst.
Most majd elteszem immár, hol tüz göze nem éri.“ 20
Szólott néki viszont kedves dajkája ezekre:
„Bárcsak is aggódnál már egyszer, gyermekem, úri

Házadrol, s jószága felett őrködni szeretnél!
Hát de beszélj, ki megyen lobogó fáklyával előtted?
Mert a némbereket tiltod kieredni szobából." 25
Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„A vendég; mert én kenyeremnek evőit ugyancsak
Nem hagyom ám munkátlan, akármilly messziről értek."
Igy szólt; szárnytalanok maradának az asszony igéi,
S a népes paloták szép ajtait elreteszelte. 30
Felkerekedvén ekkor Odysseus és deli magva
Béhordtak sisakot, bogláros pajzsokat, éles
Dárdákat; mialatt istennő kékszem Athene
Fényes arany mécset hordozva világola nékik.
És deli Telemakhos nevezé egyszerre az atyját: 35
„Édes atyám, mi csudás dolgot látok szemeimmel!
Akként tünnek elém falak és valamennyi sikátor,
És a fenyőfa gerendázat s magasan feligyekvő
Oszlopok a háznak kebelében, mintha csak égne!
Itt valamelly isten jelenik meg az égi karokbol!" 40
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Csendesen; a jelenést rejtsed szívedbe s ne vizsgáld;
Illy törvénye vagyon mennyekben az égi karoknak.
Most immár fekügyél te le; én pedig itt maradandok,
Mégis bujtani a nőket s velek édes anyádat. 45
Ez bújába ki fog mindenröl kérdeni engem."
Szólván, Telemakhos kieredt a szép palotábol
Fáklyavilág mellett háló teremébe, hol eddig
Ágyba feküdni szokott, mikoron ráértek az álmok;
Itt feküdött ma is és várá fel az isteni reggelt. 50
Ámde Odysseus a fényes palotába maradván
Pallas Athenével vészt terveze a hadak ellen.
S ím jött terméből szellemdús Penelopeia,
Artemis és Aphrodite arany szépségivel arcán:
A kinek egy karszék tetették a tüzhöz, ezüsttel 55
És elefántcsonttal cifrázva köröskörül; egykor
Ikmalios diszmüve, ki még zsámolyt ada hozzá,
Összefolyót azzal ha befedték nagyszerü bőrrel.
E helyen ült azután szellemdús Penelopeia.

Erre fehérkebelü szobanők jöttek be szobából, 60
Széthordák a sok kenyeret meg az asztalokat mind,
A poharakkal együtt, mikből a dölfösek ittak;
Aztán földre veték a vilma zsarátnokit, és uj
Fát raktak vala rá, hogy fütene s adna világot.
S gyult ki Melantho már másodszor Odysseus ellen: 65
„Hát, ember, még éjszaka is fogsz bántani minket
A háznál? ólálkodol a hölgyeknek utána?
Eltakarodj nyomorú, érjed be az étel itallal,
Vagy pedig üszkökkel megverve szelelsz ki az ajtón.“
Vágva komor szemmel szólítá ezt meg Odysseus: 70
„Ördöngös te, miért berzenkedel annyira énrám?
Tán hogy nem ragyogok? vagy ez aljas testi ruháért?
Vagy mert koldulok? Ejh, inség hajt engemet erre:
Illyenek a koldús és bolygó emberek a föld
Hátán. Láttam már dús házban boldog időket 75
Néha napon magam is, ha nemem valamellyike, s adtam
Bármi szegény koldús idegennek bármibe szükült;
Számtalanul sok szolgáim, s minden vala bőven,
Mikből jól élnek s dúsgazdag néven hivatnak:
De Zeüs elfogyatá mindezt, mivel őneki tetszett. 80
Vigyázz, aszszony, azért, netalán szépségedet egykor
Elvesztvén magad is, melly most a többi cseléd közt
Annyira kedveltet, megutáljon az asszonyod, avvagy
Jőjön Odysseus úr, mi bizony még nem lehetetlen.
És ha ez elhalt is, meg sem jő többet örökre, 85
De fia Telemakhos már ollyan Phöbos Apollon
Égi kegyelméből, hogy az udvar semmi fegyetlen
Némbere sem rejlik csapodárságával előtte.“
Szólott. Meghallván szellemdús Penelopeia,
Támadt a szobanőre legott, s hurogatta le, mondván: 90
„Várj bátor kutya, mert egy szálig tudva előttem
A te galádságod, mit főddel törlesz el egykor;
Jól tudtad te, mivel hallottad előre magamtol,
Hogy deli férjem iránt ki fogom kérdezni ez embert
A háznál szorgalmatosan; mert kínokon égek.“ 95
Igy szólván fordult sáfárné Eurynoméhez:

„Eurynome, hozz karszéket s bőrt rája, hogy üljön
A vendég és szóljon avagy hallgassa meg a mit
Én mondok, miután kívánok szólani véle.“
Szólott. Eurynome szaporán elhozva letette 100
A sima karszéket, s takaróul bőrt vete rája;
Mellyre leülvén nagyságos dulvári Odysseus,
Itt szellemdús Penelope szólalt meg először:
„Oh jövevény, az iránt tudakozlak először is immár,
Ki s ki vagy? és honnan? hol laknak drága szülőid?“ 105
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Asszonyom, a széles földháton senki sem érhet
Téged utol! Mert felhat hirneved a magas égig,
Mint valamelly jó fejdelemé, ki töméntelen és nagy
Népeken istenként ott országolva merőben 110
Tartja fen a jogokat; mig búzát hoz buja földjök
És árpát ezalatt, s fáik terhelve gyümölcscsel,
A tenger halat ád, a barmok időre fiaznak
Intézvényi után, s a nemzet boldog alatta.
Másrol tégysze azért nékem kérdéseket, és ne 115
Nemzetségem avagy szülőföldemnek iránta;
Nehogy ez emlékkel még több gyötrelmeket égess
Most is eléggé fájdalmas szívembe. Különben
Sem lehet ildomos úgy mások házában epedve
Ülni, s kivált nékem keseregni derűre borúra: 120
Mert ha magad nem is, egy szobalány bosszúra fakadtan
Azt mondhatja, mikép bor rikat nálatok engem.“
Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Oh vendég, nekem a termetnek s arcnak erényét
Elvették az olympi karok, mikor Ilion ellen 125
Mentek az Argosiak, s egyetemben férjem Odysseus,
Hogyha megérkezvén ő éltem gyámola lenne,
Majd ez volna dicsőségem nekem és igazán jó!
Most csak búsúlok, miután megláta az isten.
Mert valakik legfőbb kara rendei a szigeteknek, 130
Dulikhion, Same és erdőkoszorúzta Zakynthnak,
És Ithakán valahány országos nádorok élnek,
Mind hősölnek azok s pusztítanak itten erővel.

Igy vendégekkel se törődem, kéregetők és
Hirnöki renddel sem, noha másként nemzeti tisztek. 135
Én csak Odysseus férjem után epedezve sohajtok.
Ők nászt sürgetnek, s én csellel győzöm a dolgot.
Elsőben szátyvát állitván belterememben
Nagy fátyolt ihlett szövögetnem az isteni felség,
Széleset és véknyat, s külön igy mondottam azokhoz: 140
‚Oh hőslők, miután odahalt nagyságos Odysseus,
Várjatok el lakadalmam után mig fátylam egészen
Kész — nehogy a fonalam szátyvámon semmire menjen —,
Felséges Laertesnek lepedőül idővel,
Majd az enyésztő sors ha nyulánk álomra fekette 145
Őt, netalán engem valamellyik tisztes akhivnő
Szóra tegyen, ha dus embernek gyászfátyola nem lesz.‘
Igy szólottam; azok hajlottak igémre. Azontul
Nappal ugyan csak sződögelém a nagyszerü művet,
Éjszaka ellenben fáklyákat rakva kifejtém. 150
Három egész évig rejlettem s hitt az akhivság.
De mikor a negyedik jött és fordultak az órák,
Holdak enyésztével, sok napnak eláldozatával;
Itt kutya, dolgaimat nem bánó hölgyeim által
Rajta lepének meg s korholtak dorga beszéddel. 155
Fátylamat igy hát kénytelen is bé kelle fejeznem.
Most pedig el se tudom háritani nászomat, és más
Útat sem lelek: úgy szorgolnak szüleim otthon
Férjhez, s olly bosszús értéke falóira meglett
Gyermekem is: miután ollyan háztartani képes 160
Férfi maholnap már, kit Zeus áldása dicsőit.
Igy is azonba tudasd vélem, mi családbol eredtél;
Mert nem kötöl vagy te szakadt, sem az egyszeri fátol.“
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Laertesfi Odysseusnek kedves felesége, 165
Meg nem szűnöl-e hát csakugyan tudakozni nememröl?
Jól vagyon, elmondom, noha több kínoknak adandasz
Által az eddigieknél is: mivel igy vagyon annak
Dolga, ki honjátol távol bujdosva sokáig,
Mint én, annyi hazát látott és annyi sok aggályt. 170

A mi felől kérdél igy is felelendek azonban.
Légszinü tengernek közepében létezik egy föld,
Kreta, kövér és habkörzött, bennette kilencven
Boldog várossal, tele sok számnélküli néppel:
Mások más keveréknyelvüek; vannak Akhivok, 175
Bentermett Eteokretek sokasága, Kydonok,
Háromfaj Dorok, meg az istenféle Pelasgok.
Knossos az országnak roppant fő városa, mellyütt
Minos országolt, ki kilenc évente Zeüsszel
Szóba vegyüle, atyámnak Deukalionnak az atyja. 180
Engem s Idomeneust tudnillik Deukalion szült;
És az ugyan Trojára eredt a sürge hajókon
Atreus ikrével; nékem pedig a nevem Aethon,
Korra kisebbnek, amaz jobb lévén s korra is elsőbb.
Itt láttam már, és megvendégeltem Odysseust, 185
Kit Kretába vetett a szélvihar utjai közben,
Troja irányából kisodorva Malea fokánál;
És Amnisoson állt vala Ilithya homályos
Barlangjánál révbe, alig menekülve haláltol.
A városba jövén legelőször is Idomeneusröl 190
Kérdeze, kit fele és vendégtársául adott ki:
De akkor tiz vagy tizenegyed hajnala volt már
Idomeneus eleveztének lovas Ilion ellen.
Én bevezetvén öt megvendégeltem, örömmel
Látva lakunkban, hol bőven vala soknemü kellék; 195
És neki és bajtársainak, valakik vele jártak,
Népileg összekerült lángszin bort, lisztet ajánltam,
S tulkokat áldozatul, hogy töltözhessenek untig.
Erre tizenkét nap veszteglett helyt az akhivság;
Mert ott zárta fuvalmaival boreas szele, állni 200
A földön se hagyó, felköltve egy égi haragtol.
Tizenharmadikán szélcsend lőn, és eleveztek."
Monda, valószinnel kendvén sokféle koholmányt.
A halló hölgynek csorgott könye, olvada bőre.
Mint bércnek tetején a tél havazása leolvad, 205
Ha zephyros lesuvasztván széthömpölygeti euros,
És sebes árpatakok gyülnek tele olvadagával:

Akként olvadozott könyezőnek kellemes arca,
A mellette ülő férjet siratónak. Odysseus
Szíve ugyan megesett zokogó hölgyére, s merően 210
Álla feszült pillái alatt mindkét szeme, mint vas
Vagy szarvak: hanem a könyet eltitkolta negéde.
Penelope, miután jóllakva lön árva könyekkel,
Váltván ujra fel őt mondá neki röpke szavakkal:
„Most, jövevény, igazán meg fogjuk látni, valóban 215
Vendégelted-e meg jó férjemet udvarotokban
Lelkes társaival, mint ajkad szózati mondják.
Mondd meg azért, vajjon minemű viselet vala testén,
Millyen volt maga és bajtársai, kik vele jártak.“
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus: 220
„Annyi időre bajos megmondani, asszonyom, eztet
Néked; tudnillik már húsz esztendeje annak,
Hogy tőlünk elbúcsúzott s Trojára evedzett.
Mennyire emlékszem mégis megmondom azonban.
Méltóságos Odysseusnek kétrétü bibor volt 225
Bojtos köntöse; rajta kapocs két völgygyel aranybol
Tündöklött, hímes rajzokkal gazdag elülröl:
Egy kutya özvemhet tartott letaposva legelső
Lábaival, mellyet kiki megbámúla, hogy ámbár
Mindkettőjök arany, mégis mint fojtogatott az, 230
S vergődött lábával imez, menekülni lihegvén.
Teste körül pedig ép ollyannak láttam az égő
Köntöst, mint aszu rőt hagymák hártyái; hasonló
Lágynak ugyan, hanem olly ragyogónak mint nap az égen:
És bizonyára sok asszonynak megakadt szeme rajta. 235
Mostan azonban mást mondok, mi figyelmet igényel.
Nem tudom, e mezeket hon vette-e már fel Odysseus,
Vagy valamelly társtol kaphatta evicke hajóján,
Avvagy egyik másik vendégtől: annyi barátja
Volt ugyanis, hogy nem sok akhiv foghat vala hozzá. 240
Részemröl neki én réz pallost, egy gyönyörü szép
Kétrétü, bokaig nyúló bibor mezet adtam,
S megtisztelve bocsátám el dolgára hajóin.
Nála kevessel idősb hirnök volt véle továbbá,

A ki felől szintén elmondom, ki s minemű volt: 245
Vállaiban púpos, feketés arcúlatu, göndör,
Névileg Eurybates; kit Odysseus többi barátja
Közt kiemelve becsült, hogy néki kezére cselekvék."
Szólván még jobban felkelté nője szivében
A siralomvágyat, miután ráismere minden 250
Tárgyra, mit elmagyaráza Odysseus. Ámde könyekkel
Jóllakván váltotta fel azt, és monda viszontag:
„Már ezután, idegen, voltál-e maiglan avagy sem
Szánatos ember, igen kedves leszesz a mi lakunkban!
Mert miket emlegetél, én adtam rája szobámbol 255
A betürött mezeket, felboglározva diszéül
Tündöklő csattal: kit azonban, fájdalom, én már
De soha sem fogadok megjöttekör ősi honába!
Olly bal sorssal evedzett el nagyságos Odysseus
Tőlem ama gonosz (és ki se mondhatom) Ilion ellen!" 260
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Laertesfi Odysseusnek kedves felesége,
Férjed után többé ne fogyaszszad testedet, olvaszd
Szívedet; ámbátor nincsen nehezemre valóban:
Mert még más urat is meg szoktak sírva siratni 265
Nők, kik magzatokat nemzettenek egykor azokkal;
Nemhogy bajnok Odysseust, kit közel istenel a hír.
De szüntesd fájdalmidat és szavaimra figyelmezz.
Mert igazán mondom, mit sem titkolva előtted,
A mit Odysseus úr jártárol hallanom a dús 270
Thesprot nemzetnek közelében esett vala: hogy még
Él, és számtalanul sok kincset gyüjtve vidéki
Népeknél, közelit Ithakába; de gyármü hajóit
És bajtársit együl egyig elvesztette az égszin
Tengereken, hogy Trinakiét odahagyta; mivel Zeus 275
S Nap haragudtak rá, kinek ökreit társi megölték.
Igy azok egy lábig tenger hullámiba vesztek;
Őt pedig a nagy özön kivetette hajója talapján
Phaeak földre, holott istenközel emberek élnek;
Kik szivesen látták, tisztelték mennyei lényként, 280
És sokkal megajándékozván bútlan igérték

Átszállitni: s bizony nagyságos Odysseus eddig
Itthon volna, hanem jobbnak tartotta elöbb még
Többnél több javakat kincsezni halomra vidéken.
Ennyire mulja fölül a földnek eszélylyel Odysseus 285
Többi halandóját; vele nem mérközhetik ember.
Igy mondotta nekem Thesprotia Phido királya.
A mi nagyobb, áldmásozván esküt teve hozzá,
Hogy lebocsátva hajó és készek társi az utra,
Kik megtérítik szeretett földére honának; 290
Engem azonban elöküldött, miután buzatermö
Dulikhionba hajó volt indúlóban az ország
Emberivel. Nekem ö az Odysseus összetakarta
Pénzt is megmutatá; másnak tized ízig elégne
Élelemül, ollyan soka volt neki Phido királynál! 295
Öt Dodonában mondá járónak, olympi
Zeus terepély cserfájától hallgatni tanácsot,
Rég odaléte után szülöföldére miképen
Érkezzék, nyilván-e avagy titkolva személyét.
Ime tehát igy üdvöz az; és mármár közeledbe 300
Vándorol; el se maradhat övéitöl és hona kedves
Partjaitol sok idöre: hanem hadd esküszöm is meg.
Tudja tehát ottfent Zeüs istensége, Odysseus
Vendégasztala s tüzhelye is, hova jöttem ezúttal,
Hogy betelik minden, valamint megmondom elöre! 305
Még ezen esztendö folytában megjön Odysseus;
E hónapnak végével, s elejével amannak."
Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Vajha ez íge valósággá igazulna, oh vendég,
Akkoron ismernél te barátságomra, veendö 310
Annyi ajándékot, hogy mind boldoglana látód!
Oh de az én szivem azt sejdíti, s valóban ugy is lesz,
Hogy sem az én férjem nem jö haza, sem te honodba
Nem kaphatsz vitetöt, nem lévén úri parancsnok
A háznál millyen nagy Odysseus volt, ha ugyan volt, 315
Jámbor vendéget befogadni s ereszteni szíves!
De mossátok meg, szobanök, és vessetek ágyat,
Párnát és takarót meg csínos lazsnakot ennek,

Hadd legyen itt, mig a hajnal fog eredni, melegben.
Ámde korán reggel fürdőt, kenetet neki; hogy majd 320
Telemakhosszal együtt telepedjék vig lakomához
A háznál; ki pedig merné őt bántani patvar
Emberül, annak ugyan meggyűl baja; mérthogy akarmint
Fogna dühöngni, de itt többé soha semmire sem megy.
Mert, vendég, hogyan is látnád te, ha szivre s eszélyre 325
Múlok-e én valakit tul vajjon az asszonyi nemben,
Hogyha te boglyasan és nyomorún öltözve ülendesz
A ház vendégségeinél? Rövidéltü az ember;
S a ki kegyelmetlen maga s szíve kegyetlenül érez,
Annak erős átkot kíván mindenki fejére 330
Éltében, kimulása után ellenbe gyalázzák:
A ki pedig feddhetlenül él s feddhetlenül érez,
Ennek hírenevét mindenhova elviszik a föld
Népeihez vendégei, és ezer emberek áldják."
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus: 335
„Laertesfi Odysseusnek kedves felesége,
Ellenem a párnák és fínom lazsnakok attol
Fogva, midőn legelőször evicke hajómon az áldott
Kretának havas ormaitól idegenbe szakadtam.
Ugy fekszem csak ez éjszaka is, mint eddig, alatlan. 340
Tudnillik sokszor háltam már disztelen ágyon
Eddigelé, s várám trónján fel az isteni hajnalt.
Szintugy nincsenek a lábfürdők kéjei nékem
Nagy kedvemre; nem is nyúland lábamhoz azon nők
Senkie, a kik házadnál szolgálva sürögnek: 345
Hacsak egy ollyan tisztes öreg nem volna közöttök,
A ki talán itten szintannyit szenvede mint én;
Attol nem fognám ellenzeni lábamat aztán."
Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Oh kedves vendég, soha sem jött úri lakomba 350
E mai napságig szeretettebb s olly okos ember,
Mint te, ki mindenkép különös jól helyre beszélesz!
Van nekem a háznál, igen, egy alkalmas öregcsém,
A ki ama nyavalyást ügyesen dajkálta, nevelte,
Felfogván kezivel mikoron elhozta szüléje: 355

Lábadat ez megmossa, habár szakadott ereju is.
Kelj fel ugyan, művelt Euryklea, mosd meg azonnal
A te uradnak kortársát; úgy fordul, Odysseus
Szinte hasonló karban már lábára kezére!
A nyomorúságok hamar elvénitik az embert.“ 360
Igy szólott. Az öreg némber betakarta kezével
Arcait, és könyeket csordítván monda sirólag:
„Jaj nekem érted, gyermekem; oh de nagyon meg is útált
Téged az isten, bár másoknál ajtatosabbat!
Mennykövező Zeusnek bizonyára egy emberi állat 365
Annyi kövér combot nem gyujtott és hekatombét
Nem tett áldozatul, hogysem te, remélve, nyugodtan
Vénülhetni meg és nevelést adhatni fiadnak;
Az pedig igy elzárt házadtol téged örökre!
Ötet is igy fogják épen hurogatni talán most 370
Gazdák némberi, a kiknél megszálla vidéken,
Mint nálunk ez ebek téged mindnyájan ugatnak:
Kiknek azért ovakodva gonosz bántalmaitol, már
Meg sem akarsz mosdatni, habár nem erővel is untat
Engemet arra, de készt, szellemdús Penelopeia. 375
Megmosom én a lábaidat mind Penelopeért,
Mind önnönmagadért: mert titkos sejtelem ébred
Szívemben; s már most valamit mondok, hanem értsd meg:
Mindenféle sorú vendég megfordula már itt,
Ámde Odysseushez se beszédre se lábra se testre 380
Nem láttam senkit még annyira verni, miként te!“
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Oh öreg, igy mondnak bennünket mindazok, a kik
Valaha kettőnket látták, egymásra felettébb
Verni, mikép te is ollyas mit sejdítve beszélesz.“ 385
Szólt. Az öregcse tehát ragyogó üstöt veve, mellyben
Lábat mosni szokott; legelőre hideg vizet öntött
Bővebben bele, abba pedig hevet. Elves Odysseus
Kandallónál ülve setétre befordula rögtön:
Felvillant ugyanis lelkében előtte, netán hogy 390
Megtapogassa sebét és rejtett titka kisüljön.
Mosta tehát az urat hozzáközelitve: s azonnal

Ráismére bibéjéröl, mit kondafog ejtet
Egykor rajta, midőn anyjának nemzetes atyját
Autolykost s fiait Parnasson látogatá, ki 395
Híres or és eskes vala: mikkel földi neméhen
Hermes azért áldotta meg őt, mivel áldozatául
Sok bárány s gidacombot adott; ki követte tehát őt.
Autolykos tudnillik alájővén Ithakába,
Lánya *) fiát **) imént születve találta; kit aztán 400
Jó Euryklea a már megvacsoráltnak erélyes
Térdire állítván, szavait felemelve beszélett:
„Autolykos, te találd, mi nevet fogsz adni leányod
Drága fiának, az annyira s olly kedvesnek előtted."
Szólott nemzetes Autolykos neki erre viszontag: 405
„Vőm és lányom, azul híjátok, mint magyarázom.
Én ide a mindentápláló földön igen sok
Férfiu s némbernek jöttem haragudva fejére:
Légyen azért vezetéke Odysseus. Én pedig egykor,
Hogyha felifjodván anyjának régi lakába 410
Parnassosra jövend, hol kincsem tárai vannak,
Jól megajándékzom s Ithakába örömmel eresztem."
Méne Odysseus hát, hogy igéretit őse megadná.
Autolykos maga s Autolykos jó gyermeki őtet
Mint kézfogva köszöntötték mind nyájas igével; 415
Amphithea öreganyja pedig megölelve Odysseust,
Ugy csókolta fejét és két szeme drága világát.
Autolykos majd gyermekinek lelkére parancsolt,
Vig lakomát üttetni; kik is hallgattanak őrá:
És bevezettenek egy him, öt éves tulkot azonnal, 420
Ezt körülállották, megnyúzták, feldarabolták;
Majd elszegdelvén ügyen nyársakra taszíták,
És sütték okosan; szétoszták végül adagra.
S mostan egész nap imigy, mignem beköszönte az alkony,
Lakmároztak, nem lévén panasz étel italban. 425
Hogy pedig a nap elalkonyodott és rája setét lett,
Ekkor az álom ajándékát élvezni feküdtek.

---

*) Antiklcia. **) Odysseus.

Hogy pedig a hajnal feltámadt rózsakezével,
Mind az ebek mind Autolykos csemetéi vadászni
Mentek, együtt menvén nagyságos Odysseus úr is 430
Vélök. Parnassos faruházott zöld tetejének
Tartottak; mármár a szellős bércfokot érék.
A mint épen fellövelé a földre legelső
Súgarait tenger csendes hullámibol a nap,
A vadüző felek egy lápára jutottak, előre 435
Szaglászván nyomozó ebeik, s nyomaikban utánok
Járván Autolykos deli magzati. Köztök Odysseus
Legközelebb járt villongó láncsával az ebhez.
Itt a sűrü bozótok alatt nagy konda feküdt volt,
Hol sem nedves szél nem ereszti fuvalmait által, 440
Sem pedig a napnak ragyogó súgára be nem lő,
Sem zápor túl nem tör nedvivel: annyira sűrű
Volt a cseplye; haraszt csörgött elhintve alatta.
Férfiak és ebeik közelítő lábdobajától
Hatva meg a fenevad, szemközt szágulda feléjek 445
Sűrü cselényéből; és szemszikrázva megállott
Feltorzasztott sertével közelekben. Először
Rontott rája kezében erős láncsával Odysseus,
Megsebesíteni azt; hanem ez megelőzve hasítá
Térde felett őt; nagy falatot vágott ki, reája 450
Oldalgván, de fehér agyarával nem hata csontig.
Jobb oldalra lapockában lőtt mostan Odysseus,
S a fenevadnak tulsóján villant ki az érchegy,
Melly a porba lehörgött és párája kiszállott.
Hogy vele Autolykos daliás csemetéi bebántak, 455
Békötözék azután tudományosan elves Odysseus
Lába sebét, vérének elállíták feketélő
Csorgásit dallal, s atyjokhoz visszasiettek.
Itt őt Autolykos maga és jó gyermeki szépen
Meggyógyítván és tisztelvén dús adománynyal, 460
Egyszeriben haza küldötték Ithakába, örülőt
Örvendők. Kinek érkezetén felidültenek atyja
És szülője, s kikérdezték mindenröl egyenként,
A sebbel mi lelé: ez nékik előada mindent,

Mint sértette fogával meg Parnassoson a vad 465
Konda, vadászót gyermekivel nemes Autolykosnak.
Ezt illetve harántékos kezivel meg az agg nő,
Ráismére legott, s elereszté jó ura lábát.
Szára lehibbanván megkondult hangosan a réz;
S a mint felbillent, vize a padolatra kiömlött. 470
A némber szívét öröm és kín kapta meg; eltelt
Két szeme könnyekkel, szava élénk hangja elállott.
És szakon illetvén mondotta Odysseus úrhoz:
„Jaj, biz Odysseus vagy, szeretett fiam! Ah hogy előbb nem
Ismerhettelek el, mint megtapogattalak, uram!" 475
Igy szólván szemeit már Penelopéra vetette,
Kedves férje megérkeztét híréül adandó;
De ki se nem nézett oda, sem nem sejthete semmit,
Mérthogy Athena eszét egyebütt jártatta: hanem jobb
Kézzel megragadá torkon nagyságos Odysseus, 480
S baljával közelebb huzván mondá vala hozzá:
„Dajka, miképen akarsz elveszteni? Ám te neveltél
Engemet emlődön, ki sokat szenvedve maiglan
Végre husz évek után szülőföldemre vetődöm.
Már ha megismertél és sejtete véled az isten, 485
Csitt, netalán másnak házamnál híreül essék.
Mert ime megmondom kereken, mi bizonynyal ugy is lesz;
Hogyha nekem diadalmat adand e népen az isten,
Téged sem foglak kíméleni, dajka, mikor majd
Mennyezetes palotám más szolgálóit ölöm meg." 490
Mondá szellemdús Euryklea dajka ezekre:
„Drága fiam, fogaid rekeszéből milly ige röppent?
Hisz tudod elmémet, mi szilárd s engedni szokatlan!
Titkodat őrzöm, mint az erős kőszikla vagy a vas.
Sőt egyebet mondok, mit tarts figyelemmel eszedben: 495
Hogyha neked diadalmat adand e népen az isten,
Én házadnak némberiről elmondom egyenként,
Kik vétektelenek, kik hajtnak semmibe téged."
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Dajka, hová szólasz? szükségtelen agganod erről; 500
Majd szemmel tartom magam és kitanúlom egyenként;

Csak te ne szólj semmit se, de hadd istenre a dolgot."
Szólt. Euryklea most elrándult a palotábol
Ujabb lábvizekért, miután az előbbeni szétment.
Végre midőn megmosta s meg is kenetezte olajjal, 505
Itt ismét közelebb húzá a tüzhöz Odysseus
Karszékét, szorgalmasan elgúnyázva bibéjét.
Most szellemdús Penelope kezdette meg a szót:
„Vendég, némi kicsinyt akarok még kérdeni tőled;
Mert innentova int az idő nyugalomra feküdni, 510
A kinek aggasztó búbánata álmokat enged:
Engem ugyan tenger búval szeretett meg az isten!
Nappal tudnillik siralomban töltöm időmet,
Dolgom után látván és némbereimre ügyelvén;
Hogyha pedig jön az éjszaka s mind álomba merültek, 515
A nyoszolyán fekszem, de keserves szívemet árva
Búsúlásimban metsző fájdalmak epesztik.
Mint zöld fülmile, a hajdankori Pandareusnak
Lánya, midőn beköszönte az uj tavasz, erdei fáknak
Lombjain ülvén kellemesen felzengedez; a melly 520
Gyakran változtatva dalát ott csattog, egyetlen
Itylos édes gyermekeért panaszolva, kit érccel
Balgaul ölt vala meg, magzatját Zethos urának:
Igy hánykódik az én eszem is jobb s balra, fiamnál
Helybe maradjak-e még és mindent gondosan ójak, 525
Birtokimat, környémberimet s a nagyszerü házat,
Tisztelvén uram ágyát és a népi beszédet;
Vagy pedig elmenjek már férjhez, az itten utánam
Járó és legtöbbet adó legjobbik akhivhoz.
A fiam is, mig még könnyelmű és siheder volt, 530
Ellenzette uram házát elhagynom egy újért;
De miután megnőtt s ifjúvá serdüle, most már
Még kívánja is elbucsuzásomat e teremektöl,
Bánva javát, mellyet megfalnak az udvari hőslők.
Jer csak azonban, halld s magyarázd meg nékem ez álmot. 535
Húsz lud eszik vizből a háznál tiszta buzákat
Naprol napra, miket nagy örömmel nézni szokásom;
És ime egy orrók sas szállván a hegyoromrol,

Mind kitöré nyakokat s megölé vala; és leteritvén
Bennöket udvaromon, maga a levegőbe kiszárnyalt. 540
Én, noha álom volt, ott sirtam rittam utánok.
Környülem összegyülöngtenek a szépfürtü akhivnék,
Síró környül, hogy megölé lúdsergemet a sas.
De az visszajövén s a ház ereszére leszállván,
Emberi szózattal búmat csilapitva beszélett: 545
‚Bizodalom veled, oh híresneves Ikarïosnak
Lánya! nem álmok ezek, de való, mi beteljesül immár;
A ludak a hőslők; én meg sas voltam eleddig
Bérceken; ámde jelennen férjedül érkezem hozzád,
Hogy minden hőslőt rettentő módra kioszszak.‘ 550
Szólott, és engem feleresztett álmaim éde.
Hogy kitekintettem, ludamat mind váluja mellett
Szemléltem búzázni frisen, mint annak előtte.“
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Asszonyom, álmaidat teljes lehetetlen egyébre 555
Elmagyarázni, mivel maga mondja tenéked Odysseus,
Mit lesz egyéne teendő: a hőslőknek ugyancsak
Vége; nem, egy lélek sem fog menekedni haláltol!“
Mond neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Oh vendég, bonyolodtak, igen szövevényesek álmunk 560
Titkai, mellyeknek nem minden része valósul!
Mert kétféle kapun jön az álom létre, szarúkbol
Épített egyiken, s elefántcsont másikon: a mik
Ujszeletű elefántcsont ajtón jöttenek által,
Mind ámítnak azok, hivságos dolgot igérvén; 565
Mik pedig a sima szarvajton érkeztek, egyiglen
Teljesülendnek ezek, mihelyest meglátta az ember.
Jaj de az én leverő álmom nem látszik ez ajtón
Jöttnek, örömtárgy gyermekem és rám nézve különben!
És egyebet mondok, mit tarts figyelemmel eszedben: 570
Ez leszen a szomorú holnap, melly engem Odysseus
Házábol kiszorít: tudnillik holnap adom fel
Versenyül a fejszét, mellyet maga szép teremében
Sorra, tizenkét céllapként elhelyze tudósan,
S messzire hátrálván általlődözte nyilával. 575

Mostan ezen versenyt hőslőim elébe teszem már;
S a ki közöttök legkönnyebben idegzi fel iját,
És a tizenkét fejszét mind általlövi; hozzá
Fognék menni tehát, idehagyván e lakot, egykor
Mennyekzős lakomat, rakvát mindennemü jóval; 580
Melly, tudom, éjszaka is gyakran megfordul eszemben!"
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Laertesfi Odysseusnek kedves felesége,
El ne mulaszd ezt a versenyt feltenni eléjek!
Mert sokkal hamarabb megtér fortélyos Odysseus, 585
Hogysem azok kezökön forgatván a sima ívet,
Felvonják idegét s átlőjenek a soros ércen."
Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Oh vendég, ha velem helyt ülve mulatni akarnál
A házban, meg nem szökné pilláimat álom: 590
Ámde halandónak lehetetlen mindig alatlan
Lennie, minthogy az ég halhatlani mesgye körébe
Zárták a buzatermő földön minden ügyünket.
És én innentul nyoszolyás termembe megyek fel,
S ágyba feküdni fogok, melly nékem gyászos, örökké 595
Könnyem záporitol nedvezve, mióta Odysseus
Elment a gonosz (és ki se mondhatom) Ilion ellen.
Én hát ott fekszem; te pedig hálj a palotában,
Vagy magad ágyazván, vagy párnát adjanak a nők."
Imigy szólta után tündér palotáiba tágult, 600
Nem maga, mert körhölgyei mind elmentek utána.
Végre midőn körhölgyeivel teremébe jutott volt,
Akkédig siratá a kedves férjet Odysseust,
Mignem Athene szelíd álmot hullajta szemére.

HUSZADIK ÉNEK.

Bizik Odysseus; a hőslők torzképei; jóslók.

Ámde Odysseus a tornácban fészkele, tulkok
Cserzetlen bőrét teregetve alája, fölülről
Sok juhok irháját, miket ott az akhivok ölének;
Eurynome bojtos gúnyát vete a feküdőre.
A hőslőkre gonosz tervekkel Odysseus a mint 5
Éberül itt feküdött, ím jöttenek a palotábol
A deli hőslőkkel szerelembe vegyülni kacér nők,
Összebeszélgetvén és pajkoskodva nyihogván.
Nékie keblében zajosan háborga fel a szív;
S mindenüvé jártatta eszét, tűnődve magában, 10
Felrobbanva halált termeszszen-e mindenikének,
Vagy végszer s legutóbb elereszsze vegyülni az ádáz
Hőslőkkel: keserűn ugatott szive keble balában.
Mint neveletlen kölkeinek körülötte sivó eb
Mindenegy ismeretlent megcsahol, és neki berzed; 15
Úgy ugatott ennek belsője az iszonyu dolgon.
De mellét sujtván mondá kurholva szivéhez:
„Veszteg, oh szív; láttál immár kinosabbat is ennél
Az nap, hogy megevé szeretett bajtársidat a vad
Kyklops; ámde türél békével, mignem az elmés 20
Terv kihozott barlangjábol, megromlani vélőt!"
Igy szólott vala, dorgálván szívbéli kedélyét.
És igenis folyvást pórázon béketürőleg
Megmaradott szive; ő ellenben idestova forgott.
Mint lobogó tüzeken zsír és vérrel tele bendőt 25
Sokszerüen hánytorgat emerre amarra az ember,
Nagy nehezen várhatva sülését: ő is ezenkép
Hányta vetette magát ide és oda, súlyosan aggván,

Mint vethesse kezét a hőslő szemtelenekre,
Egymaga sokra. Hanem közelített a magas égből 30
Némber képe alatt istennő kékszem Athene,
S fője felett állván meg imigy mondotta le hozzá:
„Mért, oh nemednek legboldogtalanabbja, vagy ébren?
Imhol ez a te lakod, s a házban hív feleséged,
Meg fiad, a millyent csak az ember szíve kivánhat.“ 35
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Oh igen, istennő, szavaid bizonyára igaz szók;
Mindazonáltal azon tűnődik némileg elmém,
Mint vessem kezem a bent hőslő szemtelenekre,
Egymagam annyira, kik nálunk mindenha csoporton. 40
A mi nagyobb, ezek is fel-feltünedeznek eszemben:
Ha Zeus hírével s a tieddel meg birom őket
Verni, hová leszek? Esdeklem, tégy ebben okossá.“
Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene:
„Oh különös, hisz egyéb még aljasb társban is olly jól 45
Megnyugszik, ki halandó és nincs ennyi tanácsa;
Én pedig istenség vagyok, a ki világi bajodban
Szüntelen őrzelek; és ímé, kijelentem előtted:
Hogyha mibennünket körülállana férfiak ötven
Jó dandára, halálunk és vesztünkre törekvő, 50
Nékik is elhajthadd juhait meg tulkait, elhidd.
Adjad azért magad álomnak; bajos éjszaka mindig
Ébren lenni; kibúsz bajaidbol teljesen immár.“
Igy végezve szavát, miután pilláira édes
Szendert hullajtott, feleredt az olympi karokhoz. 55
A mint a daliát leigázá bánatenyésztő
És tetemoldó álma, viszont felesége ocsódott,
S lágy nyoszolyájának bennette felülve kesergett.
Végre midőn jól lett siralommal lakva kedélye,
Artemis istennőhöz imigy eregette imáit: 60
„Artemis, áldott istennő, Zeus lánya, oh vajha
Szende nyilat lővén epedő mellembe kivennéd
Lelkemet egyszeriben; vagy kapna fel a viharos szél,
És meghordozván a légösvényeken engem,
Okeanosnak hullámzó örvényibe vetne! 65

A mint Pandareus szűz lányit kapta fel a szél,
Kiknek meghalaták szüléit az istenek, és ők
Árvákul maradának honn; Aphrodite azonban
Sajttal, izes mézzel, jó borral etette itatta;
Hera nemekben páratlan szép arca s eszélylyel 70
Áldta meg; Artemis istennő nagy termetüekké
Tette; Athene pedig müveket remekelni tanítá.
Mig Aphrodite olymp halhatlan boldoginál járt,
Árva kegyenceinek mennyekzőt kérni az égen
Mennykövező Zeustól, ki valóban mindeneket tud, 75
Üdvetlen s üdvös sorsát napalatti nemünknek:
Addig harpyák ragadák a lányokat itt el,
S mérges erinnysekhez adák szolgálni cselédül.
Bár igy enyésztene el mennyország istene engem,
Avvagy lőne agyon nyilörülő Artemis, hogy szent 80
Emlékét vívén a földbe Odysseus urnak,
Nála csekélyebb férj gyönyörüségére ne válnék!
Még a bajt türhetni, midőn bús ember egész nap
Szívet sorvasztó siralomban tölti világát,
Éjjel azonban nyugta vagyon; mert messze felejtet 85
Jót gonoszat, miután becsuká szemeinket az álom:
De nekem álmokat is roszakat küld látnom az isten.
Mert ezen éjszaka is mellettem hált deli képe,
Ollyan alakban mint az akhiv seregekkel elindult
Volt; s én felvidulék, őt vélvén látni, nem álmot.“ 90
Szólt; az aranytrónú hajnal pedig eljöve mindjárt.
Sejdítette szavát sirató hölgyének Odysseus;
Tünődött azután, és azt gondolta magában,
Hogy ráismervén immár neje föje felett áll.
Felszedvén takarót és irhát, mellyek alatt hált, 95
A palotában székre tevé, s miután az ökörbőrt
A folyosóra kitette, kezét felemelve könyörgött:
„Zeus atya, hogyha vizen és szárazon édes hazámba
Önként hoztatok el, miután megvertetek engem;
Adja jelenségét valamelly a ház körül éber 100
Emberi állat, kint pedig egy mennybéli csudátok.“
Szóla imádkozván. Bevevé neki gondviselő Zeus,

S megdördült haladéktalanúl a fényes olympnak
Fellegiben; mire felvídult nagyságos Odysseus
Lelke. Jelenséget pedig egy nő szóla közelső 105
Egy házbol, hol Odysseus urnak malmai voltak,
Mikre tizenkét némber ügyelt dolgozva, buzát meg
Árpát őrölvén, velejéül az emberi nemnek.
Már a többi megőrlődvén búzája lefekvék,
Egy virraszta csupán, legvékonyb köztök erőre; 110
A ki megállítván malmát szólt, jelben urának:
„Zeus atya, oh kit az istenek emberek ottfen uralnak,
Vajmi nagyon megdörrentél a csillagos égben,
Bár fellegtelen az; bizonyára csudául ez egynek!
Oh add meg nekem is nyavalyásnak egyetlen imámat! 115
A hőslők végszer s legutóbb lakomázzanak immár
Méltóságos Odysseusnek palotáiban ez nap!
Ők, kik térdeimet sanyarú munkában eloldák
A lisztőrlésznél, ma vigadjanak itten utószor!"
Szóla; jelenségére örült nagyságos Odysseus, 120
S Zeus dörejére, hivén, hogy megveri háza falóit.
A szép háznak egyéb szobanémberi jöttek azonban,
És a kandallón lobogó tüzet élesztettek.
Felkelt Telemakhos nemes ifju is a nyoszolyából
Öltözködni; nehéz kardot függeszte le vállán, 125
Szépséges saruit gyengéd lábára kötötte;
És vön erős dárdát, réz éllel meghegyezettet:
S a küszöbön állván nevezé Euryklea dajkát:
„Kedves dajka, mikép emberlettétek az útast
Ágy és étellel? nem hált amugy elhanyagolva? 130
Mert hiszen illyen anyám, másképen módos egy asszony;
Néha csekély embert visszásan nagy becsülettel
Látni szokott, mig az érdemeset nem bánva ereszti."
A kinek igy mondotta viszont Euryklea dajka:
„Nem fognád, fiam, őt méltán gáncsolni ezúttal; 135
Mert bort addig ivott, mig tartá kedve; kenyér sem
Kellett volna tovább neki; mert kérdezte időnként.
Végre midőn ágy és lefeketröl gondola, szüléd
Párnát tenni alá a szolgálókra parancsolt:

De ő, mint valamelly váltig boldogtalan ember, 140
Nem kívánt ágyon meg párnán hálni, hanem csak
Tulkok cserzetlen bőrén s irhákon aludt volt
Kint az előházban; mi pedig rá paplanat adtunk."
Szólott. Telemakhos kieredt a szép palotából,
Dárdával keziben, meg fürge kutyákkal utána; 145
És egyenest a sarvas akhivok térire tartott.
S ím Euryklea most a szolgálókra parancsol,
Ops Pisenorides szépmíveltségü leánya:
„Nossza, ti a palotát fogjátok sepreni vizzel
Megnedvezve, bibor szőnyeggel béteregetni 150
A trónok padait; ti pedig szivacsozzatok aztán
Mindenegy asztalt meg, s mossátok tiszta csinossá
A kupa s gömbölü serlegeket; ti viszontag ezennel
Kútra eredjetek, és szaporán megjőjetek onnan.
Mert a hőslőknek nem fog kimaradni sokáig 155
Népe ma, sőt idején itt lesz, mivel ünnepe támadt."
Igy szólván, örömest hallák s hajlottak azok rá.
Húszan barnavizü kúthoz sietének azonnal,
Többi meg a háznál ügyesen rendezgete mindent.
Most szorgalmatos apródok mentek be, kik is fát 160
Hasgattak helyesen s tudományosan. Itt haza jöttek
Kutról az asszonyok; a kondás jött nyomban utánok,
Három süldőket hajtván csordája javából:
Mellyeket ott hagyván legelészni az udvari kertben,
Szólítá maga meg gyengéd szózattal Odysseust: 165
„Jobban bánnak-e már az akhivok véled, oh vendég,
Vagy csak most is alánéznek, mint annak előtte?"
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Bárcsak megvernék, Eumaeos, az istenek őket
Annyi gonoszságért, mellyet szakadatlanul űznek 170
Mások házánál, nem nézvén semmire többé!"
Mig ezek itt egymást illy szókkal váltogaták fel,
Elközelített volt a kecskék bácsa Melantheus
Hozzájok, legjobb kecskéit hajtva ebédül
A deli hőslőknek, két bojtárával utána; 175
Mellyeket a hanges csarnoknak alája bekötvén,

Megtámadta legott bántó szózattal Odysseust:
„Oh idegen, mégis fogod itt untatni az embert
Kéregetésiddel? hát nem kotródol-e nyomban?
Már látom, csakugyan nem válunk el mi elöbb, mint 180
Egymás karjait izlelnők, miután te nem illőn
Koldulsz! Máshol is esznek tán a fürtös akhivok!"
Monda; de nem szólott tervekben gazdag Odysseus,
Csak halkal csóválta fejét, fenekedve magában.
Harmadik is jött közbe, Philőtios, érdemes ember, 185
Egy meddő tehenet s hízott kecskéket inalva,
Mellyeket a révész szállított által, akarkit
Általszálító, ha az ember megkeresé őt;
És hogy hangos csarnok alá bekötötte hozalmát,
Kérdé Eumaeos kondást, közelébe megállván: 190
„Eumaeos, micsodás uj vendég jött vala ismét
A házhoz? ki ez itt? hollyan nemzetből eredtnek
Vallja magát? avvagy hol az ő országa, családa?
Oh nyavalyás, testben de hasonlít a mi urunkhoz!
Ugy van, az égi karok meg szoktak látni közembert, 195
Kik fejedelmeket is nyomoruságokra itélnek."
Imigy szólta után odanyujtá nékie jobbját,
És felemelve szavát mondá röpülékeny igékkel:
„Üdvöz légy, oh vándor apám, s legalább csak ezentul
Boldog; mert ma bizony sok mindenféle bajod van. 200
Zeus atya, nincs nálad rettentőbb isten az égen,
Hogy nem szánod az embereket, ha világra teremtéd,
Búnak bánatnak kínos fájdalmira vetni!
Izzadság foga el, szemeim láttadra könyekbe
Lábadtak, hogy eszembe jutott nagy Odysseus, a ki 205
Tán a külföldön szintigy rongyoskodik ez nap,
Ha ugyan él valahol s a napnak látja világát.
Hogyha pedig meghalt, és Hades termiben immár,
Oh jaj Odysseusért akkor nekem, a ki kephallen
Földön még sihedert tett engem tulkain őrré: 210
Mellyek igen szaporodnak ugyan, s nem könnyen akadnál
Úrra, kinek szintigy gyarapodnak homlokos ökrei;
De azokat mások hajtatják vélem ebédül

Bé ide, és se fiát nem nézik sem pedig isten
Bosszujától nem borzadnak, minthogy az olly rég 215
Távol ur értékén már osztozkodni keresnek.
És bizonyára nekem sokszor forgottak eszemben
Ollyas gondolatok, hogy baj, míg gyermeke itt van,
Nékem az ökrökkel más országokba vidéki
Nemzethez mennem; de ugyancsak még is epesztőbb, 220
Mások barmainál helyben vesztegleni búmra.
És már rég valamelly más országbéli királyhoz
Szöktem volna, miérthogy odább szenvedni keserves;
Mégis ama nyavalyást csak várom, hogyha lakába
Érkezvén a hőslőket valahára kiverné!" 225
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Oh ökrész, miután nem látszol sem buta sem rosz
Embernek, sőt józan eszet sejdítek agyadban,
Annak okáért elmondom, s meg is eszküszöm arra.
Tudja tehát meg Zeus örök istensége, Odysseus 230
Vendégasztala s tüzhelye is, hova jöttem ezuttal,
Hogy te imitt lévén megtér Ithakába Odysseus;
És ha kivánod, majd szemeiddel láthatod akkor
A hőslők vesztét, kik emésztik nagyszerü házát."
Monda pedig neki erre viszontag az érdemes ökrész: 235
„Oh adná isten, hogy igaz legyen a te beszéded,
Vendég; meglátnád kéz és hatalomra mit érek!"
Igy esdeklett Eumaeos kondás is Odysseus
Gazda megutjáért szivesen fel az égi karokhoz.
Mig azok itt egymást illy szókkal váltogaták fel, 240
A hőslők ezalatt megölésre s halálra keresték
Telemakhost; hanem a madarok balrol jöve nékik,
Egy fenszálló sas, körmeiben gyáva galambbal.
S Amphinomos felemelve szavát mondotta középre:
„Oh feleim, nem akar sikerülni ez a mi tanácsunk, 245
Telemakhos megölése, hanem lássunk az ebédhez."
Mondván Amphinomos tetszett bajtársinak a szó;
S feltakarodván egyszeriben nagyságos Odysseus
Házahoz, öltönyiket székek s trónokra helyezvén
Nagy juhokat meg felhízott kecskéket, azonkül 250

Zsíros disznókat meg csordai tulkot ölének.
A vese megsülvén szétoszták sorra; kupákban
Bort elegyítettek, s a kondás kelyheket osztott;
Erre Philőtios emberséges férfi kalácsot
Rakdosa szatyrokban; bort adni Melantheus állt fel. 255
Most kiki a feladott eleséghez nyúla kezével.
És ime Telemakhos, különös fortélylyal eszében,
A palotának belküszöbére ülette Odysseust,
Illetlen széket tévén neki és kicsiny asztalt;
Majd veserészt adván elejébe, arany poharába 260
Bort töltött vala, és igy szólította meg őtet:
„Itt ülj már a többi urak közepette borozva;
Ám én a hőslők kezeit s bántalmit ezentul
Eltiltom tőled, mert nem csapszék ezen ősi
Ház, de Odysseusé, ki nekem szerzette magamnak. 265
Ti pedig, oh hőslők, ovakodjatok a kezek és szók
Durva negédeitöl, netalán perpatvar eredjen."
Igy szólott; azok ajkaikat mardosva csudálák
Telemakhost szavaért, hogy bátran kelt ki közöttök.
S Eupithes fia Antinoos mondotta középre: 270
„Bárha keményke, vegyük be, Akhivok, Telemakhosnak
Úri szavát; bizonyomra, igen fenyegetve beszél ma!
Kár, nem hagyta olympi Zeüs; másképen aligha
El nem akasztók a fenhangú szónokat eddig."
Igy szólt Antinoos, de amaz nem hajta szavával. 275
A hirnökkar im a városban szent hekatombét
Tart ezalatt épen, s a fürtös akhivok Apollon
Árnyékos ligetébe gyülöngenek össze csoportban.
A hőslők, a hús megsülvén és levonatván,
Szétoszták vala és nagy vendégséget ütöttek. 280
Adtak Odysseusnek, kik kuktálkodtak, arányos
Húsadagot szintén, millyen nékik juta; mérthogy
Telemakhos nemes ifju igen lelkekre parancsolt.
Pallas Athene pedig nem hagyta ezúttal is a ház
Nyalkáit bántalmaikon tágítani, hogy még 285
Mélyebben sebesüljön meg szívében Odysseus.
Volt a hőslők közt egy igen badar és szeles ember,

Ktesippos, ki Same szigetén tartotta lakását;
Ez nemes atyjának bizván értékiben, a rég
Távol Odysseusnek feleségét hősleni merte; 290
Ez felemelve szavát mondá a hetyke csapat közt:
„Halljunk szót tőlem, valamit mondok, deli hőslők!
A vendégnek imé régen van arányos adagja,
Mint illik; mert Telemakhos vendéginek, a kik
Megkeresik házát, sem szép koplalni se nem jó. 295
De hadd én is adok vendégfalatot neki; hogy vagy
Fürdősnének avagy más olly szolgának ajánlja
Kedveskedve, kik a nagy Odysseus terniben élnek."
Imigy szólva ökörlábat húzván a szatyorbol
Vastag karjával, doba: de kikerülte Odysseus 300
Félre nyomintva fejét könnyedkén, s elmosolyodván
Rája amúgy ravaszúl: amaz a csínos falat éré.
És támadta legott Ktesippost Telemakhos meg:
„Van, Ktesippe, szerencséd, hogy kikerülte az ember
Durva dobásodat és ültében meg nem ütötted; 305
Mert hegyezett dárdám szállt volna keresztüled egyben,
És mennyekzőért bús tort lakhatna feletted
Édes atyád. Ne is illetlenkedjék nekem e helyt
Senki is innentul, mivel eszmélek s tudom immár
Mind jót mind gonoszat, ki eleddig csak fiu voltam. 310
Ám ezeket mégis békével türjük azonban,
A sok juh mészárlását, megivott borainkat,
És a bitang kenyeret; mivel egynek elűzni baj ennyit:
Csak ne agyarkodnék rám ellenséges egyéntek!
Vagy ha talán magamat csakugyan megorozni kerestek, 315
Ezt sem igen bánnám; mert sokkal jobban is esnék
Meghalnom, mint e csúfságot néznem örökké,
Elpáholt vendégeimet s az idestova hurcolt
Szolgáló nőket, méltatlanul ősi lakomhoz."
Igy szólván amazok valamennyen néma levének. 320
Csak későn mondotta Damastorides Agelaos:
„Oh feleim, nem volna derék, méltányos igéket
Hallva, gyülölséges villongásokra fakadnunk;
S többé a vendéget sem kell bántani, mást sem

Házi cselédeiből nagyságos Odysseus urnak, 325
Telemakhosnak egyet szólnék s anyjának azonban,
Hogyha szerény igém szívöknek tetszeni fogna.
Míg mindkettőtök, nemes ifju, reményleni tudta
Jámbor Odysseusnek szeretett honnába jövését,
Addig nem vala baj függőben s várakozásban 330
Tartani a daliás hőslőket: mert csak az is lett
Volna derék egyedül, ha Odysseus önmaga megjő.
De most már ezen úr haza nem jöhetése világos!
Üljsze azért jó szűlédnek melléje, s beszéld rá,
Menjen el a legjobb, legtöbbet adó daliához: 335
Hogy te vigan költhessed el ősi javaknak egészét
Házi ebédeknél, ő meg más férfinak essék."
Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Oh nem, Zeus engem s az atyám fájdalmai, a ki
Messzire vagy meghalt vagy bujdosik; én, Agelaos, 340
Nem tiltom szülém lakadalmát, sőt hagyom ahhoz
Menni, ki legderekabb s legtöbbet ajánl neki jegyben.
Ámde pirúlok erőszakkal kitaszítni anyámat
Férjhez házunktól; őrizzen tőle az isten!"
Szólott Telemakhos; mire a hőslőket Athene 345
Olthatlan hahotára törette ki, és eszevesztè.
Ők most fintorodott állal hahotáztanak immár,
Véresen ették húsaikat, telegyültek egészen
Könnyekkel szemeik; s veszedelmet jósola lelkek.
Szólt is közbe Theoklymenos nekik, istenes ember: 350
„Hah nyomorúk ti, mi lelt? Ime képetek éji setétbe
Árnyékolva, fölül fejetek s a térdeitek lent!
Jajvész harsant fel, könnyekben fürdnek az arcok,
Vér fecskend falakat s gyönyörű oszlopközöket be!
Ábrákkal tele a tornác, tele kívül az udvar, 355
Bús erebosba tolongókkal! Kiveszett az arany nap
Mennyből, s borzasztó ködfátyol szálla helyére!"
Igy szólván, édest nevetett kiki rajta közöttök.
S Eurymakhos felemelve szavát, Polybos fia, mondá:
„Őrjöng a közibénk imént jött külhoni vendég! 360
Rajta fiúk, szaporán igazítsátok ki piacra

A házbol ötet, ha velünk itt néki setét van."
Szóla Theoklymenos neki válaszul, istenes ember:
„Nem kérek tőled kalaúzokat, Eurymakhos hős;
Vannak két szemeim, füleim, meg lábam alattam, 365
És a keblemben nem egészen idomtalan elme:
Majd kivezetnek ezek, mert rátok szörnyü siralmat
Látok várni; mitől egy akhiv hőslő se legyen ment
És szabadulhasson, kik Odysseus háza körében
Bármilly férfiubol hallatlan csúfokat űztök!" 370
Igy szólván kieredt a sok nép lakta teremből,
S Piraeoshoz ment, ki örömmel látta magánál.
A hőslők pedig egymásnak vigyorogva szemébe
Ingerlék deli Telemakhost, vendégin enyelgvén.
És emelé szavait fel egy a túlbüszke csapatbol: 375
„Soha szerencsétlenb egy gazdát, ifju, tenálad!
Ime kifürkészted már ezt a borra kenyérre
Áhitatos koldúst, ki valóban nem szere semmi
Ténynek avagy rénynek, hanem a föld egyszerü terhe;
Most pedig egy másik már épen jóslani kelt fel! 380
Ha rám hallgatnál, sokkal jobb volna biz ennél:
Jer, vendégeidet hányjuksza hajóra, s vitessük
Sikeliába, ha elkelnének egy ildomos áron."
Szóltanak a hőslők; de amaz nem gondola vélek;
Csak titkon lopogatta szemét atyjára, szünetlen 385
Várva, kezét ha vetendi reá a szemtelenekre.
Átellenbe helyezvén a karszéket azonban
Ikarios lánya, szellemdús Penelopeia,
Sort hallgatta beszédeit a palotában ülőknek.
Mert az ebédet ugyan kacajok közt vígan evék meg, 390
Kedveset és dúsat, miután ma igen sokat öltek:
De vacsorájoknál meg aligha lehetne keservesb,
Mellyet az istennő és lelkes férfi adandó
Volt nekiek; mivel ők illetlenkedtek először.

HUSZONEGYEDIK ÉNEK.

Ijversenyt ad Penelope hőslői elébe.

S im ihlette meg a szívében kékszem Athene
Ikarios lányát, szellemdús Penelopeiát,
Ivet tenni s vasat hőslői elébe Odysseus
Házánál, versenyzeni és gyilkolni kihívót.
A ki szobája magas hágcsóján felmene; kampós 5
Kulcsot vett le derék jobbjával az ottani szegről,
Egy rezet és csínost, elefántcsont markolatúat:
S most körnőivel a leghátsó udvari tárhoz
Indult, hol jószága feküdt halmazban urának,
A rezek és aranyak meg az annyi dologba került vas. 10
Itt vala felfüggesztve Odysseus kézíve nyiltár
És sohajos lőszert viselő tegzével; ajándék,
Mellyet hajdaniban lakedaemon földön ajánlott
Iphitos Eurytides neki, mása az égi karoknak.
Ők egymást Messenében látták legelőször 15
Nemzetes Orsilokhos házánál, minthogy Odysseus
Megkeresé az adósságért, melly néki az ország
Népénél vala, hogy Messene kalózai pásztort
S háromszáz juhot orzottak ki hajón Ithakából.
Ennek tett nagy utat végette Odysseus, atyja 20
S a nép véneitöl küldetve legényke korában.
Iphitos ellenben lovait puhatolta, tizenkét
Eltévedt kancát s munkában járatos öszvért,
Mellyek azonban utóbb éltének véget okoztak.
Mert a mint Herakleshez, Zeusnek dologedzett 25
Gyermekehez bészállt, sok bajt ismerni tanulthoz;
Ez megölé őtet, vendégét háza belében:
Szörnyeteg, istent sem tisztelvén sem pedig asztalt,

Mellyet elébe adott, megrontá gyilkosan őtet,
És körmös lovait házánál fogta sajátul. 30
E lovakat keresőleg akadt vala össze Odysseus
Urral, s íjat adott neki, mellyet is Eurytos atyja
Horda előbb, de halála után neki hagyta örökben.
Kardot adott ellenben Odysseus és sima dárdát
Annak zálogban: noha egymást asztalaiknál 35
Nem látták soha, mert hamarabb kimulatta világbol
Zeus fia Iphitos Eurytides istenközel ifjat.
Ezt az ajándékot nagyságos Odysseus harcra
Járván barna hajón soha el nem vitte magával,
De az igen kedves vendég emlékeül otthon 40
Hagyta feküdni, csupán Ithakának hordva körében.
Asszonyok istennéje tehát tárházahoz érvén,
Tölgy küszöbére legott felhága, mit egykoron értő
Művész ácsolván kiegyenlítette szabályhoz,
És feleket s ragyogó ajtót alkalmaza rája. 45
Késedelem nélkül a závárszíjat eloldta,
A réz kulcsot irányozván bélökte, s az ajtó
Zárreteszét felüté: valamint a róna mezőnek
Pázsitain legelő bika, ugy bődült meg az érc kulcs
Által ütött ajtó; s feltárula sarkig előtte. 50
Ekkor fellépett az emelt deszkára, holott sor
Szekrény álla, belül szép illatos öltözetekkel;
Honnan felnyulván leemelte szegéröl az íjat
A tokjával együtt, melly fényeskedve borítá.
Erre leült vala, és a fegyvert térdire vévén 55
Ott sirt hangosan, és kivoná tokjábol az íjat.
Végre midőn jól lett siralommal lakva kedélye,
Vig hőslőihez a fényes palotába leindult,
Horgas kézijjal keziben s szeretett ura nyiltár
És sohajos lőszert viselő tegzével; utána 60
Ellenben ládát vittek körnémberi, mellyben
Sok réz, vas rejlett, játékai hajdan urának.
Asszonyok istennéje derék hőslőihez érvén
A remek épületű palotának szép küszöbénél
Álla meg, arca elé röppentvén fátyola báját; 65

Két tisztes körhölgy állott két oldala mellett.
És felemelve szavát mondá hőslőihez egyben:
„Halljátok szavamat, hőslők kara rendei, a kik
Rég elutas férjem házát szakadatlan itallal
Étellel lepitek, más színét kendeni máig 70
Sem birván sehogy is szakadatlan dolgaitoknak,
Mint hogy hősöltök s feleségül ohajtatok engem.
Nossza tehát hőslők, miután versenyzeni tetszik,
Én kiteszem nektek nagyságos Odysseus íját.
A ki nekem legkönnyebben felidegzi ez íjat, 75
És a tizenkét fejszét mind átlőtte nyilával,
Férjhez ahoz megyek, itt hagyván e szép lakot, egykor
Mennyekzős helyemet, rakvát mindennemü jóval;
Melly, tudom, éjszaka is gyakran megfordul eszemben."
Igy szólván Eumaeos ügyes kondásra parancsolt, 80
Kézivet, és vasakat höslői elébe kirakni.
Könyhullatva vevé Eumaeos tőle, s kirakta,
Másfelül a jó ökrész sírt, látván ura íját.
Pattant fel pedig Antinoos s hurogatta le őket:
„Oh buta parlagiak, mindennapiságok üzői, 85
Hát nyomorúk, mit kell pityeregnetek e palotában,
És felverni az asszony keblét, a kit amúgy is
Kínok emésztenek elvesztésén kedves urának?
Csendesen üljetek ám s lakomázzatok, avvagy izében
Menjetek ottkin sírni, belül hagyvátok ez íjat, 90
Nagy feladást a hőslőknek: mert gondolom, épen
Nem leszen a sima kézívet felidegzeni könnyü.
Ollyan férfiu tudnillik nincs egy sem ezeknek
Mind valamennye között, mint hajdan Odysseus; a kit,
Ám hiszen emlékszem, láttam gyerkőce koromban." 95
Igy szólott; noha szívében gondolta, hogy ő csak
Majd felidegzi az iv hurját és a vason átlő:
De maga izlendett legelőször vádmen Odysseus
Bosszúló kezitől nyilat, a kit háza köréjben
Mindig alánézett, bőszitvén társit is arra. 100
S im deli Telemakhos szavait felemelve beszélett:
„Oh hékám, mi nagy őrültté tett engem az isten!

Édes anyám azt mondja, pedig csak módos egy asszony,
Hogy férjhez megyen, és itt hagyja valóban az udvart;
Én meg imé nevetek s vígan vagyok oktalan észszel. 105
De nosza, oh hőslők; tudnillik díjatok ollyan,
Millyen hölgyet Akhajának birodalma nem ismer,
Sem szentföldü Pylos, se Mykene, sem lovas Argos,
Sőt Epiroson és Ithakán sincs mása: de tinnen
Ismeritek, mért kellene feldícsérnem anyámat? 110
Rajta tehát, többé ne időzzetek, és az idegnek
Húzatalát ne halaszszátok; hadd lássuk. Azonban
Én is igen szivesen mérkőzném ezzel az ijjal!
Ha feligázhatom és a célvasat átlövöm, akkor
Nem kinoz édes anyám házunkból elbucsuzása 115
S férjhez mente igen: mert immár ifju maradnék
Itthon, atyámat tiszteiben felváltani képes."
Szólván talpra szökött; válláról, kapta, leölté
A bíbor köntöst; leszegé válláról az éles
Kardot: s a fejszéket elállította, egyetlen 120
Hosszu gödört medrezve nekik; kisorozta szabályhoz,
S földdel tömte körül. Amazok meglepve csudálták,
Milly ügyesen sorozá ki, holott nem látta maiglan.
Most a küszöbhöz hátrálván kísérti az íjat.
Háromszor rándítá meg feligázni sováran, 125
Háromszor kiszakadt erejéből karja, bizónak,
Hogy felidegzi az ív hurját és a vason átlő.
És bizonyára fel is húzandta negyedszer; azonban
Bajnok Odysseus intett és sürgetnie tiltá.
Itt ismét felemelve szavát deli Telemakhos mond: 130
„Oh hékám, ezután is erőtlen gyáva leszek már!
Vagy fiatalka vagyok, még nem bizhatva kikötni
Könnyeden emberrel, ki reám támadna esetleg.
Rajta tehát hőslők, ti magamnál sokkal erősbek,
Próbáljátok az íjat, hogy befejezzük a versenyt." 135
Imigy szólta után padolatra helyezte az íjat,
Megtámasztva gyalult, alkalmasan összeragasztott
Ajtófélhez; utána nyilát állitva kilincshez,
Honnan előbb felkelt trónjára leült vala ismét.

S Eupithes fia Antinoos mondotta középre: 140
„Keljetek, oh feleim, valamennyen rendibe jobbrol,
Onnan kezdve, holott a mézbort szétpoharazzák.“
Igy szólt Antinoos; tetszett bajtársinak a szó.
Hát legelőször Leodes Önops fia kelt fel,
A ki közöttök látnok volt s a borkupa mellett 145
Mindig leghátúl; egyedül csak néki magának
Rútlék patvarkodni, szidónak társit is érte.
Imez vette fel a nagy kézivet és nyilat első,
És a küszöbhöz hátrálván próbálta idegjét:
De fel nem vonhatta, előbb belefárada, gyengéd 150
Munkatöretlen két keze, s a társakhoz imígy szólt:
„Oh bajtársaim, én fel nem vonom; ám vegye más is!
Mert bizony e kéziv még sok deli férfiut árvit
Szelleme s lelkétöl; miután már kellemesebb itt
Sokkal meghalnunk, mint eltéveszteni a mért 155
A háznál csapatozva ülünk, csak várva örökké.
Még ma nagyon bízik némellyik férfi, s nejéül
Égi Odysseusnét, szellemdús Penelopeiát!
De ha ez ijjal mérkőzött és látta, eredjen
Más valamelly némbert hősölni Akhaja uszályos 160
Némberiből szép jegymarháival; ez pedig ahhoz
Menjen el a ki esik s legtöbbet ajánl neki jegyben.“
Imigy szólta után padolatra helyezte az íjat,
Megtámasztva gyalult, alkalmasan összeragasztott
Ajtófélhez; utána nyilát állitva kilincshez, 165
Honnan előbb felkelt trónjára leült vala ismét.
Pattant fel most Antinoos s hurogatta le őtet:
„Leodes, fogaid rekeszéből milly ige röppent,
Szörnyeteg és iszonyú? Bosszankadom érte, ha hallom,
Hogy még e kéziv majd sok deli férfiut árvit 170
Szelleme s lelkétöl meg, azért, mert véle te nem birsz.
Hisz nem is ollyannak szültek vala téged anyádék,
Hogy kézívet igáznál és nyilak embere lennél!
Várj, akad ennyi között az ivet felidegzeni termett.“
Erre Melantheus kecskebacsót szólitva parancsolt: 175
„Rajta Melantheus, éleszsz csak tüzet a palotában,

Tégy nagy karszéket melléje, teritsd be fölülröl
Bőrrel, s ottbenröl hozz egy nagy hájkereket ki;
Hogy fellangyitván és zsirral megkenegetvén
Mérkőzzünk a fegyverrel s befejezzük a versenyt.“ 180
Szóla: Melantheus egyszeriben lobogó tüzet éleszt,
Nagy széket lódit melléje, reája fölülröl
Bőrt vet, s ottbenröl tetemes nagy hájkereket hoz:
Ezzel felmelegítve kisérték a nehez íjat.
De vele nem birtak, sőt sokkal hátra esének. 185
Antinoos pedig és istenközel Eurymakhos fő
Hőslők vártak még, legjobbak erényzeni ketten.
S ime helyökröl felkerekedvén lelkes Odysseus
Jó ökrésze Philötios és kondása, kimentek
A palotábol együtt; ki után Odysseus úr is. 190
És mikor ajtónak s tornácnak kivüle voltak,
Nyájas igét kezdvén szólítá benneket ímez:
„Ökrész és te, kanász, mondhatnék nektek egyet, vagy
Elhallgassam? Igaz, szívem szava szólni parancsol.
Mint lennétek Odysseusnek védelmire, hogyha 195
Hirtelen itthon termene és hozná az ur isten?
A hőslőkhöz avagy hozzá szitnátok-e jobban?
Szóljatok olly igazán mint ottben szívetek érez.“
Monda pedig neki válaszul erre Philötios ökrész:
„Zeus atya, vajha betelhetnék ebbéli szerelmem, 200
Hogy haza jöne urunk és hozná őtet az isten,
Mert majd meglátnád, kéz és hatalomra mit érek!“
Igy esdeklett Eumaeos kondás is Odysseus
Gazdának hazajöttéért az olympi karokhoz.
Végre hogy elméjét kitanúlá mindenikének, 205
Szólitotta legott őket meg válaszul ismét:
„Ime tehát haza jöttem ezer bajaimnak utána
Húsz esztendő mulva szülőföldemre közétek!
Látom, házi cselédim közt egyedül ti örültök
Megjöttemnek; egyéb embertöl úri lakomban 210
Egy lélektöl sem hallottam utánam esengést.
Nektek azért igazán megmondom, hogy lesz ezentul.
Hogyha megengedi a hőslőket törnöm az isten,

Mindkettőtöknek feleséget s házat adandok,
S jószágot hozzám közel; és már annak utána 215
Telemakhos pajtásai és jó bátyjai lesztek.
Hadd mutatok pedig egy nyilván jelet is, hogy egészen
Rám ismerjetek és elmétek meghigyen: a seb
Régi helyét, mellyet rajtam Parnassoson a kan
Ejte, vadászón gyermekivel nemes Autolykosnak.“ 220
Igy szólván lefedé rongyát a régi bibéröl.
Hogy látták amazok s kiviláglott minden elöttök,
Sirva fakadtan ölelgették nagyságos Odysseust;
És feje és két vállában csókdosva köszönték.
Igy csókolt nekik is fejet és kezet elves Odysseus. 225
És már ott zokogókon enyészett volna le a nap,
Ha nem tiltja Odysseus igy szólítva meg őket:
„Félre siralmatokat, nehogy a fényes palotából
Valaki ránk jövén meglássa s hirül tegye ottbenn.
Most egy a másik után menjünk be, ne összeleg; első 230
Én, s ti utánam rendre; jelül pedig erre vigyázzunk.
Majd a többi derék hőslők, kik házamat élik,
Nem hagyják nekem adni sem a tegzet sem az íjat:
Ámde te, jó kondás Eumaeos, hozdsza keresztül
Fegyverem a palotán, és add kezeimbe; parancsold 235
Aztán szolgálóinknak, hadd csukjanak ajtót:
És ha belülröl férfi nyögést vagy akarmi robajt is
Esnék hallaniok, ki ne jöjön senki közülök
A házbol, hanem üljön veszteg dolgai mellett.
Rád pedig azt bízom, jó ökrész, zárd be az udvar 240
Várkapuját kulcscsal, s reteszét szorgalmasan üsd rá.“
Igy szólván beeredt népes teremébe Odysseus,
S honnan elöbb felkelt ismét székére leült volt.
Majd szolgái osontának be utána egyenként.
S im az ivet már Eurymakhos kezelé vala, össze 245
Vissza melengetvén a tüznek lángjain: ámde
Igy se birá felhúzni, habár a lelke nyögött is;
És sohajtva nagyot szavait felemelve beszélett:
„Hah feleim, busulok magamon s mindnyájatok ügyén!
Engem nem bánt annyira nász, noha fájlalom ezt is; 250

Mert van egyéb sok akhiv némber valamint Ithakának
Habkörzött szigetén, ugy más országban akarhol:
De ha levente Odysseustől olly messzire járunk
Már mi erőben, hogy kézívét senki se bírja;
Ez már még az utókor előtt is szörnyü gyalázat!" 255
Eupithes fia Antinoos szólt erre azonban:
„Nem lesz ugy, Eurymakhos; hisz eléggé tudva előtted!
De ma az istennek szent ünnepe tartatik a nép
Közt: ki fog itt iveket feszegetni? Tegyétek azért le
Békével ma; tizenkét fejszénk helybe maradhat 260
Elrendezve: mivel nem gondolok ollyan Odysseus
Házánál járót, ki az ércet elorzani fogná.
Hadd szolgáljon azért a pohárnok serlegeinkbe,
Hogy szent áldmások közben tegyük el ma az íjat.
Reggel azonban ebédre Melantheus kecskebacsóval 265
Zsíros jószágot hajtassatok óla javából;
Hogy kézíves Apollonnak szent combokat adván
Áldozatul, próbálkozzunk s befejezzük a versenyt."
Mondá Antinoos; tettszett bajtársinak a szó.
Hát kezeikre vizet töltének hirnökök, aztán 270
Kancsókat koszorúzának szinborral az ifjak,
Majd elzsengézvén soraikban szétpoharazták.
Hogy pedig áldmásoztanak és mig akartak ivának,
Monda középre nekik fortélyban gazdag Odysseus:
„Halljunk szót tőlem, nagyméltóságu királyné 275
Hősei, hadd mondom ki előttetek a mi szümön van!
Eurymakhost pedig és istenközel Antinoos hőst
Kérem először is, a ki legitt olly helyre beszélett.
Félre az íjjal most; hagyjátok az égi karokra,
Kik holnap diadalt adnak, kinek isten akarja: 280
De engedjétek nekem át e horgas ivet, hadd
Mérközöm veletek meg erőre; ha vajjon az izmok
Ollyak-e hajlékony tetemimben mint azelőtt, vagy
Elpusztitva kalandoktól és tápla szükében."
Igy szólott. Amazok valamennyen szörnyü haragra 285
Lobbantak, felhőzve, netán megvonja az ívet.
S Antinoos felpattanván hurogatta le őtet:

„Hah vendégek legnyomorúbbika, morzsa eszed sincs!
Hát nem elég hogy együtt békén lakomázhatol a mi
Fő uraságinkkal? mi rövidséged van? avagy nem 290
Hallasz-e minden szót és értekezéseket, a mit
Kívüled egy jövevény és koldús férfiu sem hall?
De igen, a mézédes bor bomlaszta meg; a melly
Másnak is árt, ki falánkul s nem módjával üríti.
Bor rontotta meg Eurytion deli kentaurost is 295
Fényes házában léleknagy Pirithoosnak,
A Lapitháknál jártakor. Ő, megverve bor által,
Pirithoosnál nagy gonoszat tett mámora közben;
Mellyre az emberek elbúsultanak, és felugrálván
Ültökből kifelé hurcolták, mind füleit mind 300
Orrát elvagdaltan: imez pedig, a borelázott,
Ön kárán szekerezve lakolt a balgatag észért:
Ekkor az emberek és kentaurosok összecsapának,
Ő legelőre fizetvén meg borozásai árát.
Igy neked is nagy bajt jóslok, ha talán ezen íjat 305
Felvonod: a mi kegyelmünket soha ennek utána
Nem kapod el többé, de azonnal barna hajóra
Vetve király Ekhetoshoz, minden földi halandók
Átkához vitetünk; hol meg nem vallod. Igy álj hát
Csendesen, és ifjabbakkal feltenni ne próbálj.“ 310

Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Antinoos, sem igazságos megszegni sem illő
Kedvét vendégnek, ki beszállott Telemakhoshoz.
S gondolod, a jámbor, ha Odysseus horgas ivének
Embere lesz, valamint erejében bízik is, engem 315
Mindjárt egyszeriben haza visz, s feleségeül elvesz?
Már ennyit maga is nehezen forgathat eszében.
Senki azért szívét bunak adva ne üljön ez úri
Ház lakomájánál; mert nem lesz semmi belőle!“

Mond neki erre viszont Polybos fia Eurymakhos hős: 320
„Ikarios lánya, szellemdús Penelopeia,
Nem hiszszük, s nem is ildomos az, hogy téged ez ember
Elvegyen; ámde ijeszt a férfii s némberi mende
Monda, nehogy még egy rosz akhiv hírdesse felőlünk:

‚Vajmi derék férjnek feleségét vajmi csekély nép 325
Hősöli, melly íját sem idöz felidegzeni, mignem
Némi kalandor jött, egy koldús ember; ez aztán
Könnyen feltekeré, s a célvason átlöve azzal.‘
Igy szólnának azok; mi gyalázat lenne minékünk.“
Mond neki erre viszont szellemdús Penelopeia: 330
„Eurymakhos, lehetetlenség jó hírü nevűnek
Lenni az ollyannak, ki rutúl megbecstelenitve
Dőzsöl egy úr házán? S mi gyalázat fekhetik ebben?
Ám hiszen e magas és alkalmas termetü vendég
Nemzetes embernek véréből eredni dicsekszik! 335
Engedjétek azért a kézivet őneki meg, hadd
Lássuk; mert én megmondom, mi valóban ugy is lesz:
Hogyha birand vele és dicset ad neki tegzes Apollon,
Én kacagányt s köntöst adatok rá testi ruhául,
Annak utána pedig kelevézt kutya s emberek ellen, 340
Kétélű kardot, valamint lábára sarúkat;
Végre meg elküldöm hova őt esze és szive húzza.“
Telemakhos nemes ifju pedig szólt módosan erre:
„Édes anyám, az ivet nálamnál senki hatalmasb
Itt az akhivokból elajándékozni avagy nem, 345
Kik sziklás Ithakán országos nádorok élnek,
Vagy kik ménnevelő Elis körül a szigetekben.
Engem ugyan nem erőszakol egy lélek se, ha kedvem
Tartván általadom neki e kézívet örökre.
De menj fel teremedbe szokott munkáidat űzni, 350
A szövetet s guzsalyat; s dolgához látni parancsold
Nőidet: a szólás itt minden férfiu gondja,
Ámde kivált az enyém; mert a lakügy engemet illet.“
Anyja elámultan tért önnön termibe vissza,
Mert szívére vevé szeretett fia módos igéit. 355
S hogy körnémberivel nők istennéje lakába
Ért, addig siratá férjét, a kedves Odysseust,
Mignem Athena szelíd álmot hullajta szemére.
Vette azonban ügyes kondás Eumaeos az íjat,
S vitte; hanem felzúdult rá valamennyi levente; 360
És támadta meg őt egyik a túlbüszke csapatbol:

„Hát hova hurcolod azt a kézívet, oh fene kondás?
Dőre, tudom disznóidnál a pusztai csárdán
Ön hizlalt ebeid fognak megfalni, ha nékünk
Tegzes Apollon s mennynek egyéb halhatlana kedvez!" 365
Szóltanak. Ez nyomban leteve a kézívet, annyi
Udvari embernek megijedvén dorga szavától.
Telemakhos nemes ifju pedig fenyegette amonnan:
„Apjok, odébb az ivet; nem jó hallgatnod akarkit;
Hogy bátor fiatalb, parlagra ne űzzelek agyba 370
Főbe dobálva kövekkel, erősb karaimra tenálad.
Bárcsak az udvari hőslőknél is elennyire volnék
Mind kezemet derekabb, mind ütközetekhez erőmet!
Mert tudom, a házbol valakit keserűn igazitnék
Egyszeriben ki; mivel már mind ármányok után van." 375
Igy szólott. Édest nevetett a nyalka legénység
Rajta, s ezül kikiek lelohasztá Telemakhosra
Forrt haragát. Kondás most általvitte az íjat,
S általszolgálá nagyságos Odysseus urnak;
Majd kihiván megszólítá Euryklea dajkát: 380
„Telemakhos küldött, Euryklea dajka, okos hölgy,
Zárdsza be egyszeriben szorgalmasan a teremajtót!
És ha belülröl férfi nyögést vagy akármi robajt is
Esnék hallanotok, ki ne jöjön senki közűlök
A házbol, hanem üljön veszteg dolgai mellett." 385
Mondá. Szárnytalanok maradának az asszony igéi,
S a terem ajtóját szorgalmasan elreteszelte.
Titkon osontván most ki Philötios a palotábol,
Ez meg az udvar nagy kapuját zárolta be kívül.
Ott feküdött a csarnok alatt egy evicke hajónak 390
Byblos tarcsa, köté meg az ajtót véle, s beszökkent;
S honnan előbb felkelt, ismét székére leülvén
Terves Odysseust nézte. Ki most az ivet kezelé már,
Mindenüvé forgatva, kisértve iminnen amonnan,
Nem roncsolta-e meg szaruit tovalétiben a szú. 395
S szomszédára tekintve beszélett egy deli hőslő:
„Lah, mi felette igen betanult ármányos egy íjász!
Vagy házánál is hever illyen, vagy pedig ennek

Venni sovár másàt! Ime mint forgatja kezében,
Minden csinjait ellesvén, a furcsa kalandor!" 400
Szóla reá más a hőslők túlbüszke hadából:
„Bár ollyan sikerét élvezze vitáinak, a mint
Ezt a kézívet fel fogja idegzeni köztünk!"
Szóltanak a hőslők. Hanem elves Odysseus egyben,
A mint a nagy ivet kezein mércelte s körösleg 405
Nézegeté; mint dal s lantértő férfiu könnyen
Vonja fel ujdon forgatyuján a húrokat, itt is
Ott is megkötvén a sodrott juhbelet: épen
Olly hanyagul rántá fel Odysseus a nehez íjat.
Aztán jobbjával kisérté szálas idegjét; 410
Melly gyönyörűen zendült el, mint fecskei szózat.
A hőslők szive megdermedt bújában; egészen
Elhalaványultak: megdördült a csudatékony
Zeus; mire felvidult nagyságos bajnok Odysseus,
Hogy számára Kronos felséges magva csudát tett. 415
Most felvette legott a gyors nyilat, a ki mezítlen
Fekvék néki az asztalon, öblös tegze viselvén
Többieit, miket a hőslők nyomon érzeni fogtak:
Eztet az íj karjára tevén huza nyilvasat és húrt
Széke felett helyt ülve: s midőn céloz vala szemközt, 420
Lőtt azután. El sem vétette sorában az első
S többi kitett fejszét, hanem átfuta mindenikében
A rézterhes nyil; és szólott Telemakhoshoz:
„Telemakhos, nem csúfolt meg házadban időző
Vendéged; sem irányom vétve, sem ívetek engem 425
El nem fárasztott, s még folyvást épek ez izmok;
Nem, mint a hőslők igenis legyalázni szeretnek!
Most már int az idő, vacsorát készitni világnál
Még a hőslőknek, később pedig énekek és lant
Élveit adni, mivel lakomának ez a koronája!" 430
Szólván inte szemöldökivel; mire bajnok Odysseus
Kedves gyermeke Telemakhos felövezte az éles
Kardot, s megragadá dárdáját; és közelébe
Állott székének, fegyverzett lángszinü rézzel.

HUSZONKETTŐDIK ÉNEK.

Háza dulóit együl egyig elvesztette Odysseus.

Erre kibontakozott rongyábol terves Odysseus,
S a küszöbön termett kézíjasan és lövedékkel
Terhes puzdrával; s kiszilálván lábi elébe
A szárnyas nyilakat szólott a nyalka sereghez:
„E veszedelmes bajverseny bé volna fejezve. 5
Most pedig egy más célba, hová ember soha sem lött,
Hadd lássuk betalálhatok-e; kedvezzen Apollon!"
Szólván a keserű nyilat Antinoosnak irányzá.
Ő épen poharat készült emelinteni, a szép
Két fülüt és aranyat; már ott forgatta kezével, 10
Hogy kiüríti borát, miután megöletni koránsem
Volt esze ágában. Ki remélné, hogy lakomázó
Férfi seregben, egy annyi között, ha különben erős is,
Szörnyü halált és borzasztó veszedelmet okozzon?
Őt egyenest torkon sebhette Odysseus íja; 15
Gyönge nyakának tulsóján szaladott ki az érc hegy.
Félre hanyatlott, és kiesett egyszerre kezéből
A serleg; mindjárt vér vastag sipja tolult ki
Orrán, hirtelenül elrúgta magától az asztalt
Lábaival s leveré padolatra fölűle az étket; 20
Megrondúla kenyér és hús. Felzúgtanak erre
A daliás hőslők, látván bajtársok elestét;
És felugrálván ültökből mind szertefutottak
A palotában, mindenüvé kapkodva falakhoz;
De nem volt sehol is sem ohajtott dárda, sem egy pajzs. 25
És haragos szóval riadoztak Odysseus úrra:
„Vendég, rosszul lősz embert; ugyan ennek utána
Nem lesz versenyed; im, most már kész szörnyü halálod!

Ollyan férfiut öltél meg, ki egész Ithakának
Ifjai közt legjobb; itt esz meg tégedet a sas!" 30
Igy szólott kiki: mert szándéktalan emberölőnek
Gondolták, botorak, fel nem foghatva eszökkel,
Hogy valamennyeken ott csügg már a gyászos enyészet.
S vágva komor szemivel támadta meg őket Odysseus:
„Hah ebek, azt gondoltátok, soha sem jövök én meg 35
Troja alól, hogy feldultátok házamat, aztán
Szolgálóimat elháltátok erőszakos úton;
Én élvén, feleségemnek hőslői valátok,
Istent sem félvén a mennyei székeken immár,
Emberi bosszútol sem tartván életetekben! 40
Most összes titeket meglelt a gyászos enyészet!"
Szólt vala; mind sápadt réműlet szállta meg őket,
S tétova kapkodtak, ki hová és merre szaladjon.
Csak maga Eurymakhos szólott neki erre viszontag:
„Már ha Odysseus térsz igazán Ithakába, helyeslem 45
A te beszédedet; olly sok rosznak végire jártak
Mind uri házadnál az akhivok mind pedig ottkint.
De ki ezeknek mestere volt, már fekszik elejtve,
Antinoos, ki megindítá e dolgokat első,
Nászra nem annyira vágyakozó és hölgybe szerelmes, 50
Mintsem egyéb tervvel, mit azonba nem engede isten:
Hogy mívelt Ithakának eő országlana hellen
Népe felett, fiadat pedig ármánykodva megölné.
Hát miután ő érdemeként leteritve, kegyelmezz
Népednek! Mi pedig, mi kiengesztelni az ország 55
Színe előtt, minden házadban elettet elittat
Húsz ökör árával térítünk vissza fejenként,
És rezet és aranyat fizetendünk, mignem egészen
Megnyugszik szived. Addig ugyan haragudni jogod van."
Vágva meg ezt szemivel váltá fel eszélyes Odysseus: 60
„Eurymakhos, ha örökségét kiki mind nekem adná,
A mie most vagyon és máshonnan is adna reája,
Ugy sem szüntetném kezemet ma az emberöléstöl,
Mig az egész bűnért seregestül meg nem adóztok.
Ám válaszszatok a kettőben, megverekedni 65

Avvagy futni, hahogy szabadúlás várna reátok.
Én pedig egy lelket se hiszek menekülni haláltol."
Szólt; el lettek azoknak szívei s térdei halva.
Kik közt Eurymakhos szavait felemelve beszélt már:
„Oh feleim, kezeit többé a mint van, ez ember 70
Meg nem fogja, hanem miután tegzet kapa s íjat,
A teremajtótól addig lő, mig le nem öldös
Bennünket seregestül. Azért nosza rajta, leventák,
Kardot rántsatok, és fogjátok el asztalitokkal
Meghalató nyilait! Tartsunk tömegestül erősen 75
Ellene, hogyha küszöb s ajtótol félre taszitván
A városba osontani s lármát ütni lehetne!
Akkor aligha utószor nem lőtt volna ez ember!"
Ezt harsogta után, réz és mindkét felül éles
Kardot rántva, dühös riadallal Odysseus ellen 80
Ugrott volt. Hanem egyszersmind nagyságos Odysseus
Elröppentve nyilát, vele mellbe találta csecsénél,
És májában akasztá fel. Padolatra vetette
Eurymakhos kardját, szédülten tántorodott le
Asztala mellül; az ételeket mind földre sodorta 85
Gömbölü kelyhestül. Homlokkal ütötte kinában
A földet, mindkét lábával rúgva csörömpölt
Trónjával: mig éji setét barnúla szemére.
Most pedig Amphinomos rontott nagyságos Odysseus
Urra kivont karddal, ha talán sikerülne magának 90
Őt eltolni az ajtóbol: megelőzte azonban
A deli Telemakhos, hátulrol vállközepébe
Sujtva az érc kelevézt, és mellén verve keresztül.
Az lezuhant s a földet egész homlokkal ütötte.
Telemakhos pedig eltágult vala, Amphinomosban 95
Hagyva nyulánk gerelyét: mert félt, netalán az akhivok
Egyike fegyverrel huzakodtakor ellene szökvén
Kardosan, általverje avagy sebtébe levágja.
És szaladott; és egyszeriben kegyes atyjahoz érvén,
Hogy közelébe jutott szavait felemelve beszélett: 100
„Édes atyám, majd már két dárdát s pajzst hozok, aztán
Egy rezczett sisakot, ki halántékodra felillik;

De magam is fegyverkezem, a kondásnak, ökrésznek
Szinte hozok; mert fegyverben hadakozni tanácsosb."
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus: 105
„Fuss hamar, és hozz, mig nyilaink ostromlani vannak;
Nehogy az ajtóbol magamat megtoljanak engem."
Szólott. Telemakhos hajlott nemzője szavára,
És a tárba futott, hol ama hadi fegyverek álltak.
Itt négy pajzst választa ki, nyolc dárdákat ezekhez, 110
Négy rezezett sisakot, lobogót tetejébe sörénynyel;
És szaladott s haladéktalanul nemes atyjahoz ére.
Önmaga ölté fel testére az ércet először,
Aztán a szolgák búvának fegyvereikbe,
És közepekbe vevék daliás terügazdag Odysseust. 115
A ki mig a küszöbön tartott vala néki nyilában,
Addig egyenként szüntelenül lődözte a hőslők
Dandárát: kik is egymáson dőlöngtenek össze.
De miután kifogyott az irányzó gazda belőlök,
Kézívét roppant palotájának küszöbénél 120
Megtámasztá a tündöklő házfalazathoz;
Ekkor béfedezé vállát négyrétü paizszsal,
Majd daliás főjére sörényes jó sisakot tett
Illemesen, mellynek rettentőn lenge taréja;
S megragadá a két izmos, rezezett nyelü dárdát. 125
Némi vakajtó volt a roppánt házfalazatban,
S fent az emelt várpadláson szolgála kilátás
A szurdokra be, jól eldeszkáztatva belülről:
Erre vigyázni hagyá kondását terves Odysseus,
Melleje állitván; mivel a kiut egyedül ez volt. 130
Szólította pedig társit fel hős Agelaos:
„Oh feleim, nem mégy valamellyitek ott a vakajtón
Fel, s szól a népnek, ha ezennel lárma lehetne?
Akkor aligha utószor nem lőtt volna ez ember!"
Szóla Melantheus kecskebacsó neki erre viszontag: 135
„Nincs mód benne, dicső Agelaos! mert igen elzárt
A csinos utcajtó, szoros a szurdoktorok; itt egy
Izmos férfiu bennünket mind gátlani képes.
De várj, hadd hozok a tárházbol fegyvereket le

Számaitokra, mivel gondolnám ebbe teperték 140
És nem másba, Odysseus és fia a hadi fegyvert.“
Szólva Melantheus kecskebacsó felméne Odysseus
Úr fegyvertárába legott a házi nyiláson:
És választva tizenkét dárdát, vértet is annyit,
Annyi rezes sisakot, lobogót tetejébe sörénynyel, 145
Visszainalt, s a hőslőknek hamar átada mindent.
Itt él lettek Odysseusnek szíve s térdei halva,
A mint fegyverben látá vala és kezeikben
Hosszú dárdákat villongani. A baja meggyült.
S monda legott deli Telemakhosnak röpke szavakkal: 150
„Telemakhos, nyilván valamellyik házi cselédnő
Szerzi nekünk e bajt, avvagy bizonyára Melantheus!“
Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Én vétettem, atyám, és nem más senki; miérthogy
A fegyvertárnak becsukatlan hagytam utánam 155
Műremek ajtóját, s amazoknak kéme szemes volt.
Menj, ügyes Eumaeos, zárd el hamar a teremajtót,
S nézz körül, asszony-e az ki velünk ezt tenni merészlé,
Vagy Doliosfi Melantheus, mint részemröl arányzom.“
Mig ezek itt egymást ekképen váltogaták fel, 160
Ime Melantheus kecskebacsó felrándula ismét
Fényes fegyverekért. Sejtvén Eumaeos, azonnal
Szólította meg a közel álló bajnok Odysseust:
„Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus,
A bizonyos rosz férfi, kiről az imént gyanakodtunk, 165
Ismét felmegyen a tárházba: de monddsza ki nyiltan,
Meggyilkoljam-e öt, ha birandok véle különben,
Vagy pedig elhozzam hozzád ide, hogy megadózzon
Sok büneért, mellynek házadnál végire jára.“
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus: 170
„Majd én s Telemakhos feltartóztatjuk az ifjú
Höslőket belül, ámbátor bőszültek; azonban
Lábait és kezeit hátulforgatva ti ketten
Vessétek tárházba, kötözzetek hátula deszkát;
És láncnál fogvást, mellyet hozzája csatoltok, 175
Huzzátok fel az oszlopon ötet, egész a gerendák

Mennyezetéig; hogy kinlódjék élve sokáig."
Szóla. Igen hallgattak azok rá, s szófogadólag
Mentenek a tárházba; nem is sejtette Melantheus,
Mert a háttérben dárdákat válogatott volt. 180
Két oldalrol az ajtófélnél vártak utána.
A mint a küszöbön kiosontott volna Melantheus,
Jobb keziben gyönyörű sisakot hozvája, balában
Széles öreg pajzsot, rongáltat szürke penésztől;
Mellyet Laertes maga hordott ifju korában, 185
Most pedig ott feküdött már szíjvarrásait oldva:
Rája rohanván megragadák azok, és beteperték
Üstökinél fogvást, s legyürék a földre veszéklőt.
S lábait és kezeit fájdalmasan összekötözvén,
Hátrafeszíték jól, valamint lelkekre parancsolt 190
Nagyságos Laertiades, terügazdag Odysseus:
És láncnál fogvást, mellyet hozzája csatoltak,
Felhúzták magas oszlopon őtet, egész a gerendák
Mennyezetéig; hol gúnyolta kanász Eumaeos:
„Most csak módtalanul puha ágyon fekve virasztod 195
Már át, drága Melantheus, mint szükséges, az éjet!
Fel se kelend híred nélkül a széphaju reggel
Okeanos hullámaibol, mikor a deli hőslők
Konyhájára kövér kecskéket hajtanod illik!"
Igy hagyatott az felpeckelve világi kinokra 200
Kettejök ellenben fegyvert öltözve, bezárván
A ragyogó ajtót, leeredt nagyságos urához.
Igy állottak erőt lélekzőn, ők ugyan a ház
Szép küszöbén négyen, mig ama delik és sokak otthen.
Elközelített most Zeus lánya, hatalmas Athene, 205
Mentor képében mind szózat mind pedig arcra:
Kit szemlélve örült és szólított meg Odysseus:
„Mentor, menteni jöj, és jusson eszedbe barátod,
A ki veled jót tettem előbb; és korfelem is vagy!"
Szólott, népzavaró Pallasnak itélve magában. 210
Másfelül a hőslők fenyegetvén tiltakozának.
S támadt rája Damastorides Agelaos először:
„Mentor, rá ne vegyen csábítékával Odysseus,

Küzdeni a hőslők ellen, s mellette csatázni!
Mert elvégre is ugy hiszem eldűlőnek ezen bajt: 215
Ha ezeket megölők, az atyát és a fiut, akkor
Rád kerülend a sor meghalni, miérthogy a háznál
Illyeneket forralsz; igenis, te fejeddel adózol!
És miután hódolt érc fegyvereinknek erőtök,
Birtokidat, mellyek házadban s kívüle vannak, 220
Összevegyítjük Odysseuséival; és Ithakában
Sem fiaid sem lányaidat nem hagyjuk ezentul
Életben, s kedves nődet társalgani vélünk."
Szólott. Még jobban felgyúla ezekre Athene,
És haragos szóval fakadott ki Odysseus ellen: 225
„Nincs az előbbeni szellemed, és nem ama deli bajnok
Vagy te, Odysseus, már, ki kilenc esztendeig álltál
Jóatyu, hókebelű Heleneért Troja hadával
Szemben, elöldösvén seregéből számtalan embert!
A te tanácsiddal Priamosnak városa megdőlt. 230
Hogyhogy most, miután lakod és javaidba menekszel,
Gyávulsz meg szemközt a hőslők nyalka hadával?
Jersze barátom, jer mellém, hogy lássad ezentul,
S megtudd, Alkimides Mentor mint szokta letenni
Elleneiddel szemközt a hálának adóját!" 235
Szólt. Hanem elváló diadalt nem adott vala méglen,
Ámde vitézségét s erejét kísérteni vágyott
Mind nagyságos Odysseusnek, mind drága fiának.
Önmaga ellenben felszállván fecske alakban
A fényes palota kormos szelemenje fölé ült. 240
Társit azonba tüzelte Damastorides Agelaos,
Eurynomos, nemes Amphimedon, Demoptolemos hős,
Büszke Polyktorides Pisandros, meg Polybos: kik
A hőslők közt legderekabbak voltak erőben,
Kik még éltenek és életre halálra tusáztak, 245
Többit eloltván a kézív és sűrü lövések.
Szólította tehát Agelaos mindezeket fel:
„Oh feleim, kezeit majd csak megfogja ez ember!
Imé, Mentor üres szókkal táplálva elillant,
S ők a ház küszöbén egyedül magaikra maradtak. 250

Hát egyszerre ne mind lőjön hosszúnyelü dárdát;
Csak hatotok vessen legelőször, hogyha az isten
Őt leteríteni engedné s dicset adna felette!
Mert a többi sebaj, mihelyest leterítve Odysseus!"
Igy szólott. Amazok mindnyájan lőttek esennen 255
A mint hagyta; de mind hiusitá kékszem Athene:
Mert kinek a roppant uri ház ajtóragaszába
Szállt dárdája, kié a zárt ajtóba furódott
Rézterhelve, kié pedig a falazatba csörömpölt.
A mint elkerülék a hőslők dárdalövését, 260
Mond felemelve szavát emezekhez bajnok Odysseus:
„Oh feleim, most már rajtunk vagyon, ugy hiszem, a sor,
A daliás hőslők seregére irányzani, a kik
Mult büneikhez még le akarnak aprítani minket!"
Monda. Kilőtték mind szemközt célozva az éles 265
Dárdákat: Demoptolemost nagyságos Odysseus,
Euryadest deli Telemakhos, Elatost Eumaeos
Kondás, Pisandrost pedig eldöntötte az ökrész;
Kik valamennye hanyatt homlok dőlt a padolatra.
A hőslők most már mind a házzugba vonulván, 270
Ők dárdáikat a holtakra rohanva kiszedték.
Ellőtték azután éles dárdáikat ismét
A hőslők; de nagyát hiusitá kékszem Athene:
Mert kinek a roppant uri ház ajtóragaszába
Szállt kelevéze, kié a zárt ajtóba furódott 275
Rézterhelve, kié pedig a falazatba csörömpölt.
Amphimedon deli Telemakhost maga érte csupán meg
Kézfejen, ércével véknyan karcolva fel a bőrt;
Ktesippos pedig Eumaeost pajzsán fölül éré
Vállba zsurolva, de átszállván vasa földre lezörrent. 280
Erre megint bajnok, tervekben gazdag Odysseus
Pártja röpített a hőslőkre hegyesvasu dárdát:
És maga Eurydamast halatá dulvári Odysseus,
Amphimedont fia Telemakhos, Polybost Eumaeos.
Ktesippost pedig a jó ökrész verte keresztül 285
Mellén, és felemelve szavát dicsekedve beszélett:
„Oh Polythersides, gúnyoknak mestere, többé

Nagy szavakat ne beszélj örömest, de az égi karokra
Hagyjad az illyeneket, kik nálad jobbak ezerszer!
Ezt neked a lábért, mit vendégségül Odysseus 290
Urnak adál, mikor önházában koldula tőled."
Szólt a pörge tulokcsordák ökrésze. Azonban
Bajnok Odysseus szemben ütötte Damastoridest le;
Telemakhos meg Euenorides Leokritos ellen
Dobta vasát, és hasközepén átverte az embert; 295
A ki lehullt s a földet egész homlokkal ütötte.
Ekkoron emberölő aegist emelinte Athena
A szelemen magasán: sziveik leverettek azoknak,
S a házban fel alá riadoztak, mint szilaj ökrök,
Mellyeket ösztönöző bögölyök bolygatnak ama hév 300
Nyár idején, mikor a fényes nap hosszura terjed.
Ellenben emezek, mint orrók és hegyorомrol
Más madarakra leszállt, körmökkel fegyveres ölyvek;
Mig amazok földröl fellegbe ijednek előttök,
Addig ezek gyilkolva utánok rontanak, és nincs 305
Semmi erő s menedék; örvend pedig a madarászat
Szemlélője: ugy üzték ők a házban alá fel
A deli hőslőket; kik főbe veretve cudar jajt
Hallattak. Vérben fürdött az egész szobapadlat.
Térdihez esvén itt Leodes Odysseus urnak, 310
Átkarolá azokat s könyörög vala röpke szavakkal:
„Irgalom és kegyelem, térden könyöröglek, Odysseus!
Én soha sem tettem vagy szóltam az udvari nőkből
Senkinek illetlent, sőt mást is tiltani szoktam
A deli hőslők közt, ki hasonló dolgokat űzött; 315
Jaj, de nem adtak helyt feddő szavaimnak, azért im
Rettenetes bosszút vontak fejeikre magoknak!
Én pedig, a látnok társim közt, s büntelen ember,
Hullok el! Ennyire nincs jótétért hála korunkban!"
Vágva komor szemmel mondá neki terves Odysseus: 320
„Ám ha te házamnál a hőslők látnoka voltál,
Gyakran kelle imádkoznod buzgalmasan e helyt,
Essem el a vágyott hazaúttol örökre s kövessen
Téged az én hölgyem, s legyen otthon gyermekek anyja.

Nincs mód benne azért elvinned szörnyü halálod!“ 325
Imigy szólva kapá izmos jobbjával az ottan
Fekvő kardot, mellyet előbb Agelaos elesvén
Ejtett földre, s közép nyakban vágá vele őtet;
És még szólónak gördült feje a házporba.
Terpiades dalnok menekült a szörnyü haláltol, 330
Phemios, a hőslők akaratlan lantosa eddig.
Ő keziben harsány lanttal közelébe huzódott
Volt az orajtónak, két részre tünődve magában:
Vagy kiszivárogván palotábol az udvari Zeusnek
Szent oltárához folyamodni, hol annyi ökörcomb 335
Égett el Laertes öreg meg Odysseus által;
Vagy pedig irgalomért könyörögvén térdihez esni.
Tűnődései közt legcélszerüebbnek itélte,
Laertesfi Odysseusnek hahogy illeti térdét.
Hát sima lantját borkupa és az ezüstszegü trónnak 340
Közte letévén a háznak földére középen,
Méltóságos Odysseushez futa, s általölelvén
Térdeit esdeklett vala hozzá röpke szavakban:
„Irgalom és kegyelem, térden könyöröglek, Odysseus!
Megbánnád magad is későbben, hogyha megölnél 345
Dalnokot, éneklőt a mennyei s földi valóknak.
Entudomanyu vagyok, s e minden hangokat isten
Adta belém! Én meg tudnálak zengeni téged
Istenemül; ne siess elvágására nyakamnak!
Telemakhos kedves fiad is megmondja felőlem, 350
Mert nem akarva hivalkodtam házadba, nem árért
Énekelék az akhiv hőslők lakomáiban; ámde
Ők hajtottanak a többek s derekabbak erővel!“
Szólott. Telemakhos, miután hallottá beszédét,
Egyszeriben megszólítá közelében az atyját: 355
„Hagyd el, atyám, ezt meg ne sebezd, ő büntelen ember.
Mint hirnök Medon is légyen szabad, a ki lakunkban
Szüntelenül követett gondjával gyermeket engem;
Hogyha Philötios és Eumaeos meg nem ölék még,
Vagy te le nem vágtad kezeid dúlásai közben.“ 360
Szólt. Hallotta Medon hirnök, helyes és okos ember;

Mert leterülve feküdt egy trónnak alatta, födötten
Ujnyuzatú csákóbőrrel, rettegve haláltol.
Ekkor előbúvott szaporán, letevén hamar a bőrt,
És ime Telemakhos daliának térdihez esve 365
Átkarolá azokat, s könyörög vala szárnyas igékkel:
„Kedvesem, itt vagyok, oh szabadits meg; mondjad atyádnak
Kárt ne tegyen bennem réz fegyvere, a leterített
Hőslő népre haragjában; kik is udvara kincsét
Feldulták cudarul, nem vévén semmibe téged!" 370
Szólt mosolyogva legott tervekben gazdag Odysseus:
„Légy bizton, mivel ez megmentett és szabadított;
Hogy megtudjad utóbb magad is, másoknak is elmondd,
Mennyire jobb a jó mint a gonosz életü bére.
Csak ki ezen vérengzésből, és üljetek ottkint 375
Addig az udvarban, te meg itt e népszerü dalnok,
Mig én a mit kell elvégezem a palotában."
Igy szólott. Ezek a palotából eltakarodván
Kívül az udvari Zeus oltára elébe ülének,
Mindenüvé nézvén, megöléstöl tartva szünetlen. 380
Erre körülnézett házában Odysseus, él-e
Még valamellyes akhiv, eddig kikerülve halálát.
És ime mindazokat seregestül vérbe porokba
Látta terülve; miként halakat, miket égszinü tenger
Nedveiböl likacsos hálóval partra vetettek 385
Volt ki halászaik, és mindnyájan tengeri vízért
Tátongván az aszú homokon szétszórva feküsznek,
De az aláragyogó nap eloltja belőlök az éltet:
Igy szóródtanak a hőslők egymásra halomban.
Szólítá most Telemakhost egyszerre Odysseus: 390
„Telemakhos, nosza híjad elém Euryklea dajkát,
Hadd mondok neki egy ollyan szót, melly szivemen van."
Szólott. Telemakhos fogadá kegyes atyja parancsát,
S megdöngetve az ajtót mond Euryklea nőhöz:
„Hallod öreg némber, jövel íziben, a ki az udvar 395
Szolgálói felett őrködni, virasztani szoktál;
Jersze, atyám kíván; valamit fog közleni véled."
Mondá. Szárnytalanok maradának az asszony igéi;

S a népes terem ajtóját kinyitotta legottan,
És ment, Telemakhos szentséges egyéne vezetvén. 400
Ime Odysseust a holtak közepette találta
Vérrel fertővel mocskoltan, mint egy oroszlánt,
Melly tulokételröl jön elé a barmos alombol;
El van egész mellén és arcán kétfelül ázva
Undok aludt vérrel; borzasztó nézni szemébe: 405
Igy vala mind kezeit mind lábait undok Odysseus.
Annyi halottat s vért látván Euryklea, mármár
Égre sikoltandott a ténynek nagyszerüségén;
Ámde Odysseus eltiltá, noha gerjedezett volt,
És szólitván meg mondá neki szárnyas igékkel: 410
„Szívben örülj, anyjok; tartsad belül és ne sikolts fel,
Mert megölött emberfi felett örvendeni nem szent.
Isteni gondviselés meg az önbűn verte meg őket.
Mert miután nem tiszteltek napalatti halandót,
Sem jót sem gonoszat, ki talán hozzájok akadna, 415
Ezzel szörnyü csapást vontak fejeikre magoknak.
Már te az asszonyokat számláld el sorral a háznál,
Kik vétektelenek, kik hajtnak semmibe minket."
Mondá nékie hiv Euryklea dajka ezekre:
„Gyermekem, én mindent igazán megvallok előtted. 420
Ötven szolgáló némber vagyon összeleg a te
Udvarodon, kiket én oktattam házi dologra,
Gyapjat gyártani és igazán szolgálni örökké.
Csúfságokra tizenketten vetemültek ezekből,
Kik sem Penelopét nem nézték, sem pedig engem. 425
Telemakhos megnőtt ugyan immár, ámde az udvar
Női felett nem adott még néki az anyja hatalmat.
De várj, hadd megyek a pompás felházba, hireddel
A feleségedhez, kit egy isten elaltata ottfent."
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus: 430
„Hadd alugyék az még; hanem a ház nőit elejbém
Jőni parancsold, kik rendetlen dolgokat üztek."
Imigy szólta után az öreg némber nyomon elment,
Hirt teve a nőknek, s hamar összeseregleni készté.
Addig Odysseus Telemakhost, kondást meg az ökrészt 435

Szólítván, mondá hozzájok röpke szavakkal:
„Hordjátok ki a holtakat és hajtsátok a nőket;
Annak utána pedig mossátok az asztalokat meg
Gyér szívacsokkal, s a trónok szépségit egyenként.
Ha pedig a palotát elrendeztétek egészen, 440
A szolgálókat kivezetvén a palotábol,
Közte az élésbolt és pompás udvari falnak
Öldössétek meg köszörült fegyverrel, egész míg
Mindegyik éltét elfogyatátok s ők Aphroditét
Elfeledik, mit ama hőslőkkel titkon üzének.“ 445
Szólott. A szobanők seregestül összejövének,
Sirván sírva, sürű könnyeknek záporit öntve.
A holtak tetemit takarították ki először,
S a körözött udvar külső tornáciba rakták,
Egymáshoz támaszkodván: sürgetve parancsolt 450
Köztök Odysseus, és hajtotta erővel is őket.
Annak utána pedig tisztává mostanak asztalt
Gyér szivacsokkal, s a trónok szépségit egyenként.
Telemakhos majd és a kondás és jeles ökrész
Seprűvel kisikárolták a mennyezetes ház 455
Padlatait; mit az asszonyi nép felszedve kihordott.
Végre hogy a palotában mindent rendbe hozának,
Itt kivezetvén a szolgáló némbereket bolt
És derekas várfal közt álló térre csoportban,
Egy szurdokba tolák, honnan lehetetlene szökni. 460
Telemakhos felemelve szavát szólt módosan immár:
„Nem fogom én ezeket végezni ki tiszta halállal
Semmi esetre az életből, kik csúfra tevének
Engem anyámmal együtt, és a hőslőkkel aludtak!“
Igy szólván magas oszlopnak derekához akasztá 465
Hosszu hajókötelét; körülölté ekkor a bolton,
Jól felemelve, mikép a földre ki lába se érjen.
Mint szállékony sárga rigók vagy gyáva galambok,
Hogyha bokorban lappangó hurkokba kerülnek,
Ottan akadnak fel s szomorú fészekre találnak: 470
Úgy állt sorban ezek feje, mindnyájok nyaka tőrbe
Fojtódván, miszerint borzasztó lenne halálok.

Lábaik egy kissé rángottak méglen alattok.
Erre Melantheust hozták már a pitvaron által.
Irgalmatlanul elmetszették a fülit, orrát; 475
És kiszakitva ebek számára veték ki heréjét;
Bosszusan elvágták kezeit meg lábait érccel.
Megmosván azután kezeit kiki s lábait elsőbb,
Bésietének Odysseushez; s befejezve lön a baj.
Szólítá fel azonban az úr Euryklea dajkát: 480
„Hozz nekem, anyjok, hozz bajgyógyszer ként s tüzet immár,
A teremet hadd füstölöm át; és Penelopének
Mondd, hogy jöjön alá maga és körhölgyei véle;
És rendelj minden szolgálót gyorsan elejbém."
Mondá nékie hiv Euryklea dajka viszontag: 485
„Ugy van, gyermekem, ezt helyesen mondottad; azonban
Várj, hadd hozzak előbb köntöst számodra s palástot.
Illyen rongyokkal ne is állj burkolva hatalmas
Válladat a háznál; mert hisz nem volna becsület!"
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus: 490
„Tűz legyen énnekem a fényes palotában először."
Szólott. Nem lehetett Euryklea szófogadatlan;
Ként hoza néki s tüzet: melylyel nagyságos Odysseus
A pitvart s palotát általfüstölte tudósan.
Ment ezalatt az öreg nő jó ura termein által, 495
Hírt teve a szolgálóknak, s lesietni noszítá.
A kik aláj̈övén kezeikben fáklyavilággal,
Mind körüláradták s üdvözlék bajnok Odysseust,
És főben vállban csókdosva, kezébe tapadva
Hálásan fogadák. Kiben itt édes siralomvágy 500
Kelt vala és zokogás; mert jegyzett mindenikére.

HUSZONHARMADIK ÉNEK.

Penelope férjét elvégre megismeri tisztán.

Éltes anyó ezalatt nagyon örvendezve lihelt fel
Hirrel az asszonyhoz, hogy kedves jó ura megjött.
Térdei reszkettek, bicegett két lába alatta.
Fője felett állván meg imigy mondotta le hozzá:
„Kelj fel Penelope, én gyöngyöm, hogy szemeiddel 5
Lássad végre, mit olly szakadatlan vágygyal ohajtasz;
Itthon Odysseus, és noha későn, végtire megjött!
A deli hőslőket megölé, kik háza körében
Dultak, emésztették javait, törtek fia ellen.“
Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia: 10
„Kedves dajka, megőrítettek az istenek! A kik
Dőrévé nyomorithatnak bármillyen eszélyest,
És botor emberből józant alakítani bölcsek;
Ők eszevesztettek, ki maiglan helyre beszéltél.
Mért gúnyolsz engem szomorú fájdalmakon égőt 15
Félre beszédiddel, s kellett felverned az édes
Álombol, melly pilláit szemeimnek igázá?
Mert illy jól soha még nem aludtam, m'óta Odysseus
Elment a gonosz (és ki se mondhatom) Ilion ellen.
Térj be azért innen s távozzál vissza köródbe: 20
Mert ha ezen szóval környémbereimből akárki
Más közelítene és verné el tőlem az álmot,
Én csakugyan szigorún utasitnám vissza előlem
Őt a házba; neked vénséged czernyi szerencséd.“
Szólott nékie hiv Euryklea dajka viszontag: 25
„Nem gúnyollak, oh kedves gyermek, de bizonyomra
Itthon Odysseus, és a mint mondottam, elévan;
A bizonyos jövevény, kit mind bántottanak ottlent!

Telemakhos haza érkezetét jól tudta, de édes
Atyja tanácsából okosan titkolta szivében, 30
Mignem ama túlbüszke fajon végtére boszút állt."
Szólt. Megörült a hölgy, s leteremvén a nyoszolyárol
Átkarolá öregét, és könycsepet ejte szeméből;
És felemelve szavát mondá neki szárnyas igékkel:
„Nos szeretett dajkám, légy hát őszinte irántam; 35
Ha igazán itthon s a mint mondottad elé ő,
Hogy vethette kezét a szemtelen ifju seregre,
Egymaga a nálunk vesztegló annyi sokakra?"
Szólt neki erre megint Euryklea dajka viszontag:
„Nem láttam, nem hallottam, csakhogy megölöttek 40
Jaj szavait sejtém; mert bent a gondosan épült
Házban ülénk zavarodva, be lévén csukva az ajtó:
Mignem Telemakhos kedves fiad a palotábol
Értem jött, ura atyjától küldetve utánam.
A megölötteknek közepette találtam Odysseust 45
Állva, kik a roppant háznak földére teritve
Egymáson nyujtóztak! Örültél volna, ha láttad
A vér s fertővel festettet, mint egy oroszlánt!
Mostan ezek már mind kivül a pitvarba helyezvék
Egy csapaton; férjed meg a házat füstöli kénnel, 50
Nagy tüzet élesztvén, és engem külde utánad.
Jersze azért le velem, hogy mindkettőtök örömnek
Adja szivét, miután annyit szenvedtetek eddig.
Már egyszer sikerült hosszú kívánatod: élve
Jött haza ő, fényes házában lelt vala téged, 55
És a drága fiát; aztán kik bántani merték
Őt a hőslőkből, meg, oh megbosszulta dicsően!"
Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Kedves dajka, ne add magadat zabolátlan örömnek!
Tudhatod, a háznál mindenki örülve fogadná 60
Őt; de kivált én és fiam, a kit nékie szülék:
Ámde valótlanság a mit te beszélesz előttem!
A hőslőket, igen, valamelly szent isten ölé meg,
Nem szenvedve kedélybántó csúfságikat immár.
Mert miután nem tiszteltek napalatti halandót, 65

Sem jót sem gonoszat, ki talán hozzájok akadna,
Igy búját látták büneiknek. Jaj de Odysseus
Elvesztette megutját, és oda ő is örökre!"
Szólt neki erre megint Euryklea dajka viszontag:
„Ejh lányom, fogaid rekeszéből milly ige röppent! 70
Férjedet, a kandalló mellett vęszteg ülőt, ezt
Mondod, hogy nem jő haza? Melly hihetetlen eszed van!
Várj hát, egy bizonyos jelről is szólhatok, a seb
Régi helyéről, mit vadkonda fehér foga ejtett
Rajta: mosás közben fedezém fel, s hírül akartam 75
Adni neked, hanem ő gyorsan betapasztva kezével
Ajkaimat, nem hagyta; mivel jól tudja, hogyan kell.
Jersze ugyan; s ime én magamat kezeidbe ajánlom,
Hogy, ha csak ámitlak, nyomon irgalmatlanul ölj meg."
Mond neki erre viszont szellemdús Penelopeia: 80
„Kedves dajka, nehéz neked általlátnod az áldott
Istenségek örök végzésit, bármi okos vagy;
De menjünk le fiamhoz igy is, hadd látom elejtve
A hőslők seregét, és hogy ki tehette le őket."
Imigy szólva lement tereméből, aggodalommal 85
Telve, ha távolrol kérdezze-e kedves urát ki,
Vagy csókdossa fejét s kezeit megfogva közelről.
Ő, miután a kő küszöbön túlhágva belépett,
Bajnok Odysseusnek szemközt települt le az égő
Tűz fényén, a túlfalnál. Ura egy magas oszlop 90
Mellett ült lesütött szemmel, várván, ha szerelmes
Hitvese nem szólítja-e megpillantva személyét.
De az hallgatag ült; zsibbadság fogta szivét el.
Néha merőn nézvén képébe arányoza hozzá;
Néha nem ismere rá a foltos testi ruhától. 95
S Telemakhos felemelve szavát fakadott ki s beszélett:
„Szülém, kínos anyám, hajthatlan szellemü, mért igy
Elhuzakodnod atyámtól, és nem kérdezed inkább
Mellé ülve ki őt, s kezdesz szót váltani véle?
Más feleség csakugyan nem volna türelmes urától 100
Igy szétlenni, ki tenger bún és bánaton által
Húsz bajos évek után szülőföldére vetődött.

Oh de az a te szived sziklább a sziklákövekéknél!"
Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Oh fiam, a szivemet zsibbadság fogta el ottben! 105
Sem nem kérdhetem én, sem szóba nem állhatok ezzel,
Sem nem nézhetek arca közé. Ha azonba valóban
Hitvesem, és igazán itthon van Odysseus, ugy mi
Egymást bővebben fogjuk kitanulni: miérthogy
Olly jeleink vannak, mit nem tud senki kivűlünk." 110
Igy szólott. Nevetett nagyságos bajnok Odysseus,
S monda legott deli Telemakhosnak röpke szavakkal:
„Telemakhos, hagyjad szűlédet, hadd vegyen engem
Kisértetbe; talán jobban kitanulhat idővel.
Most, mert ronda vagyok s ezen aljas testi ruhában, 115
E végett vet meg s nem-bir ismerni el annak.
Ám mi tanácskozzunk, hogy ügyünkben jóra mehessünk.
Mert ki csak egy férfit halatott is nemzete közt meg,
A kinek épen nem számos pártvédei vannak,
Fut, tova hagyva rokonságát és ősei földét: 120
Mi pedig a haza legszínét törlöttük el, első
Ifjait a szellős Ithakának; ezekre figyelmezz!"
Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Lásd ezeket magad, édes atyám; igen, a te tanácsod
Páratlannak mondatik a földön, nem is állja 125
E részben veled a versenyt ki, de semmi halandó.
Mi szorgalmatosan követendünk, s a mi erőnktöl
Telhetik, ugy hiszem én, nem lesz kifogásod az ellen."
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Halljad azért, hogy gondolom én legcélszerüebbnek. 130
Mosdjatok elsőben, s öltözzetek által; az udvar
Némberivel szintén váltassatok izletes öltönyt:
Isteni énekesünk a harsány lanton azonban
Játszi zenéjével vigságos táncokat indít;
Hogy nászt gondoljon ki zenéjét hallja kivülről, 135
Ugy az utas valamint a környékünkbeli szomszéd.
Nehogy előbb fusson hire a városban az ifjú
Hőslők vesztének kezeinktöl, mint kimehettünk
Sok fával gazdag külső telekünkre; hol aztán

Meglátjuk, mit adand osztályul az isteni felség." 140
Igy szólott. Fogadák azok és ráálltak örömmel.
Elsőben kiki megmosdott, és uj mezet öltött;
Átöltöztenek a nők is; majd isteni dalnok
Lantjához nyulván, jeles ösztönt kelte közöttök
Kellemes énekhez meg az ékes nemzeti tánchoz. 145
Most az egész nagy ház rengett környöskörül immár
Lábdobogásaitól az enyelgő férfiu s nőknek.
Mit sejdítve beszélt egy némelly ember az utcán:
„Hah, csakugyan férjhez ment a sok kérte királyné!
Lelketlen, nem akart a háznál várni, mig egyszer 150
Ifju menyecskének választott kedvese megjött!"
Igy szólott némelly utazó, nem tudva, mi történt.
Most már Eurynome sáfárné bajnok Odysseust
Megfürdette saját házánál s kente olajjal,
És gyönyörü köntöst ada rá és drága palástot. 155
Pallas Athene pedig bájt hintvén rája nagyobbá
Tette s derékebbé még szemre, s jaccinttal egyenlő
Kondor fürtöt ereszte halántékára fejéröl.
Mint ha ezüst szobrot futtat meg aranynyal az ötvös
Férfiu, kit vagy Hephaestos vagy Pallas Athene 160
Oktata művészetre, s remek munkákat erényez:
Ugy hintette kecsét ennek vállára, fejére.
És a medencéből istenszerü férfi kilépvén,
Honnan előbb felkelt ismét trónjára leült volt
Hölgyével szemközt, és szólította meg eztet: 165
„Ármányos, konokabb szivet adtak néked olympos
Istenségei sokkal, mint más női kebelnek!
Más feleség csakugyan nem volna türelmes urától
Igy szétlenni, ki tenger bún és bánaton által
Húsz bajos évek után szülőföldére vetődött. 170
Rajta tehát, dajkám, vess ágyat, hadd feküdjem le
Enmagam is; hiszen ennek acél érzékei vannak!"
Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Ármányos, nem igen kapok én valamin, le se nézek
Semmit, avagy bámúlok; előttem képe azonban, 175
Ki s mi valál mikor elmentél Trojára hajódon.

Rajta tehát, Euryklea, vess neki kellemes ágyat,
Kívül az éjpalotán, mellyet maga rendeze hajdan:
Itt tegyetek nyoszolyát és vessetek ágymezet ennek,
Bőröket és kacagányt, meg csínos lazsnokot adván.“ 180
Igy szólott kisértve urát. Mire bajnok Odysseus
Elbúsulva legott fordult széplelkü nejéhez:
„Oh asszony, mi kedélylázítók a te beszédid!
Hát ki szerezte az én nyoszolyámat máshova? Sokba
Telnék bármi ügyesnek is az, ha csak isteni felség 185
Jővén könnyeden át nem tette, hová neki tetszett:
Élő ember ugyan, bár ifjú lenne, helyéből
Nem mozdithatná tova egyhamar; olly nagy az ágygyal
Mesterkélt jel, mit magam állíték vala, nem más.
Egy terepély, élő, virulékony olajfa magaslott 190
A várudvarban, vastag mint termetes oszlop:
E körül építém éjtermemet, és befejeztem
Sürü kövekből és mennyeztem csínosan ottfent;
Végre derék ajtót idomitva reája bezártam.
Elvágám azután tetejében az árnyas olajfát; 195
Tőkéjét gyökerétől fel meghántva kigyallám
Jól és helyre, szabályhoz mérvén, hogy csinos ágyláb
Lenne; kifurdaltam mindent sorjába furúval.
Innen kezdve csináltam az ágyat, mig befejeztem,
Feldíszitve aranynyal, ezüst, elefánttetemekkel; 200
S bíborral ragyogó szíjat húztam vala által.
Imigy fejtem meg neked a jelt. Nem tudom, asszony,
Ott van-e még nyoszolyánk, avagy immár máshova tette
Azt egy férfi, kivagdalván az olajfai tuskót.“
Szólt. A nőnek most elhaltak térdei s szíve 205
A jeleken, miket olly igazán megfejte Odysseus.
Hát könyhullatván egyenest futa, és körülölté
Férje nyakán kezeit, s mond csókokat osztva fejére:
„Oh ne neheztelj rám, ne, Odysseus; a ki különben
Meghaladád nemedet, de az isten megszomorított; 210
A ki sokallta hogy egymásnak közelében időzve
Vigadnók el az ifjút és érnők el az agg kort!
Csak ne vegyed tőlem rosz néven, meg se is ítélj,

Hogy mihelyest szemléltelek igy nem örülhete lelkem.
Mindig ijesztettek tudnillik némi nehezkes 215
Gondolatok, netalán valamelly külföldi kalandor
Érkezvén megcsaljon; mert ármányos az ember!
Ám argiv Helene, ki Zeüstöl láta világot,
Sem vegyülendett vándorral szerelembe vagy ágyba,
Tudva, miképen utóbb is visszaviendik erővel 220
Őt az akhiv tábor fürtös daliái honába:
Igy pedig elvetemíté őt csufságra az isten,
Dolgának szomorú végét egyelőre magában
Fel nem számítót; mi keservesen árta nekünk is.
Most, miután nyoszolyánk titkának pontosan adtad 225
Megfejtését, mellyet ugyan nem láta halandó
Kivüled és kivülem, s az egy Aktoris, a kit atyámék
Körnőül adtak velem országodba jövővel,
A ki remek benyilónk ajtóját őrzeni szokta:
Meggyőzted szivemet, bármilly konok is vala eddig!" 230
Szólt; s még több siralomvágyat keltett fel urában.
Ott zokogott, tartván édes kedves feleségét.
Milly örömökre tünik fel uszóknak tengeren a föld,
Kiknek szélvihar és hullám közepette Poseidon
Széthasogatta sebes futtában evicke hajóját; 235
Csak kevesen verekedhettek lakföldre az égszin
Tengerről, sok tajtékkal raggatva tetemben;
És örömest lépnek vészből a parti homokra:
Olly örömest látá férjét közelében az asszony.
Gyönge fehér karait le nem oldozhatta nyakáról. 240
S a rózsás hajnal mindkettőt sírva találta
Volna, ha most egyebet nem gondol kékszem Athene:
A hosszú éjet mesgyéjén fogta, s letartá
Okeanosban aranytrónú Hajnalt, nem eresztvén
Fogni serényű lovait, fénylőket az emberi nemnek, 245
Lampost és Phaethont, a Hajnal nyarga hozóit.
Szólította meg itt feleségét terves Odysseus:
„Asszonyom, eddigelé nincs ám még vége szakadva
Mindennek, de tömerdek baj van hátra tovább is,
Végtelen és terhes, mit szinte leküzdenem illik: 250

Mert imigy jósolt énnékem Tiresias bölcs
Lelke, midőn egy nap Hades birodalmiba szálltam,
Mind magamat mind társaimat honnunkba keresve.
De jere menjünk már, feleségem, az ágyba; hogy édes
Álmot is élvezzünk, csendes nyugalomra feküdvén." 255
Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Ágyad készen vár, és akkor fekhetel abba
Majd le, ha tetszeni fog; csakhogy meghoztak az ég jó
Isteni mennyezetes házadba s az ősi hazába!
De mivel érinted s ajkadra vezette az isten, 260
Hadd tudom azt a bajt. Gondolnám, róla utóbb is
Értesülök, de azért nem rosszabb hallani rögtön."
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Jámbor, mért neked olly nagy esennen hajtanod arra
Engem? Azonban elésorolom s nem rejtem előtted, 265
Bárha szived nem igen fog örülni szavamra, miérthogy
Én sem örülök. Mert sok nemzet városin által
Készte utaznom utóbb, evezőt forgatva kezemben;
Mig oda érkezném hol tengert senki nem ismer,
Sóvegyes ételeket nem evő külföldi lakókhoz; 270
Kik biborarcu hajókrol nem hallottanak, és nem
Hosszas evedzőkről, szárnyárol az uszka hajónak.
A bizonyos kitüzött jelt sem rejtendem előtted.
Majd mikor ott velem egy másik gyalog ütközik össze,
Azt mondó, hogy polyvalapát van vállamon; akkor 275
Földbe hagyá szúrnom hevenyében az ékes evedzőt,
És kékfürtü Poseidonnak szent áldozatául
Egy kost és tulkot s emehágó kant felajánlván,
Visszautazni szülőföldemre; s megadni az illő
Százados áldozatot minden mennyekben örökké 280
Élő istennek. S most immár szende halál jő
Rám a szőke halas tengerről, melly elenyésztend
Kellemesen vénet, körülöttem boldogul élvén
A nemzet. Mindezt igy megjósolta előre."
Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia: 285
„Ám ha öregséggel jobbal szeretend meg az isten,
Ugy bizhatni, mikép bajaidbol végre menekszel."

Mig ezek itt egymást ekképen váltogaták fel,
Eurynome ezalatt s a dajka puhácska ruhábol
Ágyat készített tündöklő fáklyavilágnál. 290
Megvetvén hamar a duzzadt és kellemes ágyat,
Itt az öreg némber haladéktalan elmene vissza:
Eurynome szobahölgy ellenben aludni menőket
Módosan elvezeté, jobbjában fáklyavilággal.
A mint bévezeté, eltágult; s ők nagy örömmel 295
Tértek hajdani ágyoknak törvényire vissza.
Telemakhos pedig és a kondás és jeles ökrész
Elhagyták magok, elhagyaták a nőkkel a táncot;
És lefeküdtek az árnyékos várbéli szobákban.
Már azok a szerelem gyönyörűségének utána 300
Szóba ereszkedvén, egymásnak elébe sorolták:
Némberek istennője ugyan mit szenvede, folyvást
Látván a háznál a hőslők nyalka csoportját;
Mennyi tömerdek ihot, tulkot vágtak le utána
Jártok alatt, hány hordó bornak végire jártak: 305
Istenféle Odysseus meg, mint zaklata némelly
Embereket, mit nem kellett szenvednie néki
Másoktol. Gyönyörűséggel hallá neje; nem szállt,
Mignem egészen béfejezé, pilláira szender.
Kezdte, hogyan vön erőt kikon ország népein, és ment 310
Innen lotophagok termékeny földire, hogy bánt
A kyklops vele és hogyan állott társaiért ő
Bosszút rajta, kiket nagyon irgalmatlanul ett meg:
Hogy ment Aeolos országába, ki jól fogadá és
Küldte, de nem vala még szülőföldére mehetni 315
Sorsa, mivel felkapván őt a szélvihar ismét
Visszacsapá a szőke halas tengerre veszéklőt:
Hogy járt Telepylos Laestrygoniában, ahol mind
Sarvas társai mind valamennyi evicke hajója
Tönkre jutott, egyedül szabadulhatván meg Odysseus. 320
Elsorolá a Kirke cselét s bűbájait aztán;
S hogy szállott Aides szirmos birodalmiba, jóslást
Kérdeni lelkétől a' thebei Tiresiasnak,
Sokrévészü hajón, és látta barátait ottan

Jó anyjával együtt, ki egyénét szülte s nevelte. 325
Hogy hallgatta meg a Sirenek bájtele hangját,
Jött a kúdorgó szirtekhez, szörnyü Kharybdis
És fene Skyllához, hol nem járt senki bajatlan:
Tulkait a Napnak bajtársi miképen ölék le,
Mint sujtotta tüzes mennykővel barna hajóját 330
Fergeteges Zeüs, és vesztek bajtársai lábig
Mind oda, ő egyedül menekedhetvén ki ezúttal.
Hogy lett Ogygia szigetére kivetve Kalypso
Nymphahoz, a ki letartá őt férjének ohajtván,
Boltozatos barlangjában táplálva s igérve, 335
Hogy halhatlanná teszi, el sem vénül örökké,
Ámde az ő kebelét soha sem bájolta szerelme.
Hogy juta phaeak nemzethez küzdelmesen, a kik
Olly szivesen fogadák s tisztelték mint egy ur istent,
És haza küldötték szülőföldére hajóban, 340
Sok rezet és aranyat, sok drága ruhákat ajánlva.
Ezt az igét mondá legutóbb, s megszökte az édes
Testoldó álom, szétüzvén lelke agályát.
Mást gondolt azután istennő kékszem Athene:
Elteltnek vélvén ugyanis szívében Odysseust 345
Mind neje ágyával mind álmai szent gyönyörével,
Felkelté az aranytrón Hajnalt okeanosbol
Mennyre, az élőknek fényt hozni. Odysseus úr is
Felkele a puha ágyból, és mondotta nejéhez:
„Asszonyom, eddigelé jóllaktunk soknemü bajjal 350
Mindketten, te ugyan helyben keserűen epedve
Jöttöm után, én meg Zeüs és más istenek által
Kedves földétöl nagyon elszóratva hazámnak.
Most, miután ismét gyönyörű nyoszolyánkra jöhettünk,
Megmaradott javainkra viselj jól gondot; azonban 355
A deli hőslöktöl megölött baromért ugyanannyi
Mást zsákmányolok, és részint adakozva nyerendek
Én az Akhivoktol, mig mind megtelnek az ólak.
Már magam a fákkal díszelgő telkre vonúlok,
Édes atyámat látni, kit olly sok fájdalom aggaszt; 360
Néked meg, noha jól gondolkodol, azt hagyom, asszony:

Mindjárt híre futand országunk szerte keletkor
A deli hőslőknek, kiket a palotában elejték;
Hát környémbereiddel együtt bevonulva szobádban
Ülj, nem nézvén senkire és állván vele szóba." 365
Szólta után szép fegyvereit vállára keríté;
Felkelté deli Telemakhost, kondást meg az ökrészt,
S vélek is egyszeriben hadi fegyvert öltete sorra.
Nem vonakodtak azok, de felékeskedtenek érccel.
Erre kaput nyitván kisiettek, elöre Odysseus. 370
Fény vala már a földszínen; de Athene homályos
Éjjel fedve hamar kivivé a városon őket.

HUSZONNEGYEDIK ÉNEK.

Poklokon a hőslők, feleikkel szemben Odysseus.

A hőslők lelkét ezalatt kyllenios Hermes
Rendre kiszólítá, vesszőt forgatva kezében
Szép aranyat, melylyel kiknek tetszése akarja
Elbájolja szemét, vagy szétüzi kellemes álmát.
Ezzel hajtva vezette; azok nyöszörögve követték. 5
Mint denevérek az áhitatos barlang üregében
Szálldosnak nyöszörögve, midőn a sziklagerincen
Egy kiesett a többi közül, s egymásba tapadnak:
Olly nyöszörögve tolongtanak ők az örömtelen útnak
Éjeiben, Hermes járván kalaúzul előttök. 10
Mentenek okeanos hulláma s fehér köve mellett;
Majd az arany Napnak kapujánál, majd meg az Álmok
Országán haladának elő: mig rétre jövének,
Mellyen lelkek, az elnyugovók ábrándai, laknak.
Itt lelték immár lábgyors Peleusfi Akhilleust, 15

És Patroklost és a vádtalan Antilokhost fel,
És Ajas lelkét, ki derék termetre s alakra
Legjobb volt Peleusfi után a többi görög közt.
Mig ezek annak időztek környüle, ime közelgett
Hozzájok szomorún Agamemnon nemzeti pásztor 20
Lelke, körébe csoportozván valamennyien a kik
Aegisthos palotájában vele halva maradtak.
Kit szólított meg Peleusfi Akhilleus első:
„Atrides, mindig különös kedvesnek itéltünk
Mennykövező Zeusnél téged mi a többi akhiv közt, 25
Hogy magad annyi vitéz és számos férfi királya
Voltál Troja alatt, hol minket ezer vita körzött.
.De ime téged is olly idején környékeze a sors
Mérge; mit el nem visz szülötte világi anyának!
Vajha királyi dicsőséged fényében elesned 30
S meghalnod lett volna szabad Trojának alatta:
Majd az akhiv egyetem sirhalmot emelne fölötted,
És maradandó hirt fogtál örökítni fiadnak!
Most a legnyomorúbban volt megromlani sorsod!"
Szólt neki erre dicső Agamemnon lelke viszontag: 35
„Oh Peleus boldog fia, istenek ikre, Akhilleus,
A ki elestél Troja alatt, Argos tova; miglen
Környűled hullottak az érted küzdeni égő
Trojaiak s danaok; te meg a por fergetegében
Fekvél nagyszerüleg, lovaidtol örökre bucsúzva! 40
Ám mi egész nap harcoltunk, és fel se hagyandánk
A fene ostrommal, ha Zeüs szélvésze ki nem ver.
Végre midőn harcból a parti hajóra emeltünk,
Ágyba tevén téged langy vizzel s drága kenettel
Megmostuk szép testedet; és sok hő könyet öntott 45
A danaok hadserge, s haját letarolta feletted.
Majd kimerülvén a halhatlan tengeriekkel
E gyászhirre anyád, rettentő lárma zajongott
A halason, mire megrebbentek mind az Akhivok.
És bizonyára hajóra is omlott volna legott mind, 50
Hogyha nem ellenzé sokat és óságokat értő
Férfiu, agg Nestor; ki előbb is helyre tanácsolt,

Most is jóakarólag imigy szónokla középre:
‚Vissza, oh Argosiak; ne szaladjatok, oh görög ifjak;
Isteni anyja jön a halhatlan tengeriekkel 55
Erre felé, holt magzatját meglátogatandó.‘
Szólt. A lelkes akhiv tábor megtére azonnal.
Itt a tengeri agg szent lányai környüled álltak,
Szánandón sírván s rád halhatlan mezet öltvén;
Mind a kilenc Musák bájhanggal váltva fel egymást 60
Gyászoltak: könnyek nélkül egy akhiv daliát sem
Láttál volna, ugy érdeklett a mennyei gyászdal.
Igy siratánk mi tizenhét éjjelen és napon által
Téged, öröklő istenek és napalatti halandók.
Tizennyolcadikán megadánk a tüznek, ihoknak 65
S csákó ökröknek sokaságát ölve körötted.
Égtél isteni öltönyben, sok drága kenettel
S édes mézzel együtt; sok híres férfi merengett
Fegyverkezve az ellobogó tüzmáglya körében,
A lovagok s gyalogok dandárai; szörnyü moraj volt. 70
Hogy megemésztettek Hephaestos lángjai, reggel
Felszedtük hó csontaidat, felséges Akhilleus,
Drága kenet s szinborba; anyád tisztádon aranybol
Egy korsót ada, mit Dionysos ajándoka s müvész
Hephaestos gyönyörü remekének hírdete: ebben 75
Nyugszanak a te fehér csontid, Peleusfi Akhilleus
Összevegyitve Menötiades Patroklos hiveddel;
És külön Antilokhos, kit legmagasabbra becsültél
Patroklosnak eleste után a többi seregben.
Mindezeken végtére magas sírdombot emeltünk 80
Hírneves Argosiak győzhetlen tábora, szélén
A kiszögelt partnak, Hellespont árjai mellett:
Hogy tova ellássék ősz tengeren a ma is élő
Férfiunak, s neki is, ki utóbb fog jőni világra.
Ekkor anyád, engedvén a halhatlanok, ékes 85
Versenyt tett az akhiv daliáknak pályaközépre.
Én sok híres férfiunak voltam temetésén
Eddigelé, ha királyi halott végtiszteletére
Ifjak övezkedtek s pályát vívának: azonban

Annak látta kapott vala bámúlatra leginkább, 90
Mellyet ezüstlábú Thetis istennő tefeletted
Tarta; miérthogy igen kedveltek az istenek élőt.
Igy te halottadban sem vesztéd, lelkes Akhilleus,
Nagy nevedet, hanem emléked mindenha virágzik;
Ah de nekem mi öröm hadaimnak béfejezése? 95
Mert haza értemkor szomorú vészt sorsola főmre
Zeus atya Aegisthos keze és gonosz asszonyom által!"
Míg ezek itt egymást ekképen váltogaták fel,
Argosölő kalaúz ezalatt közelíte, vezetvén
A hőslők lelkét, kik Odysseus által elestek. 100
Mit látván amazok bámulva siettek eléjök.
S ráismére legott Agamemnon lelke Melantheus
Gyermeke árnyékára, tekintetes Amphimedonra,
Ki vendégfele volt s Ithakán tartotta lakását.
Szólította imezt Agamemnon szelleme első: 105
„Amphimedon, mi dolog hord itt e puszta homályban
Egykoru s válogatott mindnyátokat? Ennyi deréket
Még választva sem olly könnyen szedhetne az ember.
Nem rázföldi Poseidon rontott benneteket meg
Gyármü hajón, fene szélvész és hullámai által? 110
Avvagy szárazi ellenség tett életetekben
Kárt, mikor ökreit és szép gyapjasit elterelétek?
Nem haza mellett vagy valamelly hölgyérti csatában?
Légy őszinte, hisz én vendéged lenni dicsekszem.
Avvagy nem jut eszedbe, midőn lakotokba vetődtem 115
Istenmás Menelaosszal, Trojára evezni
Szorgalmazva evicke hajón dulvári Odysseust?
Egy álló hónapba került a tengeri úton
Járnom utána, mig őt bajjal rávenni hatottuk."
Amphimedonnak lelke pedig mondotta viszontag: 120
„Oh Atrida, hadak fejedelme, dicső Menelaos,
Jutnak eszembe azok; s ime én őszinte ajakkal
Elmondom teneked, hogy esett vala szörnyü halálunk.
Hősöltük hölgyét nagyságos Odysseus úrnak,
A ki le sem mondott a nászrol rája sem állott, 125
Rettenetes romlást és vészt forralva fejünkre.

Sőt ezen újabb cselt gondolta ki végre magában.
Szátyvát állítván fátylat szőtt belteremében
Széleset és véknyat, s külön igy mondotta mihozzánk:
,Hőslőim, miután odahalt nagyságos Odysseus, 130
Várjatok el lakadalmam után mig fátylam egészen
Kész — nehogy a fonalam szátyvámon semmire menjen —,
Felséges Laertesnek lepedőül idővel,
Majd az enyésztő sors ha nyulánk álomra fekette
Őt, netalán engem valamellyik tisztes akhiv nő 135
Szóra tegyen, ha dus embernek gyászfátyola nem lesz.'
Igy szólott; mire a mi szivünk meghitt neki bizvást.
S már ugyan a tetemes vásznat szövögette naponta,
Éjszaka ellenben fáklyákat gyujtva kifejté.
Három egész évig rejlett csele s hitt az akhivság. 140
De mikor a negyedik jött és fordultak az órák,
Holdak enyésztével, sok napnak eláldozatával,
Itt hírünkül adá egy nő, ki tudott vala mindent,
És mi kibontásán kaptuk szövetének az asszonyt.
Igy akaratlanul is bé kelle fejeznie művét. 145
A mint megmutatá mosván a nagyszerü fátylat,
Mását a ragyogó napnak vagy holdnak az égen,
Im valamelly ördöng gonoszul haza hozta Odysseust
A parlagra, holott kondása honolt vala néki.
Majd oda érkezvén nagyságos Odysseus édes 150
Gyermeke is, Pylos országbol megtérve hajóján,
Mindnyájunkra halált és vészt tervezve bementek
A híres városba; utóbb maga terves Odysseus
Köztök, előre pedig kalaúzul az érdemes ifju.
Őt kondása vezette be rosz foszlányba szorultat, 155
Egy nyavalyás öreg és mankózó kéregetőnek
Képében: kinek olly ernyedt vala testi ruhája,
Hogy ki nem ismerhette közöttünk senki belőle
A mint hirtelen ott termett, de idősbikeink sem,
Sőt gonosz igékkel s hajgálásokkal epesztők. 160
Ő ideiglen békével szenvedte lakában
A mi dobásinkat s gunyainknak céda merényét;
Ámde midőn Zeusnek meg lett ihletve kegyétől,

Ekkor Telemakhosszal együtt minden hadi fegyvert
Feltakaritván tárházába bezárta reteszszel; 165
Ennek utána pedig neje által csalfa szeszélyböl
Kézivet és vasakat rakatott hőslői elébe,
Árváknak minekünk bajul és gyilkolni ürügyül.
Hosszu sorunkbol nem bírá felidegzeni senki
A nehez íjat, söt igen és mind hátra maradtunk. 170
Hogy nagyságos Odysseusnek jött végre kezéhez,
Itt mi szidalmakkal valamennyien ellene voltunk,
Hogy ne adassék meg, bármennyit fogna beszélni:
De fia Telemakhos hatalommal szólva parancsolt.
Végre kezébe vevén az ivet nagyságos Odysseus, 175
Könnyedkén felidegżé azt, és a vason átlőtt.
Most a küszöbhöz hátrálván kiszilálta nyilát mind,
Iszonyuan fenekedve, s lelőtte az Antinoos hőst.
Annak eleste után egyebekre irányoza kínos
Vesszeivel; kik sürüen hullottanak össze. 180
Nyilván lön, hogy egy istenség áll oldala mellett.
Mert a mennyezetes palotában előre szaguldva
Téltul öltek; ezek meg főbe veretve cudar jajt
Hallattak. Vérben fürdött az egész házpadlat.
Igy vesztünk mi el, oh Agamemnon, s még temetetlen 185
Fekszenek eddig holt tetemink nagyságos Odysseus
Termeiben: mert nincs rokoninknak híreül, a kik
Mély sebeinknek aludt vérét tisztára kimosván
Hon kiteritve siratnának, mint holtakat illet."
Szólt neki erre dicső Agamemnon lelke viszontag: 190
„Laertesnek eszélyes gyermeke, boldog Odysseus,
Élted párjával de szerencsés férfiu voltál!
Ollyan igaz lélek táplálá Penelopeiát,
Ikarios lányát; szívén igy tudta viselni
Mennyekzős férjét! Azokáért el sem enyészik 195
Híre magasztos erényének, sőt kellemetes dalt
Szerzenek a népnek menny istenségei róla.
Nem forralt cseleket, mint híres Tyndareusnak
Lánya, ki meggyilkolva urát boszus éneke lészen
A föld népeinek, súlyos hírekbe kevervén 200

Gyönge nemét, még ollyant is, kinek élete tiszta!"
Mig ezek itt egymást ekképen váltogaták fel,
A föld allagiban, Hades szomorú teremében;
Ők ezalatt kihaladván a városbol, elértek
Laertes mívelt telekére, mit egykor az aggott 205
Férfiu lankasztó munkáival önmaga szerzett.
Itt állott nyaralója, körülépitve tanyákkal,
Mellyekben szállásoltak, megháltanak, ettek
Szükséges szolgái, kik eljárának ügyében;
Egy sikel agg némber köztök, ki az éltes öregre 210
A fő várostol tova felvígyáza serényen.
Szólította fiát s szolgáit Odysseus itt meg:
„Menjetek immár e csinos épületbe, s azonnal
A legjobb hízót készítsétek meg ebédül;
Én pedig elsőben próbára teendem atyámat, 215
Vajjon elismer-e még s fel tudna-e venni szemével
Engem, avagy nem arányoz már rég messze levőhöz."
Igy szólván hadi fegyvereit szolgáinak adta;
S ők a házba legott beeredtek, Odysseus úr meg
A buja kertben odábbállott, kísérteni atyját. 220
Hosszu lugasba jövén Doliost nem lelte, sem egy más
Kerti cselédet vagy fiut: ők mind eltakarodtak
Gátot szedni kivül, hogy lenne garádul az úri
Kertnek; öreg Dolios maga ment kalaúzul, az atyjok.
Atyját lelte csupán mívelt telekében, egy élő 225
Fát körülásva. Silány köntös vala testi ruhája,
Disztelen és foltos; két lábszárára tuloknak
Bőréböl saru fűzve, hogy óná karcolatoktol;
Keztyűvel takará kezeit tövis ellen; agyát fent
Kecske sisakkal fedte, imigy táplálva siralmit. 230
Hogy megpillantá nagyságos Odysseus a kor
Terhétöl legyalázottat s bánatba merültet,
Egy terepélyes körte alatt könnyezve megállott.
Tűnődött azután, és azt forgatta magában,
Általölelje legott s csókolja-e, és megutárol 235
Részletesen bizonyossá tégye szerelmetes atyját;
Vagy pedig elsőben próbálni s kikérdeni lesz jobb.

Igy tűnődtében legcélszerüebbnek itélte,
Elsőben szóval faggatva kisérteni őtet.
Ezt gondolta után egyenest neki tarta Odysseus. 240
Mig az alára szegett fővel körülásta növényét,
Szólítá deli magzata meg mellette teremvén:
„A mint látom, öreg, te valóban nem vagy ügyetlen
Kertész, sőt igen is rendében mindened; el sincs
Itten semmi növény, füge, szőlőtőke, olaj- vagy 245
Körtefa s bármellyik veteményágy hagyva tunyául.
Egy szóm volna ha meg nem bántana téged azonban.
Rád nincsen jó gondviselés temagadra, de vénség
Terhe gyaláz és szirtos vagy, s condrába fanyalgasz.
Ám tunyaság végett el nem hanyagolhata gazdád. 250
Sőt épen nem szolgainak látszik nekem a te
Termeted és arcod, de királynak vélne az ember.
Ollyannak tetszel, ki ha fürdött és megebédelt,
Lágyan elalszik rá; a mint törvénye az aggnak.
De mondd meg nekem és őszintén adjad elejbém, 255
Ki s kinek embere vagy? ki gyümölcskertére ügyelsz fel?
Azt is tedd igazán hiremül és valld meg előttem,
Hadd tudom, a szellős Ithakába jövénk-e, miképen
Egy velem összeakadt ember mondotta, nem épen
Ollyan okos: miután nem kívánt szólani hozzám 260
Vagy hallgatni az én szavamat, hogy kérdeni kezdém
Egy vendégem iránt, ha ugyan még él-e avagy tán
Meghalt eddigelé s Aides birodalmiba szállott.
Mert neked elmondom, mire vígyázz, és pedig értsd meg:
Én országomban házunknál hajdan egy embert 265
Vendégeltem volt; és nem jött nála vidékről
Házunkhoz soha is kedveltebb egy uri vendég.
Ő Ithakán hírdette magát gyökeresnek, azonban
Laertes Arkisiadesnek adá ki az atyját.
Ezt vendégeltem vala meg házunkba fogadván, 270
És szivesen látám a sok mindennemü jóbol.
Majd, valamint illett, vendégi ajándokot adtam
Néki, aranyban hét talentomot; erre virágos
Serleggel kedveskedtem számára ezüstből;

Erre tizenkét szép szőnyeggel s egyszerü mezzel, 275
Annyi becses köntössel meg szintannyi palásttal.
Adtam ezenkül négy jó, műremekelni tudalmas
Némbereket, kiket elválasztani önmaga kívánt."
Szólott néki viszontag ezekre könyezve az atyja:
„Oh vendég, azon ország ez, mellyet te neveztél; 280
Csakhogy benne galád, istentelen emberek élnek.
Dús adományaidat pedig elveszteknek itélhedd!
Mert ha hazájában lelnéd őt élve, bizonynyal
Ő is visszadná a kölcsönt néked ajándok
S szíves látással; mivel a kezdőnek ugy illik! 285
De mondd el nekem és őszintén adjad elejbém,
Hányadik éve midőn megvendégelted ama te
Szánatos emberedet, nekem ellenben, ha ugyan volt,
Gyermekemet? Kit messze hazája, családa köréből
Vagy halak ettek meg tengerben, vagy pedig a föld 290
Színén lett madarak s vadak étke; nem is siratá meg
Anyja felöltöztetve, sem én, kik szülei voltunk;
Sem felesége derék, jegygazdag Penelope nem
Jajgathatta szerelmes urát kiterítve szokásként,
Béfogván szemeit, melly tisztelet holtakat illet! 295
Annak utána pedig, hadd tudjam, valld meg előttem,
Ki s ki halandó vagy? honnan? kik drága szülőid?
Hol szállott meg evicke hajód, melly elhoza téged
És deli társaidat? Vagy csak mint útas eveztél
Némi vidéki hajón, melly hogy szárazra tön eltünt?" 300
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Jól vagyon, én mindezt igazán megvallom előtted.
Mert a föld Alybas, hol nemzetem ősi lakása,
S én Polypemonides Aphidasnak hercege volnék,
Névvel Eperitos; a kit feltett terveim ellen 305
Egy ördöng ide tévesztett vala Sikaniától.
A mi hajómat nézi, kivül a város alatt áll;
A mi Odysseust, ő most már ötöd éve hogy úri
Házunktól eleredt és elbúcsúza mitőlünk,
A nyavalyás! Pedig olly kívánt és jó madarakkal, 310
Hogy mind én örömest küldém utjára lakunkbol,

Mind maga bizvást ment: mert még keveredni reménylénk
Vendégségbe s ajándékkal tisztelni meg egymást!"
Igy szóltára setét bú fellege szállta meg atyját;
És mindkét kezeit lemeritvén, őszhaju főjét 315
Béhintette fakó porral, keseregve zokogván.
Magzata szíve pedig fellázadt, s orra körül járt
Fojtó érzete már, láttára az édes atyának.
És odalépve körülkarolá s csókdosva beszélett:
„Ime, magam vagyok az, ki felől kérdezkedel, édes 320
Kedves atyám, húsz évek után megtérve hazámba!
Csak szüntesd zokogásaidat, csilapitsd könyed árját.
Mert tudtodra legyen — sietős a munka felettébb —,
Én az akhiv hőslőt mind elvesztettem a háznál
Durva merényeiért, miket olly fertelmesen űzött!" 325
Szólt neki erre viszont Laertes hangosan, és mond:
„Ám' ha valóban Odysseus jösz meg, az én fiam, ennek
Tiszta jelenségét adjad, hogy meghigyen elmém."
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Itt e hajdani sebhelyet, ezt méltassad először 330
Szemre tehát: mellyet Parnassos táji utamban
Konda fehér foga ejte, midőn kegyes Autolykoshoz
Küldöttél te s anyám, hogy nálunk jártakor igért
Szíves ajándokait szülém nemzője megadná.
Vagy legyen, e mívelt kertnek sorfáit ezennel 335
Megmondom, miket akkor adál még gyönge fiúnak,
Hogy hajdan köztök kisértelek, ezt is amazt is
Kérve, s te megnevezéd mindazt énnékem egyenként.
Körte tizenhárom, tíz almafa volt adományod,
És negyven füge; szőlősort pedig itten igértél 340
Ötvenet adni nekem, mellyek már szüretig érett
Fürtöt kínáltak; hol minden rakva gerezddel,
Hogyha fölülröl az isten szent áldásai járnak."
Szólt. Atyjának most elhaltak térdei s szíve
A jeleken, miket olly igazán megfejte Odysseus; 345
És karait körülölté drága fián: az eléjult
Aggastyánt magahoz vonzotta levente Odysseus.
Végre midőn ismét lélekzett s visszaidűle,

Egyszeriben felemelve szavát mondotta viszontag:
„Zeus atya, vagytok hát még istenek a magas égen, 350
Hogyha valóban megszenvedtenek a buja hőslők!
Tartok azonban igen most immár tőle, nehogy ránk
Üssön egész Ithaka nagy nemzete, és a kephallen
Városokat bekalandoztassák hirnökeikkel."
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus: 355
„Bizodalom! ne legyen szívednek gondja ezekre;
De jere menjünk bé a kert közelébeni házba;
Telemakhost, kondást, ökrészt elküldtem előre
Már oda, jó vendégséget késziteni gyorsan."
Imigy szólta után a csínos házhoz eredtek. 360
Végre az alkalmas nyaraló bensőibe jutván
Ott lelték deli Telemakhost, kondást meg az ökrészt
Sok husokat vagdalva s piros mézbort elegyítve.
Nagyszivü Laertest ezalatt önnön teremében
Megmosdatta sikel körnémbere s kente olajjal, 365
Majd ékes köntöst ada rá: mire Pallas Athene
Elközelitvén megnevelé a nemzeti pásztort
Termetben, s derekabbítá mint annak előtte;
És elhagyta medencéjét. Meglepve csudálta
Őt fia, hogy látá mását az olympi karoknak; 370
És felemelve szavát mondá neki szárnyas igékkel:
„Oh nemzőm, igazán valamellyik boldoga mennynek
Szemre derékabbá tett tégedet arcra s tetemben!"
Monda szerényen Laertes neki erre viszontag:
„Mert oh bárcsak, Zeus atya, Pallas Athene, Apollon, 375
Mint az időben hogy megvettem Nerikos ékes
Várost Epiros partján, vezetője kephallen
Hadnak! bár tegnap házamnál ollyan alakban
Lett legyen állni szabad melletted vállamon érces
Fegyverrel, szemközt velek: oh de sokaknak eloldtam 380
Volna gonosz térdét, hogy örülni fogott vala lelked!"
Mig ezek itt egymást illy szókkal váltogaták fel,
Addig amott azok elkészülvén a lakomával,
Sorjában székekre avagy trónokra ülének,
S hozzá láttak az ételhez. Közelíte azonban 385

Vén Dolios, s az idős embernek munkatevésben
Fáradt gyermeki: mert kiszaladván összekiáltá
Őket öreg sikel anyjok, ezek nevelője s az aggnak
Gyámola is, miután utoléré őt az öregség.
Kik látván s ismergetvén nagyságos Odysseust, 390
Ott állottak hűledező lélekkel. Azonban
Szólította meg ez gyöngéden dorga szavakkal:
„Oh öreg, ülj le közénk, és félre az ámulatokkal;
Már régóta sovárogván kész ételeinkhez
Nyulni, csupán csak benneteket közelíteni várunk.“ 395
Szóla. Kiterjesztett öllel szaladott neki szemközt
Vén Dolios; megfogta kezét s csókolta urának;
És felemelve szavát mondá neki szárnyas igékkel:
„Oh kedves, miután megjöttél mint mi kivánók,
Bárha reménytelen és csak az ég halhatlani hoztak, 400
Üdvöz, oh üdvöz légy, s áldjon meg az isteni felség!
Nékem azonban mondj igazat, hadd hallom, ugyancsak
Tudva-e már vajjon szellemdús Penelopének
Megjöttöd, vagy előbb embert kell küldeni hozzá?“
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus: 405
„Tudva, öreg, mit kell aggódnod néked ezekről!“
Igy szólván, amaz a csínos karszékre leült volt.
Most Doliosnak gyermeki is nagyságos Odysseust
Rendre körülsürgék, kezeit fogdosva s köszöntve;
Majd Dolios mellett sorban székekre ülének. 410
Mig ezek itt ekkép vendégeskedve időztek,
Hir ezalatt szaporán befutá a város egészét,
A hőslők szomorú sorsát megvinni lakonként.
Hallván a szavakat, mások máshonnan Odysseus
Háza elé áradtanak elbőszülve s jajongva. 415
A házbol kivivén kiki elsírolta halottját.
A külföldieket szülőföldeikre vitették
Vissza, halászokkal gyors csolnakaikba rakatván;
És magok a piacon szivgyászosan összegyülének.
A mint egybeseregletlek vala s felcsapatoztak, 420
Eupithes kele fel soraikbol szólni először:
Mert keserű bánat volt gyermeke árva szivének,

Antinoos, kit először lőtt agyon elveś Odysseus;
Könyhullatva ezen szólott és monda középre:
„Hah feleim, mi gonoszt nem tett görögökkel ez ember!“ 425
A deli és sokakat, kiket elvitt Ilion ellen,
Széles Akhaja virágait elvesztette hajóstul:
S most a kephallenek derekát öldöste meg itthon.
Jertek azért, mielőtt kievezne Pylosba kezünkből,
Avvagy szent Elisbe, holott az epivek uralgnak; 430
Rajta tehát, vagy örök szomorúság a mi jövendőnk!
Mert az utókor előtt is szörnyü gyalázat ez a tény,
Ám ha mi gyermekeink s feleinknek gyilkos ölőit
Meg nem torlottuk, többé lehetetlen örülnöm
Éltemnek, hanem a poklokra szakadjak ezennel! 435
Rajta tehát, netalán kiosonjanak a mi kezünkből!“
Szólt könyező szemmel; megesett a nép szive rajta.
S íme Medon hirnök meg az isteni dalnok Odysseus
Termeiből jöttek feleresztvén őket az álom,
És soraikba vegyülőket mindenki csudálá. 440
Monda pedig köztök Medon, érdemes és okos ember;
„Halljunk szót, Ithaka kara rendei! bajnok Odysseus
Mindezeket nem az égi karoknak nélküle tette:
Én szemeimmel láttam volt, hogy egy isteni felség
Mentornak közel állt képében Odysseus urhoz. 445
Egyszer előtte jelenvén meg neki ihle szivébe
A halhatlan erőt, másszor meg az udvari hőslők
Közt dult, a kik is egymáson hullottanak össze.“
Szólt vala; mind sápadt rémület szállta meg őket.
És emelé az öreg Halitherses Mastorides fel 450
Közre szavát, ki csupán maga nézett hátra s előre;
Ez most jóakarólag imigy szónokla közöttök:
„Halljunk szót, Ithaka ország kara rendei, tőlem!
Mindezeket magatok balsága szerezte barátim,
Nem hallgatva reám és Mentor népi vezérre, 455
Félbe hagyatni botor munkáikat ifjaitokkal:
A kik hallatlan dolgoknak végire jártak,
Megfalván javait, csuffá tévén deli hölgyét
A nagy férfiunak, kit nem vártak haza többé.

És most igy legyen, engedjen mindenki szavamnak: 460
Ne menjünk, netalán keresett veszedelmet arassunk!"
Szólt. Amazoknak nagy zajjal felugrála felénél
Többe üléséből, emezek helyt ülve maradván:
Nem szereték ugyanis szavait, hanem Eupithesre
Hallgattak vala; és szaporán fegyverre kelének. 465
A mint felfegyverkeztek kiki lángszinü rézzel,
A térséges város alatt csapatoztanak össze;
Kiknek eszetlenül Eupithes vala főnöke, bizván,
Hogy meg fogja fiát keserün bosszulni: holott nem
Volt haza térendő, hanem ottan tette le éltét. 470
Szólította Zeüst meg azonban Pallas Athene:
„Oh mi atyánk Kronides, legfőbb ura minden uraknak,
Kérem alázatosan, mit forgatsz titkon eszedben?
A fene háboru és gonosz ütközeteknek ugyancsak
Meg kell lenni, avagy békét fogsz tenni közöttök?" 475
Monda viszont fellegtorlasztó Zeus neki erre:
„Gyermekem, éntőlem kell kérdezkedned ezekröl?
Nemde magadnak volt örökös szivbéli tanácsod,
Hogy hazatérte után kifizesse Odysseus őket?
Tégysze, miképen akarsz; hanem én kijelentem az illőt. 480
Mert a hőslőkön boszut állt már terves Odysseus!
Esküggyenek békét, és őt illesse az ország;
Mi pedig a fiak és rokonok megölésit örökre
Messze feledtessük velek, a kik régi barátul
Kedveljék egymást gazdagság s béke ölében." 485
Igy szólván küldötte, különben is égve ohajtót;
S kékszem Athene olymposrol haladéktalan elszállt.
Eltelvén ezalatt azok izletes ételeikkel,
Méltóságos Odysseus igy mondotta középre:
„Nézzen egyik ki, az ellenség ha közelget-e immár." 490
Szólt; kieredt Dolios fia, mint urasága parancsolt.
A küszöbön kivül állván meg s közelíteni látván,
Monda legottan Odysseushez repülékeny igékkel:
„Ugy vagyon, ök közelitnek, csak fegyverre legottan!"
Szólt; felugráltak ezek, szaporán fegyverbe buvának, 495
Négyen Odysseusék és hat fia vén Doliosnak:

Laertes s Dolios magok is fegyverre kelének,
Jóllehet ősz fővel, szükség edzette leventék.
A mint felfegyverkeztek vala lángszinü rézzel,
Ajtót tárva kitörtek, előre levente Odysseus. 500
Elközelíte azonban kékszem Athene feléjek
Mentor alakjában mind termet mind pedig arcra:
Kit látván megörült nagyságos bajnok Odysseus,
S egyszeriben szólott kedves fia Telemakhoshoz:
„Telemakhos, most már hozzá kell látnod erősen, 505
Férfiak ütközetén, hol végre kiválik az ember,
Meg ne gyalázni nemét eleidnek, kikre világhirt
Bűvölt eddigelé az erö és harci vitézség.“
Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Láthatod, édes atyám, ha kivánod, hogy fiad ez nap 510
Nem teszi csúfra nevét eleidnek, mint te beszélesz!“
Igy szólt; örvendett Laertes, s monda középre:
„Millyen nap nekem ez, kegyes istenek? Ah de örülök;
Gyermekem és unokám az erényért versenyez együtt!“
S elközelítve felé szólítá öt meg Athene: 515
„Oh Arkisiades, legkedvesb régi barátom,
Zeus atyahoz felimádkozván s a kékszemü lányhoz,
Megcsóválva röpíts iziben hosszúnyelü dárdát.“
Igy szólván nagy erőt ihlett bele Pallas Athene.
Ő felimádkozván lányához olympi Zeüsnek, 520
Megcsóválva lövé hamar a hosszúnyelü dárdát:
Eupithesbe talála, keresztüle réz sisakának,
Melly nem fogta fel a kelevézt hanem általereszté;
És lezuhant vala s a fegyver megcsördüle rajta.
Most az elődaliákba vegyülve fiastul Odysseus, 525
Sűrü halált osztott a kard s kétélü gerelylyel.
És leterítvén mind elfogták volna lakától,
Hogyha olympi Zeüs szüz lánya, hatalmas Athene,
Harsány szózattal nem tiltja dühöngeni őket:
„Szünjetek, oh Ithaka polgárai, a fene harctol, 530
Hogy vérontatlan válhassatok egyszeriben szét!“
Szólt vala. Mind sápadt rémület szállt amazokra,
És megijedteknek kiesett kezeikböl az éles

Fegyver Athene szavára legott, és földre lehullott;
S a város fele fordultak, kiki élni akarván. 535
Rettenetes riadallal ütött, valamint sas, azonban.
Hátulrol rajtok nagyságos bajnok Odysseus.
Erre tüzes mennykőt hajitott Kronides le az égből;
Melly az erősatyu Pallas előtt dörgött vala földre.
Szólítá ezután meg Athene bajnok Odysseust: 540
„Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus,
Hagyd el ugyan, szüntesd az egyenlőn mostoha harcot
Végre, netán mennydörgő Zeus bosszúja találjon!"
Igy szóltára hajolt amaz és örvende szivében.
Most mindkét fél közt örökös frígyet köte immár 545
Pallas Athene, olympi Zeüsnek kékszemü lánya,
Mentor képében mind termet mind pedig arcra.

Igazítandók.

II. ének, 249 v. *Örvendezne* után tégy nyugjelet. 312 v. a *pusztulván* utáni vessző kitörlendő. 370 v. végén olvasd *megepedned*.

III. ének, 2 v. olv. *égi* karok. 33 v. olv. *süttek*. 247 v. végén vessző kell.

IV. ének, 159 v. olv. Jöttekor *is* mindjárt. 231 v. olv. Itt a hány *ember*.

X. ének, 137 v. olv. Aetesnek. 451 v. olv. *kacagányt*.

XII. ének, 91 v. olv. *bennettök*.

XIII. ének, 72 v. olv. *gyármű*.

XVII. ének, 210 v. olv. *a* nymphák.

XVIII. ének, 106 v. olv. Vendég *s* koldúsnak. 234 v. Zeus *atya*. 245 v. olv. *jász* Argosban.

Egyéb inkább helycsirási hibák megigazítása a szives olvasóra bizatik.

A javító.

Tudnivalók.

---

1. A' magyar tudós társaság ezen munkának csak kiadója levén, nem kezeskedik a' benne követett nyelvszabályokról, sem irásmódról, sem végre akárminemű nyelvet 's irást illető elvekről: egyedül arra kivánt a' kéziratok' birálatában ügyelni, hogy az elfogadott és sajtó alá bocsátandó munka, mint egész, egy vagy más tekintetből ajánlható legyen, 's a' literatura' jelen állapotjában kiadásra méltónak tartathassék.

2. Nem vizsgálhatván meg a' benyujtott kéziratokat a' társaság fejenként és egészben; ez, u. m. *Homer' Odysseája, fordítva Szabó István lev. tagtól,* Hunfalvy Pál és Székács József lev. tagok' előadására fegadtatott el sajtó alá.

3. E' munka azon 61 közől való, mellyek' fordítására a' társaság 1832-ben martiusban a' magyar irókat fölszólította.

4. A' társaság által kiadott kéziratok közől ez XCVII. számú.

Pesten, jul. 1. 1846.

D. SCHEDEL FERENCZ,
titoknok.